

คู่มือปฏิบัติงาน การรังวัดเฉพาะราย

(ฉบับแก้ไข กันยายน ๒๕๖๒)

สำนักมาตรฐานและส่งเสริมการรังวัด
กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย

(ฉบับแก้ไขปรับปรุง)

คำนำ

สำนักมาตรฐานและส่งเสริมการรังวัดมีภารกิจสำคัญ ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ พิจารณาปรับปรุงแก้ไข ระเบียบ คำสั่ง ให้คำปรึกษา ตลอดจนจัดทำเอกสารวิชาการ และคู่มือปฏิบัติงานรังวัดของสำนักงานที่ดินให้เป็นปัจจุบัน เพื่อวางกรอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

คู่มือปฏิบัติงานการรังวัดเฉพาะราย พ.ศ. 2562 ประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนแรก หมวดที่ 1 - 3 เป็นการอธิบายเรื่องความหมายของการรังวัด วิธีการรังวัดทำแผนที่และอำนาจหน้าที่ ส่วนที่สอง หมวดที่ 4 - 11 เป็นเรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องรังวัดเฉพาะราย และส่วนที่สาม หมวดที่ 12 - 13 เป็นเรื่องเครื่องมือรังวัดและเบ็ดเตล็ด เพื่อให้เจ้าหน้าที่บรรจุเข้ารับราชการใหม่ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานรังวัดเฉพาะรายเบื้องต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ไม่ควรนำไปใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการดำเนินการทางกฎหมาย

สำนักมาตรฐานและส่งเสริมการรังวัด

19 กันยายน 2562

สารบัญ

	หน้า
การรังวัดเฉพาะราย	
หมวดที่ 1 การรังวัด	6
- การรังวัดเฉพาะราย ตามประมวลกฎหมายที่ดิน	
- วิธีการรังวัดทำแผนที่	7
หมวดที่ 2 อำนาจและหน้าที่	9
หมวดที่ 3 เอกสารสิทธิเกี่ยวกับที่ดิน	13
หมวดที่ 4 การรับคำขอ การนัดรังวัด การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการรังวัด	18
- การรับคำขอ	18
- การชี้ตำแหน่งประกอบการรับคำขออนุญาตที่ดิน	19
- ส่วนราชการมีหนังสือขอความร่วมมือ (ชี้ตำแหน่งที่ดิน) หรือแจ้งให้ทำการรังวัด	20
- การนัดรังวัด	21
- การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการรังวัด	22
- ประกาศจังหวัดเรื่องค่าใช้จ่ายในการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดินหรือพิสูจน์สอบสวนหรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์	29
- บัญชีค่าใช้จ่ายสำหรับการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดินหรือพิสูจน์สอบสวนหรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์	37
- ตัวอย่าง บัญชีค่าใช้จ่ายฯ	38
หมวดที่ 5 การดำเนินการเกี่ยวกับเจ้าของที่ดินข้างเคียง	43
- การตรวจสอบหลักฐานการ ส่ง/รับ หนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียง	45
- การค้นหาชื่อและที่อยู่ของเจ้าของที่ดินข้างเคียง	45
- การลงนามในหนังสือแจ้งการระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน (ท.ด.38)	45
- การจำหน่ายหนังสือแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงมาระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน (ท.ด.38)	46
- การดำเนินการเกี่ยวกับข้างเคียงกรณีออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตามระเบียบคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2532)	48
- การดำเนินการเกี่ยวกับข้างเคียงกรณีรังวัดสอบเขตโฉนดที่ดินหรือตรวจสอบเนื้อที่ฯ	48
- การแจ้งหมายข้างเคียงกรณีรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่มีการรังวัดใหม่แล้ว	49
- การสอบถามเจ้าของที่ดินข้างเคียง	50
- การรับรองแนวเขตที่ดินของทางราชการ	52
- การสอบผู้ปกครองท้องที่ก่อนออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน	52
หมวดที่ 6 การรังวัดเฉพาะราย	55
- การเตรียมการรังวัด	55
• หลักฐานแผนที่	
• เครื่องมือ เครื่องใช้แบบพิมพ์	

• การยืมเงินมัดจำรังวัด	
- การรังวัดและการปักหลักเขต	57
• การรังวัด	
• การปักหลักเขตที่ดิน	58
• วิธีการปักหลักเขตที่ดิน	58
- การรังวัดประเภทต่าง ๆ	60
• การรังวัดออกโฉนดที่ดิน	60
การรังวัดเข้าไปไต่สวน	
การรังวัดสอบเขตไปไต่สวน	
การเตรียมการรังวัดออกโฉนดที่ดิน	
การรังวัดออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายที่มีผู้คัดค้าน	
การรังวัดและการลงรูปแบบที่ในระวางแผนที่	
• การรังวัดสอบเขตโฉนดที่ดิน	65
• การรังวัดรวมโฉนดที่ดิน	68
• การรังวัดแบ่งแยกโฉนดที่ดิน	69
• การรังวัดแบ่งหักที่สาธารณประโยชน์	71
• การรังวัดแบ่งเวนคืน	72
• การรังวัดทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล	72
• การรังวัดตรวจสอบที่ดินสาธารณประโยชน์	80
• การรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง	81
• การรังวัดทำแผนที่อื่น ๆ	84
- การคัดค้านแนวเขตที่ดิน	85
- การรังวัด รอการส่งเรื่องรังวัด และการยกเลิกคำขอรังวัด	87
- การตรวจสอบหลักฐานและเอกสารก่อนกลับจากการรังวัด	87
- การคำนวณและลงที่หมายแผนที่	88
หมวดที่ 7 การรังวัดโดยระบบโครงข่ายการรังวัดด้วย	90
ดาวเทียมแบบจลน์ (RTK GNSS Network)	
หมวดที่ 8 การสอบสวนบันทึกถ้อยคำ	91
- การบันทึกแบบไม่สมยอมซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้ปันแนวเขตกัน	92
- การบันทึกการปักหลักไม่ถึงเขต (หลักพยาน)	94
- การบันทึกกรณีข้างเคียงขอไม่ลงนามรับรองเขตเนื่องจากมีสาธารณชนคั่นกลางระหว่างที่ดิน	
- การบันทึกการคัดค้านแนวเขตที่ดิน	98
- การบันทึกแทนผู้ขายชนม์ กรณีเจ้าของที่ดินข้างเคียงผู้ถือกรรมสิทธิ์ถึงแก่กรรม	100
- การบันทึกการลงนามแทนผู้เยาว์	102
- แก้อำนาจรังวัด และการปักหลักเขต	104
- การบันทึกแบ่งหักที่สาธารณประโยชน์	107
- การบันทึกแบ่งแยกจำกัดเนื้อที่เป็นไม่จำกัดเนื้อที่ หรือกลับกัน	109
- การบันทึกงดทำการรังวัด	111

- การบันทึกถ้อยคำกรณีผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมตกลงเขตที่จะแบ่งแยกระหว่างกันเองไม่ได้	113
- การบันทึกถ้อยคำเจ้าของที่ดินข้างเคียงที่ยังไม่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์	115
- การบันทึกกรณีอื่น ๆ	
หมวดที่ 9 การรายงานการรังวัด	117
- การรายงานการรังวัด	117
• การรายงานการรังวัด (ร.ว. 3 ก) กรณีออกโฉนดที่ดิน	117
• การรายงานการรังวัด (ร.ว. 3 ก) กรณีสอบเขต แบ่งแยก	118
• การรายงานการรังวัด (ร.ว. 3 ก) กรณีรวมโฉนดที่ดิน	118
- การรายงานการรังวัดที่ต้องใช้แบบพิมพ์ ร.ว. 3	119
- ความหมายของถ้อยคำที่ใช้ประกอบการรายงานการรังวัด	119
- การพิจารณาดำเนินการยกเลิกเรื่องที่ค้างอยู่กองกลางฝ่ายรังวัด	121
- การเรียงเอกสารเรื่องรังวัดที่ดิน	121
หมวดที่ 10 การแก้ไขแผนที่และ/หรือเนื้อที่	124
- การพิจารณาแก้ไขตามมาตรา 61 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน	124
• การตรวจสอบหลักฐานแผนที่	
• การรายงานและหมายเหตุในหลักฐานแผนที่	
• การส่งหลักฐานให้กรมที่ดินพิจารณาแก้ไขรูปแผนที่หรือเนื้อที่	
- การพิจารณาแก้ไขตามมาตรา 69 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน	125
หมวดที่ 11 การดำเนินการเกี่ยวกับระวางและหลักฐานแผนที่	127
- ประโยชน์ของระวางแผนที่	
- ชนิดของระวางแผนที่	
- การเรียกชื่อระวางแผนที่ / การใช้ระวางแผนที่	128
- การลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่	131
• การลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่กรณีออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย	
• การลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศกรณีออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย	133
• การลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่กรณีการรังวัดสอบเขต แบ่งแยกและรวมโฉนดที่ดิน	
• การนำรูปแผนที่รังวัดใหม่ด้วยระบบ RTK GNSS Network ลงระวางแผนที่	133
- การควบคุมเก็บรักษาระวางแผนที่	136
• การจัดเก็บระวางแผนที่ระบบเดิม	
• การจัดเก็บระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม	
• การจัดเก็บระวางแผนที่แผ่นพิมพ์	
- การควบคุมหลักฐานแผนที่	138
• ต้นร่างแผนที่	
ประโยชน์ของต้นร่างแผนที่ / การควบคุมต้นร่างแผนที่ / การเก็บต้นร่างแผนที่	

- รายการรังวัด (ร.ว. 67) และรายการคำนวณ

หมวดที่ 12 การควบคุมการรังวัด	144
- ระยะเวลาในปฏิบัติงาน	144
- บัญชีควบคุมงานรังวัด	145
• บัญชีรับเรื่องและนัดรังวัด (ร.ว. 12)	145
• บัญชีคุมการนัดรังวัด (ร.ว. 70)	145
• บัญชีคุมเรื่องประจำตัวช่างรังวัด (ร.ว. 71)	146
• บัญชีงานรังวัดเกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์	147
• บัญชีคุมงานค้ำ (กองกลาง) ของฝ่ายรังวัด	147
• การรายงานผลงานรังวัดประจำเดือน (ร.ว.9 ค)	147
- ข้อควรระวังในการปฏิบัติงาน	149
หมวดที่ 13 เครื่องมือรังวัด	150
- การดูแลรักษาเครื่องวัดระยะอิเล็กทรอนิกส์และกล้องสำรวจแบบประมวลผล	
- ข้อควรระวังการใช้เครื่องมือรังวัด	
- ข้อควรระวังเกี่ยวกับแบตเตอรี่และระบบไฟฟ้าในกล้องและเครื่องวัดระยะฯ	
• ข้อควรระวังสำหรับแบตเตอรี่	
• ข้อกำหนดในการชาร์จแบตเตอรี่	
- การต่อระบบไฟข้างนอก	
- การเบิกจ่ายและส่งคืนเครื่องมือ	
- โปรแกรมสำนักงานที่ดินสำหรับเครื่องลงที่หมาย	
หมวดที่ 14 เบ็ดเตล็ด	153
- การอ่านค่าระยะในไม้สเกล	153
- การย่อและขยายแผนที่	157
- การตรวจหรือคัดหลักฐานแผนที่	159
- การเขียนแผนที่ประกอบสัญญาเช่า	159
- การขีดเขตแบ่งแยกในโฉนดที่ดิน	159
- การปิดผนึกรูปแผนที่ในโฉนดที่ดิน	160
- การต่อรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินแบบ น.ส.4จ	160
- การเขียนรูปแผนที่ในโฉนดที่ดิน	161
- คำสั่งให้กีด ท.ด.80 , ท.ด.80ก และ ท.ด.80ข	161
- ร.ว.ม. ปราบกฏติด / ร.ว.ม. ปราบกฏเป็น	162
- หลักเขตที่ดินและรายการประกอบแบบมาตรฐานหลักเขตที่ดิน	162
- แบบพิมพ์เกี่ยวกับงานรังวัดในสำนักงานที่ดิน	164
- กฎ ระเบียบ คำสั่ง ที่สำคัญเกี่ยวกับการรังวัด	165

หมวดที่ 1

การรังวัด

การรังวัด เป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง ว่าด้วยการหาความสัมพันธ์ของตำแหน่งสิ่งต่าง ๆ บนพื้นผิวพิภพ ซึ่งการรังวัดตามความหมายของกรมที่ดิน ตามมาตรา 1 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน หมายความว่า การรังวัดปักเขต และทำเขต จดหรือคำนวณการรังวัด เพื่อให้ทราบที่ตั้งแนวเขตที่ดิน หรือทราบที่ตั้ง และเนื้อที่ของที่ดิน

เมื่อพิจารณาถ้อยคำที่กฎหมายบัญญัติไว้ การรังวัดตามนัยนี้ แยกออกเป็นหลักใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

- การรังวัดระยะ (รังวัด) แนวเขตที่ดิน
- การใช้เครื่องมือในการรังวัด การรังวัดเพื่อให้ทราบที่ตั้งของที่ดิน
- การปักหลักเขตที่ดิน
- การทำเขต จด หรือทำแนวเขตให้รู้ว่าที่ดินนี้จดเขตที่ดินของผู้ใด
- การคำนวณเนื้อที่ของที่ดิน โดยวิธีคณิตศาสตร์จากค่าพิภคฉากของแต่ละมุมเขต หรือ

โดยวิธีมาตราส่วน

การรังวัดเฉพาะราย ตามประมวลกฎหมายที่ดิน แยกตามแต่ละประเภท ได้แก่ การรังวัด ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ การรังวัดสอบเขต แบ่งแยก รวมโฉนดที่ดิน การรังวัดตรวจสอบเนื้อที่ตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ รวมถึง การออกหนังสือสำคัญสำหรับ ที่หลวง ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

การรังวัดออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ตามมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กำหนดให้ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินมาขอ ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เป็นการเฉพาะราย ไม่ว่าจะได้มีการประกาศของ รัฐมนตรี ตามมาตรา 58 แล้วหรือไม่ก็ตาม หรือได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจาก ผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครอง เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นสมควร ให้ดำเนินการออก โฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์แล้วแต่กรณี ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประมวล กฎหมายที่ดินกำหนด โดยผู้ซึ่งครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดิน ใช้บังคับโดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน และมีได้แจ้งการครอบครองตามมาตรา 5 แห่ง พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 แต่ไม่รวมถึง ผู้ซึ่งมิได้ปฏิบัติตามมาตรา 27 ตรี ถ้ามีความจำเป็นจะขอออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นการเฉพาะราย เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นสมควรให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำ ประโยชน์แล้วแต่กรณี ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด

ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 920/2526 น.ส. 3 มิใช่หลักฐานที่แสดงว่าผู้มีชื่อใน น.ส. 3 เป็นเจ้าของ กรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นในทางทะเบียนเช่นเดียวกับโฉนดที่ดิน ดังนั้น โฉนดที่ดินจึงเป็นเพียงองค์ประกอบ หนึ่งของทะเบียนที่ดิน การที่จะเป็นทะเบียนที่ดินได้นั้นจะต้องอาศัยกรรมวิธีอื่นประกอบด้วย เช่น สามารถตรวจสอบเพื่อให้ทราบที่ตั้งแนวเขตที่ดิน หรือทราบที่ตั้งและเนื้อที่ของที่ดินได้ด้วยจึงจะ ครบองค์ประกอบ และถือได้ชื่อว่าเป็นหลักฐานทะเบียนที่ดินอย่างแท้จริง เอกสารที่จะถือว่าเป็น ทะเบียนที่ดินจะต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. สามารถตรวจสอบที่ตั้งแนวเขตที่ดิน และเนื้อที่ของที่ดินได้
2. เป็นหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน

การทำทะเบียนที่ดินเพื่อให้สามารถตรวจสอบที่ตั้งแนวเขตที่ดิน และเนื้อที่ของที่ดินได้นั้น จะต้องมีการรังวัดวางโครงสร้างหมวดหลักฐานแผนที่และสร้างระวางแผนที่ขึ้นก่อน เมื่อดำเนินการดังกล่าวเสร็จแล้วจึงจัดให้มีการรังวัดทำแผนที่เพื่อกำหนดที่ดิน ซึ่งมีวิธีการรังวัดดังนี้

วิธีการรังวัดทำแผนที่เพื่อกำหนดที่ดิน ได้ถูกกำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2497) และกฎกระทรวงฉบับที่ 49 พ.ศ. 2544 (แก้ไขเพิ่มเติม) ให้กระทำได้ 2 วิธี คือ

แผนที่ชั้นหนึ่ง กระทำโดยการใช้อัลลิเมนต์และเครื่องมือวัดระยะโยธยัตถ์หลักเขตวัดจำมุมภาคของทิศ หรือใช้อัลลิเมนต์สำรวจแบบประมวลผล หรือการรังวัดด้วยเครื่องรับสัญญาณดาวเทียม หรือด้วยเครื่องมือสำรวจประเภทอื่นที่มีความละเอียดถูกต้องไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กรมที่ดินกำหนด โดยคำนวณเป็นค่าพิกัดฉากสืบเนื่องจากหมวดหลักฐานแผนที่ของกรมที่ดิน และคำนวณพื้นที่โดยวิธีคณิตศาสตร์จากค่าพิกัดฉากของแต่ละมุมเขต

แผนที่ชั้นสอง ซึ่งใช้ระวางแผนที่เป็นหลัก กระทำโดยวิธีวัดระยะเป็นมุมฉาก หรือวัดระยะสัปดาห์เป็นรูปสามเหลี่ยมจากเส้นหมวดหลักฐานโครงการแผนที่หรือโดยวิธีจากภาพถ่ายทางอากาศและคำนวณเนื้อที่โดยวิธีคณิตศาสตร์ หรือโดยมาตราส่วน

ที่ดินบริเวณใดควรกระทำโดยวิธีใด ให้อธิบดีกำหนด (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา)

ที่ดินในแผนที่ระวางออกโฉนดที่ดิน ซึ่งรังวัดออกโฉนดที่ดินไว้แล้ว โดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่ง หรือโดยวิธีแผนที่ชั้นสองเมื่อมีความจำเป็นต้องรังวัดใหม่ จำต้องรังวัดโดยมีมาตรฐานเท่าเดิม หรือดีกว่า เช่น เดิมเป็นแผนที่ชั้นหนึ่งต่อมาต้องรังวัดใหม่ ก็ต้องทำการรังวัดเป็นแผนที่ชั้นหนึ่ง จะทำการรังวัดเป็นแผนที่ชั้นสองไม่ได้ แต่ถ้าเดิมรังวัดเป็นแผนที่ชั้นสองอยู่แล้ว ต่อมาเมื่อมีการรังวัดใหม่จะทำการรังวัดเป็นแผนที่ชั้นสองตามเดิมหรือทำการรังวัดเปลี่ยนเป็นแผนที่ชั้นหนึ่งตามที่ได้มีประกาศกำหนดพื้นที่ให้ทำการรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่ง ซึ่งถือว่ามาตรฐานการรังวัดเท่าเดิมหรือดีกว่าเดิมนั้นย่อมกระทำได้

ในการรังวัด ถ้าเส้นเขตที่ดินที่รังวัดเป็นเส้นคดไปคดมาไม่เป็นเส้นตรง ให้เจ้าของที่ดินทั้งสองฝ่ายทำความเข้าใจตกลงกำหนดเส้นเขตใหม่ ให้เป็นเส้นตรงเส้นเดียวหรือหลายเส้น ต่อกันได้ เมื่อตกลงกันประการใดแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะรังวัดให้เป็นไปตามที่ตกลงกัน ทั้งนี้ ก็เพื่อให้รูปแปลงที่ดินของเจ้าของที่ดินแต่ละแปลงเป็นรูปเหลี่ยมที่ชัดเจน ซึ่งอาจเป็นรูปสี่เหลี่ยม ห้าเหลี่ยม เจ็ดเหลี่ยม ก็ได้ ทำให้เกิดความสะดวกกับการดูแลรักษาแนวเขต ระงับข้อพิพาทที่อาจจะเกิดขึ้นได้ สะดวกต่อการรังวัด และเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการปักเขตด้วย เว้นแต่ที่ดินข้างเคียงเป็นที่สาธารณประโยชน์ ซึ่งผู้ดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการทำความเข้าใจตกลงกำหนดเส้นเขตใหม่ให้เป็นเส้นตรงได้ เพราะการที่จะเปลี่ยนแปลงแนวเขตที่สาธารณประโยชน์ได้นั้น ต้องดำเนินการเป็นไปตามผลที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

สำหรับการรังวัดทำแผนที่เป็นเรื่องค่อนข้างจะหนักไปในทางวิชาการเกี่ยวกับแผนที่อยู่มาก เมื่อมีความจำเป็นในการจัดทำแผนที่ กฎหมายจึงได้วางมาตรการบางอย่างไว้เพื่อคุ้มครองป้องกันเจ้าหน้าที่และให้อำนาจเจ้าหน้าที่ที่ออกปฏิบัติงานในท้องที่

การรังวัดออกโฉนดที่ดิน จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในประมวลกฎหมายที่ดิน การออกโฉนดที่ดินจะมีการปักหลักเขตคอนกรีตตามมุมเขตที่ดิน มีเลขหมายและอักษรย่อชื่อจังหวัดกำกับบนหัวหลัก ส่วนหมวดหลักฐานแผนที่เป็นหมวดโลหะทองเหลือง หรือหมวดเหล็ก หรือหมวดคอนกรีต ที่ใช้ปักห่างกันประมาณ 1/2 หรือ 1 หรือ 2 กิโลเมตร เพื่อประโยชน์ใน

การโยกย้ายหลักฐานแผนที่เมื่อเวลาสร้างวัดเพื่อออกโฉนดที่ดิน เป็นการกำหนดตำแหน่งและที่ตั้งแปลงที่ดิน ที่ออกให้แก่ราษฎรโดยไม่มีการเคลื่อนที่ เมื่อต้องการค้นหาหลักเขตที่ปักไว้ 30 – 40 ปีมาแล้ว เจ้าหน้าที่สามารถชี้ได้ว่าอยู่ตรงจุดใด เมื่อขุดลงไปสามารถเจอหลักเขตนั้นได้ ซึ่งเป็นเรื่องทางด้านวิชาการ

การรังวัดสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน ตามประมวลกฎหมายที่ดิน (ม. 69 ทวิ, ม. 79)

ตามประมวลกฎหมายที่ดิน กำหนดให้ผู้มีสิทธิในที่ดินประสงค์จะขอสอบเขตโฉนดที่ดิน (มาตรา 69 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน) แบ่งแยกที่ดินออกเป็นหลายแปลงหรือรวมที่ดินหลายแปลงเข้าเป็นแปลงเดียวกัน (มาตรา 79 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน) ให้ยื่นคำขอพร้อมด้วยหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนการรังวัดทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล และการรังวัดตรวจสอบที่สาธารณประโยชน์ที่ไม่มีหลักฐาน นั้น ไม่ได้เป็นการรังวัดตามประมวลกฎหมายที่ดิน (ไม่มีบทบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายที่ดิน) เป็นเพียงการรังวัดทำแผนที่และส่งรูปแผนที่พร้อมเอกสารประกอบการรังวัดที่เกี่ยวข้องให้กับส่วนราชการผู้มีหนังสือขอความร่วมมือหรือแจ้งให้ทำการรังวัดมา เพื่อให้ส่วนราชการนั้นพิจารณาดำเนินการต่อไป

พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายที่ดิน และพนักงานอื่น ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายที่ดิน

การรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

ตามมาตรา 8 ตรี ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ อธิบดีอาจจัดให้มีหนังสือสำหรับที่หลวงเพื่อแสดงเขตไว้เป็นหลักฐาน

วรรคสอง แบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (กฎกระทรวง ฉบับที่ 26 พ.ศ.2516 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 45 พ.ศ.2537)

หมวดที่ 2 อำนาจและหน้าที่

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 กระทรวงมหาดไทยได้ออกคำสั่ง ที่ 542/2525 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 70 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งช่างรังวัดและนายช่างรังวัด ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป ฝ่ายรังวัดในสำนักงานที่ดินจังหวัดและสำนักงานที่ดินสาขา เป็นเจ้าพนักงานที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ในสำนักงานที่ดินจังหวัดและสำนักงานที่ดินสาขานั้น ๆ และตามหนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท 0612/1/ว 29715 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2525 ระบุว่าผู้ที่เป็นเจ้าพนักงานที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ย่อมเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 70 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินด้วย

ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 ได้กำหนดมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญทุกส่วนราชการเข้าประเภทตำแหน่ง สายงาน และระดับตำแหน่งตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งใหม่ ทำให้ชื่อตำแหน่งของข้าราชการเปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้เป็นการสอดคล้องกับชื่อตำแหน่งของข้าราชการที่เปลี่ยนแปลงไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 กระทรวงมหาดไทยจึงได้มีคำสั่ง ที่ 66/2552 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2552 เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานที่ดิน ให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ในสำนักงานที่ดินจังหวัดและสำนักงานที่ดินสาขา เป็นเจ้าพนักงานที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ในสำนักงานที่ดินจังหวัดและสำนักงานที่ดินสาขานั้น ๆ คือ

- (1) เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินสาขา
- (2) นักวิชาการที่ดิน ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไปในฝ่ายทะเบียน
- (3) เจ้าพนักงานที่ดิน ตั้งแต่ระดับปฏิบัติงานขึ้นไปในฝ่ายทะเบียน
- (4) นายช่างรังวัด ตั้งแต่ระดับชำนาญงานขึ้นไปในฝ่ายรังวัด
- (5) ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทวิชาการ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป หรือประเภททั่วไป ตั้งแต่ระดับปฏิบัติงานขึ้นไป ซึ่งอธิบดีกรมที่ดินแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ตาม (2) (3) และ (4) เป็นการชั่วคราว

ผู้ที่เป็นเจ้าพนักงานที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ย่อมเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 70 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินด้วย ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0612/1/ว29715 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2525 เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานที่ดินตามมาตรา 70 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยเจ้าพนักงานที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินนี้ คือนายช่างรังวัด ตั้งแต่ระดับชำนาญงานขึ้นไปในฝ่ายรังวัด มีอำนาจลงนามในหนังสือแจ้งการระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน (ท.ด. 38) และหนังสือแจ้งผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มารับรองแนวเขตหรือคัดค้านการรังวัด (ท.ด.81) ช่างรังวัดระดับปฏิบัติงานไม่มีอำนาจลงนามในหนังสือดังกล่าว

หน้าที่ของช่างรังวัด

ได้แก่ การรังวัดทำแผนที่ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และระเบียบคำสั่งกรมที่ดิน

ตามประมวลกฎหมายที่ดิน (มาตรา 66, 70, 70 ทวิ) และระเบียบคำสั่งกรมที่ดิน ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของช่างรังวัด ซึ่งสามารถแยกอำนาจหน้าที่ของช่างรังวัดในการรังวัดที่ดิน ตามขั้นตอนการรังวัด ได้ดังนี้

อำนาจและหน้าที่ ของช่างรังวัดก่อนวันทำการรังวัดที่ดิน

1. นำเรื่องรังวัดลงบัญชีคุมเรื่องประจำตัวช่างรังวัด (ร.ว. 71)
2. จัดเตรียมเรื่องรังวัด เช่น ตรวจสอบเลขที่ดินข้างเคียง ขอบที่ดินร่างหรือรายการรังวัดของที่ดินที่ทำการรังวัดและแปลงข้างเคียง จัดทำสำเนารูปแผนที่ในระวาง เป็นต้น
3. จัดทำหนังสือ (ท.ด. 38) เรียกเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้มาระวังชี้แนวเขตที่ดินของตน และลงชื่อรับทราบแนวเขตที่ดินของตน ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ม. 70 (1) ซึ่งควรแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงทราบล่วงหน้าก่อนวันทำการรังวัดไม่น้อยกว่า 15 วัน

อำนาจและหน้าที่ ของช่างรังวัดขณะทำการรังวัดที่ดิน

1. เข้าไปในที่ดินของผู้มีสิทธิในที่ดินหรือผู้ครอบครองในเวลากลางวัน แต่ต้องแจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบเสียก่อน (ม. 66 วรรคแรก) และให้ผู้มีสิทธิในที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดินอำนวยความสะดวกตามควรแก่กรณี ได้แก่ ภาระการอย่างใด ๆ แก่การรังวัดเท่าที่จำเป็น และการอำนวยความสะดวกนั้น ควรเป็นกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่การรังวัดเท่านั้น เช่น การจัดเตรียมจอบ เสียม ชะแลง (เครื่องมือช่วยอำนวยความสะดวกในการรังวัด) การถากถางแนวเขตที่ดินไว้ล่วงหน้า การจักเตรียมไม้รวกหรือไม้ระแนงเพื่อทำธงปักไว้ตามมุมเขตที่ดินและมุมเขตที่แบ่งแยก
  2. ให้เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำทำการรังวัดตามเขตการครอบครอง
  3. เมื่อเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำทำการรังวัดตามเขตการครอบครองแล้ว ช่างรังวัดจะต้องทำการรังวัดตรวจสอบตามหลักวิชาการ เพื่อตรวจสอบสิทธิของผู้ครอบครองที่ดินเสียก่อนว่า มีอยู่แค่ไหนเพียงใด โดยพิจารณาจากหลักฐานในที่ดิน เช่น หมดหลักฐานแผนที่ หลักเขตเก่า คั่นเขต รั้ว ต้นไม้ ยื่นต้น สิ่งปลูกสร้าง เป็นต้น ประกอบกับเอกสารหลักฐานของทางราชการ เช่น ต้นร่างแผนที่ รายการคำนวณ ระวางแผนที่ เป็นต้น
  4. สร้างหมดหลักฐานแผนที่ในที่ดินของผู้ใดก็ได้ตามความจำเป็น (ม. 66 วรรคสอง)
  5. เมื่อมีความจำเป็น มีอำนาจขุดดิน ตัด รานกิ่งไม้ หรือกระทำการอย่างใด ๆ แก่สิ่งขวางแก่การรังวัดเท่าที่จำเป็น (ม. 66 วรรคสาม)
(อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 66 นี้ ครอบคลุมถึงคนงานรังวัดด้วย)
  6. เรียกผู้เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือสั่งให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานอื่นใดเกี่ยวข้องกับการสอบสวน ม. 70 (2)
  7. ให้ผู้มีสิทธิในที่ดินจัดการปักหลักเขตต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำการรังวัด
(ให้นำ ม. 66 และ ม. 70 มาใช้บังคับแก่การพิสูจน์สอบสวนที่ดินเพื่อยกหรือการตรวจสอบหนังสือรับรองการทำประโยชน์โดยอนุโลม (ม. 70 ทวิ))
- อำนาจดังที่กล่าวมานี้ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย กล่าวคือ หากมีผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องมีความผิดตามที่กฎหมายได้กำหนดโทษไว้

หน้าที่ ของช่างรังวัดภายหลังจากวันทำการรังวัดที่ดิน

ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องขัดข้องที่ต้องสอบถามข้างเคียง ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายรังวัดสอบถามไปภายใน 7 วัน นับแต่วันรังวัดเสร็จ เว้นแต่กรณีที่ต้องมีแผนที่ประกอบการสอบถามให้สอบถามภายใน 3 วัน นับตั้งแต่วันส่งถอนจ่าย และส่งเรื่องรังวัดภายในระยะเวลา 30 วันนับจากวันทำการรังวัด ซึ่งได้กำหนดไว้ในคู่มือสำหรับประชาชน ขั้นตอนการรังวัด สอบเขต แบ่งแยก รวมโฉนดที่ดินหรือตรวจสอบ

เนื้อที่ แบ่งแยก รวมหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตาม พ.ร.บ.อำนวยความสะดวก ในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558

อำนาจและหน้าที่ ของคนงานรังวัด

อำนาจของคนงานรังวัด ได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การรังวัด ซึ่งตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 66 วรรคแรก ความว่า “เพื่อประโยชน์แก่การรังวัด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่และคนงานรังวัดมีอำนาจเข้าไปในที่ดินของผู้มีสิทธิในที่ดิน หรือผู้ครอบครองในเวลากลางวันได้ แต่จะต้องแจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบเสียก่อน และให้ผู้มีสิทธิในที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดินอำนวยความสะดวกตามควรแก่กรณี”

ส่วนหน้าที่ ของคนงานรังวัด นั้น ตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 763/2527 เรื่อง การจ้างคนงานรังวัดที่ดิน ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2527 กำหนดให้คนงานรังวัดมีหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นลูกมือช่างรังวัด ในการแบกหามอุปกรณ์การรังวัด หลักเขตที่ดิน ถากถางแนวเขตที่ดิน ขุดค้นหาหลักเขตและปักหลักเขตที่ดิน ลากโซ่วัดระยะและอื่นๆ ตามที่ช่างรังวัดสั่งให้ปฏิบัติ

หน้าที่ของผู้ขอรังวัดในงานรังวัดเฉพาะราย

- (1) นำทำการรังวัด ได้แก่ การนำชี้แนวเขตและลงชื่อรับทราบแนวเขตที่ดินของตน
- (2) จัดการปักหลักเขต ได้แก่ การจัดหาหลักเขตที่ดิน โดยการจ่ายค่าธรรมเนียมค่าหลักเขตที่ดินให้แก่ทางราชการ (กฎกระทรวงฉบับที่ 53 พ.ศ.2549 ข้อ (10) ค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ด (ณ) ค่าหลักเขตที่ดิน) การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบการปักหลักเขต ได้แก่ อิฐ หิน ปูน ทราย และอุปกรณ์กะเทาะพื้นคอนกรีต เป็นต้น รวมถึงการให้ผู้ขอรังวัดจัดการปักหลักเขตที่ดินลงตรงตำแหน่งมุมเขตที่ดินของตน เพื่อให้ผู้ขอรับทราบตำแหน่งที่แน่นอนของหลักเขตที่ดินและดูแลรักษาเขตที่ดินของตนต่อไป
- (3) ในกรณียกเลิกคำขอรังวัด ผู้ขอมีหน้าที่ถอดถอนหลักเขตที่ดินที่ตนได้นำปักหลักเขตไว้ นำส่งคืนสำนักงานที่ดิน

ม.67 ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใด นอกจากพนักงานเจ้าหน้าที่ทำลาย ดัดแปลง เคลื่อนย้าย ถอดถอนหลักหมายเขต หรือหมดหลักฐานไปจากที่เดิม เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานที่ดิน (ต้องยื่นคำขอ และ เจ้าพนักงานที่ดินสั่งให้เจ้าหน้าที่ออกไปทำการให้ โดยผู้ขอมีหน้าที่อำนวยความสะดวกตามควรแก่กรณี) เช่น ผู้ขอได้ยื่นคำขอถอดถอนหลักเขตเป็นการชั่วคราว เพื่อผู้ขอจะทำการก่อสร้างกำแพงรั้วคอนกรีตเป็นต้น จำเป็นต้องให้ช่างรังวัดทำการถ่ายระยะของหลักเขตที่ดิน เมื่อทำการก่อสร้างกำแพงเสร็จแล้วให้มาแจ้งช่างรังวัดเพื่อทำการปักหลักเขตที่ดินลงตรงตำแหน่งที่ดินเดิม เป็นต้น

ในวันทำการรังวัดหากผู้ขอขอยกเลิกคำขอรังวัด ช่างรังวัดในฐานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม ป. ที่ดิน มีอำนาจแจ้งให้ผู้ขอทำการถอดถอนหลักเขตที่ดินที่ผู้ขอได้นำปักหลักเขตไว้ และนำไปใช้ในราชการต่อไป

- (4) อำนวยความสะดวกในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการรังวัดตามควรแก่กรณี เช่น ติดตามบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้สูงอายุหรือผู้ปกครองท้องที่มาให้ถ้อยคำ หรือจัดส่งเอกสารหรือหลักฐานอื่นใดที่เกี่ยวข้องในการสอบสวน เป็นต้น รวมถึงกรณีที่ผู้ขอรังวัดรับจะไปส่งหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้มาระวังชี้แนวเขตด้วยตนเอง เช่น ข้างเคียงเป็นหน่วยงานทางราชการซึ่งผู้ขอรังวัดจำเป็นต้องนัดหมายเกี่ยวกับการเดินทาง หรือเป็นกรณีที่เจ้าของที่ดินเป็นบุคคลซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับที่อยู่ของผู้ขอรังวัด หรือที่ดินถมทับหลักเขตสูงเป็นเมตรจำนวนหลายหลักต้องใช้เวลา

ในการขุดค้นหาหลักเขตมาก และเพื่อให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงรอการนำชี้เขตนาน จึงมีความจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากผู้ขอให้จัดหาคนงานช่วยขุดค้นหาหลักเขตดังกล่าว เพื่อแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานหลายอย่างพร้อมกันภายในระยะเวลาที่จำกัด ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ขอ การให้ผู้ขอรังวัดยินยอมอำนวยความสะดวกตามกรณีดังกล่าวควรจัดทำเป็นบันทึกรวมเรื่องไว้ด้วย เพื่อป้องกันการกล่าวโทษการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในภายหน้า เว้นแต่เป็นกรณีขอให้ผู้ขอรังวัดอำนวยความสะดวกแก่การรังวัดให้เล็กน้อย เช่น การจัดเตรียมจอบ เสียม ชะแลง (เครื่องมือช่วยอำนวยความสะดวกในการรังวัด) การจักเตรียมไม้รวกหรือไม้ระแนงเพื่อทำธงปักไว้ตามมุมเขตที่ดินและมุมเขตที่แบ่งแยก การมัดรวบกิ่งไม้หรือริดกิ่งไม้ การเคลื่อนย้ายสิ่งกีดขวางเล็กน้อยๆ เป็นต้น จะแจ้งให้ผู้ขอรังวัดทราบเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้ด้วยวากก็น่าจะเป็นการเพียงพอสมควรแก่เหตุ

(ประมวลกฎหมายที่ดิน ม. 66, 70 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรังวัดปักหลักหมายเขตที่ดิน พ.ศ. 2527 และระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน พ.ศ. 2527 หมวด 1 ข้อ 5)

การรังวัดปักหลักเขต เป็นกระบวนการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ (ช่างฯ /คนงานรังวัด) ร่วมกับเจ้าของที่ดินผู้ซึ่งได้ยื่นคำขอรังวัดตามประมวลกฎหมายที่ดิน

ส่วนการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน ตามมาตรา 58 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน นั้น ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 43 ข้อ 6 กำหนดให้ผู้มีสิทธิในที่ดินหรือตัวแทน เป็นผู้ปักหลักตามมุมเขตของตน เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการรังวัดตามโครงการเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศ

หมวดที่ 3 เอกสารสิทธิเกี่ยวกับที่ดิน

คำว่า “เอกสารสิทธิ” มีบัญญัติไว้ใน ม.1 (9) แห่ง ป.ที่ดิน
มาตรา 1(9) “เอกสารสิทธิ” หมายความว่าเอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการ ก่อ เปลี่ยนแปลง โอน
สงวน หรือ ระบุซึ่งสิทธิ (คือ เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการ “เคลื่อนไหวในสิทธิ”)

แบ่งประเภทเอกสารสิทธิดังกล่าวได้ดังนี้

1. เอกสารสิทธิประเภทที่ราษฎรทำขึ้นเอง
2. หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ที่ออกให้กับราษฎรตามประมวลกฎหมายที่ดิน
3. เอกสารสิทธิที่ราชการออกให้

1. เอกสารสิทธิประเภทที่ราษฎรทำขึ้นเอง

แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1)

แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) คือใบแจ้งการครอบครองที่ดินเป็นหลักฐานว่า
ผู้ครอบครองเป็นผู้แจ้งว่า ตนครอบครองที่ดินแปลงใดอยู่ (แต่ปัจจุบันไม่มีการแจ้ง ส.ค.1 อีกแล้ว)
ส.ค.1 ไม่ใช่หนังสือแสดงสิทธิที่ดิน เพราะไม่ใช่หลักฐานที่ทางราชการออกให้เพียงแต่เป็นการแจ้งการ
ครอบครองที่ดินของราษฎรเท่านั้น ส.ค.1 ถือเป็นหลักฐานแห่งการสงวนสิทธิครอบครอง
(ฎ.456/2506) ไม่ใช่หนังสือแสดงสิทธิในที่ดินและยังไม่ใช่หนังสือรับรองสิทธิครอบครองที่ดิน
ดังนั้นตามกฎหมาย ที่ดินที่มี ส.ค.1 จึงทำการโอนกันได้เพียงแต่แสดงเจตนาสละการครอบครองและ
ไม่ยึดถือพร้อมส่งมอบให้ผู้รับโอนไปเท่านั้น ก็ถือว่าการโอนกันโดยชอบแล้ว ผู้มี ส.ค.1 มีสิทธิ
นำมาขออนุญาตที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 น.ส.3 ก. หรือ น.ส.3 ข)
ได้ 2 กรณี คือ

กรณีที่ 1 นำมาเป็นหลักฐานในการขออนุญาตที่ดินตามโครงการเดินสำรวจ
ออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศ กรณีนี้ทางราชการจะเป็นผู้ออกให้เป็นท้องที่ไป โดยจะมีการประกาศให้ทราบ
ก่อนล่วงหน้า

กรณีที่ 2 นำมาเป็นหลักฐานในการขออนุญาตที่ดิน หรือหนังสือรับรองการ
ทำประโยชน์ (น.ส.3 น.ส.3 ก. หรือ น.ส.3 ข) เฉพาะราย คือกรณีที่เจ้าของที่ดินมีความประสงค์จะขอ
ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ก็ให้ไปยื่นคำขอ ณ สำนักงานที่ดินที่ที่ดินตั้งอยู่
เฉพาะการออกโฉนดที่ดินนี้ จะออกได้ในพื้นที่ที่ได้สร้างระวางแผนที่สำหรับออกโฉนดที่ดินไว้แล้ว
เท่านั้น

2. หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ที่ออกให้กับราษฎร

ประมวลกฎหมายที่ดิน หมวด 4 การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ตามมาตรา 56 บัญญัติว่า
ภายใต้บังคับมาตรา 56/1 แบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการออกใบจอง หนังสือรับรองการทำประโยชน์
ใบได้สวนหรือโฉนดที่ดิน รวมทั้งใบแทนของหนังสือดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
(กฎกระทรวง ฉบับที่ 43 พ.ศ.2537) ได้แก่

- ใบจอง (น.ส. 2)

ใบจอง คือหนังสือที่ทางราชการออกให้เพื่อเป็นการแสดงความยินยอมให้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินเป็นการชั่วคราว ซึ่งใบจองนี้จะออกให้แก่ราษฎรที่ทางราชการได้จัดที่ดินให้ทำกินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งทางราชการจะมีประกาศเปิดโอกาสให้จับจองเป็นคราว ๆ ในแต่ละท้องที่และผู้ต้องการจับจองควรคอยฟังข่าวของทางราชการ

ผู้มีใบจองจะต้องเริ่มทำประโยชน์ในที่ดินให้แล้วเสร็จภายใน ๖ เดือนต้องทำประโยชน์ในที่ดินให้แล้วเสร็จภายใน ๓ ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับใบจองและจะต้องทำประโยชน์ให้ได้อย่างน้อยร้อยละ ๗๕ ของที่ดินที่จัดให้ ที่ดินที่มีใบจองนี้จะโอนให้แก่บุคคลอื่นไม่ได้ เว้นแต่จะตกทอดทางมรดกเมื่อทำประโยชน์ตามเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว ก็มีสิทธินำใบจองนั้นมาขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ น.ส.๓ ก. หรือ น.ส.๓ ข) หรือโอนที่ดินได้แต่หนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโอนที่ดินนั้นจะต้องตกอยู่ในบังคับห้ามโอนตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

- หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3) , (น.ส. 3 ก.) , (น.ส. 3 ข.)

หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ น.ส.๓ ก. และ น.ส.๓ ข) หมายความว่า หนังสือรับรองจากพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว

น.ส. 3 ออกให้แก่ผู้ครอบครองที่ดินทั่ว ๆ ไป ในพื้นที่ที่ไม่มีระวาง มีลักษณะเป็นแผนที่รูปลอย ไม่มีการกำหนดตำแหน่งที่ดินแน่นอน หรือออกในท้องที่ที่ไม่มีระวางรูปถ่ายทางอากาศ ซึ่งรัฐมนตรียังไม่ได้ประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายที่ดินของหัวหน้าเขต นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ (นายอำเภอท้องที่เป็นผู้ออก) แบบ น.ส. 3 ออกตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ.2497) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

น.ส. 3 ก. ในท้องที่ที่มีระวางรูปถ่ายทางอากาศ โดยมีการกำหนดตำแหน่งที่ดินในระวางรูปถ่ายทางอากาศ (นายอำเภอท้องที่เป็นผู้ออกให้) แบบ น.ส. 3 ก. ออกตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 18 (พ.ศ.2515) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

น.ส. 3 ข. ออกในท้องที่ที่ไม่มีระวางรูปถ่ายทางอากาศ และรัฐมนตรีได้ประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายที่ดินของหัวหน้าเขต นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแล้ว (เจ้าพนักงานที่ดินเป็นผู้ออก)

แบบหมายเลข 3 ออกได้ทุกพื้นที่ วิธีการออกเหมือนกับการออก น.ส. 3 แต่ปัจจุบันไม่มีการออกแล้ว เพราะกรมที่ดินไม่พิมพ์ไปให้ ถ้ามีการแบ่งแยกที่ดินแปลงแยกจะออก เป็นแบบ น.ส. 3

- ใบไต่สวน (น.ส. 5)

ใบไต่สวน คือหนังสือแสดงการสอบสวนเพื่อออกโฉนดที่ดิน และให้หมายความรวมถึงใบนำ ด้วย ก่อนที่จะออกโฉนดที่ดินทุกครั้งจะต้องทำใบไต่สวนขึ้นก่อนทุกครั้ง เพราะใบไต่สวนเป็นแบบการสอบสวน เหตุที่กฎหมายกำหนดให้ใบไต่สวนเป็นหนังสือแสดงสิทธิที่ดินและให้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในใบไต่สวนได้เช่นเดียวกับโฉนดที่ดินก็เพราะ เมื่อสมัยก่อนนั้น การที่กรมที่ดินได้ดำเนินการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินในท้องที่ใดแล้ว เจ้าหน้าที่ของกรมที่ดินจะนำเรื่องการออกโฉนดที่ดินทั้งหมดกลับมาที่กรมที่ดินเพื่อเขียนโฉนดแล้วนำไปแจกโฉนดที่ดินให้ราษฎรภายหลัง บางครั้งใช้เวลาเป็นปี ๆ ทำให้ราษฎรเดือดร้อนเพราะจะทำการโอนที่ดินหรือนำที่ดินไปจดทะเบียนสิทธิอื่นไม่ได้ เช่น จำนองเพื่อประกันการกู้ยืมเงิน เป็นต้น กฎหมายจึงกำหนดให้ใบไต่สวนเป็นหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่จะจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมใด ๆ ได้เช่นเดียวกับโฉนดที่ดิน

ส่วนใบนำก็เช่นเดียวกับใบไต่สวน กล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่ไปเดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินให้เจ้าของที่ดินไปนำทำการเดินสำรวจ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ทำการสอบสวนเสร็จแล้วก็ออกไปนำให้เจ้าของที่ดินไว้เป็นหลักฐาน ดังนั้น ก่อนออกโฉนดที่ดินบางสมัยก็ออกไปไต่สวน บางสมัยก็ออกไปนำจึงจดทะเบียนสิทธิ์และนิติกรรมต่าง ๆ ในใบนำได้ ปัจจุบันใบนำไม่มีออกให้ ที่เหลืออยู่ก็ส่วนน้อยและจะค่อย ๆ หดไป ถ้าที่ดินมีใบไต่สวนและมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์แสดงว่าที่ดินนั้นนายอำเภอได้รับรองการทำประโยชน์แล้ว เมื่อจดทะเบียนโอนจะต้องจดทะเบียนในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ก่อนแล้วจึงมาจดทะเบียนไต่สวน แต่ถ้าใบไต่สวนมีแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) หรือไม่มีหลักฐานที่ดินใด ๆ และเป็นที่ดินที่นายอำเภอยังไม่รับรองการทำประโยชน์ จะจดทะเบียนโอนกันไม่ได้ เว้นแต่เป็นการจดทะเบียนโอนมรดก

- โฉนดที่ดิน

โฉนดที่ดิน (น.ส.4, น.ส. 4 ก. ฯลฯ ปัจจุบันใช้แบบ น.ส.4 จ) ตาม ม. 1 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน หมายความว่า หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน และให้หมายความรวมถึงโฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง และตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” ผู้เป็นเจ้าของที่ดิน ถือว่ามีกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นอย่างสมบูรณ์ เช่น มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดิน มีสิทธิจำหน่าย มีสิทธิขัดขวางไม่ให้ผู้ใดเข้ามาเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินโดยมิชอบ ด้วยกฎหมาย การที่จะออกโฉนดที่ดินได้จะต้องเป็นท้องที่ที่ได้สร้างระวางแผนที่หรือระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศแล้วเท่านั้น ถ้าไม่มีจะออกโฉนดที่ดินไม่ได้ ตำแหน่งของโฉนดที่ดินแต่ละแปลงที่ออกให้สามารถหาตำแหน่งที่ตั้งของที่ดินได้แน่นอนเพราะมีการยึดโยงหลักเขตที่ดินกับลวดลายละเอียดในระวางแผนที่ ซึ่งระวางดังกล่าวสร้างจากศูนย์กำเนิด ปัจจุบันศูนย์กำเนิดของระวางที่ใช้ยังมี 29 ศูนย์ เช่น ที่กรุงเทพมหานครใช้ศูนย์กำเนิดที่ภูเขาทอง จังหวัดนครปฐม ใช้พระปฐมเจดีย์เป็นศูนย์กำเนิด ที่เชียงใหม่ใช้ยอดเจดีย์ของวัดกุเต้า เป็นต้น แต่ปัจจุบันกรมที่ดินได้นำระวางแผนที่ระบบพิกัดจาก U.T.M. ซึ่งหาตำแหน่งโดยระบบสากลมาใช้ และระบบศูนย์กำเนิดก็จะค่อย ๆ หดไป

- โฉนดแผนที่

ออกตามประกาศออกโฉนดที่ดิน ร.ศ. 120 (พ.ศ. 2445) ซึ่งโฉนดที่ดินฉบับแรกออกที่อำเภอบ้านแปง อำเภอพระราชวัง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปัจจุบันคืออำเภอบางปะอิน ต่อมาได้ออกเป็นพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2452) เหตุที่เรียกโฉนดแผนที่ เพราะโฉนดที่ออกมีแผนที่ด้วย ซึ่งแตกต่างจากโฉนดที่แบบเดิมซึ่งไม่มีแผนที่ เช่น โฉนดสวน โฉนดป่า (เพื่อประโยชน์ในการเก็บภาษี) วิธีการออกโฉนดแผนที่เหมือนกับการออกโฉนดที่ดินทุกประการ หรือจะกล่าวว่าโฉนดแผนที่ก็คือโฉนดที่ดินก็ไม่ผิด

- โฉนดตราจอง

ออกตามพระราชบัญญัติออกตราจองชั่วคราว ร.ศ. 121 (พ.ศ. 2446) ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนนามเป็นพระราชบัญญัติออกโฉนดตราจอง ร.ศ. 124 (พ.ศ. 2449) ออกในมณฑลพิษณุโลก คือ จังหวัดพิษณุโลก พิจิตร อุตรดิตถ์ และสุโขทัย ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัดทำให้โฉนดตราจองตกอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์บางส่วน ปัจจุบันไม่มีออก (เพราะ พ.ร.บ.ออกโฉนดตราจอง ร.ศ. 124 ถูกยกเลิกโดย พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497) จะออกใหม่ก็เฉพาะออกเนื่องจากการ

แบ่งแยกโฉนดตราจองเดิม แต่ปัจจุบันกรมที่ดินไม่ได้พิมพ์แบบพิมพ์โฉนดตราจองแล้ว จึงให้นำแบบพิมพ์โฉนดที่ดินมาใช้แทนแล้วประทับตราว่า “โฉนดตราจอง” โฉนดตราจองเป็นหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์เช่นเดียวกับโฉนดที่ดิน จึงจดทะเบียนสิทธิ์และนิติกรรมต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกับโฉนดที่ดิน

- **ตราจองที่ตราว่าได้ทำประโยชน์แล้ว** ออกตราพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2479 ออกได้ทั่ว ๆ ไปไม่จำกัดพื้นที่ เช่น โฉนดตราจอง เดิมได้มีการออกตราจองที่เป็นใบอนุญาต เจ้าพนักงานที่ดินเป็นผู้ออกเมื่อทำประโยชน์เสร็จแล้ว เจ้าพนักงานที่ดินจะออกตราจอง “ได้ทำประโยชน์แล้ว” ให้ ปัจจุบันไม่มีออก (เพราะ พ.ร.บ. ออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2479 ถูกยกเลิก โดย พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497) จะออกใหม่ก็เฉพาะออกเนื่องจากการแบ่งแยกตราจองฯ เดิม แต่ปัจจุบันกรมที่ดินไม่ได้พิมพ์แบบพิมพ์ตราจองฯ แล้วจึงให้นำแบบพิมพ์โฉนดที่ดินมาใช้แทน แล้วประทับตราว่า “ตราจอง” เป็นหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์เช่นเดียวกับโฉนดที่ดินจึงจดทะเบียนสิทธิ์และนิติกรรมต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกับโฉนดที่ดิน

- **โฉนดที่ดิน** คือหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ซึ่งออกให้ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ปัจจุบัน นอกจากนี่ยังรวมถึงโฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง และตราจองที่ว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” ซึ่งออกให้ตามกฎหมายเก่า แต่ก็ถือว่ามีการมีกรรมสิทธิ์เช่นกัน ผู้เป็นเจ้าของที่ดิน ถือว่ามีกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นอย่างสมบูรณ์เช่น มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดิน มีสิทธิจำนอง มีสิทธิขัดขวางไม่ให้ผู้ใดเข้ามาเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

โฉนดที่ดิน , น.ส. 3 เป็นหลักฐานแห่งการถือสิทธิ (ฎ.1904 / 2540 , ฎ.2684 / 2531)

3. เอกสารสิทธิที่ราชการออกให้

เอกสารสิทธิที่ราชการออกให้ เอกสารสิทธิทั้ง 5 ประเภทนี้ ไม่ใช่หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ผู้ที่มีแบบ ก.ส.น. 5 ก.ด. น.ค.3 ก.ด. จะต้องไปขอออกหนังสือรับรองทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดินแล้วแต่กรณี ซึ่งเมื่อออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าวแล้วจะต้องห้ามโอน 5 ปี รายละเอียด ดังนี้

ก.ส.น. 5 เป็นหนังสือแสดงการทำประโยชน์ ซึ่งออกให้ในนิคมสหกรณ์ ตาม พ.ร.บ. จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511

น.ค. 3 เป็นหนังสือแสดงการทำประโยชน์ ซึ่งออกให้ในนิคมสร้างตนเอง ตาม พ.ร.บ. จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511

ส.ท.ก. เป็นหนังสือสิทธิทำกินในเขตป่าไม้ ซึ่งทางกรมป่าไม้เป็นผู้ออกให้

กรมป่าไม้ได้เริ่มดำเนินการให้สิทธิทำกิน (สทก.) ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ มานับตั้งแต่ปี 2525 ต่อมาปี พ.ศ. 2528 รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528 กำหนดให้มีมาตรา 16 ทวิ และมาตรา 16 ตรี ขึ้นเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่มีความจำเป็นในการครองชีพ สามารถเข้าทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้โดยไม่เดือนร้อน และโดยมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ซึ่งความตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการรับรองว่าสิทธิทำกิน (สทก.) ในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่กรมป่าไม้มอบให้กับราษฎรนั้นเป็นไปตามกฎหมาย

ส.ป.ก เป็นการปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมีสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เป็นผู้รับผิดชอบ ดำเนินการภายใต้ พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532

ภ.บ.ท. 5 เป็นแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษีบำรุงท้องที่ ไม่ใช่เอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน ทำได้เพียงการส่งมอบการครอบครองที่ดินให้แก่กันเท่านั้น ไม่สามารถไปจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ณ สำนักงานที่ดินท้องที่ได้ บุคคลที่มีชื่อใน ภ.บ.ท.5 อาจไม่ใช่เจ้าของที่ดินและที่ดินอาจจะเป็นที่หวงห้าม ที่ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินก็ได้

(ผู้ที่มีแบบ ก.ส.น. 5 กีด น.ค.3 กีด จะต้องไปขออนุญาตหนังสือรับรองทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดินแล้วแต่กรณี ซึ่งเมื่อออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าวแล้ว จะต้องห้ามโอน 5 ปี หรือเป็นไปตามข้อบังคับที่กฎหมายกำหนด)

หมวดที่ 4

การรับคำขอ การนัดรังวัด การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการรังวัด และการยกเลิกคำขอ

ตอนที่ 1 การรับคำขอ

1.1 การรับคำขอประเภทที่มีโฉนดที่ดินแล้ว

เมื่อเจ้าของที่ดินมีความประสงค์ ขอรังวัดสอบเขต แบ่งแยก หรือรวมโฉนดที่ดิน ให้ยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานที่ดิน ณ สำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา/ส่วนแยกที่ดินที่ตั้งอยู่ พร้อมด้วยโฉนดที่ดินสำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน ถ้ามีชื่อร่วมกันหลายคนต้องไปทุกคน หรือทำหนังสือมอบอำนาจให้ผู้ใดไปทำการแทนก็ได้ กรณีโฉนดที่ดินติดจำนองอยู่ต้องมีหนังสือแสดงความยินยอมจากผู้รับจำนองมาประกอบคำขอด้วย

การรับคำขอประเภทรังวัดสอบเขต แบ่งแยกและรวมโฉนดที่ดิน ผู้ขอต้องยื่นคำขอตามแบบ ท.ด. 9 หากเป็นการรังวัดแบ่งกรรมสิทธิ์รวมให้ใช้แบบ ท.ด. 16 บันทึกข้อตกลงเรื่องแบ่งกรรมสิทธิ์รวมเป็นคำขอ เมื่อเขียนประเภทคำขอแล้วให้เขียนตำแหน่งที่ดิน โดยกรอรายละเอียดตามรายการที่ปรากฏในโฉนดที่ดินแปลงนั้น ตามด้วยชื่อและที่อยู่ของผู้ขอรังวัดให้ครบถ้วน และให้จำลองรูปแผนที่หลังโฉนดที่ดินจากฉบับเจ้าของที่ดินไว้ด้านหลังคำขอ หรือจะใช้วิธีถ่ายรูปแผนที่หลังโฉนดที่ดินเดิมก็ได้ ถ้าเป็นกรณีแบ่งแยกให้แสดงรูปแผนที่สังเขปของการแบ่งแยกแล้วให้ผู้ขอลงชื่อรับรองรูปแผนที่ไว้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อสะดวกแก่การออกหนังสือถึงเจ้าของที่ดินข้างเคียงสำหรับการถ่าย หรือจำลองนั้นไม่ต้องเรียกค่าธรรมเนียม

ขั้นตอนการดำเนินการรับคำขอสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียน มีดังนี้

1. ผู้ขอต้องยื่นคำขอตามแบบ ท.ด. 9 หรือ ท.ด. 16 แล้วแต่กรณี
2. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสารบบ ตรวจลายมือชื่อ ตรวจบัญชีอายุ
3. ลงบัญชีรับทำการประจำวัน (บ.ท.ด. 2)
4. เขียนใบส่งเงินค่าธรรมเนียม ให้ผู้ขอชำระเงินค่าธรรมเนียม คำขอแปลงละ 5 บาท

หากเป็นกรณีมอบอำนาจให้เรียกค่ามอบอำนาจและปิดอากรแสตมป์ให้ครบถ้วน

5. ลงบัญชีสถิติงาน และเงินค่าธรรมเนียม (บ.ท.ด. 21)
6. ลงบัญชีคุมเรื่องรังวัด (บ.ท.ด. 11)
7. เขียนข้อความในบันทึกหน้าเรื่องรังวัด (ท.ด. 82)
8. เขียนใบแจ้งเรื่องระหว่างดำเนินการ (ท.ด. 74) ถัดหลังโฉนดฉบับสำนักงานที่ดิน

เพื่อแสดงว่าที่ดินแปลงนี้มีการขอรังวัด

9. เสนอเจ้าพนักงานที่ดินลงนาม และส่งเรื่องให้ฝ่ายรังวัดดำเนินการ

1.2 การรับคำขอประเภทที่ยังไม่มีโฉนดที่ดิน

เมื่อเจ้าของที่ดินมีความประสงค์ ขอรังวัดออกโฉนดที่ดินให้ยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานที่ดิน ณ สำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา/ส่วนแยกที่ดินที่ตั้งอยู่ พร้อมด้วยหลักฐานที่ดินอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น แบบแจ้งการครอบครอง (สค. 1) รวมตลอดถึงผู้ครอบครองต่อเนื่อง ใบจอง (น.ส. 2) ใบเหี่ยยงแบบหมายเลข 3 หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3, น.ส. 3 ก., น.ส. 3 ข., สค. 1)

ตราจอง ตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” หนังสือแสดงการทำประโยชน์ นิคมสร้างตนเอง (น.ค. 3) หนังสือแสดงการทำประโยชน์สหกรณ์นิคม (กสน. 5) ใบแจ้งความประสงค์จะได้สิทธิในที่ดิน ตามมาตรา 27 ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดินหรือไม่มีหลักฐานเกี่ยวกับที่ดินแต่ได้ครอบครองที่ดิน มาก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ เป็นต้น รวมทั้งสำเนา ทะเบียนบ้าน สำเนาบัตรประจำตัว ประชาชน บันทึกราคาซื้อขายและชำระวางแผนที่ดิน (ร.ว. 10) กรณีหลักฐานที่ดินที่นำมาขออนุญาตที่ดิน ติดจำนอง จะต้องมียกหนังสือแสดงความยินยอมจากผู้รับจำนองมาประกอบคำขอด้วย

การรับคำขอรังวัดออกโฉนดที่ดิน ผู้ขอต้องยื่นคำขอตามแบบ น.ส. 1 ข. **ก่อนยื่นคำขอ ต้องให้ผู้ขอชำระวางแผนที่ดินก่อน** โดยให้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายรังวัดของสำนักงานที่ดินฯ การชำระวางแผนที่ดินก็เพื่อจะให้ทราบตำแหน่งที่ตั้งของที่ดิน และรูปแผนที่ประมาณเขตติดต่อข้างเคียงทั้งสี่ทิศ หากผู้ขอรังวัดออกโฉนดที่ดินให้จดหมายเลขระวาง เลขที่ดิน หน้าสำรวจ โฉนดที่ดินเลขที่ ตำบล อำเภอ ของที่ดินใกล้เคียงมาด้วย ก็จะเป็นการสะดวกแก่การค้นหาที่ดินแปลงที่จะขออนุญาตได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายจะกระทำได้ในบริเวณที่ดินที่ได้สร้างระวางแผนที่เพื่อการออกโฉนดที่ดินไว้แล้ว สำหรับการทราบอาณาเขตติดต่อข้างเคียงทั้งสี่ทิศก็เพื่อสะดวก ในการแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงมาระวังชี้และรับรองแนวเขตที่ดิน ถ้าเจ้าของที่ดินข้างเคียง ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนที่ปรากฏในสำนักงานที่ดินฯ ก็ไม่สามารถจะส่งหนังสือแจ้งให้ข้างเคียงมาระวังชี้และรับรองแนวเขตที่ดินได้ จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าของที่ดินที่จะต้องค้นหาให้ทราบที่อยู่ ของเจ้าของที่ดินข้างเคียงและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ เมื่อพบที่ดินแปลงที่จะขออนุญาตที่ดิน ในระวางแผนที่แล้ว เจ้าหน้าที่จะเขียนรูปแผนที่ที่ดินโดยประมาณลงในแบบบันทึกค่าซื้อขายและชำระวางแผนที่ดิน (ร.ว. 10) พร้อมทั้งเขียนชื่อที่อยู่และตำแหน่งที่ดินแปลงข้างเคียง (ถ้ามี) โดยกรอกข้อความและรายละเอียดต่าง ๆ ให้ครบถ้วน แล้วให้ผู้ขอลงชื่อพร้อมด้วยช่างรังวัดผู้บันทึกลงชื่อด้วย สำหรับการตรวจและชำระวางแผนที่ดินเพื่อออกโฉนดที่ดินไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ตอนที่ 2 การชี้ตำแหน่งประกอบการรับคำขออนุญาตที่ดินเฉพาะราย

การชี้ตำแหน่งประกอบการรับคำขออนุญาตที่ดินเฉพาะราย เป็นงานที่ต้องดำเนินการ ก่อนการรับคำขออนุญาตที่ดินเฉพาะราย ขั้นตอนการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย มีดังนี้

1. ผู้ขอต้องชำระวางแผนที่ดิน (ร.ว.10) ที่ฝ่ายรังวัด เพื่อประโยชน์ในการออกหนังสือแจ้งข้างเคียง โดยให้ผู้ขอนำสำเนาโฉนดที่ดินแปลงใกล้เคียงที่ดินที่จะขออนุญาตฯ หรือสอบถาม ให้ได้ข้อมูลว่าที่ดินอยู่ห่าง หรืออยู่ใกล้สถานที่สำคัญต่าง ๆ เช่น วัด โรงเรียน แม่น้ำ คลอง หนอง บึง ถนนสายใด ไปทางทิศใด เป็นระยะทางเท่าไร และตั้งอยู่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ใด เพื่อให้สามารถ กำหนดตำแหน่งที่ดินในระวาง และส่งหมายแจ้งที่ดินข้างเคียงได้ถูกต้อง หากที่ดินข้างเคียง เป็นที่มีการครอบครอง (ท.ค.) หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3) ต้องให้ผู้ขอนำชื่อและที่อยู่ ของเจ้าของที่ดินดังกล่าวมาให้พร้อมบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วย เพื่อป้องกันเหตุการณ์การแจ้งข้างเคียง ผิดพลาดคลาดเคลื่อน

2. ผู้ขอต้องยื่นคำขอตามแบบ น.ส. 1ข.

3. เจ้าหน้าที่ลงบัญชีรับทำการประจำวัน (บ.ท.ด. 2)

4. เขียนใบสั่งเงินค่าธรรมเนียม ให้ผู้ขอชำระเงินค่าธรรมเนียม ค่าขอแปลงละ 5 บาท หากเป็น กรณีมอบอำนาจให้เรียกค่ามอบอำนาจและติดอากรแสตมป์ให้ครบถ้วน

5. ลงบัญชีสถิติงาน และเงินค่าธรรมเนียม (บ.ท.ด. 21)

6. ลงบัญชีคู่มือเรื่องรังวัด (บ.ท.ด. 11)

7. เขียนข้อความในบันทึกหน้าเรื่องรังวัด (ท.ด. 82)

8. เสนอเจ้าพนักงานที่ดินลงนาม และส่งเรื่องให้ฝ่ายรังวัดดำเนินการ

ตอนที่ 3 ส่วนราชการมีหนังสือขอความร่วมมือ หรือแจ้งให้ทำการรังวัด

การชี้ตำแหน่งที่ดินกรณีส่วนราชการมีหนังสือขอความร่วมมือ หมายถึง การชี้ตำแหน่งเพื่อให้ทราบที่ตั้งของที่ดินเท่านั้น มิได้หมายถึงให้ทำการรังวัดสอบเขตที่ดินตามระเบียบกรมที่ดินแต่อย่างใด

การชี้ตำแหน่งที่ดิน แยกวิธีดำเนินการออกเป็นสองกรณี คือ มี หรือไม่มีบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับหน่วยงานของราชการ ดังนี้

การชี้ตำแหน่งที่ดิน กรณีมีบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับหน่วยงานของราชการ การดำเนินการให้เป็นไปตามบันทึกข้อตกลงนั้น ๆ ได้แก่

- การชี้ตำแหน่งที่ดินตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมบังคับคดี ที่ มท 0711/ว 25887 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2526 ที่ มท 0726/ว 23 มิถุนายน 2540

- บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมสรรพากร ที่ มท 0705/ว 4155 ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2528

- บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมแรงงาน ที่ มท 0705/ว 22608 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2529

- บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับสำนักงาน ก.พ. ที่ มท 0705/ว 19744 ลงวันที่ 25 กันยายน 2533

- บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2544

- บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ มท 0514/ว 15271 ลงวันที่ 13 มิถุนายน 2546

ตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการชี้ตำแหน่งที่ดินเพื่อยึดทรัพย์สินนายประกันตามคำสั่งศาล พ.ศ. 2526 กรณีการชี้ตำแหน่งที่ดินที่มีบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับหน่วยงานของราชการ กำหนดให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดทำการนัดรังวัดเป็นกรณีพิเศษ ไม่ต้องนัดตามลำดับคำขอ เมื่อกำหนดเจ้าหน้าที่และวันทำการแล้ว ให้ลงบัญชีตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการควบคุมงานรังวัดในสำนักงานที่ดิน พ.ศ.2523 พร้อมทั้งแจ้งให้กองยึดอายัดและจำหน่ายทรัพย์สิน หรือสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์สินภูมิมภาค กรมบังคับคดี หรือหน่วยงานตามบันทึกข้อตกลงทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 25 วัน

การชี้ตำแหน่งที่ดิน กรณีที่ไม่มีบันทึกข้อตกลงกับกรมที่ดิน ให้ดำเนินการตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0726/ว 02433 ลงวันที่ 31 มกราคม 2544 เรื่อง หน่วยงานราชการขอให้ชี้ตำแหน่งที่ดิน เมื่อหน่วยงานทางราชการนั้นมีหนังสือขอความร่วมมือ มาให้ชี้ตำแหน่งที่ดิน **ให้ถือว่าหนังสือดังกล่าวไม่เป็นคำขอรังวัด** และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด แต่ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาให้ความอนุเคราะห์ส่งให้ช่างรังวัดร่วมไปกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานนั้นออกไปชี้ตำแหน่งของที่ดินโดยยึดระวางแผนที่เป็นหลัก แล้วชี้ตำแหน่งให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานนั้นทราบว่าเป็นที่ดินตามหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์อยู่ในบริเวณใดเท่านั้น โดยไม่ต้องเข้าไปในที่ดินเพื่อทำการขุดหรือค้นหาหลักเขตที่ดิน จึงไม่ต้องมีหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงทราบตามความในมาตรา 66 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แต่อย่างใด

ส่วนราชการมีหนังสือถึงสำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา/ส่วนแยก ขอความร่วมมือหรือแจ้งให้ทำการรังวัด เช่น การรังวัดทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง การออกโฉนดที่ดินที่อยู่ในเขตจัดรูปที่ดิน การรังวัดตรวจสอบที่สาธารณประโยชน์ ที่ไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง การชี้ตำแหน่งที่ดินตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมบังคับคดี , กรมแรงงาน , สำนักงาน ก.พ. หรือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน เป็นต้น กรณีดังกล่าวข้างต้น **ให้ถือว่าหนังสือที่แจ้งนั้นเป็นคำขอ**ให้รับดำเนินการต่อไป สำหรับการรังวัดทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล เจ้าพนักงานที่ดินผู้ไปทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาลไม่ใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 1 และมาตรา 67 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เพราะมิได้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดินเป็นแต่ศาลหรือส่วนราชการร้องขอให้ดำเนินการให้ในฐานะผู้ชำนาญงานหรือมีความรู้ในทางการรังวัดทำแผนที่เท่านั้น

ตอนที่ 4 การนัดรังวัด

ให้หัวหน้าฝ่ายรังวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรให้นัดทำการรังวัดทำการนัดรังวัดตามเกณฑ์ที่กรมที่ดินกำหนดโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ และสมรรถนะของช่างรังวัดแต่ละคนว่ามีขีดความสามารถในการรังวัดได้เดือนละกี่ราย ถ้านัดงานรังวัดให้มากเกินไปจะทำให้งานค้างในมือมาก และเมื่อช่างรังวัดออกไปทำการรังวัดแล้วต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาตามระเบียบที่กรมที่ดินกำหนด มิให้นัดรังวัดซ้ำลำดับ ให้นัดเรื่องรังวัด ให้ช่างรังวัดเรียงไปตามลำดับในบัญชีคู่มือการนัดรังวัด (ร.ว. 70) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ยื่นคำขอและเป็นการป้องกันข้อครหาต่างๆ อันจะมีขึ้นแก่เจ้าหน้าที่

ในกรณีที่ไม่สามารถทำการรังวัดได้ในวันนัด เช่น ผู้ขอแจ้งว่าน้ำท่วม ก็ให้บันทึกถ้อยคำผู้ขอไว้ตามแบบบันทึกถ้อยคำ (ท.ด. 16) ว่าจะให้นัดทำการรังวัดวันใดโดยให้เลือกเอาวันใดวันหนึ่ง แต่ต้องไม่ก่อนวันที่ได้นัดรังวัดไปแล้ว โดยเก็บบันทึกนั้นไว้เป็นหลักฐานรวมเรื่องไว้เป็นต้น

หากผู้ขอรายใดมีความประสงค์จะขอให้นัดรังวัด ให้เร็วเป็นกรณีพิเศษ โดยแจ้งว่ามีฐานะจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการให้เสร็จโดยเร็ว ในกรณีนี้ตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรับคำขอรังวัด การนัดรังวัดและการเรียกค่าใช้จ่ายในการรังวัดเฉพาะราย พ.ศ. 2547 ลงวันที่ 17 ธ.ค. 47 กรมที่ดินได้มอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้มีการนัดรังวัดเป็นกรณีพิเศษ นอกเหนือจากลำดับได้ โดยเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา/ส่วนแยก จะต้องสอบสวนผู้ขอและผู้ที่เกี่ยวข้องถึงเหตุผล ตลอดจนความจำเป็นเร่งด่วนจริง ๆ เป็นกรณี ๆ ไปทั้งนี้ต้องมีเอกสารหลักฐานประกอบการสอบสวนด้วย สำหรับอำนาจการพิจารณาอนุญาตนี้เป็นของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยเฉพาะ หากผู้ว่าราชการจังหวัดจะมอบหมายให้ผู้ใดดำเนินการควรออกคำสั่งให้ชัดแจ้งรัดกุมและเพื่อป้องกันข้อครหา ไม่ควรมอบหมายให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา/ส่วนแยก เป็นผู้พิจารณาอนุญาตแทน

อนึ่ง บริเวณพื้นที่ลุ่มที่มีน้ำท่วมในฤดูฝนและฤดูน้ำหลาก เมื่อมีคำขอเกิดขึ้น ควรจะนัดรังวัดเป็นกลุ่มในฤดูที่น้ำไม่ท่วม ทั้งนี้ไม่ต้องนัดตามลำดับที่ยื่นคำขอให้ทำเรื่องขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นคราว ๆ ไปส่วนบริเวณใดที่น้ำไม่ท่วม ก็นัดรังวัดไปตามปกติ ในกรณีที่ผู้ขอได้มียื่นคำขอรังวัดสอบเขตโฉนดที่ดินหลายแปลงพร้อมกัน หากที่ดินที่ขอยุ่บริเวณใกล้เคียงกันและสามารถจะนัดทำการรังวัดสอบเขตได้ในวันเดียวหลายแปลง โดยไม่เป็นปัญหาแก่เจ้าของที่ดินข้างเคียงที่จะมารับรองแนวเขตที่ดิน ให้นัดทำการรังวัดที่ดินแปลงจำนวนดังกล่าวในวันเดียวกัน สำหรับกรณีโฉนดที่ดินที่มีผู้ถือสิทธิ์รวม 2 คน หากผู้ขอจะยื่นคำขอรังวัดสอบเขตที่ดินเพียงคนเดียว โดยที่อีกคนหนึ่งเสียชีวิตไปแล้วและยังไม่มีกรจดทะเบียนผู้จัดการมรดกรวมทั้งยังไม่ขอรับมรดก กรณีนี้

ไม่ควรรับคำขอและนัดรังวัดสอบเขต ควรแจ้งให้ทายาทหรือผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายไปดำเนินการรับมรดกให้เสร็จเรียบร้อยก่อน

อย่างไรก็ตาม กรมที่ดินมีนโยบายที่จะเร่งรัดงานรังวัดเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา/ส่วยแยกทุกแห่ง ให้สามารถกำหนดนัดทำการรังวัดให้เจ้าหน้าที่ไปทำการรังวัดได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันรับคำขอ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และขจัดความเดือดร้อนของเจ้าของที่ดิน สำหรับการนัดเรื่องรังวัด เกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดิน การรังวัดแบ่งแยก สอบเขต และรวมโฉนดที่ดิน ให้นัดรังวัดคละกัน

หากจังหวัดใด สำนักงานที่ดินภายในจังหวัดมีระยะเวลานัดรังวัดนาน (คิวงังวัดยาว) สามารถบริหารจัดการงานรังวัดเฉพาะรายภายในพื้นที่จังหวัด โดยเกลี่ยช่างรังวัดจากสำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา/ส่วนแยก ที่มีระยะเวลานัดรังวัดสั้นไปช่วยสำนักงานที่ดินฯ ที่มีระยะเวลานัดรังวัดนาน (คิวงังวัดยาว) หรือให้ช่างรังวัด 1 คนปฏิบัติงาน 2 สำนักงาน และหรือนำวิธีนัดรังวัดเป็นกลุ่มมาใช้ ในการนัดรังวัด โดยการสำรวจคำขอรังวัดที่ค้างระหว่างรอทำการรังวัดทั้งหมด แล้วจัดกลุ่มคำขอที่มีท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ใกล้เคียงกันหรือหมู่บ้านเดียวกัน แล้วนัดทำการรังวัดเป็นกลุ่ม **หรือบริหารจัดการตามที่เห็นควร** โดยขอมติจากอนุกรรมการดำเนินการบริหารจัดการงานรังวัดเฉพาะรายระดับจังหวัด (ไม่ต้องขออนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด) (หนังสือกรมที่ดิน ด่วนมาก ที่ มท 0514.3/ว 853 ลงวันที่ 13 มกราคม 2559 คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 85/2559 เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินการบริหารจัดการงานรังวัดเฉพาะรายระดับจังหวัด ลงวันที่ 13 มกราคม 2559)

ช่างรังวัดเมื่อได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานที่ดินให้ไปทำการรังวัดตามคำขอและเมื่อถึงกำหนดใกล้วันใกล้วันนัดทำการรังวัด หรือถึงกำหนดวันนัดทำการรังวัด มีอุปสรรคทำให้ช่างรังวัดไม่สะดวกจะไปทำการรังวัด จึงได้ทำความตกลงให้ช่างรังวัดผู้อื่นไปปฏิบัติแทนโดยพลการและมีได้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบแต่ประการใด ทั้งนี้ แม้จะเป็นการหวังดีต่อทางราชการเพื่อให้กิจการลุล่วงไปก็ตาม แต่ย่อมไม่เป็นการชอบด้วยวิธีปฏิบัติราชการ กรมที่ดินจึงมีคำสั่งที่ 1/2496 ลงวันที่ 1 มกราคม 2496 เรื่อง ห้ามช่างแผนที่ทำการรังวัดแทนกันโดยพลการ เมื่อช่างรังวัดผู้ใดไม่สามารถจะไปปฏิบัติหน้าที่ได้ ก็ให้รับรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ เพื่อจะได้ส่งเปลี่ยนแปลงต่อไป เว้นแต่จะเป็นกรณีรีบด่วนไม่อาจรอรับคำสั่งได้ เช่น มีเหตุจำเป็นโดยกะทันหัน อันเป็นเหตุไม่สามารถจะไปทำการรังวัดในวันตามกำหนดได้และขอร้องให้ช่างรังวัดผู้อื่นไปทำการรังวัดแทน เพื่อมิให้เสียหายแก่ผู้ขอ ก็ให้ช่างรังวัดผู้รับมอบไปทำการรังวัดแทนได้ ถ้าสามารถจะรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบด้วยวาจา ก่อนเดินทางได้ก็ให้ปฏิบัติเสียก่อน และให้ช่างรังวัดผู้ได้รับคำสั่งเดิมรับรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นหลักฐานโดยด่วนด้วย

เมื่อถึงวันทำการรังวัดให้ช่างรังวัดเดินทางไปพบกับผู้ขอรังวัด ณ สถานที่นัดหมาย เช่น บ้านกำนัน บ้านผู้ใหญ่บ้าน วัดหรือโรงเรียน ซึ่งการจะนัดพบช่างรังวัดที่ใดให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้ขอรังวัด

ตอนที่ 5 การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการรังวัด

ตามมาตรา 103 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กำหนดให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง **แต่ต้องไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้**

การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการรังวัด

1) กฎกระทรวงฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 กำหนดให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมไว้ ดังนี้

○ ค่าธรรมเนียมการพิสูจน์สอบสวนหรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์

- ถ้าเรียกเป็นแปลง แปลงละ 30 บาท (ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์)

- ถ้าเรียกเป็นวัน วันละ 30 บาท (ตรวจสอบเนื้อที่)

- ค่าคัดหรือจำลองแผนที่ แปลงละ 30 บาท

- ค่าคำนวณเนื้อที่หรือสอบแส แปลงละ 30 บาท

- ค่าจับระยะ แปลงละ 10 บาท

○ ค่าธรรมเนียมรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน

- ถ้าเรียกเป็นแปลง แปลงละ 40 บาท (ออกโฉนดฯ 1 แปลง 40 บาท/แบ่งแยก คิดตามจำนวนแปลงที่แบ่งแปลงละ 40 บาท)

- ถ้าเรียกเป็นวัน วันละ 40 บาท (สอบเขต/รวมโฉนดฯ)

- ค่าคัดหรือจำลองแผนที่ แปลงละ 30 บาท

- ค่าคำนวณเนื้อที่หรือสอบแส แปลงละ 30 บาท

- ค่าจับระยะ แปลงละ 10 บาท

- ค่าหลักเขตที่ดิน หลักละ 15 บาท (กฎกระทรวงฉบับที่ 53 พ.ศ.

2549 ข้อ (10) ค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ด (ณ) ค่าหลักเขตที่ดิน)

2) กฎกระทรวง ฉบับที่ 48 (พ.ศ. 2542) ยกเลิกข้อ 4. ตาม กฎกระทรวงฉบับที่ 47 และใช้ความต่อไปนี้แทน

- ค่าพาหนะเดินทางให้แก่เจ้าพนักงาน พนักงานเจ้าหน้าที่ และคนงานที่จ้างไปทำการรังวัด

- ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการรังวัด

ให้จ่ายในลักษณะเหมาะสมตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยด้วยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

- ค่าป่วยการให้แก่เจ้าพนักงานผู้ปกครองท้องที่ คนหนึ่ง วันละ 50 บาท

3) กฎกระทรวงฉบับที่ 53 (พ.ศ.2549)

(10) ค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ด

(ณ) ค่าหลักเขตที่ดิน หลักละ 15 บาท ถ้าเป็นการเดินสำรวจฯ คิดเป็นรายแปลงๆ ละ 60 บาท

ข้อสังเกต กฎหมายกำหนดให้ผู้ขอรังวัดจ่ายเงินค่าหลักเขตที่ดินเป็นค่าธรรมเนียมหลักเขตที่ดิน และไม่มีกฎหมายใดที่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะให้กรมที่ดินขายหลักเขตที่ดินให้กับผู้ขอรังวัด

ตัวอย่าง กรณีรวมโฉนดและแบ่งแยกที่ดินในคราวเดียวกัน ให้คิดค่าธรรมเนียมแต่ละประเภทและนำมารวมกัน เช่น รวมโฉนดฯ 2 วัน คิดค่าธรรมเนียม 80 บาท แบ่งแยกฯ 3 แปลงคิดค่าธรรมเนียม 120 บาท รวมเป็นเงินค่าธรรมเนียม 200 บาท เป็นต้น

การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการรังวัด ซึ่งเป็นเงินนอกงบประมาณที่เรียกเก็บจากผู้ขอรังวัด (เอกชน) ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการรังวัดเกี่ยวกับ

โฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ พ.ศ. 2542 กำหนดให้จังหวัดออกประกาศกำหนดค่าใช้จ่ายในการรังวัดฯ ไม่เกินกว่าอัตราในบัญชีค่าใช้จ่ายตามแบบในระเบียบดังกล่าว เมื่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดได้กำหนดค่าใช้จ่ายแล้วให้นำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบ ให้สำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา/ส่วนแยก และสำนักงานที่ดินอำเภอปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดินนั้น ๆ เพื่อให้ประชาชนที่มาติดต่อทราบโดยทั่วกัน

ส่วนแนวทางการเรียกเก็บเงินค่าใช้จ่าย (เงินมัดจำรังวัด) เกี่ยวกับการรังวัดโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวนหรือตรวจสอบเนื้อที่ เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เมื่อฝ่ายรังวัดได้รับคำขอ (ท.ด. 9 หรือ ท.ด. 16) หรือหนังสือศาลจากฝ่ายทะเบียนแล้ว ให้นำลงบัญชีรับเรื่องและนัดรังวัด (ร.ว. 12) และกำหนดตัวช่างรังวัดพร้อมทั้งวันทำการรังวัด โดยพิจารณาจากบัญชีคุมการนัดรังวัด (ร.ว. 70) เมื่อนัดรังวัดให้แก่ช่างรังวัดผู้ใดให้ลงบัญชีคุมเรื่องประจำตัวช่างรังวัด (ร.ว. 71) ของผู้นั้นทันที จากนั้นให้ผู้ดำเนินการเขียนวันนัดรังวัดไว้ในบัญชีรับเรื่องและนัดรังวัด (ร.ว. 12) บันทึกหน้าเรื่องการรังวัดที่ดิน (ท.ด. 82) ตามระเบียบให้ครบทุกช่อง แล้วมอบใบนัดทำการรังวัด (ท.ด. 2 ก.) ให้ผู้ขอไป สำหรับใบนัดทำการรังวัด (ท.ด. 2 ก.) ให้จดหมายเลขโทรศัพท์ของเจ้าของที่ดิน ผู้ยื่นคำขอรังวัดและหมายเลขโทรศัพท์ของสำนักงานที่ดินที่สามารถติดต่อได้โดยตรงทั้งฉบับที่แจกให้ผู้ขอและฉบับที่เก็บไว้ในเรื่องรังวัดเพื่อประโยชน์ในการติดต่อภายหลัง

คำขอที่เกิดขึ้นวันที่ 30 มิถุนายน 2558 ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ พ.ศ. 2542 กำหนดค่าใช้จ่ายในการรังวัดออกโฉนดที่ดิน แบ่งแยก สอบเขต หรือรวมโฉนดที่ดิน เนื้อที่ไม่เกิน 5 ไร่ กำหนดให้ทำการรังวัด 1 วัน ใช้สำหรับพื้นที่โล่งเตียน เป็นต้น หากเป็นพื้นที่ชุมชน ที่นา ที่ไร่ ที่สวน ที่มีแนวเขตคดโค้งและที่มีปัญหาอุปสรรค ซึ่งต้องแก้ไขตามหลักวิชารังวัดและทำแผนที่ เช่น หมุดหลักฐานแผนที่สูญหาย จำกัดเนื้อที่ ให้เพิ่มจำนวนวันทำการรังวัดได้ 1 วัน โดยให้หัวหน้าฝ่ายรังวัด หัวหน้างานรังวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร นัดรังวัดไปตามลำดับวันที่รับคำขอก่อนหลัง พร้อมทั้งประมาณการเงินค่าธรรมเนียม ค่าหลักเขตที่ดิน และค่าใช้จ่ายในการรังวัดที่ดิน

ส่วนคำขอที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2558 เป็นต้นไป ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ได้กำหนดค่าใช้จ่ายในการรังวัดออกโฉนดที่ดิน แบ่งแยก สอบเขต หรือรวมโฉนดที่ดิน ให้เรียกค่าใช้จ่ายตามประกาศจังหวัด โดยใช้เนื้อที่แปลงที่ขอรังวัดเป็นเกณฑ์ และให้หัวหน้าฝ่ายรังวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรให้นัดทำการรังวัด ทำการสอบสวนผู้ขอรังวัดเกี่ยวกับตำแหน่งและสภาพที่ดินในขณะยื่นคำขอ หากมีเหตุต้องเพิ่มวันทำการรังวัด ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์การเพิ่มวันทำการรังวัดในบัญชีท้ายระเบียบฯ โดยระบุเหตุผลให้ปรากฏ ในใบนัดรังวัด (ท.ด. ๒ ก) ทำการบันทึกต่อจากข้อความ “สภาพที่ดินขณะขอทำการรังวัด....” พร้อมชี้แจงค่าใช้จ่ายในการรังวัดให้ผู้ขอทราบ ไม่ต้องขออนุมัติเพิ่มวันทำการรังวัดจากเจ้าพนักงานที่ดินเสร็จแล้วให้หัวหน้าฝ่ายรังวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรให้นัดทำการรังวัดเป็นผู้ลงนามในช่องเจ้าพนักงานที่ดินในใบนัดรังวัด ท.ด.2ก แล้วส่งมอบ ท.ด.2ก ฉบับสำเนาให้ผู้ขอเก็บไว้เป็นหลักฐานเพื่อใช้ในการติดตามเรื่องรังวัด (ระเบียบกรมที่ดิน ลว. 17 ธ.ค. 47 ว่าด้วยการรับคำขอรังวัดการนัดรังวัดและการเรียกค่าใช้จ่ายในการรังวัดเฉพาะราย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2558)

ให้ผู้ขอวางเงินมัดจำรังวัดในวันยื่นคำขอซึ่งถือปฏิบัติตามคำสั่งกรมที่ดินที่ 131/2513 เรื่อง การรับเงินค่าใช้จ่ายในการรังวัด ดังนี้

ข้อ 1. เมื่อเจ้าของที่ดินผู้ขอรังวัดยื่นคำขอ และเจ้าหน้าที่รับคำขอแล้ว ให้ส่งเรื่องให้ช่างแผนที่ประมาณเงินลงในใบนัดรังวัดตามวิธีการเดิม และให้บันทึกเจ้าของที่ดินผู้ขอรังวัดให้ทราบว่า จะต้องใช้เงินจำนวนที่ประมาณไว้ โดยต้องนำมามอบในวันที่มารับทราบกำหนดวันทำการรังวัด และรับหนังสือถึงเจ้าของที่ดินข้างเคียง

ข้อ 2. เมื่อเจ้าหน้าที่ได้กำหนดวันทำการรังวัดแล้ว ให้มีหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินผู้ขอรังวัดทราบล่วงหน้าพอสมควร โดยกำหนดวันที่จะต้องมารับหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียง พร้อมทั้งนำเงินที่ได้ประมาณไว้ แล้วนำมามอบให้สำนักงานที่ดินไว้ด้วย

ฯลฯ

ข้อ 4 สำหรับจังหวัดที่สามารถจะกำหนดวันทำการรังวัดได้ในระยะใกล้ๆ กับวันรับคำขอ ให้เรียกเงินล่วงหน้าไว้ในวันยื่นคำขอได้

สรุป ผู้ขอรังวัดต้องวางเงินมัดจำรังวัดก่อนวันทำการรังวัดตามบันทึกที่ได้แจ้งกำหนดวันวางเงินให้ผู้ขอทราบ หากเลยวันกำหนดนัดวางเงินไม่มาวางให้บันทึกนำเรียนเจ้าพนักงานที่ดินให้มีหนังสือเรียกผู้ขอมาวางเงินโดยถือปฏิบัติตามนัยระเบียบว่าด้วยการรายงานผลการปฏิบัติงานฯ พ.ศ. 2555 ข้อ 36

ค่าใช้จ่ายในการรังวัดออกโฉนดที่ดิน แบ่งแยก สอบเขต หรือรวมโฉนดที่ดิน เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

- เนื้อที่ไม่เกิน 5 ไร่ เวลาทำการ 1 วัน
- เนื้อที่ไม่เกิน 15 ไร่ เวลาทำการ 2 วัน
- เนื้อที่ไม่เกิน 30 ไร่ เวลาทำการ 3 วัน
- เนื้อที่ไม่เกิน 50 ไร่ เวลาทำการ 4 วัน
- เนื้อที่เกินกว่า 50 ไร่ ทุก ๆ 50 ไร่ หรือ เศษเกินกว่า 25 ไร่ ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน (เช่น เนื้อที่มากกว่า 75 ไร่ ขึ้นไป ถึง เนื้อที่ 125 ไร่ เวลาทำการ 5 วัน /เนื้อที่มากกว่า 125 ไร่ขึ้นไป ถึง เนื้อที่ 175 ไร่ เวลาทำการ 6 วัน /เนื้อที่ 175 ไร่ ขึ้นไป ถึง เนื้อที่ 225 ไร่ เวลาทำการ 7 วัน เป็นต้น)

และมีหลักเกณฑ์การเพิ่มวันทำการรังวัด ดังนี้

1. กรณีที่ดินตั้งอยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองรูปแบบพิเศษ เช่น กรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา ฯลฯ หรือเทศบาลนคร หรือเทศบาลเมือง หรือที่สวนเป็นไม้ยืนต้น เช่น สวนผลไม้ สวนปาล์ม สวนยาง ฯลฯ เป็นต้น ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
2. กรณีการรังวัดต้องคำนวณจำกัดเนื้อที่ ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
3. กรณีการรังวัดมีที่ดินข้างเคียงมากแปลง ทุก ๆ ข้างเคียง 30 แปลง หรือเศษเกินกว่า 15 แปลง ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
4. กรณีการรังวัดแบ่งแยกจัดสรร ทุก ๆ 8 แปลง หรือเศษเกินกว่า 4 แปลง ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
5. กรณีมีเหตุข้อ 1 และ 2 รวมอยู่ในเรื่องเดียวกัน ให้เพิ่มวันทำการรังวัดได้ในกรณีใดกรณีหนึ่งเท่านั้น

ทั้งนี้ การกำหนดค่าใช้จ่ายในการรังวัดดังกล่าว ให้คำนึงถึงผลกระทบกับประชาชนที่จะได้รับ หากกำหนดค่าใช้จ่ายที่สูงเกินความจำเป็นด้วย

ตัวอย่าง การเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการรังวัด

กรณีที่ 1. การรังวัดออกโฉนดที่ดิน เนื้อที่ตามหลักฐาน 51 ไร่ ที่ดินตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง

- คิดเป็นค่าธรรมเนียมออกโฉนดที่ดิน 1 แปลง 40 บาท
  - ค่าหลักเขตที่ดินคำนวณจากรูปแผนที่ 10 หลักเป็นเงิน 150 บาท (หลักละ 15 บาท)
  - ค่าป่วยการผู้ปกครองท้องที่ 50 บาท
  - ที่ดินตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลเมือง เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
  - คำนวณวันทำการรังวัดโดยคิดตามจำนวนเนื้อที่ 51 ไร่ คิดเป็นวันทำการ 4 วัน (เนื้อที่เกินกว่า 50 ไร่ แต่เศษไม่เกินกว่า 25 ไร่ ไม่เพิ่มวันทำการรังวัด คือ เนื้อที่ไม่ถึง 75 ไร่ 0.1 ตารางวา ไม่เพิ่มวัน) และเพิ่มวันทำการรังวัดในกรณีที่ที่ดินตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลเมืองจำนวน 1 วัน รวมเป็น 5 วันทำการ (นำจำนวนวันไปคิดคำนวณค่าคนงานรังวัดและค่าพาหนะรถยนต์)
  - ค่าคนงานรังวัด (รังวัดเป็นงานแผนที่ชั้นหนึ่ง) จำนวน 4 คน/วัน คนละวันละ 420 บาท รวม 4 คน / 5 วัน เป็นเงิน 8,400 บาท
  - ค่าพาหนะรถยนต์ (เหมาจ่ายเป็นวัน) ตามประกาศจังหวัด วันละ 1600 บาท / 5 วัน เป็นเงิน 8,000 บาท
  - ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ค่าส่งหนังสือแจ้งข้างเคียง) เหมาจ่าย 200 บาท
- รวมเป็นเงินค่ามัดจำรังวัด จำนวน 16,840 บาท เป็นต้น

กรณีที่ 2.

การรังวัดแบ่งแยกโฉนดที่ดิน เนื้อที่ 30 ไร่ – งาน 0.1 ตารางวา ที่ดินตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลเมือง แบ่งจำกัดเนื้อที่ได้เนื้อที่แปลงแบ่งแยกเท่ากับเนื้อที่แปลงคงเหลือ

- คิดเป็นค่าธรรมเนียมแบ่งแยกโฉนดที่ดิน 1 แปลง 40 บาท
  - ค่าจำกัดเนื้อที่ 2 แปลง ๆ ละ 30 บาท เป็นเงินค่าธรรมเนียม รวมจำนวน 60 บาท
  - ค่าหลักเขตที่ดินคำนวณจากรูปแผนที่ 10 หลักเป็นเงิน 150 บาท (หลักละ 15 บาท)
  - ค่าป่วยการผู้ปกครองท้องที่ 50 บาท (จ่ายให้กับผู้แทนนายอำเภอหรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวง กรณีที่ข้างเคียงเป็นที่สาธารณประโยชน์)
  - คำนวณวันทำการรังวัดโดยคิดตามจำนวนเนื้อที่ 30 ไร่ – งาน 0.1 ตารางวา (เกิน 30 ไร่ เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน) คิดเป็นวันทำการ 4 วันและเพิ่มวันกรณีจำกัดเนื้อที่ 1 วัน รวมเป็น 5 วันทำการ (นำจำนวนวันไปคิดคำนวณค่าคนงานรังวัดและค่าพาหนะรถยนต์)
  - ค่าคนงานรังวัด (รังวัดเป็นงานแผนที่ชั้นหนึ่ง) จำนวน 4 คน/วัน คนละวันละ 420 บาท รวม 4 คน / 5 วัน เป็นเงิน 8,400 บาท
  - ค่าพาหนะรถยนต์ (เหมาจ่ายเป็นวัน) ตามประกาศจังหวัด วันละ 1600 บาท / 5 วัน เป็นเงิน 8,000 บาท
  - ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ค่าส่งหนังสือแจ้งข้างเคียง) เหมาจ่าย 200 บาท
- รวมเป็นเงินค่ามัดจำรังวัด จำนวน 16,900 บาท เป็นต้น

กรณีที่ 3.

การรังวัดแบ่งแยกจัดสรรโฉนดที่ดิน เนื้อที่ 30 ไร่ – งาน 0.1 ตารางวา จำนวน 100 แปลง โดยขอจำกัดเนื้อที่ให้ได้นี้ที่ตามผังจัดสรร ที่ดินตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง และติดที่ดินข้างเคียงจำนวน 75 แปลง

1. คิดเป็นค่าธรรมเนียมแบ่งแยกโฉนดที่ดิน 100 แปลงๆละ 40 บาท เป็นเงิน 4,000 บาท
  2. ค่าจำกัดเนื้อที่ 100 แปลง ๆ ละ 30 บาท เป็นเงินค่าธรรมเนียม รวมจำนวน 3,000 บาท และการจำกัดเนื้อที่หรือที่ดินตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเข้าหลักเกณฑ์การเพิ่มวันทำการรังวัด **จำนวน 1 วัน**
  3. ค่าหลักเขตที่ดินคำนวณจากรูปแผนที่ 300 หลักๆ ละ 15 บาทเป็นเงิน 4,500 บาท
  4. ค่าป่วยการผู้ปกครองท้องที่ 50 บาท (จ่ายให้กับผู้แทนนายอำเภอหรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวง กรณีที่ข้างเคียงเป็นที่สาธารณประโยชน์)
  5. กรณีการรังวัดมีที่ดินข้างเคียงมากแปลง ทุก ๆ ข้างเคียง 30 แปลง หรือเศษเกินกว่า 15 แปลง ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน กรณีนี้ที่ดินติดที่ดินข้างเคียงจำนวน 75 แปลง เพิ่มวันทำการรังวัด **จำนวน 2 วัน** (เศษไม่เกินกว่า 15 แปลงปัดทิ้ง)
  6. คำนวณวันทำการรังวัดโดยคิดตามจำนวนเนื้อที่ 30 ไร่ – งาน 0.1 ตารางวา (เกิน 30 ไร่ เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน) คิดเป็นวันทำการ**จำนวน 4 วัน**
  7. คำนวณวันแบ่งแปลงจัดสรร 100 แปลง (เข้าหลักเกณฑ์การเพิ่มวันทำการรังวัด ตามจำนวนแปลงแบ่งแยกจัดสรร ทุก ๆ 8 แปลง หรือเศษเกินกว่า 4 แปลง ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน) คิดเป็นวันรังวัดแบ่งแยกจัดสรร **จำนวน 12 วัน** (เหลือเศษไม่เกินกว่า 4 แปลงปัดเศษทิ้ง)
  8. คิดวันทำการรังวัดจากข้อ 2 + ข้อ 5 + ข้อ 6 และข้อ 7 (1 วัน + 2 วัน + 4 วัน + 12 วัน) รวมเป็นวันทำการ**จำนวน 19 วัน**
  9. ค่าคนงานรังวัด (รังวัดเป็นงานแผนที่ชั้นหนึ่ง) จำนวน 4 คน/วัน คนละวันละ 420 บาท รวม 4 คน / 19 วัน เป็นเงิน 31,920 บาท
  10. ค่าพาหนะรถยนต์ (เหมาจ่ายเป็นวัน) ตามประกาศจังหวัด วันละ 1,600 บาท / 19 วัน เป็นเงิน 30,400 บาท
  11. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ค่าส่งหนังสือแจ้งข้างเคียง) เหมาจ่าย 200 บาท
- รวมเป็นเงินค่ามัดจำรังวัด จำนวน 74,070 บาท เป็นต้น

การรังวัดออกโฉนดที่ดิน แบ่งแยก สอบเขต หรือรวมโฉนดที่ดิน ให้เบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในลักษณะเหมาจ่าย **กรณีมีการคัดค้านการรังวัด หากมีการรังวัดใหม่**ให้เรียกเก็บเงินค่าใช้จ่ายในการรังวัดใหม่เท่าที่จำเป็นจากผู้ขอรังวัดโดยเหมาจ่าย (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 25689 ลงวันที่ 2 สิงหาคม 2542)

ในกรณีการเรียกเก็บเงินค่าใช้จ่ายในการรังวัดกรณีการรังวัดทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล จะเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการรังวัดจากโจทก์และหรือจำเลย ตามที่ศาลกำหนดมา เนื่องจากเป็น **เงินนอกงบประมาณ** ตามนัยระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรับคำขอรังวัด การนัดรังวัดและการเรียกเก็บเงินค่าใช้จ่ายในการรังวัดเฉพาะราย พ.ศ.2547 จึงได้กำหนดให้เรียกค่าใช้จ่ายในลักษณะเหมาจ่ายโดยอนุโลม โดยแยกตามกรณีที่ศาลมีหนังสือหรือคำพิพากษาของศาลได้ ดังนี้

กรณีที่ 1 ศาลมีหนังสือหรือคำพิพากษาขอให้ทำการรังวัดที่ดินโจทก์ ที่ดินจำเลย และบริเวณที่ดินในส่วนที่พิพาทหรือที่ดินที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ศาลใช้ประกอบการพิจารณาคดีพิพาทเรื่องแนวเขตที่ดิน การเรียกเก็บเงินค่าใช้จ่ายในการรังวัดจึงต้องคิดคำนวณเนื้อที่ที่ดินโจทก์ ที่ดินจำเลย และที่ดินที่เกี่ยวข้องรวมกัน ในทำนองเดียวกันกับการเรียกเก็บเงินค่าใช้จ่ายในการรังวัดในการรังวัดรวมโฉนดที่ดิน

ตัวอย่าง การเรียกเก็บเงินค่าใช้จ่ายในการรังวัดกรณีการรังวัดทำแผนที่พิพาท

ศาลมีหนังสือหรือคำพิพากษาขอให้ทำการรังวัดที่ดินโจทก์ ที่ดินจำเลย และบริเวณที่ดินในส่วนที่พิพาท ที่ดินโจทก์ โฉนดที่ดิน เนื้อที่ 30 ไร่ – งาน 1 ตารางวา ที่ดินจำเลย โฉนดที่ดิน เนื้อที่ 45 ไร่ – งาน – ตารางวา ที่ดินพิพาทตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง

1. ค่าธรรมเนียมในการรังวัดทำแผนที่พิพาทโฉนดที่ดิน 6 วันๆ ละ 40 บาทเป็นเงิน 240บาท (เนื้อที่รวมจำนวน 2 แปลง เท่ากับ 75 ไร่ – งาน 1 ตารางวา คิดค่าใช้จ่ายตามเนื้อที่ได้ 5 วัน โดยเนื้อที่เกินกว่า 50 ไร่ เศษเกินกว่า 25 ไร่ เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน) และเพิ่มวันกรณีที่ดินตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอีก 1 วัน รวมเป็นวันทำการจำนวน 6 วัน)
  2. ค่าป่วยการผู้ปกครองท้องที่ 50 บาท (จ่ายให้กับผู้แทนนายอำเภอหรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวง กรณีที่ข้างเคียงเป็นที่สาธารณประโยชน์)
  3. ค่าคนงานรังวัด (รังวัดเป็นงานแผนที่ชั้นหนึ่ง) จำนวน 4 คน/วัน คนละวันละ 420 บาท รวม 4 คน / 6 วัน เป็นเงิน 10,080 บาท
  4. ค่าพาหนะรถยนต์ (เหมาจ่ายเป็นวัน) ตามประกาศจังหวัด วันละ 1600 บาท / 6 วัน เป็นเงิน 9,600 บาท
  5. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ค่าส่งหนังสือแจ้งข้างเคียง) เหมาจ่าย 200 บาท
- รวมเป็นเงินค่ามัดจำรังวัด (ข้อ 1 = 240 บาท + ข้อ 2 = 50 บาท + ข้อ 3 = 10,080 บาท + ข้อ 4 = 9,600 บาท + ข้อ 5 = 200 บาท) จำนวน 20,170 บาท เป็นต้น

กรณีที่ 2 ศาลมีหนังสือหรือคำพิพากษาให้ทำการรังวัดตามการครอบครองปรปักษ์ หรือรังวัดแบ่งได้มาโดยการครอบครอง หากในคำร้องมีโจทก์หลายคนและแต่ละคนขอรังวัดตามเขตการครอบครองและทำประโยชน์ในโฉนดที่ดินตามสัดส่วนของตนเองแล้ว ในขั้นตอนการรับคำขอรังวัดจะแยกคำขอเป็นรายแปลงตามการได้มา จึงทำให้การเรียกเก็บเงินค่าใช้จ่ายในการรังวัดแยกเป็นรายแปลงตามแต่ละคำขอ แต่หากในคำร้องโจทก์มีเพียงคนเดียวหรือหลายคน ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่พิพาทแปลงเดียว การคิดค่าใช้จ่ายในการรังวัดจะคิดตามจำนวนเนื้อที่ตามหลักฐานที่ดินแปลงที่พิพาทเป็นเกณฑ์ในการคิดค่าใช้จ่ายในการทำนองเดียวกันกับการรังวัดแบ่งแยกที่ดิน

ส่วนแนวทางการเรียกเก็บเงินค่าใช้จ่ายในการรังวัด ซึ่งเป็นเงินงบประมาณหรือเงินที่เรียกเก็บจากส่วนราชการซึ่งเป็นผู้ขอรังวัด ซึ่งตามหนังสือกรมที่ดิน ด่วนที่สุด ที่ มท 0511.4/ว 31483 ลงวันที่ 19 ตุลาคม 2547 กำหนดมาตรฐานวันทำการรังวัดออกหรือตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ.2547 ไว้ โดยใช้เนื้อที่ตามหลักฐานเป็นตัวกำหนดวันทำการรังวัดและให้บวกเพิ่มวันทำการรังวัดได้ในกรณีที่ผู้บุกรุกหรือคัดค้าน หรือในกรณีที่ปัญหาอุปสรรคในการรังวัดและได้บันทึกผู้ขอและหรือผู้ปกครองท้องที่เป็นหลักฐานให้เจ้าพนักงานที่ดินพิจารณาอนุญาตให้เพิ่มวันทำการรังวัดได้ตามความจำเป็น

ในกรณี การรังวัดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ที่ไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เช่น รังวัดตรวจสอบทางหรือสำรวจสาธารณประโยชน์ ให้ประมาณการเงินค่ามัดจำรังวัดตามจำนวนแปลงข้างเคียงที่ติดที่สาธารณะโดยรอบ ซึ่งคิดคำนวณได้จากจำนวนแปลงข้างเคียงประมาณ 5 แปลงต่อ 1 วันทำการ รวมกันกับวันทำการที่ประมาณการจากคุณลักษณะด้านความกว้างหรือยาวหรือจำนวนเนื้อที่ของพื้นที่สาธารณะที่จะทำการรังวัด เป็นองค์ประกอบการคิดวันทำการ

การเรียกเก็บเงินค่ามัดจำรังวัดกรณีการรังวัดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ที่มีและไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ให้เรียกเก็บได้เท่าที่จำเป็นและใช้จ่ายจริง (ตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรับค่าขอรังวัดการนัดรังวัดและการเรียกค่าใช้จ่ายในการรังวัดเฉพาะราย พ.ศ.2547 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2547 ข้อ 14) จากผู้มีหน้าที่ดูแลรักษา ซึ่งตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. 2553 ข้อ 13 กำหนดให้เบิกจ่ายจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสามารถเบิกจ่ายเงินค่ามัดจำรังวัดตามกรณีนี้ได้เฉพาะวันทำการของทางราชการเท่านั้น เพาะติดปัญหาข้อกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒

ในกรณีที่ต้องทำการเบิกจ่ายเงินค่ามัดจำรังวัด ได้แก่ เงินค่าคนงานรังวัด จากเงินงบประมาณซึ่งไม่เข้าหลักเกณฑ์การเหมาจ่าย จำเป็นต้องใช้คนงานที่ได้ขึ้นทะเบียนรายชื่อคนงานรังวัดที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ที่สำนักงานที่ดิน ตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 763/2527 เรื่อง การจ้างคนงานรังวัดที่ดิน ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2527 ประกอบการเบิกจ่ายเงินค่าคนงานรังวัด ส่วนกรณีการเบิกจ่ายเงินค่ามัดจำรังวัดโดยวิธีเหมาจ่าย ไม่ต้องใช้เอกสารหลักฐานเกี่ยวกับคนงานรังวัดประกอบการเบิกเงินแต่อย่างใด

ปัจจุบันงานรังวัดที่ดินตามโครงการต่างๆ เช่น โครงการรังวัดเพื่อการชลประทาน เป็นต้น จะทำการจ้างเหมาบริการ ซึ่งถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 แทนการจัดจ้างคนงานรังวัดที่ได้ขึ้นทะเบียนคนงานรังวัดไว้ตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 763/2527 เรื่อง การจ้างคนงานรังวัดที่ดิน ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2527

ประกาศจังหวัด.....

เรื่อง ค่าใช้จ่ายในการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน
หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ด้วยจังหวัด.....ได้กำหนดค่าใช้จ่ายเพื่อใช้เรียกเก็บในการรังวัด
เกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์
ในท้องที่จังหวัดนี้ ตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยแล้ว จึงประกาศให้ทราบทั่วกันดังนี้

ลำดับที่	ท้องที่ อำเภอ/เขต ตำบล/แขวง	โฉนดที่ดิน				หนังสือรับรองการทำประโยชน์			
		ออก/สอบเขต/รวม		แบ่งแยก		ออก/ตรวจสอบ/รวม		แบ่งแยก	
		เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน เงิน (บาท)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน เงิน (บาท)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน เงิน (บาท)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน เงิน (บาท)
1.	อำเภอเมือง ก. - รังวัดโดย วิธีแผนที่ ชั้นหนึ่ง	ไม่เกิน 5	X	ไม่เกิน 5	X				
		ไม่เกิน 15	X	ไม่เกิน 15	X				
		ไม่เกิน 30	X	ไม่เกิน 30	X				
		ไม่เกิน 50	X	ไม่เกิน 50	X				
		ไม่เกิน	X	ไม่เกิน	X				
		100ไม่	X	100ไม่	X				
		เกิน 150	X	เกิน 150	X				
		150 ขึ้น		150 ขึ้น					
		ไป		ไป					

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่.....พ.ศ.....

.....

ผู้ว่าราชการจังหวัด

ประกาศจังหวัด.....

เรื่อง ค่าใช้จ่ายในการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน
หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ด้วยจังหวัด.....ได้กำหนดค่าใช้จ่ายเพื่อใช้เรียกเก็บในการรังวัด
เกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์
ในท้องที่จังหวัดนี้ ตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยแล้ว จึงประกาศให้ทราบทั่วกันดังนี้

ลำดับที่	ท้องที่ อำเภอ/เขต ตำบล/แขวง	โฉนดที่ดิน				หนังสือรับรองการทำประโยชน์			
		ออก/สอบเขต/รวม		แบ่งแยก		ออก/ตรวจสอบ/รวม		แบ่งแยก	
		เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน เงิน (บาท)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน เงิน (บาท)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน เงิน (บาท)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน เงิน (บาท)
1.	อำเภอเมือง ก. รังวัดโดย วิธีแผนที่ชั้น สอง(ทำการ รังวัดด้วย กล้อง)	ไม่เกิน 5	X	ไม่เกิน 5	X				
		ไม่เกิน 15	X	ไม่เกิน 15	X				
		ไม่เกิน 30	X	ไม่เกิน 30	X				
		ไม่เกิน 50	X	ไม่เกิน 50	X				
		ไม่เกิน	X	ไม่เกิน	X				
		100ไม่	X	100ไม่	X				
		เกิน 150	X	เกิน 150	X				
		150 ขึ้น		150 ขึ้น					
		ไป		ไป					

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่.....พ.ศ.....

.....

ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

ประกาศจังหวัด.....

เรื่อง ค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน
หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ด้วยจังหวัด.....ได้กำหนดค่าใช้จ่ายเพื่อใช้เรียกเก็บในการรื้อถอน
เกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์
ในท้องที่จังหวัดนี้ ตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยแล้ว จึงประกาศให้ทราบทั่วกันดังนี้

ลำดับที่	ท้องที่ อำเภอ/เขต ตำบล/แขวง	โฉนดที่ดิน				หนังสือรับรองการทำประโยชน์			
		ออก/สอบเขต/รวม		แบ่งแยก		ออก/ตรวจสอบ/รวม		แบ่งแยก	
		เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน เงิน (บาท)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน เงิน (บาท)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน เงิน(บาท)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน เงิน(บาท)
1.	อำเภอเมือง ก. - รังวัด โดยวิธีแผน ที่ชั้นสอง(ทำ การรังวัด ด้วยโซ่)	ไม่เกิน 5	X	ไม่เกิน 5	X	ไม่เกิน 20	X	ไม่เกิน 20	X
		ไม่เกิน 15	X	ไม่เกิน 15	X	ไม่เกิน 50	X	ไม่เกิน 50	X
		ไม่เกิน 30	X	ไม่เกิน 30	X	ไม่เกิน	X	ไม่เกิน	X
		ไม่เกิน 50	X	ไม่เกิน 50	X	100ไม่	X	100ไม่	X
		ไม่เกิน 100	X	ไม่เกิน	X	เกิน 150	X	เกิน 150	X
		ไม่เกิน 150	X	100ไม่	X	150 ขึ้น		150 ขึ้น	
		150 ขึ้นไป	X	เกิน 150	X	ไป		ไป	
				150 ขึ้น ไป					

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่.....พ.ศ.....

.....

ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

หมายเหตุ

- ให้ใช้สำหรับพื้นที่โล่งเตียน
- ส่วนพื้นที่ชุมชน ที่นา ที่สวน ที่มีแนวเขตคดโค้งและมีปัญหาอุปสรรค ซึ่งต้องแก้ไขตามหลักวิชาการรังวัด และทำแผนที่ เช่น หมุดหลักฐานโครงงานแผนที่สูญหาย จำกัดเนื้อที่ ให้เพิ่มจำนวนวันทำการรังวัด 1 วัน
- ในกรณีรังวัดออกโฉนดที่ดิน (หนังสือรับรองการทำประโยชน์) หากมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่ดินตามกฎหมายฉบับที่ 43 (พ.ศ. 2537) ให้เพิ่มค่าพาหนะ 1 วัน
- สำหรับการรังวัดแบ่งแยก (จัดสรร) ให้ทำการรังวัดและปักหลักเขตให้คำนวณวันทำการทุก 12 แปลงต่อหนึ่งวัน (เฉพาะโฉนดที่ดิน)
- สำหรับการรังวัดแบ่งแยกมากแปลง ให้ทำการรังวัดและคำนวณวันทำการทุก 20 แปลงต่อหนึ่งวัน (เฉพาะหนังสือรับรองการทำประโยชน์)

แบบ ก.

ตัวอย่าง บัญชีค่าใช้จ่ายสำหรับการรังวัดออกโฉนดที่ดิน แบ่งแยก สอบเขต และรวมโฉนดที่ดิน (โดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่ง)

ลำดับ ที่	จำนวน เนื้อที่ (ไร่)	เวลา ทำการ (วัน)	ค่า พาหนะ	ค่าจ้างคนงานรังวัด		ค่าป่วยการ ผู้ปกครองท้องที่ คนหนึ่งวันละ (บาท)		ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (บาท)		รวมเงิน (บาท)
			วันละ (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (คน)	คนละ (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)			
1	ไม่เกิน 5	1	800	800	4	250	1,000	50	100	1,950
2	ไม่เกิน 15	2	800	1,600	4	250	2,000	50	100	3,750
3	ไม่เกิน 30	3	800	2,400	4	250	3,000	50	100	5,550
4	ไม่เกิน 50	4	800	3,200	4	250	4,000	50	100	7,350
5	ไม่เกิน 100	5	800	4,000	4	250	5,000	50	100	9,150
6	ไม่เกิน 150	6	800	4,800	4	250	6,000	50	100	10,950
7	150 ขึ้นไป	7	800	5,600	4	250	7,000	50	100	12,750

- หมายเหตุ
- ให้ใช้สำหรับพื้นที่โล่งเตียน
  - ส่วนพื้นที่ชุมชน ที่นา ที่ไร่ ที่สวนที่มีแนวเขตคดโค้งและมีปัญหาอุปสรรค ซึ่งต้องแก้ไขตามหลักวิชาการรังวัดและทำแผนที่ เช่น หมุดหลักฐานโครงงานแผนที่สูญหาย จำกัดเนื้อที่ให้เพิ่มจำนวนวันทำการรังวัด 1 วัน
  - ในกรณีรังวัดออกโฉนดที่ดิน หากมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่ดินตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 43 (พ.ศ. 2537) ให้เพิ่มค่าพาหนะ 1 วัน
  - สำหรับการรังวัดแบ่งแยก (จัดสรร) ให้ทำการรังวัดและปักหลักเขตให้คำนวณวันทำการรังวัดทุก 12 แปลงต่อหนึ่งวัน

แบบ ข.

ตัวอย่าง บัญชีค่าใช้จ่ายสำหรับการรังวัดออกโฉนดที่ดิน แบ่งแยก สอบเขต และรวมโฉนดที่ดิน
(โดยวิธีแผนที่ชั้นสอง ทำการรังวัดด้วยกล้อง)

ลำดับ ที่	จำนวน เนื้อที่ (ไร่)	เวลา ทำการ (วัน)	ค่า พาหนะ	ค่าจ้างคนงานรังวัด		ค่าป่วยการ ผู้ปกครองท้องที่ คนหนึ่งวันละ (บาท)		ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (บาท)		รวมเงิน (บาท)
			วันละ (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (คน)	คนละ (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)			
1	ไม่เกิน 5	1	800	800	3	250	750	50	100	1,070
2	ไม่เกิน 15	2	800	1,600	3	250	1,500	50	100	3,250
3	ไม่เกิน 30	3	800	2,400	3	250	2,250	50	100	4,800
4	ไม่เกิน 50	4	800	3,200	3	250	3,000	50	100	6,350
5	ไม่เกิน 100	5	800	4,000	3	250	3,750	50	100	7,900
6	ไม่เกิน 150	6	800	4,800	3	250	4,500	50	100	9,450
7	150 ขึ้นไป	7	800	5,600	3	250	5,250	50	100	11,000

- หมายเหตุ
- ให้ใช้สำหรับพื้นที่โล่งเตียน
  - ส่วนพื้นที่ชุมชน ที่นา ที่ไร่ ที่สวนที่มีแนวเขตคดโค้งและมีปัญหาอุปสรรค ซึ่งต้องแก้ไขตามหลักวิชาการรังวัดและทำแผนที่ เช่น หมุดหลักฐานโครงงานแผนที่สูญหาย จำกัดเนื้อที่ให้เพิ่มจำนวนวันทำการรังวัด 1 วัน
  - ในกรณีรังวัดออกโฉนดที่ดิน หากมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่ดินตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 43 (พ.ศ. 2537) ให้เพิ่มค่าพาหนะ 1 วัน
  - สำหรับการรังวัดแบ่งแยก (จัดสรร) ให้ทำการรังวัดและปักหลักเขตให้ค่านวนวันทำการรังวัดทุก 12 แปลงต่อหนึ่งวัน

แบบ ค.

ตัวอย่าง บัญชีค่าใช้จ่ายสำหรับการรังวัดออกโฉนดที่ดิน แบ่งแยก สอบเขต และรวมโฉนดที่ดิน
(โดยวิธีแผนที่ชั้นสอง ทำการรังวัดด้วยโซ)

ลำดับ ที่	จำนวน เนื้อที่ (ไร่)	เวลา ทำการ (วัน)	ค่า พาหนะ	ค่าจ้างคนงานรังวัด		ค่าป่วยการ ผู้ปกครองท้องที่ คนหนึ่งวันละ (บาท)		ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (บาท)		รวมเงิน (บาท)
			วันละ (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (คน)	คนละ (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)			
1	ไม่เกิน 5	1	800	800	2	250	500	50	100	1,450
2	ไม่เกิน 15	2	800	1,600	2	250	1,000	50	100	2,750
3	ไม่เกิน 30	3	800	2,400	2	250	1,500	50	100	4,050
4	ไม่เกิน 50	4	800	3,200	2	250	2,000	50	100	5,350
5	ไม่เกิน 100	5	800	4,000	2	250	2,500	50	100	6,650
6	ไม่เกิน 150	6	800	4,800	2	250	3,000	50	100	7,950
7	150 ขึ้นไป	7	800	5,600	2	250	3,500	50	100	9,250

- หมายเหตุ
- ให้ใช้สำหรับพื้นที่โล่งเตียน
  - ส่วนพื้นที่ชุมชน ที่นา ที่ไร่ ที่สวนที่มีแนวเขตคดโค้งและมีปัญหาอุปสรรค ซึ่งต้องแก้ไขตามหลักวิชาการรังวัดและทำแผนที่ เช่น หมุดหลักฐานโครงงานแผนที่สูญหาย จำกัดเนื้อที่ให้เพิ่มจำนวนวันทำการรังวัด 1 วัน
  - ในกรณีรังวัดออกโฉนดที่ดิน หากมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่ดินตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 43 (พ.ศ. 2537) ให้เพิ่มค่าพาหนะ 1 วัน
  - สำหรับการรังวัดแบ่งแยก (จัดสรร) ให้ทำการรังวัดและปักหลักเขตให้คำนวณวันทำการรังวัดทุก 12 แปลงต่อหนึ่งวัน

แบบ ง.

ตัวอย่าง บัญชีค่าใช้จ่ายสำหรับการออก การตรวจสอบเนื้อที่ แบ่งแยก และรวมหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ลำดับ ที่	จำนวน เนื้อที่ (ไร่)	เวลา ทำการ (วัน)	ค่า พาหนะ	ค่าจ้างคนงานรังวัด		ค่าป่วยการ ผู้ปกครองท้องที่ คนหนึ่งวันละ (บาท)		ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (บาท)		รวมเงิน (บาท)
			วันละ (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (คน)	คนละ (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)			
1	ไม่เกิน 20	1	800	800	2	250	500	50	100	1,450
2	ไม่เกิน 50	2	800	1,600	2	250	1,000	50	100	2,750
3	ไม่เกิน 100	3	800	2,400	2	250	1,500	50	100	4,050
4	ไม่เกิน 150	4	800	3,200	2	250	2,000	50	100	5,350
5	150 ขึ้นไป	5	800	4,000	2	250	2,500	50	100	6,650

- หมายเหตุ
- ให้ใช้สำหรับพื้นที่โล่งเตียน
  - ส่วนพื้นที่ชุมชน ที่นา ที่ไร่ ที่สวนที่มีแนวเขตคดโค้งและมีปัญหาอุปสรรค ซึ่งต้องแก้ไขตามหลักวิชาการรังวัดและทำแผนที่ เช่น หมุดหลักฐานโครงงานแผนที่สูญหาย จำกัดเนื้อที่ให้เพิ่มจำนวนวันทำการรังวัด 1 วัน
  - ในกรณีรังวัดออกโฉนดที่ดิน หากมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่ดินตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 43 (พ.ศ. 2537) ให้เพิ่มค่าพาหนะ 1 วัน
  - สำหรับการรังวัดแบ่งแยก (จัดสรร) ให้ทำการรังวัดและปักหลักเขตให้คำนวณวันทำการรังวัดทุก 12 แปลงต่อหนึ่งวัน

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน
หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2558

โดยที่สมควรปรับปรุงค่าใช้จ่ายตามบัญชีค่าใช้จ่ายในการรังวัดทำระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ พ.ศ. 2542 ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และสอดคล้องกับสภาวะความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ กระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังจึงออกระเบียบ ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกบัญชีค่าใช้จ่ายตาม แบบ ก. แบบ ข. แบบ ค. และแบบ ง. ทำระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ พ.ศ. 2542 และให้ใช้บัญชีค่าใช้จ่ายตามแบบ ก. แบบ ข. แบบ ค. และแบบ ง. ทำระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ให้จังหวัดออกประกาศกำหนดค่าใช้จ่ายตามระเบียบนี้ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ

ประกาศจังหวัดที่กำหนดค่าใช้จ่ายในการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ พ.ศ. 2542 ให้ยังคงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะมีประกาศตามวรรคหนึ่งใช้บังคับ

ประกาศ ณ วันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2558

พลเอก

(อนุพงษ์ เผ่าจินดา)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

แบบ ก.

ตัวอย่าง บัญชีค่าใช้จ่ายสำหรับการออก การตรวจสอบเนื้อที่ แบ่งแยก และรวมหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ลำดับ ที่	จำนวน เนื้อที่ (ไร่)	เวลา ทำการ (วัน)	ค่าพาหนะ		ค่าจ้างคนงานรังวัด			(1)	ค่าใช้จ่าย อื่น ๆ (บาท)	(2)
			วันละ (บาท)	จำนวน เงิน (บาท)	จำนวน (คน)	คนละ (บาท)	จำนวน เงิน (บาท)	“ค่าป่วยการ” คนหนึ่งวันละ (บาท)		รวมเงิน (บาท)
1	ไม่เกิน 20	1	1,600	1,600	2	420	840	50	200	2,690
2	ไม่เกิน 50	2	1,600	3,200	2	420	1,680	50	200	5,130
3	กรณีเนื้อที่เกินกว่า 50 ไร่ ทุก ๆ 50 ไร่ หรือเศษเกินกว่า 25 ไร่ ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน									

หมายเหตุ หลักเกณฑ์การเพิ่มวันทำการรังวัด

1. กรณีที่ดินตั้งอยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองรูปแบบพิเศษ เช่น กรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา ฯลฯ หรือเทศบาลนคร หรือเทศบาลเมือง หรือที่สวนเป็นไม้ยืนต้น เช่น สวนผลไม้ สวนปาล์ม สวนยาง ฯลฯ ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
2. กรณีการรังวัดต้องคำนวณจำกัดเนื้อที่ ให้เพิ่มวันรังวัด 1 วัน
3. กรณีการรังวัดมีที่ดินข้างเคียงมากแปลง ทุก ๆ ข้างเคียง 30 แปลง หรือเศษเกินกว่า 15 แปลง ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
4. กรณีการรังวัดแบ่งแยกจัดสรร ทุก ๆ 8 แปลง หรือเศษเกินกว่า 4 แปลง ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
5. กรณีมีเหตุข้อ 1 และ 2 รวมอยู่ในเรื่องเดียวกันให้เพิ่มวันทำการรังวัดได้ในกรณีหนึ่งเท่านั้น

แบบ ข.

ตัวอย่าง บัญชีค่าใช้จ่ายสำหรับการรังวัดออกโฉนดที่ดิน แบ่งแยก สอบเขตและรวมโฉนดที่ดิน
(โดยวิธีแผนที่ชั้นสองทำการรังวัดด้วยโซ่)

ลำดับ ที่	จำนวน เนื้อที่ (ไร่)	เวลา ทำการ (วัน)	ค่าพาหนะ		ค่าจ้างคนงานรังวัด			(1) “ค่าป่วยการ” คนหนึ่งวันละ (บาท)	ค่าใช้จ่าย อื่น ๆ (บาท)	(2) รวมเงิน (บาท)
			วันละ (บาท)	จำนวน เงิน (บาท)	จำนวน (คน)	คนละ (บาท)	จำนวน เงิน (บาท)			
1	ไม่เกิน 5	1	1,600	1,600	2	420	840	50	200	2,690
2	ไม่เกิน 15	2	1,600	3,200	2	420	1,680	50	200	5,130
3	ไม่เกิน 30	3	1,600	4,800	2	420	2,520	50	200	7,570
4	ไม่เกิน 50	4	1,600	6,400	2	420	3,360	50	200	10,010
5	กรณีเนื้อที่เกินกว่า 50 ไร่ ทุก ๆ 50 ไร่ หรือเศษเกินกว่า 25 ไร่ ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน									

หมายเหตุ หลักเกณฑ์การเพิ่มวันทำการรังวัด

1. กรณีที่ดินตั้งอยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองรูปแบบพิเศษ เช่น กรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา ฯลฯ หรือเทศบาลนคร หรือเทศบาลเมือง หรือที่สวนเป็นไม้ยืนต้น เช่น สวนผลไม้ สวนปาล์ม สวนยาง ฯลฯ ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
2. กรณีการรังวัดต้องคำนวณจำกัดเนื้อที่ ให้เพิ่มวันรังวัด 1 วัน
3. กรณีการรังวัดมีที่ดินข้างเคียงมากแปลง ทุก ๆ ข้างเคียง 30 แปลง หรือเศษเกินกว่า 15 แปลง ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
4. กรณีการรังวัดแบ่งแยกจัดสรร ทุก ๆ 8 แปลง หรือเศษเกินกว่า 4 แปลง ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
5. กรณีมีเหตุข้อ 1 และ 2 รวมอยู่ในเรื่องเดียวกันให้เพิ่มวันทำการรังวัดได้ในกรณีหนึ่งเท่านั้น

แบบ ค.

ตัวอย่าง บัญชีค่าใช้จ่ายสำหรับการรังวัดออกโฉนดที่ดิน แบ่งแยก สอบเขตและรวมโฉนดที่ดิน
(โดยวิธีแผนที่ชั้นสองทำการรังวัดด้วยกล้อง)

ลำดับ ที่	จำนวน เนื้อที่ (ไร่)	เวลา ทำการ (วัน)	ค่าพาหนะ		ค่าจ้างคนงานรังวัด			(1) “ค่าป่วย การ” คนหนึ่งวันละ (บาท)	ค่าใช้จ่าย อื่น ๆ (บาท)	(2) รวมเงิน (บาท)
			วันละ (บาท)	จำนวน เงิน (บาท)	จำนวน (คน)	คนละ (บาท)	จำนวน เงิน (บาท)			
1	ไม่เกิน 5	1	1,600	1,600	3	420	1,260	50	200	3,110
2	ไม่เกิน 15	2	1,600	3,200	3	420	2,520	50	200	5,970
3	ไม่เกิน 30	3	1,600	4,800	3	420	3,780	50	200	8,830
4	ไม่เกิน 50	4	1,600	6,400	3	420	5,040	50	200	11,690
5	กรณีเนื้อที่เกินกว่า 50 ไร่ ทุก ๆ 50 ไร่ หรือเศษเกินกว่า 25 ไร่ ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน									

หมายเหตุ หลักเกณฑ์การเพิ่มวันทำการรังวัด

1. กรณีที่ดินตั้งอยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองรูปแบบพิเศษ เช่น กรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา ฯลฯ หรือเทศบาลนคร หรือเทศบาลเมือง หรือที่สวนเป็นไม้ยืนต้น เช่น สวนผลไม้ สวนปาล์ม สวนยาง ฯลฯ ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
2. กรณีการรังวัดต้องคำนวณจำกัดเนื้อที่ ให้เพิ่มวันรังวัด 1 วัน
3. กรณีการรังวัดมีที่ดินข้างเคียงมากแปลง ทุก ๆ ข้างเคียง 30 แปลง หรือเศษเกินกว่า 15 แปลง ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
4. กรณีการรังวัดแบ่งแยกจัดสรร ทุก ๆ 8 แปลง หรือเศษเกินกว่า 4 แปลง ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
5. กรณีมีเหตุข้อ 1 และ 2 รวมอยู่ในเรื่องเดียวกันให้เพิ่มวันทำการรังวัดได้ในกรณีหนึ่งเท่านั้น

แบบ ง.

ตัวอย่าง บัญชีค่าใช้จ่ายสำหรับการรังวัดออกโฉนดที่ดิน แบ่งแยก สอบเขตและรวมโฉนดที่ดิน
(โดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่ง)

ลำดับ ที่	จำนวน เนื้อที่ (ไร่)	เวลา ทำการ (วัน)	ค่าพาหนะ		ค่าจ้างคนงานรังวัด			(1) “ค่าป่วย การ” คนหนึ่งวันละ (บาท)	ค่าใช้จ่าย อื่น ๆ (บาท)	(2) รวมเงิน (บาท)
			วันละ (บาท)	จำนวน เงิน (บาท)	จำนวน (คน)	คนละ (บาท)	จำนวน เงิน (บาท)			
1	ไม่เกิน ๕	๑	1,600	1,600	4	420	1,680	50	200	3,530
2	ไม่เกิน ๑๕	๒	1,600	3,200	4	420	3,360	50	200	6,810
3	ไม่เกิน ๓๐	๓	1,600	4,800	4	420	5,040	50	200	10,090
4	ไม่เกิน ๕๐	4	1,600	6,400	4	420	6,720	50	200	13,370
5	กรณีเนื้อที่เกินกว่า 50 ไร่ ทุก ๆ 50 ไร่ หรือเศษเกินกว่า 25 ไร่ ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน									

หมายเหตุ หลักเกณฑ์การเพิ่มวันทำการรังวัด

1. กรณีที่ดินตั้งอยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองรูปแบบพิเศษ เช่น กรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา ฯลฯ หรือเทศบาลนคร หรือเทศบาลเมือง หรือที่สวนเป็นไม้ยืนต้น เช่น สวนผลไม้ สวนปาล์ม สวนยาง ฯลฯ ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
2. กรณีการรังวัดต้องคำนวณจำกัดเนื้อที่ ให้เพิ่มวันรังวัด 1 วัน
3. กรณีการรังวัดมีที่ดินข้างเคียงมากแปลง ทุก ๆ ข้างเคียง 30 แปลง หรือเศษเกินกว่า 15 แปลง ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
4. กรณีการรังวัดแบ่งแยกจัดสรร ทุก ๆ 8 แปลง หรือเศษเกินกว่า 4 แปลง ให้เพิ่มวันทำการรังวัด 1 วัน
5. กรณีมีเหตุข้อ 1 และ 2 รวมอยู่ในเรื่องเดียวกันให้เพิ่มวันทำการรังวัดได้ในกรณีหนึ่งเท่านั้น

ทั้งนี้ อัตราค่าใช้จ่ายในการรังวัดให้เป็นไปตามประกาศจังหวัด และต้องไม่เกินกว่าอัตราที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ พ.ศ. 2558

หมวดที่ 5 การดำเนินการเกี่ยวกับเจ้าของที่ดินข้างเคียง

ตามมาตรา 70 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน “เพื่อประโยชน์แก่การรังวัด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงมาระวางแนวเขตและลงชื่อรับทราบแนวเขตที่ดินของตน หรือเรียกให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือสั่งให้ส่งเอกสารหลักฐานอื่นใดที่เกี่ยวข้องในการสอบสวน” การแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงหรือ ที่เรียกกันว่า “หมายข้างเคียง” ในการรังวัดสอบเขต แบ่งแยก รวมโฉนดที่ดิน ออกโฉนดที่ดินหรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ กรณีที่ดินที่ทำการรังวัดไม่มีหลักฐานการรังวัดใหม่ (ร.ว.ม.) และจะต้องแก้ไขรูปแบบที่หรือเนื้อที่ ตามมาตรา 69 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งกระบวนสิทธิ์ของเจ้าของที่ดินข้างเคียง จึงจำเป็นต้องแจ้งให้ผู้สิทธิในที่ดินข้างเคียงรอบด้านให้ประวางชี้แนวเขตที่ดิน ตลอดจนลงชื่อรับทราบแนวเขตที่ดินของตนกับให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ในกรณีผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงเป็นผู้เยาว์ การส่งหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้มาระวางชี้แนวเขตฯ ให้ดำเนินการส่งหนังสือแจ้งผู้เยาว์ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิในที่ดิน ตาม มาตรา 70 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน การระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับทราบแนวเขตที่ดิน ไม่เข้าลักษณะการทํานิติกรรมตามกฎหมาย ดังนั้น เมื่อผู้เยาว์มาระวางชี้แนวเขตด้วยตนเองและสามารถลงนามรับรองเขตได้ก็ให้ช่างฯ จัดทำบันทึกข้อเท็จจริงพร้อมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ บิดามารดาหรือผู้ปกครอง (ถ้ามี) ลงนามรับรองในบันทึกถ้อยคำรวมเรื่องไว้ด้วย หรือให้ผู้เยาว์มอบอำนาจเป็นหนังสือให้บิดามารดาหรือผู้ปกครอง มาระวางชี้แนวเขตฯ แทนก็ได้ แต่ถ้ามีกรณีคัดค้านแนวเขต จะดำเนินการได้โดยต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน

การแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียง (การแจ้งครั้งแรก) จึงเป็นการแจ้งตามมาตรา 70 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยใช้แบบพิมพ์ ท.ด. 38 หรือหนังสือแจ้งการระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดินกรณีออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ซึ่งได้พิมพ์ข้อความเป็นแบบฟอร์มไว้แล้ว เพียงกรอกข้อความที่ต้องการลงในช่องว่างไปเท่านั้น เช่น ชื่อผู้ขอ ประเภทการรังวัด ที่ตั้งของที่ดินของแปลงรังวัด ตำบล อำเภอ จังหวัด กำหนดวันทำการรังวัด ตอนล่างเป็นใบรับหมายข้างเคียง ส่วนด้านหลังหนังสือ แจ้งข้างเคียงดังกล่าวมีแบบการมอบหมายให้บุคคลอื่นมาชี้เขตแทนเจ้าของที่ดิน เป็นการอำนวยความสะดวกแก่เจ้าของที่ดินข้างเคียงที่ไม่อาจจะไปร่วมระวางชี้แนวเขตด้วยตัวเอง

ตัวอย่าง หนังสือมอบเรื่องการระวางชี้และรับรองเขตที่ดิน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

..

ข้าพเจ้า.....อายุ.....
 อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....หมู่ที่.....
 ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทร.....
 เป็นเจ้าของที่ดินข้างเคียงที่ทำการรังวัดโดยมีหลักฐาน.....
 ได้มอบให้.....อายุ.....ปี
 อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....หมู่ที่.....
 ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทร.....
 เป็นผู้มาระวางชี้และลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดินแทนข้าพเจ้าซึ่งเป็นข้างเคียงของ.....
 .....

.....จนเสร็จการ

(ลงลายมือชื่อ).....ผู้มอบ

(ลงลายมือชื่อ).....ผู้รับมอบ

(ลงลายมือชื่อ).....พยาน

(ลงลายมือชื่อ).....พยาน

ค่าใช้จ่ายในการส่งหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียง ในกรณีเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการรังวัดแบบเหมาจ่ายให้เรียกเก็บจากผู้ขอรังวัด เป็นเงิน 200 บาท และให้ช่างผู้ทำการรังวัดเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการส่งหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้มาระวางชี้แนวเขตฯ

การส่งหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้มาระวางชี้แนวเขตฯ ในกรณีสอบเขตโฉนดที่ดิน หรือตรวจสอบหนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือการแบ่งแยก หรือรวมโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือรังวัดทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล โดยปกติให้ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ เว้นแต่กรณีที่ดินข้างเคียงบางด้านผู้ขอรังวัดรับจะไปส่งด้วยตนเอง เช่น ข้างเคียงเป็นหน่วยงานทางราชการซึ่งผู้ขอรังวัดจำเป็นต้องนัดหมายเกี่ยวกับการเดินทาง หรือเป็นกรณีที่เจ้าของที่ดินเป็นบุคคลซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับที่อยู่ของผู้ขอรังวัด เป็นต้น ให้บันทึกถ้อยคำของผู้ขอรังวัดในกรณีที่ผู้ขอรังวัดรับจะไปส่งด้วยตนเองเก็บรวมเรื่องไว้เป็นหลักฐานด้วย

(หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0726/ว 29243 ลงวันที่ 26 กันยายน 2545)

การส่งหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้มาระวางชี้แนวเขตฯ ในกรณีการรังวัดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ที่มีและไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรับคำขอรังวัดการนัดรังวัดและการเรียกค่าใช้จ่ายในการรังวัดเฉพาะราย พ.ศ.2547 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2547 ข้อ 14 ให้เรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการรังวัดให้เรียกเก็บได้เท่าที่จำเป็นและใช้จ่ายจริงจากผู้ขอรังวัดหรือผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์ ซึ่งไม่ได้เรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการส่งหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้มาระวางชี้แนวเขตฯ ดังนั้น จึงให้ผู้ขอรังวัดหรือผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวรับไปส่งด้วยตนเองและให้ส่งมอบหลักฐานการนำส่งทางไปรษณีย์หรือหลักฐานการรับหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้กับช่างรังวัดในวันรังวัดเพื่อรวมเรื่องไว้เป็นหลักฐาน

การตรวจสอบหลักฐานการ ส่ง/รับ หนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียง

การตรวจสอบหลักฐานการ ส่ง/รับ หนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้มาระวางชี้แนวเขตฯ ถูกต้องตรงตามข้อกำหนดของไปรษณีย์ไทยหรือไม่นั้น ให้ตรวจสอบจากใบตอบรับ หากผู้ลงนามรับเป็นผู้ที่มีชื่อระบุ

อยู่บนจำหน้าของไปรษณีย์ (รับเอง) หรือเป็นบุคคลซึ่งอยู่ในบ้านเรือนเดียวกัน หรือเป็นบุคคลซึ่งทำงานอยู่ในสถานที่เดียวกันกับผู้รับ หรือเป็นเจ้าของที่รับรองหรือผู้ดูแลของโรงแรมหรืออาคาร หรือเป็นผู้ทำหน้าที่เฝ้ารักษาการณ์ของหน่วยงานหรืออาคารหลายชั้นต่างๆ เป็นผู้แทนของผู้ที่มีชื่อระบุอยู่บนจำหน้าของไปรษณีย์แล้วให้ดำเนินการต่อไปได้ตามควรแก่กรณี หากผู้รับไม่ใช่ผู้รับดังที่กล่าวมาแล้ว หรือเจ้าของที่ดินข้างเคียงได้รับหนังสือภายหลังวันทำการรังวัด ให้รายงานเสนอเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อบันทึกทำการรังวัดตรวจสอบเฉพาะด้านที่มีปัญหาดังกล่าวต่อไป กรณีที่เจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่ได้มาระวังชี้แนวเขตและได้โต้แย้งเรื่องคัดค้านเรื่องลายมือชื่อในใบตอบรับว่าเป็นลายมือชื่อปลอม ให้สำนักงานที่ดินมีหนังสือสอบถามข้อเท็จจริงจากไปรษณีย์ในประเด็นปัญหาดังกล่าว หากไปรษณีย์ได้ให้คำรับรองว่าลายมือชื่อถูกต้องจึงดำเนินการให้ผู้ขอต่อไปตามระเบียบ แต่ถ้าไปรษณีย์ให้คำรับรองว่าลายมือชื่อไม่ถูกต้อง ให้นัดทำการรังวัดตรวจสอบเฉพาะด้านอีกครั้ง

(ประกาศคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์ เรื่อง ให้ใช้ไปรษณียนิเทศ พ.ศ. 2557 ข้อ 6. ข้อ 63. และข้อ 103)

(หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/ว 14522 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2525)

การค้นหาชื่อและที่อยู่เจ้าของที่ดินข้างเคียง

หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0711.1/ว 19091 ลงวันที่ 1 กันยายน 2526 ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ ฝ่ายรังวัด และฝ่ายทะเบียนร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ โดยให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายรังวัดเขียนเลขที่ดิน เลขหน้าสำรวจ และชื่อตำบล ของที่ดินแปลงข้างเคียงที่มีเขตติดต่อกับแปลงที่ขอรังวัด พร้อมทั้งลงนามผู้ค้นหาไว้ด้วยตามแบบฯ แล้วส่งให้ฝ่ายทะเบียน เมื่อฝ่ายทะเบียนได้รับเรื่องคืนจากฝ่ายรังวัดแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ค้นหาหมายเลขโฉนดที่ดินชื่อและที่อยู่เจ้าของที่ดินข้างเคียง โดยเขียนลงในแบบฯ พร้อมทั้งลงนามผู้ค้นหาไว้ด้วยแล้วส่งคืนฝ่ายรังวัดภายใน 2 วัน

การลงนามในหนังสือแจ้งการรังวัดชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน (ท.ด. 38)

คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 542/2525 ลงวันที่ 14 ธันวาคม 2525 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 70 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งช่างรังวัดและนายช่างรังวัด ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป ฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินสาขา เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 70 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/1/ว 4375 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2526 ให้ช่างรังวัดและนายช่างรังวัดตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไปในสำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขา เป็นผู้ลงนามในหนังสือแจ้งการรังวัดชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน (ท.ด.38) ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 70 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยไม่ต้องทำเป็นหนังสือราชการแยกต่างหาก ซึ่งต่อมาได้มีการกำหนดชื่อตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญทุกส่วนราชการใหม่ กระทรวงมหาดไทยจึงได้มีคำสั่ง ที่ 66/2552 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2552 เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานที่ดิน แต่งตั้งให้นายช่างรังวัด ตั้งแต่ระดับชำนาญงานขึ้นไปในฝ่ายรังวัด เป็นเจ้าพนักงานที่ดินมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 70 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

การจำหน้าของหนังสือแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน (ท.ด.38)

หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 31734 ลงวันที่ 3 ธันวาคม 2539 ได้กำหนดไว้ในกรณีที่เจ้าของที่ดินข้างเคียงมีชื่อหลายคน ให้แจ้งชื่อคนแรกและต่อท้ายด้วยคำว่า “และผู้ถือกรรมสิทธิ์รวม” เช่น เรือน นายสุพร ทองดิน และผู้ถือกรรมสิทธิ์รวม เป็นต้น ส่วนการจำหน้าของให้แจ้งชื่อและที่อยู่ของผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมคนแรกเท่านั้น

การดำเนินการเกี่ยวกับข้างเคียง

ก. กรณีออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2532) ว่าด้วยเงื่อนไขการออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ หมวด 2 การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามมาตรา 59 ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดินข้อ 8 ถ้าปรากฏว่าที่ดินมีอาณาเขตระยะของแนวเขตและที่ดินข้างเคียงทุกด้านถูกต้องกับหลักฐานการแจ้งการครอบครอง ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 เชื่อได้ว่าเป็นที่ดินแปลงเดียวกัน แต่เนื้อที่ที่คำนวณได้แตกต่างไปจากเนื้อที่ตามหลักฐานการแจ้งการครอบครองดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เท่าจำนวนเนื้อที่ที่ได้ทำประโยชน์แล้ว แต่ไม่เกินเนื้อที่ที่คำนวณได้ และในกรณีที่ระยะแนวเขตที่ดินผิดพลาดคลาดเคลื่อนให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เท่าจำนวนเนื้อที่ที่ได้ทำประโยชน์แล้ว เมื่อผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงได้ลงชื่อรับรองแนวเขตไว้เป็นการถูกต้องครบถ้วนทุกด้าน

- การแจ้งข้างเคียงใช้แบบพิมพ์ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0713/ว 3549 ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2533 ซึ่งมีข้อความว่าถ้าผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงไม่มาหรือมาแต่ไม่ยอมลงชื่อรับรองแนวเขต โดยไม่คัดค้านการรังวัดเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันทำการรังวัด พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์โดยไม่ต้องมีการรับรองแนวเขต การแจ้งข้างเคียงให้ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ที่เคยติดต่อหรือตามที่อยู่ที่ผู้มีสิทธิ ในที่ดินข้างเคียงได้แจ้งเป็นหนังสือไว้

- กรณีที่ผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงได้รับหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มาระวังแนวเขตแล้ว แต่ไม่มาหรือมาแต่ไม่ยอมลงชื่อรับรองแนวเขตโดยไม่คัดค้านการรังวัด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เท่าจำนวนเนื้อที่ที่ได้ทำประโยชน์แล้ว โดยไม่ต้องมีการรับรองแนวเขต เมื่อพ้นกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันทำการรังวัด

- กรณีที่ไม่อาจติดต่อผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มาระวังแนวเขตได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดประกาศตามแบบประกาศในหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0713/ว 3549 ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2533 แจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงนั้นมาลงชื่อรับรองแนวเขต หรือคัดค้านการรังวัดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขา สำนักงานเขต หรือที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และบริเวณที่ดินของผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงแห่งละหนึ่งฉบับ ในกรณีที่ดินอยู่ในเขตเทศบาลให้ปิด ณ สำนักงานเทศบาลอีกหนึ่งฉบับด้วย ถ้าผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงไม่มาติดต่อหรือคัดค้านประการใดภายในสามสิบวันนับแต่วันปิดประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เท่าจำนวนเนื้อที่ที่ได้ทำประโยชน์แล้ว โดยไม่ต้องมีการรับรองแนวเขต

ประกาศ.....
เรื่อง การระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน

ด้วย ..... ได้นำรังวัด
.....ที่ดินระวาง.....ตามหลักฐาน
.....เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ
.....จังหวัด.....พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการเสร็จแล้วเมื่อวันที่
.....เดือน.....พ.ศ.....ปรากฏว่าที่ดินแปลงนี้มีแนวเขตข้างเคียง
ติดต่อกับที่ดินของ.....แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่
อาจติดต่อผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงดังกล่าวให้ประวางแนวเขตได้
ฉะนั้น จึงขอให้.....
ไปตรวจสอบแนวเขตที่ดินของท่านว่าตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการ.....
ไว้แล้วนั้น จะเป็นการถูกต้องหรือรุกร้าแนวเขตที่ดินของท่านหรือไม่ เสร็จแล้วขอให้ท่านไปติดต่อ
พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อลงชื่อรับรองแนวเขตหรือคัดค้านการรังวัดภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันปิดประกาศ
นี้ หากท่านไม่ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดภายในกำหนดดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้ออก
.....โดยไม่ต้องมีการรับรองแนวเขต

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ลงชื่อ.....
(.....)
ตำแหน่ง.....
ประทับตราประจำตำแหน่ง

ที่...../.....

เขียนที่

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน .....

ข้าพเจ้า.....ได้นำประกาศฉบับที่

...../.....

ลงวันที่.....เดือนที่.....พ.ศ.....แล้ว จึงเรียนมาเพื่อทราบ

(ลงชื่อ).....ผู้ปิดประกาศ

(ลงชื่อ).....พยาน

(ลงชื่อ).....พยาน

ต่อมากรมที่ดินได้มีหนังสือ ที่ มท 0516.5/ว 30598 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2558 เรื่อง การระวางชี้แนว
เขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดินกรณีออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ
ดังนี้

1. การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นการเฉพาะราย

1.1 กรณีออกโดยอาศัยหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2532) ข้อ 8 และข้อ 9 (1), (2) และให้ใช้หนังสือแจ้งเรื่องการระวางชี้แนวเขตที่ดินและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน, หนังสือนำเสนอประกาศ และประกาศฯ ตามแบบแนบท้ายหนังสือ ที่ มท 0516.5/ว 30598 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2558 แล้วแต่กรณี

1.2 กรณีออกโดยอาศัยหลักฐานอื่นนอกจากข้อ 1.1 หรือไม่มีหลักฐานสำหรับที่ดิน ให้แจ้งผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มาระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน โดยใช้หนังสือแจ้งเรื่องการระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน ตามแบบแนบท้ายหนังสือ ที่ มท 0516.5/ว 30598 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2558 ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงตามที่อยู่ที่เคยติดต่อ หรือตามที่อยู่ที่มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงนั้นได้แจ้งเป็นหนังสือไว้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้มารับรองแนวเขตหรือคัดค้านการรังวัด

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงได้รับหนังสือ แต่ไม่มาหรือมาแต่ไม่ยอมลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดินโดยไม่คัดค้านการรังวัด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เท่าจำนวนเนื้อที่ที่ได้ทำประโยชน์แล้วโดยไม่ต้องมีการรับรองแนวเขตที่ดิน เมื่อพ้นกำหนดเวลา 30 วัน นับแต่วันทำการรังวัด ในกรณีที่มาอาจติดต่อผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงได้ ให้ปิดประกาศตามข้อ 5 แล้วดำเนินการต่อไป

2. การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์โดยการเดินสำรวจ ... ฯลฯ

3. การดำเนินการกรณีไม่มีการรับรองแนวเขตที่ดิน

กรณีเจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่มาระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน หรือมาแต่ไม่ยอมลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดินโดยไม่คัดค้านในวันทำการรังวัด หรือกรณีที่ไม่มีอาจติดต่อผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มาระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดินในวันทำการรังวัดได้ ให้เจ้าของที่ดินผู้นำทำการรังวัดรับรองว่าได้้นำทำการรังวัดรูกำหนดที่ดินข้างเคียง ในใบรับรองเขตติดต่อของเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียง (ท.ด. 34) พร้อมให้หมายเหตุในใบไต่สวน (น.ส.5) หรือในแบบบันทึกการสอบสวนสิทธิและพิสูจน์การทำประโยชน์เพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตามมาตรา 58 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน (น.ส.1ก) หรือบันทึกการสอบสวนสิทธิและพิสูจน์การทำประโยชน์เพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์เพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะราย (น.ส.1ค) แล้วแต่กรณีตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียนข้างเคียงและการรับรองแนวเขตที่ดินฯ

4. การดำเนินการกรณีเจ้าของที่ดินข้างเคียงมาลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดินในภายหลัง

ให้บันทึกถ้อยคำเจ้าของที่ดินข้างเคียงโดยใช้แบบพิมพ์ ท.ด.16 รับรองเขตที่ดินรวมเรื่องไว้โดยไม่ต้องลงชื่อในใบรับรองเขตติดต่อของเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียง (ท.ด. 34) และให้บรรยายในช่องข้างเคียงที่มีได้มาระวางชี้แนวเขตที่ดินเพิ่มเติมว่า “...(ชื่อเจ้าของที่ดินข้างเคียง)...ได้รับรองเขตที่ดินตามบันทึกถ้อยคำฉบับลงวันที่ ... เดือน ...พ.ศ....” พร้อมลงชื่อเจ้าหน้าที่ผู้บันทึกกำกับไว้

การปิดประกาศ

5. ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีหนังสือนำส่งประกาศ ตามแบบแนบท้าย แจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงนั้นมาลงชื่อรับรองเขตที่ดินหรือคัดค้านการรังวัด เพื่อปิดไว้ในที่เปิดเผยมีกำหนดเวลา 30 วัน ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขา สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการแขวงหรือที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแห่งท้องที่ และบริเวณที่ดินของผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียง แห่งละหนึ่งฉบับ ถ้าผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงไม่มาติดต่อหรือคัดค้านประการใดภายใน 30 วันนับแต่วันปิดประกาศ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เท่าจำนวนเนื้อที่ที่ได้ทำประโยชน์แล้ว โดยไม่ต้องมีการรับรองแนวเขตที่ดิน

ข. กรณีรังวัดสอบเขตโฉนดที่ดินหรือการตรวจสอบเนื้อที่ตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ในการดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 31 (พ.ศ. 2521) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 และระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการติดต่อหรือการแจ้งผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มาลงชื่อรับรอง แนวเขตที่ดินหรือคัดค้านการรังวัด พ.ศ. 2521 การติดต่อหรือการแจ้งผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มารับรองแนวเขตหรือคัดค้านการรังวัดตามความในมาตรา 69 ทวิ วรรคสามและวรรคหก แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน นั้น จะดำเนินการภายหลังจากที่ได้ทำการรังวัดเสร็จแล้ว และจะดำเนินการต่อเมื่อในการรังวัดปรากฏว่าการครอบครองไม่ตรงกับแผนที่หรือเนื้อที่ในโฉนดที่ดิน เมื่อผู้มีสิทธิในที่ดินได้รับรองแนวเขตแล้ว เจ้าพนักงานที่ดินมีอำนาจแก้ไขแผนที่หรือเนื้อที่ให้ตรงกับความเป็นจริงได้ ตามมาตรา 69 ทวิ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เว้นแต่เป็นการสมยอมเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย

การดำเนินการในกรณีข้างต้น เมื่อผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียง ได้รับการติดต่อจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มาระวังแนวเขตแล้วแต่ไม่มา หรือมาแต่ไม่ยอมลงชื่อรับรองแนวเขตโดยไม่คัดค้านการรังวัด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้มาลงชื่อรับรองแนวเขตหรือคัดค้านการรังวัด (เป็นการแจ้งครั้งที่สอง) โดยส่งหนังสือแจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงตามที่อยู่ที่เคยติดต่อซึ่งปรากฏในหลักฐานที่สำนักงานที่ดิน เช่น สารบบที่ดิน บัตรรายชื่อผู้มีสิทธิในที่ดินหรือตามที่อยู่ที่มีสิทธิในที่ดินข้างเคียง แจ้งการเปลี่ยนแปลงหรือการย้ายที่อยู่ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ในกรณีที่เมื่ออาจติดต่อผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มาระวังแนวเขตได้ ให้ดำเนินการ ดังนี้

- ให้ปิดหนังสือแจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงมาลงชื่อรับรองแนวเขตหรือคัดค้านการรังวัด โดยมอบหมายให้ช่างผู้ทำการรังวัดหรือช่างรังวัดอื่นนำไปปิด ณ บริเวณที่ดินของผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงนั้น และให้มีพยานรู้เห็น การปิดหนังสือแจ้งอย่างน้อย 2 คน แล้วบันทึกถ้อยคำพยานเป็นหลักฐานติดเรื่องไว้ด้วย
- ให้ทำหนังสือนำส่งหนังสือแจ้งส่งไปยังหัวหน้าเขต นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ เพื่อปิดประกาศไว้ ณ ที่ว่าการเขต ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณี
- ให้ส่งหนังสือแจ้งไปยังผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับที่อยู่พนักงานเจ้าหน้าที่สอบถามได้ความจากนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น (ให้หมายความรวมถึงการตรวจสอบข้อมูลบุคคลจากระบบสารสนเทศของกรมการปกครองด้วย ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 14574 ล.ว. 4 มิ.ย. 2550) หรือถ้าสอบถามแล้วยังไม่ทราบที่อยู่ของผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียง ก็ให้ส่งไปยังผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงตามที่ปรากฏหลักฐานที่สำนักงานที่ดิน
- การส่งหนังสือแจ้งไปปิด ณ ที่ว่าการเขต ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่ และการส่งหนังสือแจ้งไปยังผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้กระทำในวันเดียวกัน
- การปิดหนังสือแจ้ง ณ บริเวณที่ดินของผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้กระทำโดยไม่ชักช้า หนังสือแจ้งให้ใช้แบบ ท.ด. 81

ค. การแจ้งหมายข้างเคียง กรณีรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่มีการรังวัดใหม่แล้ว

ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงกรณีรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่มีการรังวัดใหม่แล้ว พ.ศ. 2527 เมื่อมีการขอรังวัดแบ่งแยกที่ดิน นอกจากจะต้องให้ยื่นคำขอและดำเนินการตามระเบียบแล้ว ให้สอบถามผู้ขอ เช่น ขอแบ่งทางทิศใด จากไหนถึงไหน มีระยะกว้างยาวประมาณเท่าใด และให้แสดงรูปแผนที่โดยประมาณไว้หลังคำขอ หรือหลังบันทึกข้อตกลงเรื่องแบ่งกรรมสิทธิ์รวม แล้วให้ผู้ขอรับรองไว้ด้วยการเขียนแผนที่ประกอบเรื่องถ้าข้างเคียงเปลี่ยนแปลงไปก็ให้เขียนเพิ่มเติมด้วย

ในการรังวัดที่ดินซึ่งเป็นแผนที่ชั้นหนึ่งหรือแผนที่ชั้นสองที่ได้ทำการรังวัดใหม่และมีหลักฐานแผนที่แล้ว ก่อนจะมีหนังสือแจ้งเจ้าหน้าที่ดินข้างเคียง ให้ตรวจสอบหลักฐานแผนที่ว่าได้ทำไว้ถูกต้องตามหลักวิชาการหรือไม่ ให้สอบถามผู้ขอว่าหลักเขตเก่าเฉพาะด้านที่จะปักหลักเขตแบ่งแยกยังมีอยู่ และสภาพที่ดินสามารถทำการรังวัดตรวจสอบตามรายการรังวัดเดิมได้หรือไม่ เช่น เดิมทำการรังวัดด้วยโซ่ปัจจุบันสามารถ

วัดระยะเส้นทแยงมุมตามระยะเดิมได้หรือไม่ ถ้าไม่สามารถดำเนินการได้ให้มีหนังสือแจ้งข้างเคียงให้มาระวังชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดินรอบแปลง

ถ้าหลักฐานแผนที่เดิมได้ทำไว้ถูกต้องตามหลักวิชา และสามารถทำการรังวัดตรวจสอบรายการรังวัดเดิมได้ ให้มีหนังสือแจ้งเฉพาะเจ้าของที่ดินข้างเคียงแปลงที่จะมีการปักหลักเขตแบ่งแยกใหม่เท่านั้น **ถ้าหลักเขตเก่าหาย** ให้ผู้ขอมาชี้เขต ถ้าถูกต้องตรงกับหลักฐานแผนที่เดิมให้ปักหลักเขตใหม่แทน แล้วมีหนังสือแจ้งให้เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงที่เกี่ยวข้องทราบตามแบบ **ท.ด. 38 ก.**

ในการรังวัดแบ่งแยกจำกัดเนื้อที่ เมื่อข้างเคียงมาระวังชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตไว้ครั้งหนึ่งแล้ว ถ้าจะปักหลักเขตแบ่งแยกโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงแนวเขต ไม่ต้องเรียกข้างเคียงด้านที่จะปักหลักเขตแบ่งแยกมาระวังชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตอีก แต่เมื่อได้ปักหลักเขตแล้วต้องมีหนังสือแจ้งข้างเคียงด้านที่ปักหลักเขตให้ทราบตามแบบ **ท.ด. 38 ข.** การรายงานของแก่ข้างเคียงให้รายงานเฉพาะด้านที่ดินติดกับเขตแบ่งแยกที่มีการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น ส่วนด้านอื่น ๆ ให้ถือตามเดิม

การสอบถามเจ้าของที่ดินข้างเคียง

การสอบถามเจ้าของที่ดินข้างเคียง กรมที่ดินได้กำหนดให้งานรังวัด (ปัจจุบันคือฝ่ายรังวัด) เป็นผู้สอบถามครั้งแรก เมื่อทำการรังวัดที่ดินแปลงนั้นเสร็จจากท้องที่เพียงครั้งเดียว ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/ว 7322 ลงวันที่ 27 มีนาคม 2524 สำหรับหนังสือสอบถามเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้ดำเนินการภายใน 7 วันนับแต่วันทำการรังวัดเสร็จ ส่วนกรณีที่ต้องมีแผนที่ประกอบการสอบถามให้ดำเนินการภายใน 3 วัน นับจากวันที่ลงที่หมายแผนที่เสร็จ หรือได้มีการส่งถอนจ่ายเงินมัดจำรังวัดไปแล้ว ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 06313 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2537 ทั้งนี้ เมื่อฝ่ายรังวัดได้ทำหนังสือสอบถามครั้งแรก พร้อมทั้งผู้ทำการรังวัดเสนอเรื่องเพื่อเบิกถอนจ่ายเงินมัดจำรังวัดเสร็จแล้ว แม้จะยังไม่ครบกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ส่งหนังสือแจ้งก็ให้ฝ่ายทะเบียนรับเรื่องไว้เพื่อดำเนินการต่อไป ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0712.1/ว 22952 ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2526

ซึ่งต่อมาได้กำหนดเรื่องการสอบถามข้างเคียง ไว้ในคู่มือสำหรับประชาชน ขั้นตอนการรังวัดสอบเขต แบ่งแยก รวมโฉนดที่ดินหรือตรวจสอบเนื้อที่ แบ่งแยก รวมหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตาม พ.ร.บ.อำนวยการความสะดวก ในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายรังวัดสอบถามไปภายใน 7 วัน นับแต่วันรังวัดเสร็จ เว้นแต่กรณีที่ต้องมีแผนที่ประกอบการสอบถามให้สอบถามภายใน 3 วัน นับตั้งแต่วันส่งถอนจ่าย และส่งเรื่องรังวัดภายในระยะเวลา 30 วันนับจากวันทำการรังวัด

ในการรังวัดสอบเขตหรือแบ่งแยกโฉนดที่ดินถ้ารูปแผนที่และเนื้อที่เท่าเดิม หลักเขตที่ดินเดิมอยู่ครบไม่ต้องสอบถามเจ้าของที่ดินข้างเคียง ถ้ามีการปักหลักเขตที่ดินใหม่แทนหลักเขตที่ดินเก่าที่สูญหายหรือปักหลักเขตที่ดิน แบ่งแยกบนแนวเขตโฉนดที่ดินเดิม หากเจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านที่เกี่ยวข้องในการปักหลักเขตที่ดินไม่มาระวังชี้แนวเขต ให้มีหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงแปลงนั้นทราบ ตามแบบ **ท.ด. 38 ค.** ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 05256 ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2536 ในกรณีที่หลักฐานแผนที่เดิมไม่มี หรือสูญหาย เมื่อทำการรังวัดแล้วนำรูปแผนที่รังวัดใหม่ครอบกับรูปแผนที่โฉนดที่ดินได้เท่ากัน จะถือปฏิบัติตามนัยหนังสือดังกล่าวไม่ได้ การที่จะพิจารณาดำเนินการตามหนังสือดังกล่าวได้นั้น ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 06377 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2537 ได้กำหนดให้มีองค์ประกอบ ดังนี้ คือ

- ที่ดินที่ทำการรังวัดต้องมีหลักฐานแผนที่เดิม เช่น ต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด รายการคำนวณเนื้อที่ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ตามหลักวิชาการ และสามารถหาตำแหน่งของที่ดินได้ถูกต้องตรงกับหลักฐานแผนที่เดิม

- เมื่อนำรายการรังวัดใหม่มาลงที่หมายแผนที่ด้วยมาตราส่วนเดียวกับรูปแผนที่เดิม รูปแผนที่รังวัดใหม่ต้องเท่ากับรูปแผนที่เดิม

- เมื่อนำรายการรังวัดใหม่มาคำนวณหาเนื้อที่ ต้องได้เนื้อที่เท่าเดิม

กรณีการรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่ง โดยระบบ RTK Network ตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัด โดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่งด้วยระบบโครงข่ายการรังวัดด้วยดาวเทียมแบบจลน์ (RTK GNSS Network) พ.ศ. 2562

“ข้อ 15 กรณีหลักฐานการรังวัดเดิมทำการรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่งหรือโดยวิธีแผนที่ชั้นสองและไม่ได้ทำการรังวัดโดยระบบโครงข่ายการรังวัดด้วยดาวเทียมแบบจลน์ มาก่อน ให้ดำเนินการดังนี้

(1) การรังวัดสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งหนังสือแจ้งเรื่องการระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน (ท.ด.38) ให้เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงรอบแปลงทราบ เพื่อให้ไประวางชี้แนวเขตในวันทำการรังวัด เมื่อทำการรังวัดเสร็จแล้ว หากผลการรังวัดได้รูปแผนที่และเนื้อที่เท่าเดิมหรือแตกต่างจากเดิม เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงต้องรับรองเขตครบทุกด้าน” ... ฯลฯ

วรรคสอง “หากเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงรับรองเขตไม่ครบ ให้ดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 31 (พ.ศ.2521) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 และระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการติดต่อหรือการแจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มาลงชื่อรับรองแนวเขตหรือคัดค้านการรังวัด”

“ข้อ 16. กรณีหลักฐานการรังวัดเดิมได้ทำการรังวัดโดยระบบโครงข่ายการรังวัดด้วยดาวเทียมแบบจลน์ไว้แล้ว

(1) กรณีการรังวัดสอบเขตหรือแบ่งแยกโฉนดที่ดิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งหนังสือแจ้งเรื่องการระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน (ท.ด.38) ให้เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงรอบแปลงทราบ ถ้าผลการรังวัดได้รูปแผนที่และเนื้อที่เท่าเดิม แต่ในวันทำการรังวัด เจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่มาระวางชี้แนวเขตโดยจะได้รับหนังสือแจ้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ก็ตาม หรือมาแต่ไม่ลงชื่อรับรองแนวเขตโดยไม่คัดค้านการรังวัด ให้มีหนังสือแจ้งเรื่องการปักหลักเขตที่ดิน (ท.ด.38ค) ให้เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงนั้นทราบ เว้นแต่การรังวัดแบ่งแยกโฉนดที่ดินที่ผู้ขอรังวัดรับรองว่าขอแบ่งในทิศทางใด ให้มีหนังสือแจ้งเฉพาะเจ้าของที่ดินข้างเคียงแปลงที่จะมีการปักหลักแบ่งแยกใหม่ โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียง กรณีรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่มีการรังวัดใหม่แล้ว

(2) การรังวัดรวมโฉนดที่ดิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งหนังสือแจ้งเรื่องการระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน (ท.ด.38) ให้เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงรอบแปลงทราบ เมื่อทำการรังวัดรวมโฉนดที่ดินเสร็จแล้ว ในรายงานการรังวัด (ร.ว.3ก) ให้รายงานว่า ใช้รูปแผนที่และเนื้อที่ในการรังวัดครั้งนี้ดำเนินการให้ผู้ขอต่อไป เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงต้องรับรองเขตครบ ถ้าเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงรับรองเขตไม่ครบให้ดำเนินการตามข้อ 15 วรรคสอง”

ตามข้อ 15 (1) หากผลการรังวัดได้เนื้อที่เท่าเดิม และได้สร้างรูปแผนที่ตามการรังวัดใหม่ โดยย่อหรือขยายรูปแผนที่ให้มีมาตราส่วนเหมาะสมกับแบบพิมพ์ ทำให้รูปแผนที่คลาดเคลื่อนจากเดิม ให้ดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 31 (พ.ศ. 2521) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 และระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการติดต่อ หรือการแจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มาลงชื่อรับรองแนวเขตหรือคัดค้านการรังวัด พ.ศ.2521 การรายงานการรังวัดให้เสนอความเห็น “เห็นควรสั่งแก้ไขรูปแผนที่ตามมาตรา 69 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และใช้เนื้อที่เดิมดำเนินการ”

การรับรองแนวเขตที่ดินของทางราชการตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 1304/2542 ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2542

1. การรังวัดแบ่งแยก รวม หรือสอบเขตโฉนดที่ดินและการแบ่งแยก รวม หรือตรวจสอบเนื้อที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ถ้าที่ดินนั้นมีแนวเขตติดต่อกับที่ดินทางราชการมีหน้าที่ดูแลรักษา และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาที่ดินของทางราชการมิได้มาระวางชี้และรับรองแนวเขตที่ดินในวันทำการรังวัด หรือ มาแต่ไม่ยอมลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน การติดต่อหรือแจ้งผู้ดูแลรักษาที่ดินของทางราชการ ให้ถือปฏิบัติตามมาตรา 69 ทวิ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กฎกระทรวงฉบับที่ 31 (พ.ศ. 2521) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้

ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 และระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการติดต่อหรือการแจ้งผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียง ให้มาลงชื่อรับรองแนวเขตหรือคัดค้านการรังวัด พ.ศ. 2521

2. การรังวัดทำแผนที่เพื่อออกโฉนดที่ดิน หรือการรังวัดพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์เพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ถ้าที่ดินนั้นมีแนวเขตติดต่อกับที่ดินที่ทางราชการมีหน้าที่ดูแลรักษาและเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาที่ดินของทางราชการมิได้มาระวังชี้และรับรองแนวเขตที่ดินในวันทำการรังวัดหรือมาแต่ไม่ยอมลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน การติดต่อหรือแจ้งผู้ดูแลรักษาที่ดินของทางราชการให้ถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

2.1 การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามมาตรา 59 ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยมีหลักฐาน ส.ค. 1 และปรากฏว่าเนื้อที่ทำการรังวัดใหม่แตกต่างไปจากเนื้อที่ตาม ส.ค. 1 ให้ปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2532) ว่าด้วยเงื่อนไขการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ข้อ 9

2.2 การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ นอกเหนือจากข้อ 2.1 ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาที่ดินไม่มาชี้และรับรองแนวเขตในวันทำการรังวัดทำแผนที่หรือพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์หรือมาแต่ไม่ยอมลงชื่อรับรองแนวเขตโดยไม่คัดค้านการรังวัด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งไปอีกครั้งหนึ่งภายใน 7 วัน นับแต่วันทำการรังวัดทำแผนที่หรือพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์เสร็จโดยส่งหนังสือทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาที่ดินนั้นไปตรวจสอบแนวเขต และหลักเขตที่ดินที่ปักไว้ว่าถูกต้องที่ดินที่ตนมีหน้าที่ดูแลรักษาหรือไม่ โดยขอให้ตอบให้ทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งกับให้แจ้งไปด้วยว่า ถ้าไม่ตอบภายในกำหนด ให้ถือว่าไม่ประสงค์จะคัดค้านแนวเขตและการปักหลักเขตที่ดินรายนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้ดำเนินการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน โดยไม่ต้องมีการรับรองแนวเขตต่อไป หากเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาที่ดินไม่ตอบให้ทราบภายในกำหนดให้เจ้าของที่ดินรับรองว่าได้นำรังวัดถูกต้องที่ดินข้างเคียงในใบรับรองเขตติดต่อของเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียง (ท.ค. 34) ตามระเบียบ โดยเขียนข้อความหมึกสีแดงว่า เป็นที่ดินประเภทใด ผู้ดูแลรักษาไม่มาชี้แนวเขต ส่วนในช่องเจ้าของที่ดินข้างเคียงรับรองเขตในใบไต่สวน (น.ส.5) หรือในแบบพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ (น.ส. 1 ก. , น.ส. 1 ค.) ให้บรรยายด้วยหมึกสีแดงว่า ข้างเคียงเป็นที่ดินประเภทใด ได้มีหนังสือแจ้งผู้ดูแลรักษาให้ประวังชี้และตรวจสอบแนวเขตที่ดินแล้ว แต่ไม่ดำเนินการ เจ้าของที่ดินได้รับรองเขตไว้แล้ว ใช้ข้างรังวัดหรือเจ้าหน้าที่พิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ลงลายชื่อกำกับข้อความไว้ด้วย

การสอบผู้ปกครองท้องที่ก่อนออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0719/ว 525 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 วางแนวทางปฏิบัติไว้ ดังนี้

1. การออกโฉนดที่ดิน ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาแล้วแต่กรณี มีหนังสือแจ้งให้นายอำเภอท้องที่หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ออกไปร่วมเป็นพยานและตรวจสอบที่ดินที่ขอออกโฉนดที่ดิน ว่าเป็นที่สงวนหวงห้ามหรือที่สาธารณประโยชน์อย่างใด หรือไม่ รวมทั้งตรวจสอบการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินของผู้ขอว่าได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินจริงหรือไม่ อย่างไร เว้นแต่การออกโฉนดที่ดินตามหลักฐาน น.ส. 3 ก. ไม่ต้องแจ้งให้นายอำเภอท้องที่หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ออกไปร่วมเป็นพยานและตรวจสอบที่ดินแต่อย่างใด

2. การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามแบบ น.ส. 3 ก. หรือ น.ส. 3 ข. ซึ่งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาเป็นผู้ออกให้แก่นายอำเภอท้องที่หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ออกไปร่วมเป็นพยานและตรวจสอบที่ดินตามนัย ที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1. ด้วย

ในกรณีที่ที่ดินที่ขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์มีแนวเขตติดต่อกับที่สาธารณประโยชน์ ซึ่งนายอำเภอท้องที่เป็นผู้ดูแลรักษา ถ้าได้ออกไปตรวจสอบในวันทำการรังวัด ก็ให้ตรวจชี้และรับรองแนวเขตที่สาธารณประโยชน์นั้นด้วย

การลงนามรับรองแนวเขตที่ดิน

การลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน ตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียนข้างเคียงและการรับรองแนวเขตที่ดิน พ.ศ. 2554 กำหนดให้ผู้มีชื่อในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเป็นผู้ลงชื่อ หากที่ดินแปลงใดมีชื่อหลายคน คนหนึ่งคนใดจะเป็นผู้ลงชื่อก็ได้

ถ้าผู้มีชื่อในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตาย ให้ทายาทโดยธรรม หรือผู้รับพินัยกรรม หรือผู้จัดการมรดก แล้วแต่กรณีเป็นผู้ลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน โดยบันทึกถ้อยคำด้วยแบบพิมพ์ ท.ด.๑๖ ว่าผู้มีชื่อในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตายเมื่อใด ที่ดินแปลงนี้มีผู้รับทรัพย์ตามพินัยกรรม หรือผู้จัดการมรดกหรือไม่ ใครเป็นทายาทโดยธรรม ซึ่งครอบครองทำประโยชน์อยู่

หากผู้ครอบครองที่ดินมิได้เป็นผู้มีชื่อในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินนั้นและอ้างว่าตนเองครอบครองทำประโยชน์อยู่โดยการได้มาในกรณีอื่น ให้บันทึกถ้อยคำด้วยแบบพิมพ์ ท.ด.๑๖ ว่าได้ครอบครองที่ดินมาอย่างไร ตั้งแต่เมื่อใด มิได้เป็นผู้ครอบครองแทนผู้มีชื่อในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน แต่ครอบครองเพื่อตนเองแล้ว ให้ผู้อ้างการครอบครองระวางชี้และลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน

ถ้าเป็นผู้ครอบครองที่ดินแทนผู้มีชื่อในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน แต่มิได้รับมอบหมายให้ระวางชี้และลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดินแทนเป็นหนังสือ ห้ามมิให้ผู้ครอบครองแทนระวางชี้และลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน

กรณีที่ดินข้างเคียงได้มีการรังวัดเพื่อออกโฉนดที่ดินหรือมีโฉนดที่ดินแล้ว แต่เจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่มาระวางชี้และลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้มีหนังสือแจ้งให้ประวางชี้และลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน (ท.ด.๓๘) แล้ว ให้เจ้าของที่ดินลงชื่อรับรองว่ามีได้นำรังวัดรูกล้ำเขตที่ดินข้างเคียงในใบรับรองเขตติดต่อของเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียง (ท.ด.๓๔) ตามระเบียบ แล้วเขียนข้อความด้วยหมึกสีแดงต่อท้ายเลขที่ดินว่า นายหรือนาง.....ไม่มานำชี้เขต ส่วนในช่องเจ้าของที่ดินข้างเคียงรับรองเขตในใบไต่สวน (น.ส.๕) หรือในแบบพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ (น.ส.๑) ให้เขียนเลขที่ดินแปลงข้างเคียง แล้วบรรยายด้วยหมึกสีแดงต่อท้ายเลขที่ดินว่า ข้างเคียงแปลงนี้มีหนังสือแจ้งให้ประวางชี้แนวเขตที่ดินแล้วไม่มา ผู้นำรับรองเขตไว้แล้ว ให้ข้างรังวัดหรือเจ้าหน้าที่พิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ลงลายมือชื่อกำกับข้อความดังกล่าวไว้ด้วย

กรณีไม่อาจตรวจสอบได้ว่า ที่ดินข้างเคียงมีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินประเภทใด และเจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่มาระวางชี้และลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน ให้เขียนข้างเคียงว่า “ที่มีการครอบครอง” แล้วเขียนชื่อตัวและชื่อสกุลผู้ครอบครองต่อท้าย และให้สอบสวนบันทึกถ้อยคำผู้ปกครองท้องที่หรือเจ้าของที่ดินข้างเคียงและพยานอย่างน้อยสองคน เพื่อทราบว่าเป็นที่ดินที่บุคคลใดใช้สิทธิครอบครองอยู่ สภาพที่ดินเป็นที่ดินที่มีผู้ครอบครองทำประโยชน์อย่างไร แล้วบรรยายข้อความด้วยหมึกสีแดงไว้ในช่องข้างเคียงของใบไต่สวน (น.ส.๕) หรือแบบพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ (น.ส.๑) ในแต่ละกรณี ดังต่อไปนี้

- ถ้าผู้ปกครองท้องที่มา ให้เขียนว่า เจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่มาระวางชี้และลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน ได้บันทึกผู้ปกครองท้องที่ไว้ในเรื่องแล้ว

- ถ้าผู้ปกครองท้องที่ไม่มา ให้เขียนว่า เจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่มาระวางชี้และลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน ได้บันทึกเจ้าของที่ดินกับข้างเคียงอื่นไว้ในเรื่องแล้ว

- ให้ข้างรังวัดหรือเจ้าหน้าที่พิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ ลงชื่อกำกับไว้ท้ายข้อความ

- ให้เจ้าของที่ดินลงชื่อรับรองว่ามีได้นำรังวัดรูกล้ำแนวเขตที่ดินข้างเคียงในใบรับรองเขตติดต่อของเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียง (ท.ด.๓๔) และเขียนด้วยหมึกสีแดงต่อท้ายว่า เจ้าของที่ดินข้างเคียงเลขที่.....นายหรือนาง.....ไม่มาระวางชี้และลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน หากเจ้าของที่ดินข้างเคียงมาลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดินในภายหลัง ให้บันทึกถ้อยคำรับรองเขตที่ดินรวมเรื่องไว้ โดยไม่ต้องลงชื่อรับรองในช่องเจ้าของที่ดินข้างเคียง และให้บรรยายข้อความในช่องข้างเคียง ที่มีได้มาระวางแนวเขตที่ดินเพิ่มเติม

ว่า.....(ชื่อเจ้าของที่ดิน) ได้รับรองเขตที่ดินตามบันทึกลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....พร้อมกับลงชื่อ
เจ้าหน้าที่ผู้บันทึกกำกับไว้

กรณีที่ให้มีหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้มาลงชื่อรับรองเขตแล้วแต่ไม่อาจติดต่อได้ ต่อมา
พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบที่อยู่ใหม่ของผู้เจ้าของที่ดินข้างเคียงจากนายทะเบียนท้องถิ่น พนักงานเจ้าหน้าที่ต้อง
ดำเนินการตามบทบัญญัติมาตรา 69 ทวิ แห่ง ป.ที่ดิน ประกอบกับกฎกระทรวงฉบับที่ 31 (พ.ศ.2531)
พนักงานเจ้าหน้าที่จะเรียกผู้ขอมาขึ้นตรงวัดตรวจสอบใหม่ไม่ได้ เนื่องจากไม่มีระเบียบกฎหมายใดให้อำนาจไว้
ซึ่งการเรียกผู้ขอมาขึ้นตรงวัดตรวจสอบใหม่ ถือได้ว่าเป็นคำสั่งทางปกครองตามนัยมาตรา 5 แห่ง พ.ร.บ.วิธี
ปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 กล่าวคือ ฝ่ายปกครองจะกระทำการใดๆ ที่อาจมีผลกระทบกระเทือน
สิทธิ เสรีภาพ หรือประโยชน์อันชอบธรรมของเอกชนคนใดคนหนึ่งได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจไว้ และ
จะต้องกระทำการดังกล่าวในกรอบที่กฎหมายกำหนด การใดที่กฎหมายมิได้บัญญัติอนุญาตให้กระทำ
ฝ่ายปกครองจะกระทำการนั้นไม่ได้ (หนังสือกรมที่ดิน ทิมท 0706/ว 21037 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2543
เรื่อง การแจ้งผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มาลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดินหรือคัดค้านการรังวัด)

หมวดที่ 6

การรังวัดเฉพาะราย

ในการรังวัดเฉพาะราย ช่างรังวัดต้องเป็นผู้ที่มีทักษะด้านการรังวัดเป็นอย่างดี หากขาดประสบการณ์ด้านการรังวัดเฉพาะรายอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาด เสียหาย ที่อาจเกิดจากช่างรังวัดบรรจุใหม่หรือไม่มีประสบการณ์ด้านการรังวัดเฉพาะราย ที่ไปปฏิบัติงานตามสำนักงานที่ดิน กรมที่ดินจึงได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรังวัดเฉพาะรายไว้ โดยให้ผู้บังคับบัญชาแนะนำสอนงานแบบตัวต่อตัว และแต่งตั้งให้ช่างรังวัดที่มีประสบการณ์อย่างน้อย 2 ปี เป็นผู้ฝึกปฏิบัติงานรังวัดในสนามอย่างน้อย 2 สัปดาห์ เมื่อช่างรังวัดผู้ฝึกปฏิบัติให้คำรับรองและผู้บังคับบัญชาพิจารณาแล้วเห็นว่าสามารถทำการรังวัดโดยลำพังได้ก็ให้ช่างรังวัดที่ดินแปลงเล็ก ๆ และง่ายต่อการรังวัดก่อน (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 06307 ล.ว. 25 กุมภาพันธ์ 2542) โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน พ.ศ. 2527 , ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2530 , ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2534 , ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2534 และฉบับที่ 5 พ.ศ. 2544 และที่เกี่ยวข้อง โดยมีวิธีการปฏิบัติดังนี้

การรังวัดสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน

- ✓ เมื่อผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำชี้เขตที่ดินแล้ว
- ✓ ช่างรังวัดต้องตรวจสอบและค้นหาหลักเขตที่ดินตามหลักวิชาเพื่อให้ทราบ ว่า เขตที่ดินที่ผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำทำการรังวัดตรงกับเขตโฉนดที่ดินหรือไม่
- ✓ ถ้าไม่มีหลักฐานการรังวัดเดิมตรวจสอบให้ทำการรังวัดไปตามที่ผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำชี้ในกรณีที่ดินแปลงที่ขอรังวัดหรือแปลงข้างเคียงเป็นแผนที่ชั้นหนึ่ง หรือมีหลักฐานการรังวัดใหม่ (ร.ว.ม.)
- ✓ ถ้าเจ้าของที่ดินนำทำการรังวัดไม่ตรงกับหลักฐานการรังวัดเดิม
- ✓ ช่างรังวัดต้องแจ้งให้ผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงที่เกี่ยวข้องทราบ (บันทึกถ้อยคำแจ้งให้ทราบ/รับทราบ โดยให้ลงนามรับรองไว้เป็นหลักฐาน)
- ✓ เมื่อผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงได้ตกลงแนวเขตกันอย่างไร ก็ให้รังวัดไปตามนั้น
- ✓ แต่ถ้าผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่สามารถตกลงแนวเขตกันได้ ก็ให้ทำแผนที่แสดงเขตคัดค้านไว้ด้วย

1. การเตรียมการรังวัด

1. สำเนารูปแผนที่โฉนดที่ดินที่รังวัด และสำเนารูปแผนที่โฉนดที่ดินแปลงข้างเคียง
2. สำเนาระวางแผนที่ บริเวณตำแหน่งที่ดินที่ทำการรังวัด
3. สำเนาดัชนีร่างแผนที่เดิม พร้อมรายการรังวัดและรายการคำนวณ
4. สำเนาดัชนีร่างแผนที่ พร้อมรายการรังวัดแปลงข้างเคียง
5. สำเนาค่าพิกัดและรายการรังวัดแสดงที่ตั้งของหมุดหลักฐานแผนที่ หมุดดาวเทียมหรือหมุดเส้นโครงงานบริเวณที่ทำการรังวัด

1.1 หลักฐานแผนที่

การเตรียมหลักฐานแผนที่ไปทำการรังวัด ต้องพิจารณาที่ดินที่ทำการรังวัดนั้น เป็นประเภทที่ออกหนังสือสำคัญหรือประเภทที่มีหนังสือสำคัญอยู่แล้ว

การออกหนังสือสำคัญแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การออกโฉนดที่ดิน
2. การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

การเตรียมหลักฐานแผนที่ในการรังวัดออกหนังสือสำคัญทั้งสองประเภทนั้น ผู้ทำการรังวัดจะต้องคัดค่าพิกัดจากหมุดหลักฐานแผนที่ หรือค่าพิกัดจากหมุดหลักเขตที่ดินแปลงใกล้เคียง พร้อมทั้งจำลอง

แผนที่แสดงหมุดหลักฐานหรือหลักเขตที่ดินและระยะ เพื่อนำไปประกอบการรังวัดโยงยัตินำรูปแผนที่ที่ดินแปลงที่ขอรังวัดลงที่หมายในระวางแผนที่ หากที่ดินบริเวณนั้นไม่มีทั้งหมุดหลักฐานแผนที่ หรือหลักเขตที่ดินใกล้เคียง แต่มีระวางแผนที่รายละเอียดอยู่แล้ว ให้จำลองรายละเอียดในระวางแผนที่ใช้เป็นหลักฐานตรวจสอบโยงยัติน

การเตรียมหลักฐานแผนที่เพื่อทำการรังวัดที่ดินประเภทที่มีหนังสือสำคัญอยู่แล้ว เช่น ประเภท แบ่งแยก สอบเขต รวมโฉนดที่ดิน ส่วนใหญ่เหมือนกับการเตรียมการเรื่องการออกหนังสือสำคัญ แต่โดยที่การรังวัดประเภทนี้เจ้าของที่ดินมีกรรมสิทธิ์ รู้ตำแหน่งที่ตั้งของที่ดินแน่นอน ในระวางแผนที่ ฉะนั้น รูปแผนที่รังวัดใหม่ นำไปสำหรับตรวจสอบในที่ดิน รวมทั้งแปลงข้างเคียง ที่มีเขตติดต่อกันด้วย หากที่ดินแปลงที่ขอทำการรังวัดนั้น อยู่ในเขตโยงยัติน (แผนที่ชั้น 1) ก็ให้คัดหลักฐานแผนที่และจำลองหมุดโครงการแผนที่ไปด้วย แต่ถ้าที่ดินแปลงที่ทำการรังวัดนั้นไม่มีหลักฐานการรังวัดใหม่ ให้จำลองรายละเอียดระวางแผนที่ไปใช้เป็นหลักฐานการตรวจสอบ

1.2 เครื่องมือเครื่องใช้และแบบพิมพ์

ในการรังวัดควรจะต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้และแบบพิมพ์ ดังนี้

เครื่องมือเครื่องใช้

1. กล้องอิโอดิไลท์หรือกล้องสำรวจแบบประมวลผล (Total Station) หรือเครื่องวัดระยะอิเล็กทรอนิกส์พร้อมกล้องวัดมุม 1 ชุด
2. เครื่องจับมุมฉาก (ใช้ในงานเดินสำรวจ)
3. เทป (ควรมีความยาวไม่ต่ำกว่า 30 เมตร)
4. ห่วงคาน (ควรมีอย่างน้อย 5 อัน)
5. ธง (ไม้ด้ามธง ยาวประมาณ 6 ฟุต)
6. แบบจดรายการรังวัด
7. ปากคืบ
8. ไม้บรรทัดสามเหลี่ยม
9. ดินสอเขียนแผนที่
10. ตลับและหมึกพิมพ์ลายมือ
11. ปากกา ดินสอ ยางลบ
12. อื่น ๆ

แบบพิมพ์

การออกโฉนดที่ดิน ควรเตรียมแบบพิมพ์ ดังนี้

1. ใบไต่สวน (น.ส. 5) 2 ฉบับ ส่วนการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ใช้แบบบันทึกการสอบสวนเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (ส.อ. 2)
  2. ใบรับรองเขตติดต่อของเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียง (ท.ด. 34)
  3. บันทึกถ้อยคำ (ท.ด. 16)
  4. แบบพิมพ์จ่ายเงินค่าป่วยการผู้ปกครองท้องที่ (บ.ท.ด. 23)
- และควรสำรองแบบพิมพ์ดังกล่าวไว้ตามความจำเป็น เพื่อใช้ในสถานการณ์ไม่ปกติ

1.3 การยืมเงินมัดจำรังวัด

การยืมเงินทรองราชการของเจ้าหน้าที่ผู้ไปปฏิบัติงานในท้องที่เมื่อผู้มายื่นคำขอรังวัดที่ดินถ้าช่างรังวัดมีความประสงค์ขอยืมเงินมัดจำรังวัด ให้ทำสัญญาการยืมเงิน (แบบ 8500) ตามคำสั่งกรมที่ดินที่ 7/2501 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2501 เรื่อง ระเบียบเกี่ยวกับการยืมเงินทรองราชการและการส่งใบสำคัญคู่จ่ายหักล้างเงินยืม

1. ให้เจ้าหน้าที่ผู้ยืมสัญญาการยืมเงินล่วงหน้าก่อนไปทำการรังวัดไม่เกิน 5 วัน หรือในระหว่างดำเนินการรังวัดตามที่กำหนดไว้ในใบตรารังวัดทำการรังวัด โดยจัดทำสัญญาการยืมเงินเป็นคู่ฉบับ คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 2/2502 ลงวันที่ 4 มีนาคม 2502
2. ผู้ยืมเงินโดยตรง ต้องเสนอรายการประมาณค่าใช้จ่ายให้ปรากฏในสัญญาการยืมเงิน ต้องแสดงรายละเอียดประกอบ เช่น ชื่อผู้ขอรังวัด เลขคำขอ วัน เดือน ปี จำนวนแปลงที่จะรังวัด ถ้ารายได้ทำการรังวัดหลายเดือน ให้ยืมเงินครั้งละ 30 วัน และรายงานผลงานให้ทราบก่อนจึงยืมเงินใหม่ได้
3. นำสัญญาการยืมเงินพร้อมคู่ฉบับเสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับ เพื่อพิจารณาตรวจสอบประมาณการค่าใช้จ่ายว่าเหมาะสมหรือไม่ แล้วเสนอผู้อำนวยการสั่งอนุมัติ
4. การให้ยืมเงิน ให้พิจารณาอนุญาตให้ยืมเฉพาะเท่าที่จำเป็นเพื่อใช้ในราชการเท่านั้น และห้ามมิให้ ยืมเงินรายใหม่ในเมื่อผู้ยืมมีได้ชำระคืนเงินยืมรายเก่าให้เสร็จสิ้นไปก่อน
5. การส่งใช้เงินยืม ให้ผู้ยืมส่งใบสำคัญคู่จ่ายพร้อมเงินเหลือจ่าย (ถ้ามี) ภายใน 15 วัน นับจากวันทำการรังวัดแล้วเสร็จ
6. หากผู้ยืมเงินมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกำหนดระยะเวลาใช้เงินยืมให้หักเงินเดือนของผู้ยืมส่งใช้เงินยืมตามที่ได้ทำสัญญาไว้ในเดือนถัดไปนับแต่วันที่ครบกำหนดส่งใช้เงินยืมนั้น และให้หักใช้เงินที่ค้างยืมทั้งหมด โดยไม่มีการผ่อนชำระ

2. การรังวัดและการปักหลักเขต

2.1 การรังวัด

การรังวัดเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่ว่าด้วยการหาความสัมพันธ์ของตำแหน่งสิ่งต่าง ๆ บนพื้นผิวพิภพ ซึ่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ได้บัญญัติไว้ในบทวิเคราะหศาสตร์พินาศมาตรา 1 ว่า การรังวัดหมายความว่า การรังวัดปักเขตและทำเขต จดหรือคำนวณการรังวัด เพื่อให้ทราบที่ตั้งแนวเขตที่ดิน หรือทราบที่ตั้งและเนื้อที่ของที่ดิน

เมื่อพิเคราะห์ถ้อยคำที่กฎหมายบัญญัติไว้ จะเห็นว่าการรังวัดตามนัยนี้ หมายถึง การรังวัดปักหลักเขต การรังวัดเพื่อหาแนวเขตที่ดิน การรังวัดหาที่ดินตั้งอยู่ และการรังวัดเพื่อหาเนื้อที่ของที่ดิน วิธีการรังวัดดังกล่าว กระทำด้วยการจดหรือคำนวณอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งพออธิบายความหมาย ได้ดังนี้ คือ

1. **การรังวัดปักหลักเขต** เป็นกระบวนการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ร่วมกับเจ้าของที่ดิน ผู้ซึ่งได้ยื่นคำขอรังวัดตามประมวลกฎหมายที่ดิน ก่อนที่จะปักหลักเขตแต่ละครั้งนั้น จะต้องทำการรังวัดตรวจสอบสิทธิของผู้ครอบครองที่ดินเสียก่อนว่า มีอยู่แค่ไหนเพียงใด โดยพิจารณาจากหลักฐานต่าง ๆ เช่น หนังสือแจ้งสิทธิ การครอบครอง (ส.ค. 1) ใบจอง (น.ส. 2) หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3) และโฉนดที่ดิน รวมถึงสภาพที่ดิน ในขณะที่ทำการรังวัด เช่น รั้ว คั่นนา และวัตถุถาวร อื่น ๆ อันเป็นเครื่องหมายแสดงเขตการครอบครอง การใช้หลักเขตก็ต้องใช้หลักเขตที่ทางราชการจัดทำขึ้น จะใช้หลักไม้หรือวัตถุอย่างอื่นนอกจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ได้

2. **การทำเขต** ได้แก่ การรังวัดแสดงแนวเขตของที่ดินที่เป็นจริง เช่น ตอนใดคดโค้ง ตอนใดเป็นเส้นตรงก็ให้ทำเขตไว้ให้ปรากฏในแผนที่

3. **การใช้เครื่องมือในการรังวัด** กฎหมายใช้คำว่า “จด” หรือ “คำนวณ” ซึ่งหมายความว่า ในการรังวัดนั้นมิได้หมายความว่าเฉพาะการใช้เครื่องมือวัดระยะเพียงอย่างเดียว จะใช้เครื่องมือในการรังวัดอย่างใดอย่างหนึ่ง มีเพียงแต่จดหรือคำนวณก็สามารถหาแนวเขตของที่ดินและอื่น ๆ ก็ได้ทั้งสิ้น เช่น การใช้กล้องอิโอดโลทรีรังวัดมุม หรือใช้เครื่องมือโดยวิธีรูปถ่ายทางอากาศ เป็นต้น

4. **การรังวัดเพื่อให้ทราบที่ตั้งของที่ดิน** ได้แก่ การทำการรังวัดวางหมุดหลักฐานเพื่อการแผนที่แบ่งบริเวณที่ทำการรังวัดออกเป็นระวาง ๆ ซึ่งก็เท่ากับทำให้ทราบว่าที่ดินแปลงใดอยู่ส่วนไหนของท้องที่นั้น ๆ

5. การรังวัดหาแนวเขตและเนื้อที่ของที่ดิน การใช้เครื่องมือในการรังวัด วิธีการรังวัดจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2497) และกฎกระทรวง ฉบับที่ 49 (พ.ศ. 2544) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497

2.2 การปักหลักเขตที่ดิน

หลักเขตที่ดินสำหรับปักหมายเขตเกี่ยวกับที่ดินให้ใช้หลักเขตที่กรมที่ดินทำขึ้นตามกฎหมายหรือหลักเขตที่ดินอนุมัติให้หน่วยราชการอื่นจัดทำขึ้นเพื่อใช้ปักหลักหมายเลขที่ดินของหน่วยราชการนั้น ซึ่งมีอยู่ 2 ชนิด คือ

1. หลักเขตคอนกรีต มีลักษณะเป็นแท่งคอนกรีตรูปทรงกระบอกตัดยาว 30 ซม. พื้นหน้าตัดด้านบนมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 8 ซม. (รายละเอียดรูปแบบหลักเขตที่ดินและรายการประกอบแบบมาตรฐานหลักเขตที่ดิน ดูท้ายหมวดที่ 10 ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0716/ว 03795 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2544)

2. หลักเขตโลหะ (ข.ท.ด) ตามรูปแบบที่กรมที่ดินกำหนดไว้ในคำสั่งที่ 1383/2504 ล.ว.12 ต.ค.2504 มีลักษณะเป็นแผ่นโลหะพื้นด้านบนราบเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ด้านละ 3 ซม.หนาไม่น้อยกว่า 1.5 มม. มีแกนเหล็กขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 มม. ความยาวประมาณ 5.8 ซม. ปลายงอ มีจุดศูนย์กลางหลักเป็นหมายเลขที่ดิน ข้าง ๆ จุดศูนย์กลางมีอักษรกำกับหมายเลข 1 ตัว ซึ่งจะเริ่มด้วยอักษร ก. ถึง ฮ. เมื่อหมดตัวอักษรแล้วให้เริ่มต้นใหม่ด้วยอักษร ก. 1 ต่อไปเป็นลำดับ ๆ ได้จุด ซึ่งกำหนดจำนวนไว้ 4 ตำแหน่ง ตั้งแต่ 0001 – 9999 (เลขอารบิก) มีอักษรย่อ ข.ท.ด. มาจากคำว่า “หลักเขตที่ดิน” เหนือจุดศูนย์กลาง

ส่วนหลักเขตที่ดินอนุมัติให้หน่วยราชการอื่นจัดทำขึ้นเพื่อใช้ปักหลักหมายเลขที่ดินของหน่วยราชการนั้น ซึ่งกรมที่ดินได้อนุมัติให้กรมชลประทานผลิตใช้ในราชการได้ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0711/16099 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2529 ดังนั้น ในกรณีที่มีหลักเขตชลประทานปักไว้ในที่ดินแล้ว **ไม่ต้องทำการปักหลักเขตที่ดินควบคู่ไปกับหลักเขตชลประทานอีก** กล่าวคือ ให้ใช้หลักเขตของกรมชลประทานตามที่กรมที่ดินได้อนุมัติให้กรมชลประทานผลิตใช้ในราชการได้เป็นหลักเขตที่ดินได้ (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0712/11092 ลงวันที่ 3 มิถุนายน 2530 เรื่อง ขอให้ใช้เลขหลักเขตที่ดินไว้บนกิ่งกลางหลักเขตชลประทาน)

วิธีการปักหลักเขตที่ดิน

1. หลักเขตที่ดินตามแบบที่กำหนดไว้ใช้สำหรับปักหมายเขตที่ดินเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง มี 2 ชนิด คือ

1.1 หลักเขตคอนกรีต โดยทั่วไปใช้สำหรับปักหลายเขตที่ดินที่เป็นพื้นดิน เมื่อปักแล้วต้องกลบอัดดินโดยรอบให้แน่น

1.2 หลักเขตโลหะ ใช้สำหรับปักหมายเขตที่ดินบนพื้นที่ที่ไม่สามารถปักหลักเขตคอนกรีตได้ เมื่อปักแล้วต้องเหยียดด้วยซีเมนต์และรองกว่าซีเมนต์จะแข็งตัว

การปักหลักเขตที่ดิน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรังวัดปักหลักหมายเขตที่ดิน พ.ศ. 2527 และฉบับที่ 2 พ.ศ.2530 ได้กำหนดเรื่อง “การปักหลักหมายเขตที่ดินต้องปักให้หัวหลักเสมอพื้นดินหรือพื้นสิ่งก่อสร้าง(ปักลึกในแนวตั้ง) เว้นแต่หลักเขตที่ดินที่กรมที่ดินได้อนุมัติให้หน่วยราชการอื่นจัดทำขึ้นให้ปักตามหลักเกณฑ์ที่กรมที่ดินกำหนด” โดยถือจุดกึ่งกลางหัวหลักเขตเป็นที่หมายเขตที่ดิน สำหรับพื้นดินทั่วไปให้ใช้หลักคอนกรีต ถ้ามีสิ่งก่อสร้างถาวรอันเหมาะสมที่จะปักหลักโลหะจึงให้ใช้หลักโลหะ

2. มุมเขตที่ดินที่มีสิทธิในที่ดินและผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงตกลงชี้เขตแล้ว และยังไม่เคยปักหลักเขตที่ดินมาก่อน ให้ปักหลักเขตที่ดินไว้ทุกมุมเขต แต่ถ้าเคยปักหลักเขตที่ดินมาก่อน แต่เป็นหลักไม้หรือหลักเขตที่ดินหาย ให้ปักหลักเขตที่ดินใหม่แทน ถ้าผู้มีสิทธิในที่ดินประสงค์จะหล่อคอนกรีตหุ้มฐานหลักเขตให้มั่นคงถาวรก็ทำได้ แต่ต้องทำให้เสร็จในขณะที่ปักหลักเขตนั้น

○ ให้ผู้มีสิทธิในที่ดินจัดการปักหลักเขตต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำการรังวัด

○ เมื่อผู้ขอรังวัดและเจ้าของที่ดินข้างเคียงตกลงชี้เขตที่ดินแล้วต้องปักหลักเขตไว้ทุกมุมเขตเว้นแต่มีหลักเขตเดิมอยู่แล้ว

○ มุมเขตที่ดินของแปลงข้างเคียงต่อแปลงข้างเคียงซึ่งติดต่อกับแนวเขตของแปลงที่ทำการรังวัดที่เป็นเส้นตรง ถ้าไม่มีหลักเขตที่ดินปักอยู่เดิม ควรให้ผู้ขอรังวัดจัดการปักหลักเขตนั้นด้วย ในเมื่อผู้มีส่วนได้เสียกับมุมเขตที่ปักหลักนี้ตกลงยินยอมกัน (หากมุมเขตที่ดินของแปลงข้างเคียงต่อแปลงข้างเคียงซึ่งติดต่อกับแนวเขตของแปลงที่ทำการรังวัดที่เป็นเส้นตรงไม่สามารถตกลงแนวเขตที่ดินกันได้ ให้แจ้งคู่กรณีทราบ ว่า กรณีนี้ไม่สามารถปักหลักเขตที่ดินตรงมุมเขตที่ดินของคู่กรณีได้ เพราะเป็นเรื่องพิพาทเฉพาะแนวเขตที่ดินของคู่กรณี มุมเขตที่ดินของคู่กรณีไม่ส่งผลกระทบต่อรูปแผนที่และเนื้อที่ของที่ดินที่ทำการรังวัด และคู่กรณีต้องไปใช้สิทธิ์ทางศาล แจ้งให้คู่กรณีและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ จัดทำเป็นบันทึกไว้เป็นหลักฐาน และให้ขีดเขตแยกไว้ โดยไม่ต้องแสดงสัญลักษณ์รูปหลักเขตและหมายเลขหลักเขตไว้ในรูปแผนที่)

มุมเขตที่ดิน หมายถึง แนวเขตตั้งแต่สองด้านขึ้นไปรวมบรรจบกัน

3. แนวเขตที่ดินเป็นเส้นโค้ง ให้พิจารณาปักหลักเขต ดังนี้

3.1 แนวเขตที่ดินด้านหนึ่งด้านใดเป็นเส้นโค้งไม่เป็นมุม ให้พิจารณาปักหลักเขตตรงที่เส้นเขตเปลี่ยนทิศทางมีระยะยาวและลักษณะใกล้เคียงจะเป็นมุมตามสมควร เมื่อปักหลักเขตเสร็จแล้ว ต้องรังวัดทำแผนที่แนวเขตเส้นโค้งให้ถูกต้องตามสภาพของที่ดิน

3.2 แนวเขตที่ดินเป็นเส้นคดไปคดมาเล็ก ๆ น้อย ๆ ในระหว่างเอกชนด้วยกัน ให้ชี้แจงแก่เจ้าของที่ดินที่มีแนวเขตติดต่อกันทุกฝ่าย ทำความตกลงกำหนดเขตกันเสียใหม่ เพื่อให้แนวเขตเป็นเส้นตรงเส้นเดียวหรือหลายเส้นต่อกัน เมื่อตกลงกันแล้ว ให้ปักหลักเขตตรงที่เป็นมุมทุกแห่ง

การเปลี่ยนเส้นเขตที่ดินจากเส้นคดไปคดมาให้เป็นเส้นตรงดังกล่าวในวรรคแรก ในกรณีที่ดินมีโฉนดที่ดิน ถ้าเนื้อที่ที่จะตกเป็นของแต่ละฝ่ายไม่แตกต่างกันมากจนทำให้เห็นว่าการสมยอม เพื่อหลีกเลี่ยงการแบ่งแยก ก็ให้ดำเนินการต่อไปได้ มิฉะนั้น ให้เจ้าของที่ดินดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายเสียก่อน แล้วจึงรังวัดต่อไป

4. มุมเขตที่ดินมุมใดปักหลักเขตที่ดินไม่ได้ หรือปักได้แต่ไม่ถาวร เพราะมุมเขตที่ดินอยู่ริมหรือในน้ำ หรือสภาพที่ดินมีสิ่งกีดขวาง เช่น ต้นไม้ หรือสิ่งก่อสร้าง เป็นต้น ให้ใช้หลักเขตที่ดินปักหลักพยานไว้ในแปลง ที่ทำการรังวัดแล้วแต่กรณี ดังต่อไปนี้

4.1 มุมที่จะปักหลักเขต ถ้าแนวเขตด้านหนึ่งด้านใดอยู่บนพื้นดินและเป็นเส้นตรง ให้ปักหลักพยานบนเส้นตรงนั้นใกล้กับมุมที่ปักหลักเขตไม่ได้

4.2 ถ้าแนวเขตดังกล่าวในข้อ 4.1 เป็นเส้นโค้ง ให้ปักหลักพยานบนแนวเขตหนึ่งหลัก และหลักพยานอีกหนึ่งหลัก ให้เป็นเส้นตรงไปยังมุมเขตบังกันทั้งสามจุด

4.3 กรณีจะปักหลักพยานตาม 4.1 และ 4.2 ไม่ได้ให้ปักหลักพยานไว้อย่างน้อยสองหลักใกล้มุมเขต และวัดระยะสกัดเป็นรูปสามเหลี่ยม

4.4 ในการรังวัดแบ่งแยก หลักพยานที่จะปักจะเลือกในแปลงคงเหลือหรือแปลงแยกไปก็ได้ และในกรณีแปลงข้างเคียงมีหลักพยานอยู่แล้ว จะไม่ปักหลักพยานในแปลงที่ทำการรังวัดอีกก็ได้

4.5 เมื่อปักหลักพยานไว้แล้วให้วัดระยะจากหลักพยานนั้น ไปยังมุมเขตแสดงตำแหน่งหลักพยานระยะ และเขียนคำว่า “หลักพยาน” ไว้ในแผนที่ด้วยกับให้บันทึกการปักหลักตรงมุมเขตไม่ได้เพราะเหตุใดได้ปักหลักพยานหมายเลขที่เท่าใด มีระยะจากหลักพยานถึงมุมเขตเท่าใด ให้ผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานในเรื่องด้วย

ห้ามมิให้ทำการทำการรังวัดปักเสาคอนกรีตหรือตอม่อไว้ตรงมุมเขตที่ดินที่มีลักษณะเป็นร่องสวนคล้ายลำกระโดง โดยหล่อคอนกรีตหุ้มฐานหลักเขตไว้บนเสาคอนกรีตหรือตอม่อดังกล่าว มุมเขตที่ดินมุมใด

ปักหลักเขตที่ดินไม่ได้ให้ปักหลักพยาน (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 25762 ลงวันที่ 14 กันยายน 2555 เรื่อง ข้อความเข้าใจในการปักหลักเขตที่ดิน)

5. ในกรณีผู้มีสิทธิในที่ดินมีความจำเป็นจะขอทำลาย ดัดแปลง เคลื่อนย้ายยอดถอนหลักหมายเขตที่ดินในที่ดินแปลงใด ให้ยื่นคำร้องขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานที่ดิน (มาตรา 67 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน) โดยชี้แจงความจำเป็นพร้อมด้วยแผนที่ประมาณแสดงกิจการที่จะกระทำและที่ตั้งหมายเขตที่ดินที่ขออนุญาต และให้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

5.1 ในกรณีทำลายหรือก่อสร้างทับหลักเขตที่ดิน ถ้าเจ้าพนักงานที่ดินพิจารณาเห็นว่าสมควรจะทำหลักฐานหรือหลักพยานไว้ก็ให้ดำเนินการทำหลักพยานได้

5.2 ในกรณีดัดแปลง เคลื่อนย้าย ให้เจ้าพนักงานที่ดินจัดช่างรังวัดออกไปดำเนินการแล้วแต่กรณี

5.3 ในกรณีถอนหลักเขตที่ดิน ก่อนที่จะดำเนินการให้เจ้าพนักงานที่ดินจัดช่างรังวัดออกไปพิจารณาทำเครื่องหมายชั่วคราว ให้เพียงพอแก่การที่จะปักหลักหมายเขตที่ดินใหม่ให้ตรงจุดเดิมตามหลักวิชาและเมื่อจะทำการปักหลักเขตที่ดินลงตามเดิม ผู้ขออนุญาตจะต้องมาแจ้งต่อเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อดำเนินการนัดหมายให้ช่างรังวัดไปดำเนินการ

5.4 ในกรณีเคลื่อนย้าย หรือในกรณีที่ได้ถอนหลักเขตที่ดินแล้วไม่อาจปักหลักเขตให้ตรงจุดเดิมได้ หรือปักได้แต่ไม่ถาวร ก็ให้นำวิธีการปักหลักพยานมาใช้โดยอนุโลม

5.5 ในการดำเนินการตามที่ขออนุญาตแต่ละคราว ให้เจ้าพนักงานที่ดินแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงที่เกี่ยวข้องไปดูเขต และให้ช่างรังวัดทำบันทึกให้เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงรับทราบแล้วให้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

5.6 ให้ช่างรังวัดแสดงวิธีการรังวัดตามข้อ 5.1 , 5.2 และ 5.3 ไว้เป็นหลักฐานรวมไว้กับแผนที่ต้นร่างเฉพาะแปลง

6. ในกรณีที่ปรากฏว่าหลักเขตที่ดินที่ปักไว้แล้วคลาดเคลื่อนจากตำแหน่งเดิม ไม่ตรงตามตำแหน่งในแผนที่ ให้ทำการรังวัดตรวจสอบตำแหน่งที่ถูกต้อง แล้วแจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินที่เกี่ยวข้องทราบ หากทุกฝ่าย ให้ความยินยอมให้บันทึกถ้อยคำไว้เป็นหลักฐาน แล้วเลื่อนหลักเขตที่ดินนั้นมาไว้ที่เดิม แต่ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ยินยอมให้บันทึกถ้อยคำไว้เป็นหลักฐานแล้วทำแผนที่แสดงเขตคัดค้าน

7. การยกเลิกคำขอรังวัดด้วยเหตุใดก็ตาม ผู้ขอมีหน้าที่ต้องถอนหลักเขตที่ปักใหม่ไว้ส่งคืนและแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

8. ที่ดินแปลงที่ทำการรังวัดทางบกหรือทางน้ำสาธารณประโยชน์ เช่น ทาง ถนน คลองลำกระโดง ลำธาร เป็นต้น ถ้าสามารถจะทำการรังวัดแสดงสภาพที่สาธารณประโยชน์ให้เต็มทั้ง 2 ด้าน ต้องทำการรังวัดมาด้วย และต้องวัดระยะความกว้างของทางถนน คลอง ลำกระโดง จากหลักเขตที่ดินแปลงที่ขอรังวัดถึงแนวเขตทางบกหรือทางน้ำสาธารณประโยชน์ฝั่งตรงข้าม โดยให้แสดงระยะที่วัดมาไว้ในต้นร่างแผนที่ และรายงานการรังวัด พร้อมทั้งแจ้งผู้ดูแลรักษา ที่สาธารณประโยชน์ทราบ และบันทึกถ้อยคำไว้เป็นหลักฐาน (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 31316 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2540)

9. เมื่อทำการปักหลักเขตในที่ดินเสร็จแล้ว ต้องวัดระยะจากมุมเขตถึงมุมเขตตามลำดับโดยรอบที่ดินแปลงนั้น ถ้าวัดระยะไม่ได้ต้องหมายเหตุไว้ในรายการรังวัด

10. การปักหลักเขตที่ดินในกรณีผู้คัดค้านสิทธิในที่ดินให้ดำเนินการ ดังนี้

10.1 ในการรังวัดออกโฉนดที่ดิน ถ้ามีผู้คัดค้านสิทธิในที่ดินทั้งแปลงและผู้มีสิทธิในที่ข้างเคียงไม่คัดค้านแนวเขต ให้ปักหลักเขตที่ดินรอบแปลงที่ขอออกโฉนดที่ดินนั้นได้ แต่ถ้ามีผู้คัดค้านสิทธิการออกโฉนดที่ดินนั้นเพียงบางส่วน และผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงไม่คัดค้านแนวเขต ให้ปักหลักไม้

แสดงเขตคัดค้านไว้ด้วย ในกรณีผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงด้านใดคัดค้านแนวเขต ให้ปักหลักไม้ไว้ตรงมุมเขตที่คัดค้านทุกมุม

10.2 ในการรังวัดสอบเขต แบ่งแยก หรือรวมโฉนดที่ดิน ถ้ามีผู้คัดค้านแนวเขตและนำทำการรังวัด ให้ปักหลักไม้ไว้ตรงมุมเขตที่คัดค้านทุกมุม ส่วนมุมเขตที่ไม่มีผู้คัดค้านให้ปักหลักเขตที่ดิน แต่ถ้าไม่นำทำการรังวัดให้งดการปักหลักเขต

11. การปักหลักเขตในกรณีทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล

11.1 การทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งของศาล เมื่อคู่ความได้นำรังวัดแล้ว ให้ปักหลักไม้ไว้ตามมุมเขตทุกมุม แต่ถ้าในขณะที่ทำการรังวัดมีผู้โต้แย้ง ก็ให้แนะนำให้ไปยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาล และบันทึกถ้อยคำโต้แย้งนั้นไว้

11.2 การปักหลักเขตที่ดินตามคำสั่งของศาลนั้น ต้องพิจารณาคำสั่งของศาลว่า ให้ปักหลักเขตที่ดินในประเภทใด ก็ให้ดำเนินการไปตามวิธีนั้น เช่น การรังวัดออกโฉนดที่ดินหรือการรังวัดแบ่งแยกหรือการรังวัดสอบเขต แล้วแต่กรณี

การปักหลักเขตที่ดินตามที่กล่าวในวรรคแรก มุมเขตใดปักหลักเขตที่ดินไม่ได้ให้อนุโลมถือปฏิบัติตามวิธีปักหลักพยานตามระเบียบฯ (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรังวัดปักหลักหมายเขตที่ดิน พ.ศ. 2527 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2527 และฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2530) ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2530)

3. การรังวัดประเภทต่าง ๆ

3.1 การรังวัดออกโฉนดที่ดิน

คือ การรังวัดออกหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิในที่ดินมาตรา 59 และมาตรา 59 ทวิ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ดังนี้

1. ตามมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย กรณีนี้ผู้ขอต้องมีเอกสารหลักฐานหรือหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินอยู่ก่อนแล้ว เช่น ส.ค. 1 , ใบจอง , น.ส. 3 , น.ส. 3 ก. เป็นต้น และรวมถึงการออกโฉนดที่ดินตามโครงการต่างๆ ดังต่อไปนี้ด้วย คือ

1.1 การออกโฉนดที่ดินแบบท้องถื่น

1.2 การออกโฉนดที่ดินตามโครงการจัดรูปที่ดิน

1.3 การออกโฉนดที่ดินตามโครงการปฏิรูปที่ดิน

ข้อจำกัดสำหรับการออกโฉนดที่ดินตามมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน สำหรับผู้ซึ่งมีหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) เมื่อมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ใช้บังคับแล้ว โดยมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดว่า ภายหลังจากวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2553 หากมีผู้นำหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) มาขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้ต่อเมื่อศาลยุติธรรมได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดว่าผู้นั้นได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยมีหลักเกณฑ์เงื่อนไขต่างๆ ดังนี้

(1) ตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2553 เป็นต้นไป หากเจ้าของที่ดินที่มีหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) หากประสงค์จะขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้ไปยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ที่สำนักงานที่ดินท้องที่ที่ดินตั้งอยู่ โดยนำหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) และหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนบ้าน หลักฐานใบมรณะบัตร (กรณีเป็นทายาทของผู้แจ้งส.ค.1) สัญญาซื้อขายที่ดินตาม ส.ค.1 (ถ้ามี) สำเนาโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 , น.ส.3ก) ของที่ดินแปลงข้างเคียง (ถ้ามี) ฯลฯ

(2) ให้เจ้าของที่ดินชี้ระวาง (ร.ว.10) เพื่อให้ทราบตำแหน่งของที่ดินที่จะทำการรังวัด เมื่อทราบตำแหน่งที่ดินแล้วให้ผู้ลงชื่อผู้ชี้แผนที่ นำแผนที่ชี้ระวาง (ร.ว.10) ไปประกอบการยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อเก็บเงินค่าธรรมเนียมค่าขอตามระเบียบ

(3) เมื่อฝ่ายรังวัดได้รับเรื่องจากฝ่ายทะเบียนแล้ว ให้ลงบัญชีรับเรื่องและนัดรังวัด (ร.ว. 12) ลงบัญชีคุมการนัดรังวัด (ร.ว. 70) ลงบัญชีคุมเรื่องประจำตัวช่างรังวัด (ร.ว. 71) เขียนใบนัดรังวัด (ท.ด. 2 ก) กำหนดตัวช่างรังวัดและเรียกเก็บเงินค่ามัดจำรังวัดตามประกาศของจังหวัดที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ ออกหนังสือแจ้งข้างเคียงฯ โดยให้ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

(4) ช่างรังวัดรับเรื่อง เมื่อถึงวันรังวัดให้ไปทำการรังวัดโดยให้ผู้ขอวิชาชีพหลักเขตและทำการสอบสวนโดยใช้ใบไต่สวน (น.ส. 5)

(5) เมื่อดำเนินการในที่ดินเสร็จแล้ว ให้คำนวณเนื้อที่ ลงที่หมายแผนที่ ตรวจสอบการคำนวณ ตรวจสอบลงที่หมายแผนที่ หากมีกรณีสอบถามข้างเคียงซึ่งเป็นที่ดินที่ทางราชการมีหน้าที่ดูแลรักษา ตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 1304/2542 ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2542 ให้ทำหนังสือสอบถามไป

(6) ต่อเลขที่ดิน เลขหน้าสำรวจ จำลองรูปแผนที่

(7) ส่งเรื่องให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดตรวจระเบียบ รวมทั้งเสนอเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อส่งการ

(8) หากไม่มีการคัดค้านหรือเหตุขัดข้องใดๆ พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีหนังสือแจ้งให้เจ้าของที่ดินนำหลักฐานการรังวัดออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ได้ทำการรังวัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) ไปยื่นคำร้องต่อศาลยุติธรรมที่ที่ดินนั้นอยู่ในเขตอำนาจ เพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่า ผู้ยื่นได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยศาลจะแจ้งให้กรมที่ดินทราบ และตรวจสอบกับระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศหรือระวางรูปถ่ายทางอากาศฉบับที่สร้างขึ้นก่อนสุดเท่าที่ทางราชการมีอยู่และทำความเข้าใจเสนอต่อศาล

(9) เมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดว่าผู้ยื่นได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว ผู้ขอได้นำคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลดังกล่าวมาแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานที่ดินจะได้พิจารณาลงนามในโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้เจ้าของที่ดินต่อไป

(10) ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งจากเจ้าของที่ดินหรือจากศาล ว่าศาลมีคำสั่งถึงที่สุดให้ยกคำร้อง โดยเห็นว่าผู้ยื่นมิได้เป็นผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีคำสั่งยกเลิกคำขอฯ แจ้งให้ผู้ขอทำการถอนหลักเขตที่ดินที่ได้นำหลักเขตไว้นำส่งคืนสำนักงานที่ดิน โดยแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

2. เมื่อผู้ขอได้นำหลักฐานมายื่นคำขอออกโฉนดที่ดินตามมาตรา 59 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งเป็นการออกโฉนดที่ดินโดยมิได้แจ้งการครอบครองนั้น เจ้าพนักงานที่ดินต้องสอบสวนสาเหตุที่ไม่ได้แจ้งการครอบครอง และเหตุผลความจำเป็นในการขอออกโฉนดที่ดินการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดิน โดยสอบสวนได้จากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือนายกเทศมนตรี ในกรณีที่ดินอยู่ในเขตเทศบาล และถ้าหากผู้ขอมีหลักฐานการได้มาซึ่งที่ดินหรือหลักฐานอื่น ๆ ที่ผู้ขอกล่าวอ้างก็ให้เรียกประกอบคำขอไว้ด้วย

(1) เมื่อผู้ขอได้นำหลักฐานมายื่นคำขอให้ส่งฝ่ายรังวัดให้เจ้าของที่ดินชี้ระวาง (ร.ว.10) เพื่อให้ทราบตำแหน่งของที่ดินที่จะทำการรังวัด เมื่อทราบตำแหน่งที่ดินแล้วให้ผู้ลงชื่อผู้ชี้แผนที่ นำแผนที่ชี้ระวาง (ร.ว.10) ไปประกอบการยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อเก็บเงินค่าธรรมเนียมค่าขอตามระเบียบ และให้หมายเหตุในคำขอด้วยอักษรสีแดงไว้ว่า “มิได้แจ้งการครอบครอง” เสร็จแล้วให้ดำเนินการตามข้อ 1. (3) – (7)

(2) หากไม่มีการคัดค้านหรือเหตุขัดข้องใดๆ พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีหนังสือแจ้งให้เจ้าของที่ดินไปทำการปิดประกาศ 30 วัน โดยนัดให้ผู้ขอมารับใบปิดประกาศ เมื่อปิดประกาศครบกำหนด 30 วันแล้ว

สร้างโฉนดเสนอให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาลงนาม เสร็จแล้วให้ผู้ขอเสียค่าธรรมเนียม และรับโฉนดที่ดิน

การออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายตามหลักฐานหนังสือรับรองการทำประโยชน์แปลงเดิมมีชื่อเจ้าของที่ดินหลายคน ให้ออกโฉนดที่ดินเป็นแปลงเดียวกัน โดยสร้างไปไต่สวนแปลงเดิมให้มีชื่อเจ้าของที่ดินทุกคน ถ้าเจ้าของที่ดินประสงค์จะให้ทำการรังวัดออกโฉนดที่ดินเป็นหลายแปลงในทำนองแบ่งกรรมสิทธิ์รวมในคราวเดียวกัน โดยไม่เป็นการหลีกเลี่ยงการจัดสรรที่ดินตาม พ.ร.บ.การจัดสรรที่ดิน พ.ศ.2543 ก็ให้ดำเนินการได้ โดยบันทึกความประสงค์ของเจ้าของที่ดินไว้ และให้เจ้าของที่ดินไปยื่นคำขอแบ่งกรรมสิทธิ์รวม ณ สำนักงานที่ดิน พร้อมกับบันทึกให้ทราบด้วยว่า ถ้าไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่ได้ประมาณการไว้ ซึ่งต้องเพิ่มวันทำการรังวัด จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เสร็จแล้วให้รับรายงานให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดทราบเพื่อให้เจ้าของที่ดินมายื่นคำขอและวางเงินค่ามัดจำรังวัดเพิ่มเติมต่อไป

(หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0729.4/ว 17080 ลงวันที่ 17 กันยายน 2544 เรื่อง การออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์แปลงเดียวหรือหลายแปลงหรือเป็นบางส่วน)

การรังวัดออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายตามกรณีข้างต้น เป็นกรณีการรังวัดออกโฉนดที่ดินทั่ว ๆ ไป ซึ่งยังมีกรณีปฏิบัติแตกต่างไปอีก 2 กรณี คือ

การรังวัดซ้ำไปไต่สวน

การรังวัดประเภทนี้ เกิดจากกรณีที่เจ้าพนักงานที่ดินได้นำพนักงานเดินสำรวจเพื่อขอรับโฉนดที่ดินในคราวที่มีการเดินสำรวจทั้งตำบลไว้ แต่ไม่มาขอรับไปไต่สวนเกิน 10 ปี นับตั้งแต่วันที่ทำการรังวัดที่ปรากฏในไปไต่สวน ต่อมาผู้ขอรังวัดซึ่งจะเป็นเจ้าของเดิมหรือคนใหม่ก็ตามมีความประสงค์จะรับโฉนด ก็ให้ยื่นคำขอ (คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 1/2515 ลงวันที่ 12 มกราคม 2515 เรื่อง การออกโฉนดที่ดินซึ่งมีชื่อไม่ตรงตามไปไต่สวน) ออกโฉนดที่ดินประเภทรังวัดซ้ำไปไต่สวน โดยดำเนินการเหมือนกับการออกโฉนดเฉพาะรายทุกประการ โดยสร้างไปไต่สวนขึ้นใหม่ ส่วนเลขที่ดิน หน้าสำรวจ ให้ใช้ตามไปไต่สวนเดิม ส่วนผู้ขอรังวัดหากมีชื่อแตกต่างจากเดิม ให้บันทึกถ้อยคำแสดงหลักฐานอ้างอิงการได้มาไว้ด้วย

การรังวัดสอบเขตไปไต่สวน

การรังวัดประเภทนี้ เกิดขึ้นเนื่องจากเจ้าพนักงานที่ดินได้เคยนำพนักงานเดินสำรวจเพื่อขอรับโฉนดที่ดินในคราวที่มีการเดินสำรวจทั้งตำบลไว้ และรับไปไต่สวนไปแล้ว แต่ไม่มารับโฉนดเกิน 10 ปี นับตั้งแต่วันที่ทำการรังวัด ต่อมาเมื่อเจ้าพนักงานเดิมหรือเจ้าพนักงานใหม่ (หมายถึงมีการเปลี่ยนแปลงโดยจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และจดทะเบียนในไปไต่สวนแล้ว) ประสงค์จะรับโฉนดก็ต้องให้ยื่นคำขอรังวัดสอบเขตไปไต่สวน เนื่องจากเขตการครอบครองอาจเปลี่ยนแปลงได้ หรือสภาพที่ดินเปลี่ยนไปจากเดิม การรังวัดคงปฏิบัติเช่นเดียวกับการออกโฉนดเฉพาะราย เว้นแต่หลักฐานการสอบสวนคงใช้ไปไต่สวนเดิม การรับรองเขตที่ดินข้างเคียงให้ใช้ ท.ด. 34 (คำสั่งที่ 13/2479 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2479 เรื่อง การใช้ใบรับรองเขตที่ดิน)

การสอบเขตไปไต่สวนนี้ จะต้องบันทึกการทำประโยชน์ด้วยว่า ผู้ขอได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้วเท่าใด เหลือที่ไม่ได้ทำประโยชน์เท่าใด ถ้าทำไม่เต็มทั้งแปลงให้แสดงเขตที่ทำประโยชน์และยังไม่ได้ทำประโยชน์ไว้ในแผนที่ด้วย พร้อมทั้งให้ผู้ปกครองท้องที่ลงนามไว้เป็นหลักฐาน

การรังวัดสอบเขตไปไต่สวน ถ้าปรากฏว่าข้างเคียงหรือจำนวนเนื้อที่แตกต่างจากไปไต่สวนเดิม ให้เขียนข้างไปไต่สวนด้วยหมึกสีแดงว่า “รังวัดใหม่ได้เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....วา” แล้วแก้ข้างเคียงให้ตรงกัน พร้อมทั้งลงชื่อกำกับไว้ ถ้าปรากฏว่า จำนวนเนื้อที่และข้างเคียงถูกต้องตามเดิมให้เขียนข้างไปไต่สวนด้วยหมึกแดงว่า “ที่ดินแปลงนี้ได้ทำการรังวัดสอบเขตไปไต่สวนเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....ปรากฏจำนวนเนื้อที่ดินและข้างเคียงถูกต้องตามเดิม” แล้วลงชื่อกำกับไว้

การเตรียมการรังวัดออกโฉนดที่ดิน

1. **หลักฐานแผนที่ที่ดินที่ขออนุญาตที่ดิน** ไม่ว่าประเภทใด ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีระวางแผนที่แล้ว กิติ หรือยังไม่มีระวางแผนที่ แต่มีสมุดหลักฐานโครงการแผนที่วางไว้ก่อนแล้วกิติ ข้างรังวัดผู้ทำการรังวัด จะต้องคัดค่าพิกัดฉากมุมหลักฐานแผนที่ หรือค่าพิกัดฉากมุมหลักเขตที่ดินแปลงใกล้เคียงพร้อมทั้งจำลองแผนที่แสดงมุมหลักฐานหรือหลักเขตที่ดินและระยะ เพื่อนำไปประกอบการรังวัดโยงยึดนำรูปแผนที่ที่ดินแปลงที่ ขอรังวัดลงที่หมายในระวางแผนที่ หากที่ดินบริเวณนั้นไม่มีทั้งมุมหลักฐานแผนที่ หรือ หลักเขตที่ดินใกล้เคียงแต่มี ระวางแผนที่รายละเอียด ก็ให้จำลองรายละเอียดในระวางแผนที่ให้เป็นหลักฐานตรวจสอบโยงยึดแทน

2. **แบบพิมพ์** การรังวัดประเภทนี้เป็นการรังวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญครั้งแรก จึงมีแบบพิมพ์ ที่จะต้องใช้คือ ใบโต้สวน (น.ส. 5) ใบรับรองเขตติดต่อของเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียง (ท.ด. 34) บันทึกถ้อยคำ (ท.ด. 16) แบบพิมพ์จ่ายเงินค่าป่วยการผู้ปกครองท้องที่ (บ.ท.ด. 23) เป็นต้น

3. **เครื่องมือเครื่องใช้** การที่ใช้เครื่องมือชนิดใดขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศของที่ดินและ ความละเอียดของงาน

4. **การจัดจ้างคนงานและพาหนะเดินทาง** กฎกระทรวง ฉบับที่ 48 (พ.ศ. 2542) ออกตาม ความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497

5. **การยืมเงินทดรองราชการ** หากจำเป็นต้องยืมเงินทดรอง ก็ให้เป็นไปตามระเบียบ ของกระทรวงการคลัง

การรังวัดออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายที่มีผู้คัดค้าน (ตามประมวลกฎหมายที่ดินใช้คำว่าโต้แย้งสิทธิ) มี 2 กรณี ดังต่อไปนี้

1. คัดค้านทั้งแปลง
2. คัดค้านเฉพาะบางส่วน

1. **คัดค้านทั้งแปลง** มีผู้คัดค้านกรรมสิทธิ์ในที่ดินแปลงนั้นทั้งแปลงและบางครั้งมีให้ข้างรังวัด ทำการรังวัดปักหลักเขตด้วย เป็นหน้าที่ที่จะต้องแนะนำให้คู่พิพาทได้ทราบว่าการรังวัดที่ดินที่กำลังพิพาทอยู่นี้ ไม่อาจทำให้สิทธิของผู้ใดเปลี่ยนแปลงไปได้ การรังวัดเพียงแต่นำรูปร่างของที่ดินเสนอเจ้าพนักงานที่ดิน เพื่อทำการสอบสวนเปรียบเทียบโดยความตกลงยินยอมของคู่พิพาททั้ง 2 ฝ่าย ถ้าตกลงกันไม่ได้ให้เจ้าพนักงาน ที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา มีอำนาจพิจารณาสั่งการไปตามที่เห็นสมควร เมื่อสั่งประการใด ให้แจ้งเป็นหนังสือต่อคู่กรณีทราบ และให้ฝ่ายที่ไม่พอใจไปดำเนินการฟ้องต่อศาล ภายในกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันทราบคำสั่งในกรณีที่ได้ฟ้องต่อศาลแล้ว ให้รอเรื่องไว้จนกว่าศาลจะพิพากษาหรือมีคำสั่งประการใด จึงให้ดำเนินการไปตามกรณี ถ้าไม่ฟ้องภายในกำหนด ก็ให้ดำเนินการไปตามที่ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาสั่ง แล้วแต่กรณี (มาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน)

การที่มีผู้มาร้องคัดค้านสิทธิในที่ดิน ข้างรังวัดต้องบันทึกคู่กรณีในเรื่องคัดค้านไว้ เพื่อเจ้าพนักงาน ที่ดินจะได้สอบสวนเปรียบเทียบเป็นลายลักษณ์อักษร การรังวัดที่มีผู้คัดค้านกรรมสิทธิ์ทั้งแปลงเช่นนี้ให้ทำการ รังวัดเหมือนเรื่องออกโฉนดที่ดิน ส่วนหลักเขตนั้นให้ปักตามมุมเขตที่ดินได้ทั้งหมดแล้วกลับมารายงานและแสดง รูปแผนที่แปลงนั้น เสนอเจ้าพนักงานที่ดิน

2. **คัดค้านเฉพาะบางส่วน** การรังวัดก็ปฏิบัติเช่นเดียวกับการรังวัดเรื่องออกโฉนดที่ดิน เว้นแต่ ต้องแสดงเขตที่ดินที่คัดค้านว่าเหลื่อมล้ำกันเพียงใด เป็นจำนวนเนื้อที่เท่าใด และบันทึกถ้อยคำของผู้ขอรังวัด และผู้คัดค้านไว้เป็นหลักฐานการปักหลักเขตนั้น ด้านใดที่ยังคัดค้านแนวเขตกันอยู่ให้ปักหลักไม้ไว้ ถ้าด้านใด ไม่มีพิพาทก็ให้ปักหลักเขตได้

เมื่อข้างรังวัดกลับถึงสำนักงานที่ดิน ต้องรายงานเหตุการณ์รังวัดพร้อมทั้งชั้นรูปแผนที่และจำลอง รูปแผนที่กระดาษบางแสดงแนวเขตที่คัดค้านกัน จำนวนเนื้อที่ที่คัดค้าน โดยหมายสีแดงเขตคัดค้านให้ชัดเจน เสนอเจ้าพนักงานที่ดินต่อไป

การคัดค้านบางส่วน ถ้าคู่มือยอมตกลงตามคำสอบสวนเปรียบเทียบของเจ้าพนักงานที่ดินจะต้องออกไปทำการรังวัดเพื่อเลื่อนหลักหรือปักหลักเขตให้เป็นไปตามคำสั่งเจ้าพนักงานที่ดิน

การรังวัดและการลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่

ในกรณีออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย มีระเบียบในการลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่ ดังนี้

1. ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดและลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่ กรณีออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย พ.ศ. 2527 ลงวันที่ 12 กันยายน 2527
2. ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดและการลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่ กรณีออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2544
3. ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการสร้างและการใช้ระวางแผนที่ พ.ศ. 2547 ลงวันที่ 9 เมษายน 2547

3.2 การรังวัดสอบเขตโฉนดที่ดิน

การรังวัดสอบเขตโฉนดที่ดินเป็นการรังวัดในกรณีที่ดินได้เคยออกโฉนดที่ดินไปแล้ว แต่สงสัยว่าเขตที่ครอบครองอยู่ในปัจจุบันไม่ตรงตามเขตโฉนดที่ดิน หรือในบางท้องที่ได้ทำการรังวัดด้วยวิธีการรังวัดอย่างเก่า รูปแผนที่อาจคลาดเคลื่อนไม่ตรงกับสภาพที่ดินครอบครอง

เมื่อช่างรังวัดได้รับคำขอรังวัดแล้ว ควรตรวจดูแผนที่ประกอบเรื่องว่า เป็นแผนที่อย่างเก่าหรือแผนที่เดินสำรวจทั้งตำบล หรือแผนที่รังวัดใหม่ และที่ดินแปลงข้างเคียงมีการรังวัดใหม่ก็ควรเตรียมค้นหาก่อนว่ามีหลักฐานการรังวัดใหม่หรือไม่ ถ้ามีก็ให้เตรียมไปด้วย ถ้าเป็นแผนที่อย่างเก่า หรือแผนที่เดินสำรวจทั้งตำบล ควรจำลองแผนที่หลังโฉนดที่ดินและที่ดินแปลงข้างเคียงหรือที่สาธารณประโยชน์รอบ ๆ แปลงที่ขอทำการรังวัด หรือแผนที่จากระวางไปประกอบการรังวัด

ตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยกและรวมโฉนดที่ดิน พ.ศ. 2527 ลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2527 หมวดที่ 1 ข้อ 5 วางแนวทางปฏิบัติไว้ว่า “การรังวัดสอบเขต แบ่งแยกและรวมโฉนดที่ดิน เมื่อผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำชี้เขตที่ดินแล้ว ช่างรังวัดต้องตรวจสอบและค้นหาหลักเขตที่ดินตามหลักวิชา เพื่อให้ทราบว่าเขตที่ดินที่ผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำทำการรังวัดตรงกับเขตโฉนดที่ดินหรือไม่ ถ้าไม่มีหลักฐานการรังวัดเดิมตรวจสอบ ให้ทำการรังวัดไปตามที่ผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำชี้

ในกรณีที่ดินแปลงที่ขอรังวัดหรือแปลงข้างเคียงเป็นแผนที่ชั้นหนึ่ง หรือมีหลักฐานการรังวัดใหม่ (ร.ว.ม.) ถ้าเจ้าของที่ดินนำทำการรังวัดไม่ตรงกับหลักฐานการรังวัดเดิม ช่างรังวัดต้องแจ้งให้ผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านที่เกี่ยวข้องทราบ เมื่อผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงได้ตกลงแนวเขตกันอย่างไร ก็ให้รังวัดไปตามนั้น แต่ถ้าผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่สามารถตกลงแนวเขตกันได้ ก็ให้ทำแผนที่แสดงเขตคัดค้านไว้ด้วย”

เมื่อผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำชี้เขตที่ดินแล้ว ช่างรังวัดต้องตรวจสอบและค้นหาหลักเขตที่ดินตามหลักวิชาเพื่อให้ทราบว่าเขตที่ดินที่ผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำทำการรังวัดตรงกับเขตโฉนดที่ดินหรือไม่ นั้น การตรวจสอบและค้นหาหลักเขตที่ดินตามหลักวิชา สามารถกระทำได้ 2 วิธี คือ การตรวจสอบและค้นหาหลักเขตที่ดินทางตรง กับการตรวจสอบและค้นหาหลักเขตที่ดินทางอ้อม

การตรวจสอบและค้นหาหลักเขตที่ดินทางตรง ได้แก่

- การรังวัดครั้งก่อนมีหลักฐานมั่นคงดี ทำการรังวัดโดยใช้กล้องฯ และเครื่องมือวัดระยะโยงยึดหลักเขตวัดง่ามมุม ภาคของทิศ คำนวณเป็นค่าพิกัดฉาก และคำนวณเนื้อที่โดยวิธีคณิตศาสตร์จากค่าพิกัดฉากของแต่ละมุมเขต หมุดหลักฐานแผนที่ที่ใช้โยงยึดหลักเขตยังคงอยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง สามารถทำการรังวัดตามวิธีการรังวัดและหลักฐานการรังวัดเดิมได้ หรือการรังวัดเดิมทำการรังวัดตามหลักวิชาเรขาคณิต ด้วยใช้เป็นรูปสามเหลี่ยม พบหลักเขตที่เหลืออยู่ตั้งแต่ 2 หลักขึ้นไปไม่เคลื่อนย้าย ให้ครอบปุระยะจากหลักเขตนั่นไปหาตำแหน่งเดิม ตามที่ปรากฏในรูปแผนที่

การตรวจสอบและค้นหาหลักเขตที่ดินทางอ้อม ได้แก่

- การรังวัดเดิมใช้กล้องฯ และเครื่องมือวัดระยะโยงยึดหลักเขตวัดง่ามมุม ภาคของทิศ คำนวณเป็นค่าพิคตฉาก และคำนวณเนื้อที่โดยวิธีคณิตศาสตร์จากค่าพิคตฉากของแต่ละมุมเขต แต่หมดหลักฐานแผนที่สูญหายทำให้ไม่สามารถวัดระยะโยงยึดหลักเขตวัดง่ามมุม ภาคของทิศ ตามรายการรังวัดเดิมได้ หลักเขตที่เหลืออยู่ตั้งแต่ 2 หลักขึ้นไปไม่เคลื่อนย้ายให้ทำการรังวัดตรวจสอบโดยใช้หลักเขตที่ดินที่เหลืออยู่ครอบปุระยะวัดง่ามมุม ภาคของทิศ ตามที่คำนวณได้จากหลักเขตนั่นไปหาตำแหน่งเดิม

- หรือการรังวัดเดิมทำการรังวัดตามหลักวิชาเรขาคณิต ด้วยโซ่เป็นรูปสามเหลี่ยมและหลักเขตที่ดินสูญหายเป็นบางหลัก หรือมีสิ่งก่อสร้างบดบังแนววัดระยะเดิมทำให้ไม่สามารถทำการรังวัดไปตามหลักฐานและวิธีการรังวัดเดิมได้ ถ้าปรากฏว่าหลักเขตที่เหลืออยู่ตั้งแต่ 2 หลักขึ้นไปไม่เคลื่อนย้าย ให้ทำการรังวัดตรวจสอบโดยใช้หลักวิชาเรขาคณิต หรือคำนวณแปลงเป็นค่าพิคตฉากของแต่ละมุมเขต ใช้กล้องฯ และเครื่องมือวัดระยะโยงยึดหลักเขตวัดง่ามมุม ภาคของทิศ คำนวณเป็นค่าพิคตฉาก และคำนวณเนื้อที่โดยวิธีคณิตศาสตร์ ครอบปุระยะตามที่ปรากฏในรูปแผนที่หรือระยะที่ได้จากการคำนวณค่าพิคต จากหลักเขตที่คงเหลืออยู่ไปหาตำแหน่งหลักเขตเดิมเป็นต้น (เทียบเคียงกรณีการปูเขตที่ดินในการรังวัดทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล)

ทั้งสองกรณี ถ้าผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่คัดค้าน ให้ปักหลักเขตตามระยะรูปแผนที่ต้นร่างแทนหลักเขตที่หายได้

(หนังสือกรมที่ดิน ที่ 0320/2495 ลงวันที่ 24 กรกฎาคม 2495 เรื่อง การรังวัดทำแผนที่ และหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว26229 ลงวันที่ 25 สิงหาคม 2540 เรื่อง ซ่อมความเข้าใจในการรังวัดทำแผนที่)

การรังวัดสอบเขตโฉนดที่ดินกรณีเป็นรูปแผนที่อย่างเก่า

รูปแผนที่ชนิดนี้ได้ทำการรังวัดออกโฉนดไว้นานแล้ว สภาพที่ดินย่อมเปลี่ยนแปลงไป ให้เตรียมการจำลองรูปแผนที่และจำระยะตามมาตราส่วนของรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินที่ทำการรังวัดและแปลงที่ดินที่เกี่ยวข้องไปประกอบการรังวัดด้วย เพื่อใช้ในการตรวจสอบแนวเขตที่ดินตามที่ยุทธนาการรังวัดว่ามีการแบ่งปันแนวเขตหรือนำเอาที่นอกหลักฐานเข้ามารวมด้วย หรือมีการสมยอมแนวเขตที่ดินเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายหรือไม่อย่างไร แต่ห้ามมิให้ข้างรังวัดระยะตามมาตราส่วนปักหลักเขตให้เจ้าของที่ดิน ข้างรังวัดต้องให้เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำทำการรังวัดปักหลักเขตตามเขตการครอบครองหรือตามที่ตกลงกัน และสอบสวนให้ได้ว่าความว่าไม่มีการสมยอม ซ้ำขาย แลกเปลี่ยนให้ปันแนวเขตที่ดินกันเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายแต่ประการใด หากผู้ขอรังวัดมีความประสงค์ให้วัดระยะตามมาตราส่วน ความกว้างยาวของรูปแผนที่ในโฉนดก็อาจวัดให้ดูได้ แต่ต้องชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้ขอทราบจุดตั้งต้นในการรังวัดระยะนั้นอาจไม่แน่นอน เนื่องจากสภาพแนวเขตที่ดินในปัจจุบันไม่ตรงกับรูปแผนที่ที่นำมาประกอบการรังวัด (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว26229 ลงวันที่ 25 สิงหาคม 2540 เรื่อง ซ่อมความเข้าใจในการรังวัดทำแผนที่)

ถ้าเป็นแผนที่อย่างเก่า หรือแผนที่เดินสำรวจทั้งตำบล ควรจำลองแผนที่หลังโฉนดที่ดินและที่ดินแปลงข้างเคียงหรือที่สาธารณประโยชน์รอบ ๆ แปลงที่ขอทำการรังวัดหรือแผนที่จากระวางไปประกอบการรังวัด และใช้ระยะโดยประมาณที่วัดได้จากรูปแผนที่ดังกล่าวไปทำการปูกรอบกับพื้นที่จริงโดยอาศัยหลักวิชาเรขาคณิตเพื่อป้องกันการรังวัดผิดพลาด การนำทำการรังวัดรูล้ำที่สาธารณประโยชน์ และการสมยอมเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย อีกทั้งเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาไกล่เกลี่ยเมื่อมีการคัดค้านแนวเขตที่ดิน ตามกรณีนี้เมื่อผู้ขอหรือข้างเคียงมีความประสงค์ให้วัดระยะจากรูปแผนที่ปูกรอบไปตามรูปแผนที่ในโฉนดหรือระวางแผนที่ ห้ามมิให้กระทำ โดยให้ชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้ขอหรือข้างเคียงทราบว่า การวัดระยะจากรูปแผนที่ที่มีค่าความคลาดเคลื่อนทางมาตราส่วนรูปแผนที่และการยึดหดของกระดาษสูง อีกทั้งจุดตั้งต้นในการรังวัดระยะนั้นอาจไม่แน่นอน เนื่องจากสภาพแนวเขตที่ดินในปัจจุบันไม่ตรงกับรูปแผนที่ที่นำมาประกอบการรังวัด (หนังสือกรมที่ดิน ที่ 0320/2495 ลงวันที่ 24 กรกฎาคม 2495 เรื่อง การรังวัดทำแผนที่)

รูปแผนที่เดินสำรวจหรือสอบเขตทั้งตำบล (ที่ไม่ได้ทำการรังวัดโดยระบบโครงข่ายการรังวัดด้วยดาวเทียมแบบจลน์ (RTK GNSS Network))

รูปแผนที่ชนิดนี้เป็นรูปแผนที่สอบเขตใหม่ทั้งตำบล เพื่อแก้ไขรูปแผนที่ในโฉนดอย่างเก่าที่ออกโฉนดไว้นานแล้ว การเตรียมการให้นายการรังวัดที่รวมอยู่ในสมุดสนามไปใช้ในการรังวัดตรวจสอบด้วย ฉะนั้นรูปแผนที่ชนิดนี้จึงมีหลักเขตปักไว้ในที่ดิน การรังวัดสอบเขตของรูปแผนที่ชนิดนี้ก็คล้ายกับรูปแผนที่อย่างเก่า แต่ก่อนทำการรังวัดต้องค้นหาหลักเขตเก่าที่ปักไว้ ถ้าหากไม่พบเนื่องจากสูญหายก็ให้เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำชี้เขตกันใหม่เช่นเดียวกับรูปแผนที่อย่างเก่า

รูปแผนที่รังวัดใหม่ (ร.ว.ม.)

รูปแผนที่ชนิดนี้คือรูปแผนที่ที่มีการรังวัดปักหลักเขตและมีหลักฐานแผนที่แล้ว ซึ่งต้องนำหลักฐานแผนที่ไปประกอบการรังวัด เมื่อเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงได้นำทำการรังวัดแล้ว ข้างรังวัดจะต้องค้นหลักเขตที่ดินตามหลักวิชาการโดยอาศัยหลักฐานแผนที่เป็นหลัก หากพบหลักเขตที่ดินตรงตามตำแหน่งตามหลักฐานแผนที่ก็ให้ดำเนินการรังวัดต่อไป หากหลักเขตหายบางหลักก็ให้ปักหลักใหม่ให้ตรงตามหลักฐานแผนที่โดยชี้แจงทำความเข้าใจให้เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงทราบและยินยอมก่อน

กรณีหลักเขตเก่าสูญหายหมด ถ้าที่ดินแปลงข้างเคียงมีหลักฐานการรังวัดใหม่ซึ่งต่อเขตที่ดินได้ให้นำไปใช้ในการตรวจสอบ แต่ถ้าตรวจสอบไม่ได้ ก็ให้เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงทำความเข้าใจตกลงนำชี้ปักหลักเขตกันใหม่

กรณีหลักเขตเดิมสูญหายบางหลัก สามารถรังวัดตรวจสอบทางตรงได้ คือ การรังวัดครั้งก่อนมีหลักฐานมั่นคง สามารถรังวัดตามรายการรังวัดเดิมได้ แต่เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำชี้เขตไม่ตรงตามหลักฐานแปลงข้างเคียง ก็ให้เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงตกลงนำชี้ปักหลักเขตกันใหม่

กรณีหลักเขตเดิมอยู่ครบ และตรงตามหลักฐานแผนที่แต่เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำชี้ไม่ตรงตามหลักฐานแผนที่ ควรชี้แจงให้เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงทราบว่า แนวเขตตามหลักฐานแผนที่เป็นอย่างไร ถ้าเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงยืนยันให้ทำการรังวัดตามแนวเขตซึ่งครอบครองและนำชี้ ก็ให้บันทึกถ้อยคำทั้งสองฝ่ายไว้ตามที่ตกลงกัน (บันทึกแก้ไขเขตเฉพาะด้าน) แล้วทำการสอบสวนสาเหตุที่แตกต่างกันเนื่องจากเหตุใด พร้อมทั้งนำรูปแผนที่ใหม่และหลักฐานเดิมประกอบการรายงานนำเสนอเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

หากปรากฏว่ามีผู้คัดค้านแนวเขตให้ทำการไกล่เกลี่ยในเบื้องต้น หากเจ้าของที่ดินนำทำการรังวัดก็ให้ช่างทำการรังวัดแสดงเขตที่คัดค้านและทำการรังวัดตรวจสอบตามหลักฐาน เสนอเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อให้อำนาจสอบสวนไกล่เกลี่ย ถ้าตกลงกันได้ก็ให้ดำเนินการไปตามที่ตกลงแต่ต้องไม่เป็นการสมยอมเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย หากตกลงกันไม่ได้ให้แจ้งคู่กรณีไปฟ้องร้องต่อศาลภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้ง ถ้าไม่มีการฟ้องร้องภายในกำหนดให้ถือว่าผู้ขอไม่ประสงค์จะขอให้เจ้าหน้าที่ทำการรังวัดต่อไป

ระเบียบและหนังสือเวียนที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับ การรังวัดสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน มีดังนี้

ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยกและรวมโฉนดที่ดิน พ.ศ. 2527 ลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2527 , (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2530 , (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2534 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2534 , (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534 ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2534 , (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2544 ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2544 , หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 05276 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2538 เรื่อง การรังวัดทำแผนที่ , หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 26229 ลงวันที่ 25 สิงหาคม 2540 เรื่อง ข้อความเข้าใจในการรังวัดทำแผนที่ , คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 2/2503 ลงวันที่ 20 กันยายน 2503 เรื่องการรังวัดแบ่งแยกที่ดินเพื่อการชลประทานตามโครงการของกรมชลประทาน

3.3 การรังวัดรวมโฉนดที่ดิน

การรังวัดรวมโฉนดที่ดิน หมายความว่า การที่เจ้าของที่ดินต้องการรวมโฉนดที่ดินของตนตั้งแต่ 2 แปลงขึ้นไป เข้าเป็นแปลงเดียวกัน มีวิธีปฏิบัติตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 12/2500 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2500 ได้วางระเบียบการรวมโฉนดที่ดินไว้ว่า โฉนดที่ดินที่ขอรวมได้นั้นต้องประกอบด้วยลักษณะดังนี้ คือ

1. ต้องเป็นหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ประเภทเดียวกัน เว้นแต่โฉนดแผนที่กับโฉนดที่ดินให้รวมกันได้
2. ต้องมีชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินในโฉนดที่ดินเหมือนกันทุกฉบับและยังมีชีวิตอยู่ทุกคน
3. ต้องเป็นที่ดินติดต่อกันเดียวกันในจังหวัดและสำนักงานที่ดินเดียวกัน แม้จะห่างตำบล อำเภอ ก็ให้ทำได้
4. ถ้ามีภาระติดพันต้องมีเหมือนกัน และภาระเดียวกันทุกฉบับ และต้องได้รับความยินยอมจากคู่กรณีด้วย

ให้สร้างโฉนดที่ดินรวมขึ้นใหม่ทั้งฉบับสำนักงานที่ดินและฉบับเจ้าของที่ดิน การใช้เลขโฉนดฉบับรวมให้ใช้เลขโฉนดแปลงใดแปลงหนึ่งก็ได้ แต่ควรเป็นแปลงที่เลขโฉนดที่ดินน้อยที่สุด ส่วนเลขที่ดิน เลขหน้าสำรวจ ให้เป็นไปตามโฉนดที่ดินแปลงที่ได้นำเอาเลขโฉนดที่ดินนั้นมาใช้ ส่วนเขตที่ดินที่ไม่ได้ใช้เป็นเลขวางนำไปใช้สำหรับที่แปลงอื่นต่อไป และในกรณีขอรวมโฉนดที่ดิน ที่อยู่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน แต่ปรากฏว่าต่างตำบลหรืออำเภอ เมื่อทำการรวมโฉนดที่ดินแล้ว ที่ดินส่วนใหญ่อยู่ในเขตตำบลอำเภอใดมากก็ให้ใช้ตำบลอำเภอ นั้น

วิธีการรังวัดรวมโฉนดที่ดินให้ทำการรังวัดรอบนอกของโฉนดที่ดินโดยมีต้องคำนึงถึงขอบเขตโฉนดที่ดินแต่ละแปลงที่ขอรวมและทำการรังวัดให้ขึ้นรูปได้ สามารถคำนวณเนื้อที่ได้ และถ้ามีที่ดินเป็นแผนที่รังวัดใหม่ ต้องรังวัดตรวจสอบกับแผนที่รังวัดใหม่เช่นเดียวกับการรังวัดสอบเขตที่ดิน เมื่อทำการรังวัดรวมโฉนดแล้วรูปแผนที่คลาดเคลื่อนไปจากแนวเขตรอบนอกของรูปแผนที่หลังโฉนด ให้ช่างรังวัดสอบสวนผู้ขอกับเจ้าของที่ดินข้างเคียง ถ้าไม่ได้ความปรากฏว่า ผู้ขอนำรังวัดเอาที่ดินแปลงอื่นเข้ามาร่วมไว้หรือตัดที่ดินของตนออกโดยสมยอมกันเพื่อหลีกเลี่ยงการขอรังวัดแบ่งแยกแล้ว แม้รูปแผนที่รังวัดใหม่จะผิดแผกแตกต่างกับแผนที่หลังโฉนดเดิม ก็ให้รายงานชี้แจงเรื่องรูปแผนที่เสนอเจ้าพนักงานที่ดิน เมื่อได้รับอนุมัติแล้วไม่ต้องรายงานขอแก้ไขไปยังกรมที่ดินเหมือนเรื่องแบ่งแยกหรือสอบเขตเพราะที่ดินยังไม่มีทะเบียนจะแก้ สำหรับการรังวัดรวมโฉนดที่ดินเป็นการจัดทำโฉนดที่ดินขึ้นใหม่ เมื่อเจ้าหน้าที่ทำการรังวัดรวมโฉนดที่ดินเสร็จ ในรายงานการรังวัด (ร.ว.3 ก) ให้รายงาน “ใช้รูปแผนที่และเนื้อที่ในการรังวัดครั้งนี้ดำเนินการต่อไป”

การรังวัดรวมโฉนดที่ดินกรณีที่มีสาธารณประโยชน์ตัดผ่าน ให้ดำเนินการตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 17734 ลงวันที่ 24 มิถุนายน 2552 เรื่อง การรังวัดรวมโฉนดที่ดิน ดังนี้

กรณีเจ้าหน้าที่ออกไปทำการรังวัดพบว่าที่ดินที่จะทำการรังวัดรวมโฉนดที่ดินมีที่สาธารณประโยชน์ตัดผ่าน ให้ถือว่าเมื่อในโฉนดที่ดินยังไม่มีกรรังวัดและจดทะเบียนแบ่งหักที่สาธารณประโยชน์ให้ปรากฏหลักฐานทางทะเบียน ที่ดินทั้งหมดยังคงเป็นส่วนหนึ่งของโฉนดที่ดินเดิมอยู่ และสามารถทำการรังวัดรวมโฉนดที่ดิน แบ่งหักที่สาธารณประโยชน์ แบ่งแยกประเภทต่างๆในคราวเดียวกันได้ และให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

1. ให้ช่างรังวัดบันทึกถ้อยคำผู้ขอรังวัดให้ยื่นคำขอแบ่งหักที่สาธารณประโยชน์เพิ่มเติมและถ้าที่ดินแปลงนั้นถูกที่สาธารณประโยชน์ตัดขาดออกจากกันก็ให้บันทึกถ้อยคำผู้ขอรังวัด ให้ยื่นคำขอรังวัดแบ่งแยกที่ดินในประเภทตามความประสงค์ด้วย เสร็จแล้วให้รังวัดรวมโฉนดที่ดินตามคำขอแบ่งหักที่สาธารณประโยชน์หรือแบ่งแยกที่ดินประเภทอื่นมาในคราวเดียวกัน ส่วนการรับรองแนวเขตให้สร้าง ท.ด.34 ขึ้นในเรื่องเดียวกัน ถ้าในวันทำการรังวัดไม่ได้แจ้งผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์นั้นมาระวังชี้แนวเขต ให้เสนอเรื่องให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดทราบ เพื่อแจ้งให้ผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์นั้นไประวังชี้แนวเขตโดยนั้รังวัด

ไม่ต้องตามลำดับก่อนหลัง หากผู้ขอไม่ยอมแบ่งหักเป็นที่สาธารณประโยชน์ ให้ปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ที่ 0710/ว97 ลงวันที่ 3 มกราคม 2534 โดยอนุโลม

2. ในการจัดทำเรื่องรังวัดให้พิจารณาเป็นเรื่องเดียวกัน กรณีทำการรังวัดรวมและแบ่งแยกโฉนดที่ดินในคราวเดียวกัน และให้จัดทำหลักฐานการรังวัด รายการคำนวณแผนที่และเนื้อที่ การจำลองกระดาษบาง (ร.ว.9) เพื่อประกอบการจดทะเบียน โดยปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน พ.ศ.2527 และ(ฉบับที่ 4) พ.ศ.2534

การสร้าง ท.ด.34 ให้จัดทำตามจำนวนโฉนดที่ดินที่ยื่นคำขอแบ่งหักฯ ส่วนการรวมโฉนดที่ดินแปลงที่มีพื้นที่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันซึ่งอาจจะถูกที่สาธารณประโยชน์ตัดขาดออกจากกันเป็นหลายกลุ่ม ก็ให้สร้าง ท.ด.34 ตามจำนวนกลุ่มนั้น (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 19372 ลงวันที่ 16 กรกฎาคม 2541)

3.4 การรังวัดแบ่งแยกโฉนดที่ดิน

การรังวัดแบ่งแยกโฉนดที่ดิน คือ เจ้าของที่ดินมีโฉนดที่ดินอยู่แล้ว มีความประสงค์จะแบ่งแยกที่ดินให้เป็นแปลงย่อยต่อไปอีก มีหลายประเภทด้วยกัน เช่น แบ่งกรรมสิทธิ์รวม แบ่งแยกในนามเดิม แบ่งขาย แบ่งให้เป็นต้น ซึ่งตามมาตรา 79 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ผู้มีสิทธิในที่ดินที่ประสงค์จะแบ่งแยกที่ดินออกเป็นหลายแปลงหรือรวมที่ดินหลายแปลงเข้าเป็นแปลงเดียวกัน ให้ยื่นคำขอพร้อมด้วยหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยมีข้อปฏิบัติซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. การเขียนแผนที่ประกอบเรื่อง สำหรับไปทำการรังวัดให้เขียนแผนที่ตามโฉนดที่ดินเดิม ถ้าตอนใดที่ขอแบ่งแยกติดข้างเคียงเพิ่มขึ้นจากเดิมจึงให้เขียนที่ดินแปลงนั้นเพิ่มขึ้น
2. การรังวัดต้องไม่ให้แปลงคงเหลือหลุดจากระวางเดิม
3. ถ้าที่ดินแปลงใดเจ้าของแบ่งแยกจำกัดเนื้อที่ เมื่อได้คำนวณหาตำแหน่งปักหลักเขตเพื่อให้ได้ส่วนสัมพันธ์กับเนื้อที่ที่จำกัด และปักหลักเขตลงในที่ดินแล้ว ข้างรังวัดจะต้องวัดระยะจากหลักเขตถึงหลักเขตทุกด้าน และทุกระยะตามความจำเป็นที่จะให้การคำนวณเนื้อที่ได้ถูกต้อง คำนวณตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ถ้าคลาดเคลื่อนก็ต้องเลื่อนตำแหน่งปักหลักเขตทำให้ได้เนื้อที่เท่าที่เจ้าของที่ดินจำกัดไว้
4. ถ้าการแบ่งแยกนั้น ทำโดยเจ้าของที่ดินชี้ตำแหน่งให้ปักหลักเขต เมื่อข้างรังวัดได้ปักหลักเขตแล้วจะต้องวัดระยะในที่ดินและคำนวณเนื้อที่ด้วย
5. เมื่อทำการรังวัดแล้วปรากฏว่ารูปแผนที่ของที่ดินแปลงที่ทำการรังวัดนั้นคลาดเคลื่อน จะต้องดำเนินการตรวจสอบโดยรอบแปลง พร้อมด้วยเจ้าของที่ดินข้างเคียงทุกด้านไปประวัชชีแนวเขต เพื่อแก้ไขรูปแผนที่ให้ถูกต้องตามระเบียบเสียก่อน
6. การรายงานขอแก้ไขข้างเคียง กรณีแจ้งข้างเคียงเฉพาะด้าน ให้รายงานเฉพาะด้านที่ดินติดกับเขตแบ่งแยกที่มีการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น ส่วนด้านอื่น ๆ ให้ถือตามเดิม
7. วิธีการรังวัดแบ่งแยกดำเนินการทำนองเดียวกับการรังวัดสอบเขต
8. กรณีการแบ่งแปลงที่ดินเป็นแนวตะเข็บ ซึ่งการแบ่งแปลงที่ดินไม่เข้าข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2535 ข้อ 15 พนักงานเจ้าหน้าที่ชอบที่จะดำเนินการให้ได้ (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0705/ว 27844 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2541 เรื่อง การแบ่งแปลงที่ดินเป็นแนวตะเข็บรอบโครงการของการเคหะแห่งชาติ) และควรจัดทำเป็นบันทึกผู้ขอรังวัดว่าการแบ่งแปลงที่ดินเป็นแนวตะเข็บนี้ไม่ได้เป็นการแบ่งแยกที่ดินเพื่อหลบเลี่ยงภาษีหรือไม่มีเจตนากระทำการเพื่อผิดกฎหมายแต่ประการใด รวมเรื่องและรายงานไว้ใน ร.ว.3ก ด้วย
9. การรังวัดแบ่งกรรมสิทธิ์รวมที่ผู้ขอได้บันทึกข้อตกลงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้แล้ว แต่ในวันรังวัดผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมไม่สามารถไปนำทำการรังวัดได้ทุกคน หากผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมคนใดไม่ไปด้วยตนเองก็ต้องมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปแทน แต่ถ้าไม่มีหนังสือมอบและผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมที่ไม่สามารถนำชี้เขตได้และได้ครอบครองตรงตามสัดส่วนในบันทึกข้อตกลงให้ทำการรังวัดได้ โดยให้บันทึกถ้อยคำรับรองความเสียหายที่จะเกิดขึ้นรวมเรื่องไว้ด้วย (เพื่อป้องกันการร้องเรียนในกรณีละเว้นการปฏิบัติหน้าที่) ในกรณีที่ผู้ถือกรรมสิทธิ์รวม

ที่ไม่สามารถนำชี้เขตหรือนำรังวัดแบ่งแยกที่ดินได้ ให้บันทึกตรงวัดและให้แจ้งเหตุขัดข้องดังกล่าวให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมที่มานำรังวัดทราบ ซึ่งสามารถเบิกเงินค่าใช้จ่ายในการรังวัดจากเงินค่ามัดจำรังวัดได้ตามจำนวนวันที่ไปทำการรังวัดโดยให้คำนึงถึงความเดือดร้อนที่ผู้ขอรังวัดจะได้รับด้วย

หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/21640 ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2522 เรื่อง การรื้อทางปฏิบัติการรังวัดแบ่งกรรมสิทธิ์รวม และตามคำสั่งกรมที่ดินที่ ๑๒/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๔๙๙ กำหนดวิธีปฏิบัติเรื่องการจดทะเบียนแบ่งกรรมสิทธิ์รวม โดยให้ทำเป็นบันทึกข้อตกลงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เมื่อได้ทำการรังวัดที่ดินตามระเบียบแล้ว ให้จดทะเบียนไปตามบันทึกข้อตกลงซึ่งตามคำพิพากษาฎีกาถือว่าเป็นสัญญาประนีประนอมระหว่างผู้ถือกรรมสิทธิ์รวม ดังนั้น ในการรังวัดแบ่งกรรมสิทธิ์รวม ผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมทุกคนต้องไปนำทำการรังวัด ทั้งนี้เพื่อให้การรังวัดเป็นไปตามบันทึกข้อตกลงและรับรองรูปแบบที่หรือเนื้อที่ของที่ดินทั้งแปลงที่อาจไม่ตรงกับหลักฐานการครอบครอง หากผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมคนใดไม่ไปด้วยตนเอง ก็ต้องมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปแทน หรือผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมจะตกลงให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมคนหนึ่งคนใดหรือหลายคนไปนำทำการรังวัด โดยจดแจ้งข้อตกลงดังกล่าวไว้ในบันทึกข้อตกลงด้วยก็ได้

การแบ่งแยกที่ดินเป็นแปลงย่อยเพื่อหลีกเลี่ยงการขออนุญาตทำการจัดสรรที่ดิน

การกระทำที่ถือเป็นการจัดสรรที่ดินตามพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ดังนี้

- ได้มีการจำหน่ายที่ดินที่ได้แบ่งเป็นแปลงย่อยรวมกันตั้งแต่สิบแปลงขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งจากที่ดินแปลงเดียวกัน หรือแบ่งจากที่ดินหลายแปลงที่มีพื้นที่ติดต่อกัน

กล่าวคือ เมื่อนำแปลงแบ่งแยกมารวมกันกับแปลงคงเหลือจะต้องไม่เกินเก้าแปลง โดยไม่นับรวมแปลงแบ่งหักเป็นที่สาธารณประโยชน์

- การจำหน่ายนั้น ผู้จัดสรรที่ดินได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์เป็นค่าตอบแทน หรือได้มีการจำหน่ายที่ดินที่ได้แบ่งเป็นการย่อยจากที่ดินแปลงเดียวกันหรือแบ่งจากที่ดินหลายแปลง โดยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์เป็นค่าตอบแทน และต่อมาได้มีการจำหน่ายที่ดินที่แบ่งเป็นแปลงย่อยจากที่ดินแปลงเดิมเพิ่มเติมภายในสามปีเมื่อรวมกันแล้วมีจำนวนตั้งแต่สิบแปลงขึ้นไป

(หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0517.2/ว1881 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2548 เรื่อง การแบ่งแยกที่ดินเป็นแปลงย่อยเพื่อหลีกเลี่ยงการขออนุญาตทำการจัดสรรที่ดิน)

- การรังวัดแบ่งแยกที่ดินทุกประเภท ช่างผู้ทำการรังวัดต้องรายงานในรายงานการรังวัด (ร.ว. 3ก.) ทุกรายโดยไม่มีข้อยกเว้น ว่าเป็นการรังวัดที่มีลักษณะหลีกเลี่ยงการจัดสรรที่ดินหรือไม่ อย่างไร

- หัวหน้าฝ่ายรังวัดของทุกสำนักงานที่ดินฯ ต้องนำผลการรังวัดมาตรวจสอบกับหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการรังวัด อาทิเช่น ระวังฯ ต้นร่างแผนที่เพื่อพิจารณาว่า มีการรังวัดแบ่งแยกที่ดินต่อเนื่องกันตั้งแต่สิบแปลงขึ้นไปหรือไม่ หากปรากฏว่ามีการรังวัดแบ่งแยกที่ดินต่อเนื่องกันตั้งแต่สิบแปลงขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็น การแบ่งจากที่ดินแปลงเดียวกัน หรือแบ่งจากที่ดินหลายแปลงที่มีพื้นที่ติดต่อกันภายในสามปี หากได้รับรายงานว่าไม่เข้าข่ายจัดสรร ก็ให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายรังวัดดังกล่าวออกไปตรวจสอบสภาพในที่ดินจริงอีกครั้งว่ามีกรณีการรังวัดแบ่งแยกที่ดินเป็นแปลงย่อย เพื่อหลีกเลี่ยงการขออนุญาตทำการจัดสรรที่ดินหรือไม่ อย่างไร แล้วรายงานไว้เป็นหลักฐานในรายงานการรังวัด (ร.ว. 3ก.) ด้วย

(หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0517.2/ว13169 ลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2552 เรื่อง การแบ่งแยกที่ดินเป็นแปลงย่อยเพื่อหลีกเลี่ยงการขออนุญาตทำการจัดสรรที่ดิน และที่ มท 0517.3/ว20276 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2552)

- ในการรังวัดแบ่งแยกที่ดินตั้งแต่สิบแปลงขึ้นไปแต่เป็นการรังวัดแบ่งแยกที่ดินเพื่อยกให้บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายตามจำนวนบุตรที่มี หรือแบ่งแยกให้กับทายาทในกองมรดก ซึ่งไม่ได้มีการจำหน่ายที่ดินเพื่อรับทรัพย์สินหรือประโยชน์เป็นค่าตอบแทน จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์การรังวัดแบ่งที่ดินเป็นแปลงย่อย

เพื่อหลีกเลี่ยงการขออนุญาตทำการจัดสรรที่ดิน ให้ทำการแบ่งแยกที่ดินดังกล่าวได้ตามจำนวนบุตรหรือทายาทในกองมรดก

3.5 การรังวัดแบ่งหักที่สาธารณประโยชน์

การแบ่งหักที่เป็นที่สาธารณประโยชน์ แบ่งออกได้ ดังนี้

1. **แบ่งหักที่สาธารณประโยชน์ไม่มีค่าตอบแทน** เช่น เจ้าของที่ดินมีความประสงค์จะแบ่งแยกที่ดินให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ เป็นถนนสาธารณประโยชน์ ลำรางหรือที่ดินแปลงขอรังวัดมีทางสาธารณประโยชน์ผ่าน เจ้าของที่ดินมีความประสงค์จะแยกที่ดินให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ เป็นต้น (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0505.4/ ว 10393 ลงวันที่ 5 เมษายน 2549)

2. **การแบ่งหักที่พังลงน้ำ** หมายถึง ที่ดินแปลงขอทำการรังวัดได้พังลงน้ำ ทำให้รูปแปลงที่ดินผิดไปจากรูปแผนที่หลังโฉนด ถ้าเป็นการพังโดยบางส่วนก็ให้ทำการรังวัดและคำนวณเนื้อที่ดินตามสภาพที่ปรากฏ ถ้าพังหมดทั้งแปลงก็ให้งดทำการรังวัด และบันทึกเจ้าของที่ดินยอมให้ยกกลับมาเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หากที่ดินที่ทำการรังวัดเป็นรูปแผนที่รังวัดใหม่ (ร.ว.ม.) หรือมีการรังวัดโยงยึดหลักเขตด้วยกล้องธีโอโดไลท์ ซึ่งมีระยะเส้นการรังวัดและภาคของทิศเป็นหลักฐานแน่นอนแล้ว ให้ถือปฏิบัติตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 5/2485 ลงวันที่ 8 กรกฎาคม 2485 ส่วนกรณีที่ดินที่ทำการรังวัดเป็นรูปแผนที่อย่างเก่าให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/6567 ลงวันที่ 20 มีนาคม 2524 เรื่อง การลงนามรับรองเขตที่ดินที่พัง

3. **แบ่งหักที่สาธารณประโยชน์ที่มีค่าตอบแทน** เช่น แบ่งเพื่อการชลประทาน แบ่งเพื่อการทางหลวง การทางพิเศษแห่งประเทศไทย ก็ให้ปฏิบัติตามระเบียบและบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ

4. **การแบ่งแยกที่ดินที่มีทางสาธารณประโยชน์ตัดผ่าน** ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0710/ว 97 ลงวันที่ 3 มกราคม 2534 เมื่อไปทำการรังวัดแล้วมีทางตัดผ่าน ให้แนะนำผู้ขอให้แบ่งหักทางสาธารณประโยชน์ หากผู้ขอไม่ยอมแบ่งให้งดดำเนินการรังวัดไว้ก่อน แล้วทำหนังสือสอบถามไปยังผู้ดูแลรักษาว่าทางดังกล่าวเป็นทางสาธารณประโยชน์ ให้แจ้งผู้ขอทราบ ถ้าผู้ขอไม่ยอมแบ่งให้งดดำเนินการ และดำเนินการตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรายงานผลการปฏิบัติงานและการจัดการงานค้างของสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2555 หมวด 2 ข้อ 36

ในวันรังวัดให้เรียกพยานบุคคลที่เชื่อถือได้ ได้แก่ ผู้สูงอายุ 2 - 3 คน และผู้ใช้ประโยชน์ในที่ดินที่นำเชื่อถือได้ รวมทั้งผู้ดูแลที่สาธารณประโยชน์ (ถ้ามี) บันทึกรายละเอียดตามข้อเท็จจริงรวมไว้ในเรื่องด้วย

เหตุที่ให้งดดำเนินการในกรณีที่ผู้ขอไม่ยอมให้รังวัดแบ่งหักเป็นที่สาธารณประโยชน์นั้น เนื่องจากเป็นการโต้แย้งสิทธิการครอบครองทำประโยชน์ระหว่างส่วนราชการผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์กับผู้ขอรังวัด หากดำเนินการต่อไปอาจส่งผลกระทบกับประชาชนผู้ใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว จึงต้องให้คู่กรณีไปพิสูจน์สิทธิทางศาลเสียก่อน เพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาแล้วจึงดำเนินการตามคำสั่งศาลต่อไป ซึ่งการคัดค้านสิทธิในที่ดินไม่ใช่การคัดค้านแนวเขตที่ดิน เจ้าพนักงานที่ดินจึงไม่สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยตามมาตรา 69 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินได้

การรังวัดแบ่งแยกโฉนดที่ดินเพื่อกันให้เป็นทางสาธารณประโยชน์มิได้เป็นแปลงโฉนดที่ดิน จึงไม่ต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการรังวัด (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0504.4/ว 10393 ลงวันที่ 5 เมษายน 2549)

5. **ในกรณีที่ดินข้างเคียงติดที่สาธารณประโยชน์ และผู้มีอำนาจดูแลรักษาที่ดินสาธารณประโยชน์หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับมอบหมายไประวังแนวเขตเห็นควรกันเขตที่สาธารณะ** เช่นทางสาธารณะให้กว้างไปกว่าเดิมโดยรุกล้ำเข้าไปในที่ดินของเจ้าของที่ดิน หรือเห็นควรกันที่ดินเป็นที่สาธารณะ ถ้าไม่เป็นที่ตกลงกันก็จะถือเป็นเหตุไม่รับรองเขตที่ดินให้ เมื่อเจ้าของที่ดินสอบถามความเห็นต่อช่างรังวัดว่าหากผู้มีอำนาจดูแลรักษาที่ดินสาธารณประโยชน์หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับมอบหมายไม่ลงนามรับรองเขตที่ดินเรื่องรังวัดจะดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ นั้น กรมที่ดินได้วางแนวทางปฏิบัติไว้ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่มท 0514.3/ว 32171 ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2555 เรื่อง ข้อความเข้าใจในการรังวัดที่ดินกรณีข้างเคียงติดที่สาธารณประโยชน์ หากผู้ขอรังวัด

มิได้มีเจตนาอุทิศที่ดินให้โดยความสมัครใจแล้ว และไม่เป็นที่ตกลงกัน จะถือเป็นเหตุที่ผู้มีอำนาจดูแลรักษาที่ดิน สาธารณประโยชน์หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับมอบหมายไปประวางแนวเขตไม่รับรองเขตที่ดิน โดยที่ช่างรังวัดพุดจาให้การ สนับสนุนไปในทำนองเป็นการบังคับโดยทางอ้อมให้เจ้าของที่ดินจำต้องยอมรับแนวเขตในขณะที่ทำการรังวัดไม่ได้ **ทั้งนี้** ช่างรังวัดต้องทำความเข้าใจ ชี้แจงให้เจ้าของที่ดิน และเจ้าของที่ดินข้างเคียงทราบว่า ในการรังวัดที่ดิน หากคู่กรณีไม่สามารถตกลงเรื่องแนวเขตที่ดินได้ และประสงค์ขอคัดค้านแนวเขตที่ดิน เจ้าของที่ดินและเจ้าของ ที่ดินข้างเคียงต้องนำทำแผนที่แสดงเขตคัดค้าน เพื่อให้เจ้าพนักงานที่ดินทำการสอบสวนใกล้เคียง โดยถือหลักฐาน แผนที่เป็นหลักในการพิจารณาตามมาตรา 69 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

3.6 การรังวัดแบ่งแยกและตรวจสอบเนื้อที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการแบ่งแยกและตรวจสอบเนื้อที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ พ.ศ.2529

การจัดเก็บระวางรูปถ่ายทางอากาศ ถือปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการควบคุมต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด รายการคำนวณ และระวางรูปถ่ายทางอากาศ พ.ศ.2529

การเก็บหลักฐานแผนที่เกี่ยวกับการแบ่งแยก น.ส.3 หรือตรวจสอบเนื้อที่เพื่อเปลี่ยนเป็น น.ส.3ก และแบ่งแยก ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการแบ่งแยกและตรวจสอบเนื้อที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ พ.ศ.2529 และระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการควบคุมต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด รายการคำนวณ และระวางรูปถ่ายทางอากาศ พ.ศ.2529

3.7 การรังวัดแบ่งเวนคืน

การรังวัดแบ่งเวนคืน คือ การแบ่งเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกาเวนคืนที่ดิน เช่น ถนน เขื่อนกั้นน้ำ เป็นต้น วิธีการรังวัดกระทำเช่นเดียวกับการรังวัดแบ่งแยก

ในกรณีที่ทำการรังวัดเฉพาะส่วนที่แบ่งเวนคืน ให้ถือปฏิบัติตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 2/2503 ลงวันที่ 20 กันยายน 2503 เรื่องการรังวัดแบ่งแยกที่ดิน เพื่อการชลประทานตามโครงการของกรมชลประทาน โดยทำการ รังวัดเฉพาะส่วนที่แบ่งเวนคืน และอนุโลมใช้รูปแบบที่หลังโฉนดหรือระวางเดิมไปพลางก่อน โดยไม่ต้องแก้ไขเขต และจำนวนเนื้อที่ดินเดิม

3.8 การรังวัดทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล

การรังวัดทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล เป็นเรื่องละเอียดอ่อนจะต้องทำการรังวัดโดยรอบคอบ เพราะ จะทำให้ฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลยได้เปรียบหรือเสียเปรียบในเชิงคดี ประกอบกับช่างรังวัดที่ไปดำเนินการไม่ได้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินแต่เป็นผู้แทนของศาล จะต้องปฏิบัติตามหนังสือศาลหรือคำสั่ง ศาลโดยเคร่งครัด จะปฏิบัติตามที่โจทก์หรือจำเลยร้องขออนุญาตนอกเหนือจากคำสั่งศาลไม่ได้ เพราะจะทำให้ฝ่ายหนึ่ง ได้ประโยชน์ แต่อีกฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์ ซึ่งจะขาดความน่าเชื่อถือและขาดความยุติธรรม และจะนำการ ปฏิบัติกรณีดังกล่าวใช้เป็นข้ออ้างต่อศาลว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม กรณีมีการร้องขอให้ดำเนินการ นอกเหนือไปจากคำสั่งศาลให้จัดทำเป็นหลักฐานการชี้แจงไว้เป็นบันทึก เพื่อประกอบการรายงานผลการรังวัด และข้อเท็จจริงต่อศาล ต่อมาเมื่อศาลมีคำสั่งให้ดำเนินการเพิ่มเติม จึงจะดำเนินการได้

เพื่อให้เข้าใจแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องทราบระเบียบ คำสั่ง ชนิดของ หลักฐานแผนที่ และวิธีการทางเทคนิค ซึ่งจะได้กล่าวตามลำดับ ดังนี้

(1) การทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาลนั้น กรมที่ดินได้วางแนวทางปฏิบัติไว้แล้วตาม คำสั่ง ที่ 2/2506 เรื่อง จำนวนเนื้อที่ในการรังวัดเฉพาะแปลงและการทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล และ ระเบียบ กรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล พ.ศ. 2528 ซึ่งได้เวียนให้สำนักงานที่ดินถือปฏิบัติ ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0705/ว 20799 ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2528 ดังนี้

1. เมื่อสำนักงานที่ดินจังหวัด/สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา /ส่วนแยก ได้รับแจ้งจากศาล ให้ทำแผนที่พิพาท ให้ลงบัญชีรับทำการประจำวัน (บ.ท.ด.2) โดยถือคำสั่งศาลเป็นคำขอและเขียนข้อความใน

บันทึกหน้าเรื่องการรังวัดที่ดิน (ท.ด.82) พร้อมทั้งลงบัญชีเรื่องการรังวัด (บ.ท.ด.11) ให้ครบถ้วน แล้วรีบส่งให้ฝ่ายรังวัด

2. เมื่อฝ่ายรังวัดได้รับเรื่องแล้ว ให้ลงบัญชีรับเรื่องและนัดรังวัด (ร.ว.12) และให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดผู้มีหน้าที่นัดรังวัด จะต้องศึกษาคำสั่งศาลโดยละเอียด อธิบายให้คู่ความเข้าใจคำสั่งศาล ว่าเป็นกรณีที่โจทก์และจำเลยต้องนำชี้ทำแผนที่ตามเขตครอบครองของตนเอง หากศาลสั่งปุเขตโฉนดที่ดินหัวหน้าฝ่ายรังวัดต้องตรวจสอบหลักฐานการรังวัดทั้งหมด พร้อมสอบถามโจทก์และจำเลยว่าสภาพที่ดินเป็นอย่างไร สามารถปุเขตโฉนดที่ดินตามหลักฐานแผนที่ได้หรือไม่ ชี้แจงให้โจทก์และจำเลยทราบในวันนัดรังวัด เพื่อให้คู่ความเข้าใจในข้อเท็จจริง พร้อมทั้งกำหนดตัวเจ้าหน้าที่ ซึ่งควรเป็นช่างรังวัดที่มีประสบการณ์ในการทำงานสูง (มีอาวุโส) และนัดทำการรังวัดให้เร็วเป็นกรณีพิเศษได้โดยไม่ต้องขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัดเหมือนเรื่องรังวัดธรรมดา ให้สอบถามโจทก์และจำเลยว่าจะขัดข้องหรือไม่ ถ้าขัดข้องให้โจทก์และจำเลยกำหนดโดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน และให้เรียกเงินมัดจำฝ่ายละเท่า ๆ กัน หรือตามที่ศาลแจ้งมา พร้อมทั้งลงบัญชีอื่น ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบ (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 17181 ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2551)

3. ให้มีหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงทุกแปลงทราบ ตามตัวอย่างทำระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล พ.ศ. 2528 (เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่และคนงานรังวัดมีอำนาจเข้าไปในที่ดินของผู้มีสิทธิในที่ดิน หรือผู้ครอบครองในเวลากลางวันได้ ตาม มาตรา 66 แห่ง ป.ที่ดิน)

4. เจ้าหน้าที่ผู้ทำการรังวัดจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งศาลโดยเคร่งครัด หากฝ่ายใดขอให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเกินกว่าคำสั่งศาล ห้ามมิให้ดำเนินการจนกว่าศาลจะมีคำสั่งแจ้งเพิ่มเติมมาใหม่ ช่างรังวัดผู้ไปทำการรังวัดต้องอ่านคำสั่งศาลให้เข้าใจและต้องทำตามคำสั่งศาลทุกอย่าง อย่าให้ผิดจากคำสั่งศาลได้ ซึ่งกรมที่ดินได้มีหนังสือ ที่ มท 0726/ว 22118 ลว. 29 กรกฎาคม 2545 ได้สั่งกำชับให้ช่างรังวัดจะต้องปฏิบัติตามหนังสือหรือคำสั่งศาล โดยทำการรังวัดตามคำสั่งศาลและหลักวิชาโดยเคร่งครัด ดำเนินการด้วยความรอบคอบและใช้ความระมัดระวัง โดยจะต้องตรวจสอบหลักฐานการรังวัดเดิม หลักฐานที่ดิน ตำแหน่งที่ดิน ตลอดจนข้อเท็จจริงต่าง ๆ อย่างละเอียดเท่าที่จะทำได้

5. ให้ใช้วัสดุคงทน เช่น หลักไม้แก่น ปักตามมุมเขตที่โจทก์และจำเลยนำชี้ ถ้าใกล้เคียงกับหมุดหลักฐานโครงการแผนที่หรือถาวรวัตถุอื่น เช่น เสาไฟฟ้า ให้วัดระยะยึดโยงไว้เป็นหลักฐานด้วย

6. กรณีศาลสั่งให้ปุเขตโฉนดที่ดิน ถ้าตรวจสอบหลักฐานแผนที่ถูกต้องตามหลักวิชาแล้ว และสามารถให้หลักฐานแผนที่ดังกล่าวตรวจสอบในที่ดินได้ ให้ปุเขตโฉนดที่ดินตามที่ศาลสั่ง

หากไม่สามารถจะปุเขตโฉนดที่ดินได้ ให้เจ้าหน้าที่จำลองรูปแผนที่หลังโฉนดที่ดิน โดยย่อหรือขยายรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินให้เท่ากับมาตราส่วนของแผนที่พิพาทส่งศาลแยกต่างหากจากแผนที่พิพาท และจะต้องรายงานให้ศาลทราบด้วย

7. ในขณะทำการรังวัด ถ้ามีผู้โต้แย้งหรือคัดค้านประการใด ให้บันทึกชี้แจงผู้โต้แย้งหรือคัดค้านไปใช้สิทธิทางศาล (และให้ผู้โต้แย้งหรือคัดค้านยื่นคำขอคัดค้านที่สำนักงานที่ดิน เพื่อให้เจ้าพนักงานที่ดินผู้มีอำนาจหน้าที่ในการออกคำสั่งทางปกครองสั่งไม่รับคำขอคัดค้าน และแจ้งคำสั่งทางปกครองให้ผู้ขอคัดค้านทราบเพื่อใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองต่อไป) ส่วนการรังวัดก็ให้ดำเนินการรังวัดตามคำสั่งศาลต่อไป (เรื่องใดที่ช่างรังวัดออกไปทำการรังวัดแล้วมีเหตุขัดข้องด้วยประการใด ๆ หรือมีเหตุขัดข้องอันไม่สามารถทำการรังวัดได้ ให้แจ้งเหตุขัดข้องนั้นไปยังศาล และรายงานเหตุขัดข้องดังกล่าวให้ปรากฏไว้ใน ร.ว.3ก ด้วย)

8. ส่วนการจัดทำเครื่องหมายแผนที่เพื่อจะให้ได้รู้ว่าโจทก์จำเลยนำรังวัดเพียงใดและพิพาทกันอย่างไร มีสิ่งใดบ้างในบริเวณที่พิพาทนั้น ต้องหมายสีและเขียนบอกเครื่องหมายและที่หมาย ลงระยะไว้ในแผนที่ให้ชัดเจน เพื่อให้ ศาล โจทก์และจำเลยเข้าใจโดยง่าย แต่ถ้าเป็นการพิพาทแนวเขตอันเป็นส่วนเล็กน้อย ประกอบ ทั้งต้องแสดงรายละเอียด เช่น บ้าน โรงเรือน และสิ่งอื่น ๆ ลงด้วย เมื่อลงที่หมายแล้วไม่ชัดเจนพอ ก็ให้ลงที่หมายขนาดใหญ่เป็นพิเศษเฉพาะบริเวณที่พิพาท และให้ใช้มาตราส่วนที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการเขียน

รายละเอียดต่าง ๆ ที่โจทก์และจำเลยนำชี้ไว้และแสดงรูปแบบที่ให้อ้างอิงตามตำแหน่ง พร้อมทั้งหมายสีแดงเขตต่าง ๆ ให้เข้าใจง่าย

9. การรังวัดด้วยกล้องธีโอดไลต์ ที่ไม่ได้โยงยึดจากหมุดหลักฐานโครงงานแผนที่ ให้คำนวณเนื้อที่ทางพิภคศาสตร์หรือทางคณิตศาสตร์ ส่วนการรังวัดด้วยเทปหรือโซ่ ให้พยายามทำการรังวัด (ตามหลักวิชาเรขาคณิต) และใช้ระยะที่ทำการรังวัดมาคำนวณเนื้อที่ทางคณิตศาสตร์ ที่ดินแปลงใดหรือตอนใดมีสิ่งกีดขวางทำการรังวัด คำนวณเนื้อที่ทางคณิตศาสตร์ไม่ได้ ถ้าแผนที่ต้นร่างใช้มาตราส่วนเล็กกว่า 1/250 ให้ขยายรูปแบบที่แปลงนั้น หรือเฉพาะตอนนั้นจากระยะที่ทำการรังวัดมาเป็นมาตราส่วนไม่เล็กกว่า 1/250 แล้วใช้มาตราส่วนหีสอบแสนเนื้อที่จากแผนที่นั้น หรือจะจับระยะตามมาตราส่วนจากรูปขยายทำการคำนวณเนื้อที่ก็ได้ ที่ดินที่มีราคาแพง เช่น ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล หรือย่านชุมชนจะใช้เศษของตารางวาเพียงทศนิยมหนึ่งตำแหน่งก็ได้ โดยเขียนเป็นเศษของส่วน 10 ไม่ให้ทอนเป็นเศษส่วนอย่างต่ำ

เมื่อเจ้าหน้าที่ทำแผนที่พิพาทเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ทำรายงาน (ร.ว. 3 ก) เช่นเดียวกับการรังวัดประเภทสอบเขตโดยอนุโลม และให้ส่งรูปแบบที่พิพาทและรายงานค่าใช้จ่ายต่าง ๆ พร้อมชี้แจงข้อเท็จจริง (ถ้ามี) ไปให้ศาลทราบภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด หากศาลแล้วและไม่ส่งรูปแบบที่พิพาทให้ศาลได้ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด จะต้องแจ้งเหตุขัดข้องให้ศาลทราบก่อนเป็นระยะเวลาพอสมควร

(2) กรมที่ดินได้ทำแผนที่เพื่อกำหนดที่ดินไว้เป็นเวลานานหลายสิบปี ระยะเวลาแผนที่เดิมได้รังวัดทำแผนที่ไว้หลายวิธี และเมื่อลงที่หมายได้รูปแบบที่ในระยะเวลาแผนที่แล้วก็ไม่เก็บหลักฐานไว้ ประกอบกับวิธีการรังวัดของแต่ละระยะไม่ได้บอกวิธีการไว้และหาผู้ที่ทราบวิธีการที่แท้จริงได้ยาก เพราะต่างก็พ้นจากราชการไปแล้ว ประการสำคัญการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินของราษฎรมักไม่ค่อยคำนึงถึงเขตโฉนดที่ดินของตน ทำให้การครอบครองในที่ดินจึงแตกต่างกับแผนที่โฉนดที่ดินและในระยะเวลาแผนที่ นอกจากนี้ มาตรา 69 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ก็ให้อำนาจเจ้าหน้าที่พนักงานที่ดินแก้ไขรูปแบบที่หรือเนื้อที่ในโฉนดที่ดินให้ตรงกับเขตการครอบครองได้อีกด้วย ที่ดินแปลงใดที่ยังไม่ได้แก้ไขให้ถูกต้องตรงกับเขตการครอบครอง เมื่อศาลสั่งให้บุเขตโฉนดที่ดิน ก็จะมีปัญหาทันที เช่น ผู้ที่ได้ประโยชน์ตามแนวเขตโฉนดที่ดินก็จะถือเอาตามเขตโฉนดที่ดินเดิม แต่ผู้ที่เสียประโยชน์ก็จะถือเอาตามเขตที่ดินครอบครอง

แผนที่โฉนดที่ดินแบ่งออกตามชนิดของหลักฐานแผนที่ ดังนี้

1. แผนที่เก่าชนิดไม่มีหลักเขตที่ดิน ได้รูปแบบที่มาจากรายละเอียดในระยะเวลาแผนที่ที่กรมแผนที่ทหารบกหรือกรมรังวัด ได้เก็บรายละเอียดไว้ก่อนเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน หลักฐานการรังวัดไม่มีมีแต่ระยะเวลาแผนที่

2. แผนที่เก่าชนิดมีหลักเขตที่ดิน ได้รูปแบบที่มาจากระยะเวลาแผนที่ที่ได้เก็บรายละเอียดไว้ก่อน หลักฐานการรังวัดไม่มี มีแต่ระยะเวลาแผนที่

3. แผนที่ใหม่ (ปักหลักเขต) ได้รูปแบบที่จากระยะเวลาแผนที่ที่ได้เดินสำรวจออกโฉนดที่ดินโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่งหรือชั้นสอง ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2497) สำหรับแผนที่ชั้นสองมีหลักฐานการรังวัดเก็บไว้ที่ส่วนกลางเป็นบางระยะ ที่สำนักงานที่ดินไม่มี ส่วนแผนที่ชั้นหนึ่งเก็บไว้ทั้งทางส่วนกลางและที่สำนักงานที่ดิน

4. แผนที่รังวัดใหม่ (ร.ว.ม.) เป็นแผนที่ที่ได้มีการรังวัดเฉพาะราย และเก็บหลักฐานการรังวัดไว้ที่สำนักงานที่ดิน คือ มีทั้งต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด และรายการคำนวณ ซึ่งเป็นกรณีรังวัดออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย รังวัดสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน โดยจะทำการรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่งหรือชั้นสองก็ได้

(3) การรังวัดตามวิชาการและข้อเท็จจริงตามข้อ (2) ต้องยอมรับว่า ความถูกต้องขึ้นอยู่กับเครื่องมือในการรังวัด จำนวนครั้งที่รังวัด ความรอบคอบของผู้ทำการรังวัด และวิธีการรังวัด เช่น วัดระยะจาก

จุดสองจุดในที่ดินหลายครั้งหรือต่างวาระกันจะได้ตัวเลขของระยะต่างกัน เพราะเครื่องมือและวิธีการรังวัดที่สำนักงานที่ดินใช้และปฏิบัติอยู่ในขณะนี้ ไม่อาจหาตัวเลขของระยะที่ถูกจริงได้ จึงจำเป็นต้องนำเกณฑ์เฉลี่ยมาใช้บังคับ ซึ่งกรมที่ดินได้วางระเบียบเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน พ.ศ. 2527 หมวดที่ 1 ข้อ 5 และได้เวียนให้สำนักงานที่ดินถือปฏิบัติ ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0711/ว 2547 ลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2527 แล้ว ดังนั้น กรณีพิพาทเขตกันมีระยะไม่มากและ **ศาลสั่งให้ปุเขตโฉนดที่ดิน** โดยต้องการทราบเขตโฉนดที่ดินซึ่งต่างกับเขตที่โจทก์หรือจำเลยนำชี้ไว้เพียงเล็กน้อยจึงไม่อาจทำได้ เพราะไม่ทราบว่า เครื่องมือรังวัดเดิมกับที่ทำการรังวัดปุเขตโฉนดที่ดินมีมาตรฐานเดียวกันหรือไม่ เช่น ไขว้ระยะมีความยาวเท่ากันหรือไม่ ใช้แรงดึงโซ่เท่ากันหรือไม่ เดิมเจ้าหน้าที่ได้ทำการรังวัดไว้มีความละเอียดรอบคอบหรือไม่ เป็นต้น หากทำการรังวัดปุเขตโฉนดที่ดินให้ก็อาจไม่ตรงกับจุดเดิมที่แท้จริงก็ได้

(4) หลักเขตที่ปักไว้ในที่ดินมีความสำคัญกับแผนที่ชั้นสองมาก เพราะจะต้องใช้หลักเขตที่ปักไว้ในที่ดินเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อทำการรังวัดไปหามุมเขตหรือหลักเขตที่มีกรณีพิพาท ถ้าหลักเขตที่ดินที่ใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการรังวัดคลาดเคลื่อนเล็กน้อย เช่น อยู่ในบริเวณมีการก่อสร้างหรือมีการถมดินจะถูกเคลื่อนย้ายไปโดยสภาพแวดล้อม หลักเขตดังกล่าวอาจจะพิสูจน์ไม่ได้ว่า จะอยู่ในตำแหน่งที่ถูกจริงหรือไม่ เพราะไม่ได้วัดระยะยึดโยงจากถาวรวัตถุ (พยาน) ในบริเวณใกล้เคียงเพื่อไว้ตรวจสอบด้วย ส่วนแผนที่ชั้นหนึ่งแม้หลักเขตที่ดินจะสูญหาย แต่หมดหลักฐานแผนที่เก่าที่ใช้ในการโยงยึดหลักเขตที่ดินที่สูญหาย ยังคงปรากฏอยู่ตรงตามตำแหน่งเดิมก็สามารถใช้หมดหลักฐานแผนที่นั้น ทำการรังวัดตามรายการรังวัดเดิมย้อนกลับไปหามุมเขตบริเวณพิพาทได้ ซึ่งหมดหลักเขตที่ดินหรือหมดหลักฐานแผนที่ดังกล่าวที่ปักไว้ในที่ดินเรียกว่า **“หลักฐานในที่ดิน”** ดังนั้น การปุเขตโฉนดที่ดิน ถ้าหลักฐานในที่ดินที่ใช้ทำการรังวัดไม่อยู่ในตำแหน่งที่ถูกจริง การปุเขตโฉนดที่ดินก็ไม่ถูกต้องด้วย

(5) การปุเขตโฉนดที่ดินตามคำสั่งศาลจะทำการรังวัดปุเขตได้ต้องประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้

1. มีหลักฐานการรังวัดเดิมและได้ทำการรังวัดไว้ถูกต้องด้วย

2. มีหลักฐานในที่ดิน คือ ถ้าเป็นแผนที่ชั้นหนึ่ง จะต้องเป็นหลักเขตที่ดินหรือหมดหลักฐานแผนที่ก็ได้ ส่วนแผนที่ชั้นสองจะต้องมีหลักเขตที่ดิน ซึ่งหลักฐานในที่ดินดังกล่าวจะต้องเพียงพอและจะต้องอยู่ในตำแหน่งเดิมที่ไม่ถูกเคลื่อนย้ายด้วย

(6) สาเหตุที่ไม่อาจทำการรังวัดปุเขตโฉนดที่ดินตามคำสั่งศาลได้ ดังนี้

1. ไม่มีหลักฐานการรังวัดเดิมหรือไม่มีหลักฐานในที่ดินเพียงพอ ใดๆ อย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง ซึ่งมีเหตุผลตามข้อ (4)

2. โจทก์และจำเลยพิพาทแนวเขตกันเพียงเล็กน้อย เช่น ต่างกันเพียง 0.0010 เส้น (4 ซม.) และศาลต้องการให้รังวัดปุเขตโฉนดที่ดิน ให้ทราบว่า ฝ่ายโจทก์หรือจำเลยนำชี้ตรงกับเขตโฉนดที่ดินหรือไม่ ซึ่งไม่อาจทำได้ตามเหตุผลในข้อ (3)

(7) การปุเขตโฉนดที่ดินตามคำสั่งศาลตามข้อ (5) กระทำได้ 2 วิธี คือ

1. การปุเขตโฉนดที่ดินโดยทางตรง คือ สามารถทำการรังวัดตามรายการรังวัดเดิมโดยนำรายการรังวัดเดิมและที่รังวัดใหม่ (โจทก์และจำเลยนำชี้) มาขึ้นรูปแผนที่หรือคำนวณพิกัดฉากได้ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน กรณีนี้สามารถชี้ตำแหน่งในที่ดิน แสดงรูปแผนที่หรือให้ระยะต่าง ๆ ตามที่ศาลต้องการได้โดยถูกต้อง

2. การปุเขตโฉนดที่ดินโดยทางอ้อม คือ แผนที่ชั้นสอง ซึ่งไม่สามารถทำการรังวัดตามรายการรังวัดเดิม เพราะมีสิ่งปลูกสร้างหรือมีหลักฐานในที่ดินหลงเหลืออยู่ไม่เพียงพอที่จะทำการรังวัดตามรายการรังวัดเดิมได้ แต่มีหลักเขตที่ดินเก่า (อย่างน้อยควรมี 3 หลักและอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม) ในที่ดินใช้เป็นหลักฐานร่วมกับรายการรังวัดใหม่ เมื่อนำรูปแผนที่เก่าและใหม่ครอบรูปกัน โดยใช้หลักเขตที่ดินดังกล่าว

เป็นจุดตรึงรูปแผนที่ทั้งสองและจุดทั้งสามจะต้องทับกันสนิท ซึ่งสามารถแสดงตำแหน่งเขตโฉนดที่ดินในรูปแผนที่พิพาทได้โดยใกล้เคียง ถ้าต้องการทราบระยะที่ไม่ได้รังวัดโดยตรงในที่ดินก็ต้องใช้วิธีจับระยะตามมาตราส่วน ซึ่งตัวเลขของระยะขึ้นอยู่กับมาตราส่วนของแผนที่ กรณีนี้ ถ้าศาลต้องการทราบระยะที่ไม่ได้วัดระยะในที่ดินโดยตรงก็จะให้ระยะได้โดยประมาณเท่านั้น

อนึ่ง การปูเขตโฉนดที่ดินดังกล่าวข้างต้น เขตโฉนดที่ดินอาจไม่ตรงกับที่โจทก์และจำเลยนำชี้เขตพิพาท ดังนั้น **จึงจำเป็นต้องให้โจทก์และจำเลยนำชี้ก่อน** ถ้าศาลสั่งให้ปูเขตโฉนดที่ดินด้วย หากมีหลักฐานเพียงพอ ดังกล่าวก็ต้องปูเขตให้ตามคำสั่งศาล ซึ่งเป็นอีกเขตหนึ่งรวมเป็น 3 เขต คือ เขตที่โจทก์นำชี้ เขตที่จำเลยนำชี้ และเขตโฉนดที่ดิน

(8) กรณีไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะปูเขตโฉนดที่ดินตามคำสั่งศาลตามข้อ (6) เจ้าหน้าที่จะจำลองแผนที่ตามที่โจทก์และจำเลยนำชี้ และจำลองแผนที่ในโฉนดที่ดินส่งให้ศาลถ้าแผนที่มาตราส่วนต่างกันก็ต้องขยายมาตราส่วนให้เท่ากัน เพื่อให้ศาลนำไปครอบรูปเอาเอง สาเหตุที่ต้องให้ครอบรูปเองก็เพราะตำแหน่งในรูปแผนที่ที่ได้จากการครอบรูปไม่แน่นอน ซึ่งศาลนำไปพิจารณาได้ ดังนี้

1. กรณีแผนที่ในโฉนดที่ดินเป็นแผนที่เก่าชนิดมีและไม่มีหลักเขต (แผนที่ชั้นสอง) ไม่ควรใช้วิธีครอบรูป เพราะไม่ทราบว่า จุดใดถูกจุดใดผิด และเดิมทำการรังวัดมีความคลาดเคลื่อนมากน้อยอย่างไร

2. กรณีแผนที่ในโฉนดที่ดินเป็นแผนที่ใหม่ (ปักหลักเขต) หรือแผนที่รังวัดใหม่ (ร.ว.ม.) ซึ่งหลักฐานแผนที่เดิมไม่มีหรือสูญหาย แต่พบหลักเขตในที่ดินอย่างน้อย 3 หลัก และอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม เมื่อนำรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินครอบกับรูปแผนที่พิพาท โดยใช้หลักเขตเป็นจุดครอบ ถ้าหลักเขตดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งที่ใกล้เคียงกันทุก ๆ จุด ก็จะทราบเขตโฉนดที่ดินในแผนที่พิพาทได้โดยประมาณ

ถ้าหลักฐานในที่ดินสูญหายหรือมีเหลืออยู่ไม่เพียงพอก็ไม่ควรครอบรูปเพื่อหาเขตโฉนดที่ดินในแผนที่พิพาท นอกจากจะต้องทราบความแตกต่างของแต่ละด้านระหว่างรูปแผนที่ทั้งสองเท่านั้น

อนึ่ง กรณีศาลขอให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการรังวัด แสดงการครอบรูปให้ดูในขณะที่ถูกเบิกความเป็นพยานต่อศาล เจ้าหน้าที่จะทำได้เฉพาะกรณี ข้อ (8) 2. บรรค 1 เท่านั้น

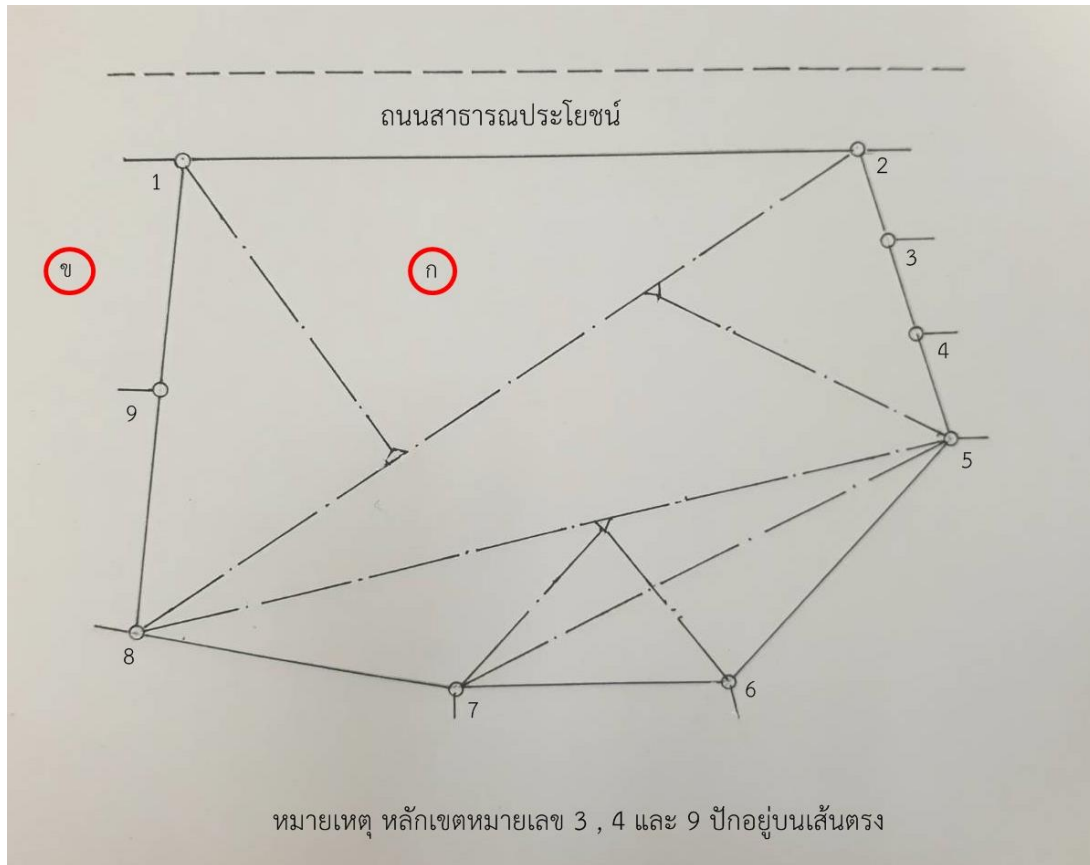
(9) การปูเขตโฉนดที่ดินนั้น ถ้าโฉนดที่ดินของโจทก์และจำเลย เจ้าหน้าที่ดำเนินการไว้ถูกต้อง ไม่คลาดเคลื่อน เมื่อปูเขตโฉนดที่ดินแปลงหนึ่งแปลงใด (ด้านที่พิพาท) ที่ได้มีการรังวัดใหม่ครั้งสุดท้าย ก็ให้ถือว่าเป็นเขตโฉนดที่ดินแปลงข้างเคียงของอีกฝ่ายหนึ่งด้วย ซึ่งหมายความว่า เป็นเขตโฉนดที่ดินทั้ง 2 ฝ่ายนั่นเอง เช่น โฉนดที่ดินของโจทก์ด้านที่ติดกับโฉนดที่ดินของจำเลย ได้มีการรังวัดใหม่และได้มีการแก้ไขเขต ตามมาตรา 69 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ไปโดยถูกต้องแล้ว เมื่อปูเขตโฉนดที่ดินของโจทก์ด้านดังกล่าว ก็ต้องถือว่าเป็นเขตโฉนดที่ดินของจำเลยด้วย แม้ว่าโฉนดที่ดินของจำเลยยังไม่ได้มีการรังวัดใหม่ และยังไม่ได้แก้ไขเขตให้ตรงกับเขตการครอบครอง ตามมาตรา 69 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ก็ตาม แต่ก็ต้องถือว่าได้ถูกแก้ไขไปแล้วโดยนิตินัย เพราะได้มีการรับรองเขตโดยไม่มีการสมยอมเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายไปโดยชอบแล้ว แต่ถ้าเจ้าหน้าที่ยังขึ้นปูเขตโฉนดที่ดินของจำเลยตามรูปแผนที่ซึ่งยังไม่ได้แก้ไขเขตให้ตรงกับโฉนดที่ดินของโจทก์โดยไม่ได้แจ้งข้อเท็จจริงให้ศาลทราบ แนวเขตโฉนดที่ดินของโจทก์และจำเลยก็จะทับกัน ทำให้ศาลเข้าใจผิด เป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง

ในกรณีโฉนดที่ดินของโจทก์หรือของจำเลย ได้ดำเนินการไว้ไม่ถูกต้องมาแต่เดิม เช่น ได้ออกโฉนดที่ดินทับโฉนดตราจอง หรือมีการแก้ไขเขตโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น ก็จำเป็นต้องปูเขตโฉนดที่ดินทั้งสองฝ่าย เพื่อให้ศาลพิจารณาตัดสินว่า ฝ่ายใดจะมีกรรมสิทธิ์ดีกว่ากัน

(อ้างอิงจากคำบรรยายของอธิบดีกรมที่ดิน ที่ใช้เป็นเอกสารประกอบการบรรยายแก่ผู้พิพากษา เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2529 ซึ่งเขียนโดยผู้อำนวยการกองควบคุมแผนที่)

ตัวอย่างประกอบคำอธิบาย เรื่อง การรังวัดทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล

1. ความหมายที่ว่า “ไม่มีหลักฐานในที่ดินเพียงพอ” ตามข้อ (6)

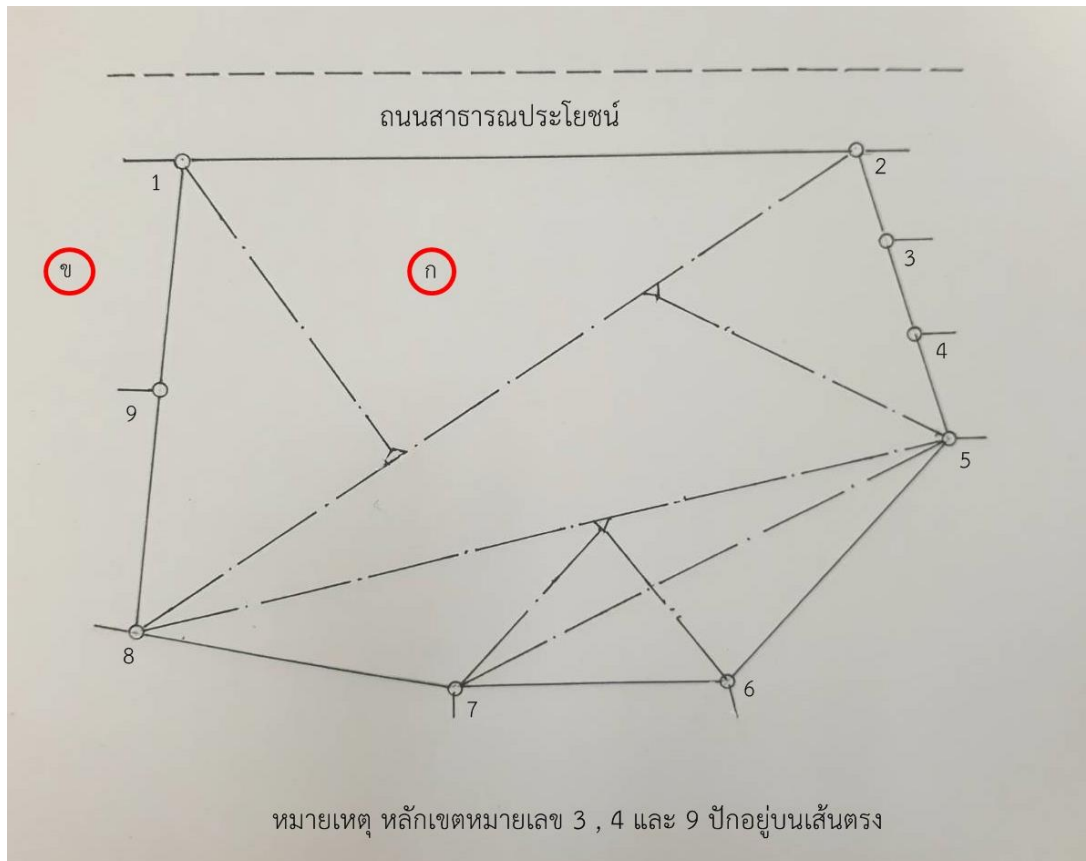
รูปที่ 1

ตามรูปที่ 1. โฉนดที่ดิน ก และ ข พินิจแนวนเขตกันระหว่างหลักเขตหมายเลข 1 และ 9

โฉนดที่ดิน ก เดิมทำการรังวัดด้วยไซ้เป็นรูปสามเหลี่ยม มีหลักฐานในที่ดิน คือ หลักเขตหมายเลข 2 และ 7 ส่วนหลักเขตอื่นๆสูญหาย จึงไม่สามารถทำการรังวัดปุเขตโฉนดที่ดินตามรายการรังวัดเดิมได้ตามข้อ (6) 1

แต่ถ้าพบหลักเขตหมายเลข 2 และ 8 แม้หลักเขตอื่นๆสูญหาย ก็สามารถทำการรังวัดตรวจสอบตามรายการรังวัดเดิมต่อเนื่องไปหาจุด 1 และ 9 ที่พิพาทได้

2. ความหมายที่ว่า “มีหลักเขตที่ดินเก่า” อย่างน้อยควรมี 3 หลัก และอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมตามข้อ (8) 2

รูปที่ 2.

ตามรูปที่ 2 โฉนดที่ดิน ก และ ข พิกัดแนวเขตกันระหว่างหลักเขตหมายเลข 1 และ 9 ต้องการปูเขตโฉนดที่ดิน ก เพราะมีการรังวัดใหม่ซึ่งได้ทำการรังวัดด้วยโซ่เป็นรูปสามเหลี่ยมไว้ แต่เมื่อจะทำการปูเขตโฉนดที่ดิน ก มีสิ่งปลูกสร้างภายในแปลงที่ดิน จึงต้องทำการรังวัดด้วยกล้องอิโอดิโลห์เป็นวงรอบรูปรอบๆ ถ้าใช้หลักเขตหมายเลข 2 , 6 และ 8 ที่ยังมีอยู่ในที่ดินเป็นจุดครอบรูปแผนที่ ถือว่า หลักเขตดังกล่าว “อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม” แต่ถ้าใช้หลักเขตหมายเลข 2 , 3 และ 4 ที่ยังมีอยู่ในที่ดินเป็นจุดครอบรูปแผนที่ ถือว่า หลักเขตดังกล่าว “อยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม” เพราะจะทำให้รูปแผนที่ที่จุด 5 , 6 , 8 , 9 และ 1 แกว่ง หรือคลาดเคลื่อนจากตำแหน่งที่ถูกต้องจริง

ถ้าโฉนดที่ดินของโจทก์และจำเลย ได้ดำเนินการไว้ถูกต้องไม่คลาดเคลื่อน เมื่อปูเขตโฉนดที่ดินแปลงหนึ่งแปลงใด (ด้านพิพาท) ที่ได้มีการรังวัดใหม่ครั้งหลังสุดก็ต้องถือว่าเป็นเขตโฉนดที่ดินแปลงข้างเคียงของอีกฝ่ายหนึ่งตามข้อ (9) ด้วย

ส่วนค่าใช้จ่ายในการรังวัดทำแผนที่พิพาทให้คิดใช้จ่ายแบบเหมาจ่ายโดยอนุโลม (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 25689 ลงวันที่ 2 สิงหาคม 2542 และระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรับคำขอ การนัดรังวัด และการเรียกค่าใช้จ่ายในการรังวัดเฉพาะราย พ.ศ. 2547 ข้อ 13)

สรุปแนวทางการรังวัดทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล

1. รับเรื่องนัดเร็วเป็นกรณีพิเศษ ไม่ต้องขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัด
2. การนัดรังวัดโดย โจทก์, จำเลย เห็นด้วย
3. นัดจำรังวัดจ่ายคนละครึ่ง หรือตามที่ศาลแจ้งมา
4. แจ้งข้างเคียงทุกแปลงที่เกี่ยวข้อง
5. เจ้าหน้าที่ทำการตามคำสั่งศาลโดยเคร่งครัด
6. ใช้วัสดุคงทน เช่น ไม้แก่น เสาคอนกรีต ตะปูคอนกรีต ฯลฯ ปักตามที่โจทก์/จำเลยนำชี้ และโยงยึดถาวรวัตถุและหมุดหลักฐานแผนที่
7. ขณะทำการรังวัดมีผู้คัดค้านให้บันทึกชี้แจงให้ผู้โต้แย้ง หรือคัดค้านไปใช้สิทธิทางศาลและทำการรังวัดต่อไป
8. ศาลสั่งให้ปุเขตโฉนดที่ดิน (หนังสือรับรองการทำประโยชน์ไม่สามารถทำการรังวัดปุเขตที่ดิน)
  - ตรวจสอบหลักฐานแผนที่เดิมถูกต้องตามหลักวิชาการ
  - ใช้หลักฐานแผนที่ตรวจสอบในที่ดิน
  - ให้ปุเขตโฉนดตามศาลสั่ง ถ้าในที่ดินมีหมุดหลักเขต และหมุดหลักฐานแผนที่เพียงพอและมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ

สรุปแนวทางพิจารณาว่าการจะปุเขตโฉนดที่ดินได้หรือปุเขตโฉนดที่ดินไม่ได้

ก. การปุเขตโฉนดที่ดินได้

1. มีหลักฐานการรังวัดเดิมและได้ทำการรังวัดไว้ถูกต้อง
2. มีหลักฐานในที่ดิน คือ
  - 2.1 ถ้าเป็นแผนที่ชั้นหนึ่ง จะต้องมีหลักเขตที่ดินหรือหมุดหลักฐานแผนที่ก็ได้
  - 2.2 ถ้าเป็นแผนที่ชั้นสอง จะต้องมีหลักเขตที่ดินที่ไม่ถูกเคลื่อนย้ายและมีจำนวนเพียงพอ

ต่อการตรวจสอบตำแหน่งที่ดินเดิมด้วย

เมื่อมีทั้งสองข้อ 1 และ 2 ก็จะสามารถปุเขตโฉนดที่ดินได้

ข. การปุเขตโฉนดที่ดินไม่ได้

1. ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งจากข้อ 1 หรือ 2 จะถือว่าปุเขตโฉนดที่ดินไม่ได้
2. หากมีข้อ 1 และ 2 แต่ไม่สามารถที่จะทำการตรวจสอบของเดิมได้ ก็ถือว่าปุเขตโฉนดที่ดินไม่ได้

เช่นกัน

3. หนังสือรับรองการทำประโยชน์ไม่สามารถทำการรังวัดปุเขตที่ดิน เนื่องจากขาดหลักฐานในที่ดิน คือไม่มีหลักเขตที่ดินให้ตรวจสอบและมีแนวเขตการครอบครองทำประโยชน์ที่ไม่แน่นอน จึงไม่สามารถทำการรังวัดตรวจสอบตามหลักวิชาการได้

(แนวตอบข้อหารือศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0705/3094 ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2532 เรื่อง การปุโฉนดที่ดิน)

การดำเนินการกรณีปุเขตโฉนดที่ดินไม่ได้

1. ให้จำลองรูปแผนที่หลังโฉนดโดยย่อหรือขยายรูปแผนที่โฉนดให้เท่ามาตราส่วนของแผนที่พิพาทที่ส่งศาลแยกต่างหากจากแผนที่พิพาท
2. แผนที่พิพาทใช้มาตราส่วนที่เหมาะสม โดยต้องแสดงรายละเอียดแผนที่ที่โจทก์ และจำเลยนำชี้ พร้อมถาวรวัตถุ (เช่น รั้ว, กำแพง, หรือแนวคันนา) ไว้ในแผนที่ให้ถูกต้องตามตำแหน่งจริงในที่ดิน
3. ทำแผนที่พิพาทเสร็จ ให้ส่งแผนที่ให้ศาล พร้อมชี้แจงข้อเท็จจริงรายงานให้ศาลทราบ

5. กรณีที่ช่างรังวัดไม่สามารถหาหลักฐานที่จะยืนยันได้ว่าสาธารณประโยชน์นั้นมีอยู่เพียงใด ให้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ และให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาสั่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งอาจจะให้หัวหน้างานหรือหัวหน้าฝ่ายรังวัดออกไปดำเนินการเองก็ได้

6. ถ้าหากการพิจารณาร่วมกันตามข้อ 4. ไม่เป็นที่ตกลงกัน ให้ช่างรังวัดชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงพร้อมกับส่งเอกสารหลักฐานต่างๆ เสนอไปตามลำดับให้กรมที่ดินเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ปัญหาที่พบบ่อยในการรังวัดตรวจสอบแนวเขตที่ดินสาธารณประโยชน์คือเจ้าของที่ดินข้างเคียงคัดค้านการรังวัด ซึ่งสามารถแยกตามประเด็นการคัดค้านได้ 2 ประเด็นคือ การคัดค้านในวันทำการรังวัด และการคัดค้านภายหลังวันทำการรังวัด ซึ่งช่างรังวัดจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับการรับคำขอคัดค้านตามแต่ละกรณีตามนัยหนังสือ ที่ มท 0705/ว 9002 ลงวันที่ 2 พฤษภาคม 2531 ดังนี้

กรณีการคัดค้านในวันทำการรังวัด

ให้ช่างผู้ทำการรังวัดรับคำขอคัดค้านไว้ โดยใช้บันทึกถ้อยคำ (ทต. 16) แจ้งให้ผู้ขอและผู้คัดค้านทราบว่าการคัดค้านครั้งนี้ไม่ได้เป็นการคัดค้านแนวเขตตามมาตรา 69 ทวิ แห่ง ประมวลกฎหมายที่ดิน และให้ผู้คัดค้านนำชี้แนวเขตเพื่อทำแผนที่แสดงเขตคัดค้าน โดยอนุโลมถือปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยกและรวมโฉนดที่ดิน พ.ศ. 2527 หมวด 1 ข้อ 5 การรับคำคัดค้านในกรณีนี้ ต้องเป็นกรณีผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงเป็นผู้คัดค้านเท่านั้น เมื่อได้ทำการรังวัดเสร็จแล้วให้มีหนังสือนำเรียนหน่วยงานผู้ขอรังวัดเพื่อทราบข้อเท็จจริงพร้อมส่งรูปแผนที่ให้เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป กรณีที่ผู้คัดค้านการรังวัดไม่ใช่ผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียง ให้ผู้ขอรังวัดทำความเข้าใจกับผู้คัดค้านให้เป็นที่ยอมรับก่อน และให้บันทึกข้อเท็จจริงตามกรณีดังกล่าวรวมเรื่องไว้ หากคู่กรณีสามารถทำความเข้าใจกันได้จึงดำเนินการเรื่องรังวัดต่อไปได้ หากตกลงกันไม่ได้ และของตรงวัดไว้ให้พิจารณาดำเนินการตามนัยระเบียบ ว่าด้วยการรายงานผลการปฏิบัติงานและการจัดการงานค้าง พ.ศ. 2555 ข้อ 66 วรรคสามต่อไป

กรณีการคัดค้านภายหลังวันทำการรังวัด

ให้ผู้คัดค้านยื่นคำขอคัดค้านต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานที่ดินฯ โดยใช้คำขอ (ท.ด. 9) เมื่อเจ้าพนักงานที่ดินรับคำคัดค้านแล้วให้สำนักงานที่ดินฯ มีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานผู้ขอรังวัดทราบว่ากรณีมีผู้คัดค้านการรังวัดภายหลังวันทำการรังวัด ต้องดำเนินการนัดผู้ขอและผู้คัดค้าน ไปนำชี้แนวเขตในที่ดินเพื่อให้ช่างรังวัดทำแผนที่แสดงเขตคัดค้านตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยกและรวมโฉนดที่ดิน พ.ศ.2527 ลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2527 หมวด 1 ข้อ 5 และที่เกี่ยวข้อง พร้อมแจ้งค่าใช้จ่ายในการรังวัดให้หน่วยงานผู้ขอรังวัดทราบ เพื่อวางเงินค่ามัดจำรังวัดเพิ่มเติมต่อไป หากหน่วยงานผู้ขอรังวัดไม่มาวางเงินค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมหรือไม่มาดำเนินการภายในกำหนดหรือไม่ประสงค์จะทำการรังวัดทำแผนที่คัดค้านให้พิจารณาดำเนินการตามนัยระเบียบ ว่าด้วยการรายงานผลการปฏิบัติงานและการจัดการงานค้าง พ.ศ. 2555 ข้อ 66 วรรคสาม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งจำหน่ายคำขอดังกล่าว ออกจากบัญชีงานค้างต่างๆ และให้ถือเป็นงานเสร็จ พร้อมมีหนังสือแจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้ขอและผู้คัดค้านทราบ

3.10 การรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 8 ตรี “ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ อธิบดีอาจจัดให้มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเพื่อแสดงเขตไว้เป็นหลักฐาน

แบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (กฎกระทรวง ฉบับที่ 26 พ.ศ. 2516 ฯ)

ที่ดินตามวรรคหนึ่งแปลงใดยังไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เขตของที่ดินดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักฐานของทางราชการ

กฎกระทรวง ฉบับที่ 26 พ.ศ. 2516 ข้อ 1 ทบวงการเมืองผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ประสงค์จะให้หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง สำหรับที่ดินแปลงใด ให้แสดงความประสงค์ต่ออธิบดี

กฎกระทรวง ฉบับที่ 45 พ.ศ. 2537 ข้อ 2 เมื่อได้รับคำขอตามข้อ 1 ให้อธิบดีจัดให้มีการสอบสวนและรังวัดทำแผนที่ตามวิธีการรังวัดเพื่อออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน และประกาศการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ให้ประชาชนทราบมีกำหนดสามสิบวัน โดยปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขาหนึ่งฉบับ ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่หรือที่ทำการเขตหนึ่งฉบับ และในบริเวณที่ดินนั้นหนึ่งฉบับ สำหรับในเขตเทศบาล ให้ปิดไว้ ณ สำนักงานเทศบาลอีกหนึ่งฉบับด้วย ในประกาศดังกล่าวให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่ดินที่จะออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง และกำหนดระยะเวลาที่ผู้มีส่วนได้เสียจะคัดค้านไว้ด้วย ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันประกาศ ถ้าไม่มีผู้คัดค้าน ให้ดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงต่อไป

ในกรณีที่มีผู้คัดค้าน ให้อธิบดีรอการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงไว้แล้วดำเนินการ ดังนี้

(1) ในกรณีที่ผู้คัดค้านไม่มีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินและไม่ไปใช้สิทธิทางศาลภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คัดค้าน ให้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงได้ หากผู้คัดค้านไปใช้สิทธิทางศาลให้รอการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเฉพาะส่วนที่คัดค้าน จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลแสดงว่าผู้คัดค้านไม่มีสิทธิในที่ดินนั้น

(2) ในกรณีที่ผู้คัดค้านมีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ให้รอการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเฉพาะส่วนที่คัดค้านไว้ก่อน และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตรวจสอบสิทธิในที่ดินของผู้คัดค้านว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ถ้าปรากฏว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงและแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบภายในเจ็ดวัน

(3) แต่วันที่ทราบผลการตรวจสอบ และถ้าปรากฏว่าได้มาโดยชอบ ให้แจ้งให้ผู้คัดค้านทราบโดยเร็ว แล้วระงับการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเฉพาะส่วนนั้น

การประมาณการระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดิน ด่วนที่สุด ที่ มท 0511.4/ว 31483 ลงวันที่ 19 ตุลาคม 2547 เรื่อง การรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ดังนี้

มาตรฐานวันทำการรังวัดออกหรือตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง
พ.ศ.2547

จำนวนเนื้อที่	วันทำการรังวัด	หมายเหตุ
ไม่เกิน 3 ไร่	1	1. เนื้อที่มากกว่า 3,500 ไร่ แต่ไม่เกิน 10,000 ไร่ ให้เพิ่ม
เกิน 3 ไร่ ไม่เกิน 10 ไร่	2	วันทำการรังวัด 1 วัน ทุก 300 ไร่เศษ ของ 300 ไร่ ให้
เกิน 10 ไร่ ไม่เกิน 25 ไร่	3	เพิ่มวันทำการรังวัดอีก 1 วัน
เกิน 25 ไร่ ไม่เกิน 45 ไร่	4	2. เนื้อที่ส่วนที่เกิน 10,000 ไร่ ให้เพิ่มวันทำการรังวัด
เกิน 45 ไร่ ไม่เกิน 70 ไร่	5	1 วัน ทุก 500 ไร่เศษของ 500 ไร่ ให้เพิ่มวันทำการ
เกิน 70 ไร่ ไม่เกิน 100 ไร่	6	รังวัดอีก 1 วัน
เกิน 100 ไร่ ไม่เกิน 150 ไร่	7	3. กรณีต้องทำการรังวัดแสดงเขตผู้บุกรุก หรือคัดค้าน
เกิน 150 ไร่ ไม่เกิน 200 ไร่	8	การรังวัด ให้เพิ่มวันทำการรังวัดได้ 1 วัน ต่อผู้บุกรุก
เกิน 200 ไร่ ไม่เกิน 300 ไร่	9	หรือคัดค้าน จำนวน 5 ราย
เกิน 300 ไร่ ไม่เกิน 400 ไร่	10	4. หากที่ดินผู้บุกรุกหรือคัดค้านตามข้อ 3 เนื้อที่รวมกัน
เกิน 400 ไร่ ไม่เกิน 500 ไร่	11	เกินกว่า 15 ไร่ หรือแปลงใดแปลงหนึ่งของผู้บุกรุก
เกิน 500 ไร่ ไม่เกิน 650 ไร่	12	หรือคัดค้านเกินกว่า 15 ไร่ แต่ไม่เกิน 50 ไร่ ให้เพิ่ม
เกิน 650 ไร่ ไม่เกิน 800 ไร่	13	วันทำการรังวัดได้ อีก 1 วัน หากเกินกว่า 50 ไร่
เกิน 800 ไร่ ไม่เกิน 1,000 ไร่	14	ให้เพิ่มวันทำการรังวัดได้อีก 1 วัน
เกิน 1,000 ไร่ ไม่เกิน 1,200 ไร่	15	5. ในกรณีที่มีปัญหาอุปสรรคในการรังวัด เช่น
เกิน 1,200 ไร่ ไม่เกิน 1,450 ไร่	16	- เป็นที่รกทึบจะต้องทำการแผ้วถางก่อนทำการรังวัด
เกิน 1,450 ไร่ ไม่เกิน 1,700 ไร่	17	- มีปัญหาเรื่องแนวเขตที่จะต้องทำการตรวจสอบ
เกิน 1,700 ไร่ ไม่เกิน 2,000 ไร่	18	- สภาพที่ดินเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการรังวัดและ
เกิน 2,000 ไร่ ไม่เกิน 2,300 ไร่	19	ทำแผนที่
เกิน 2,300 ไร่ ไม่เกิน 2,600 ไร่	20	ให้บันทึกผู้ขอและ/หรือ ผู้ปกครองท้องถิ่นเป็นหลักฐาน
เกิน 2,600 ไร่ ไม่เกิน 2,900 ไร่	21	เพื่อเสนอเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อพิจารณาอนุญาตให้เพิ่ม
เกิน 2,900 ไร่ ไม่เกิน 3,200 ไร่	22	วันทำการรังวัดได้ตามความจำเป็น
เกิน 3,200 ไร่ ไม่เกิน 3,500 ไร่	23	

* เว้นตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0511.4/ว 31483 ลงวันที่ 19 ตุลาคม 2547

ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. 2517 (วิธีการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงบริเวณที่มีระวางแผนที่แล้ว ให้ถือปฏิบัติตามนัยระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดและการลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่ กรณีออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย พ.ศ.2527 ลงวันที่ 12 กันยายน 2527 โดยอนุโลม)

ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2520

ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2520

ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2522

ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2530

ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2539

ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเพิกถอนหรือแก้ไขหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. 2529 (วิธีการรังวัดตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ให้อนุโลมปฏิบัติเช่นเดียวกับการรังวัดสอบเขตโฉนดที่ดิน ปี พ.ศ.2527)

3. การรังวัดทำแผนที่อื่น ๆ

การชี้ตำแหน่งที่ดิน หมายถึง การชี้ตำแหน่งเพื่อให้ทราบที่ตั้งของที่ดินนั้น มิใช่เป็นการรังวัดสอบเขตตามระเบียบกรมที่ดิน ซึ่งขณะนั้นกรมที่ดินได้มีบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับการชี้ตำแหน่งที่ดินกับหน่วยราชการต่าง ๆ ดังนี้

- ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการชี้ตำแหน่งที่ดินเพื่อยึดทรัพย์สินนายประกันตามคำสั่งศาล พ.ศ. 2526 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2526

- ข้อปฏิบัติระหว่างกรมที่ดินและกรมบังคับคดีเกี่ยวกับการชี้ตำแหน่งที่ดินเพื่อยึดทรัพย์สินนายประกันตามคำสั่งศาล พ.ศ. 2526

- บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมสรรพากรเกี่ยวกับการชี้ตำแหน่งที่ดินเพื่อทำการยึดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร พ.ศ. 2528 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2528

- บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมแรงงาน เกี่ยวกับการชี้ตำแหน่งที่ดินเพื่อทำการยึดทรัพย์สินของผู้ไม่จ่ายเงินสมทบกองทุนทดแทนหรือเงินเพิ่ม ลงวันที่ 17 กันยายน 2529

- บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับสำนักงาน ก.พ. เกี่ยวกับการชี้ตำแหน่งที่ดินเพื่อยึดทรัพย์สินของลูกหนี้สำนักงาน ก.พ. ลงวันที่ 14 กันยายน 2533

- บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน เกี่ยวกับการชี้ตำแหน่งที่ดิน เพื่อทำการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้สถาบันการเงิน พ.ศ. 2544

โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. การรับคำขอ เมื่อได้รับหนังสือจากหน่วยงานที่ขอพร้อมทั้งโฉนดที่ดินแล้วให้ลงบัญชีรับคำขอค้นหารายชื่อและที่อยู่ของเจ้าของที่ดินข้างเคียง แล้วส่งให้ฝ่ายรังวัดรับเรื่องลงบัญชีควบคุมงานรังวัดในสำนักงานที่ดิน

2. ให้ฝ่ายรังวัดค้นหาหลักฐานแผนที่ และรายละเอียดอื่น ๆ ในระวางแผนที่ เพื่อตรวจสอบหาตำแหน่งที่ดิน เช่น วัด ทางแยก เป็นต้น ถ้าในระวางไม่มีรายละเอียดเพียงพอให้ตรวจสอบระวางรูปถ่ายทางอากาศ หรือแผนที่ภูมิประเทศ เพื่อเป็นแนวทางชี้เข้าไปหาตำแหน่งที่ดิน ที่จะทำการตรวจสอบ หากแปลงใดไม่ทราบตำแหน่งในแผนที่ จะใช้วิธีสอบถามจากผู้ปกครองท้องที่หรือเจ้าของที่ดินข้างเคียง เพื่อทำแผนที่สังเขปไว้ก่อนก็ได้

3. กรณีไม่มีหลักฐานที่สามารถชี้ตำแหน่งที่ดินได้ ให้แจ้งหัวหน้าหน่วยงานที่ขอทราบ

4. การนัดชี้ตำแหน่งและแจ้งหน่วยงานที่ขอ ให้นัดรังวัดเป็นกรณีพิเศษ ไม่ต้องนัดตามลำดับคำขอ แล้วแจ้งให้หน่วยงานที่ขอทราบไม่น้อยกว่า 25 วัน โดยใช้แบบพิมพ์ที่กำหนดขึ้นของกรมที่ดิน

5. การตรวจสอบในที่ดิน เมื่อเดินทางไปถึงที่ดินให้สอบถามเจ้าของที่ดินข้างเคียงและผู้ปกครองท้องที่ (ถ้ามี) เพื่อให้ทราบตำแหน่งที่ดิน เสร็จแล้วให้ทำการรังวัดตรวจสอบตามหลักฐานแผนที่นั้น ๆ หรือหลักฐานอื่น ๆ ของที่ดินแปลงนั้น พร้อมทั้งจัดทำรายการรังวัดแสดงรายละเอียดใช้ในการตรวจสอบตำแหน่งที่ดิน

6. หากมีผู้โต้แย้ง คัดค้าน หรือขัดขวาง การชี้ตำแหน่ง หรือมีเหตุขัดข้องอย่างอื่น ไม่สามารถชี้ตำแหน่งได้ ให้บันทึกข้อเท็จจริงร่วมกับผู้แทนหน่วยงานที่ขอ โดยทำเป็นฉบับเมื่อลงนามแล้วมอบให้ผู้แทนหน่วยงานที่ขอหนึ่งฉบับ

7. การรายงานผล ให้ฝ่ายรังวัดเสนอเจ้าพนักงานที่ดินและให้สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสาขาแจ้งผลการดำเนินการให้หน่วยงานที่ขอทราบ แล้วเก็บเรื่องทั้งหมดไว้ในสารบบที่ดิน

8. ที่ดินที่จะตรวจสอบเป็นหนังสือสำคัญอย่างอื่น เช่น น.ส. 3 หรือหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินประเภทอื่น ๆ ให้สำนักงานที่ดินอำเภอท้องที่ที่ดินตั้งอยู่ดำเนินการ

(ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการชี้ตำแหน่งที่ดินเพื่อยึดทรัพย์สินายประกันตามคำสั่งศาล พ.ศ. 2526 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2526 ข้อปฏิบัติระหว่างกรมที่ดินและกรมบังคับคดีเกี่ยวกับการชี้ตำแหน่งที่ดินเพื่อการยึดทรัพย์สินายประกันตามคำสั่งศาล พ.ศ. 2526 บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมสรรพากรเกี่ยวกับการชี้ตำแหน่งที่ดินเพื่อทำการยึดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร พ.ศ. 2528 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2528, บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมแรงงาน เกี่ยวกับการชี้ตำแหน่งที่ดิน เพื่อทำการยึดทรัพย์สินของผู้ไม่จ่ายเงินสมทบกองทุนทดแทนหรือเงินเพิ่ม ลงวันที่ 17 กันยายน 2529, บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับสำนักงาน ก.พ. เกี่ยวกับการชี้ตำแหน่งที่ดินเพื่อการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้สำนักงาน ก.พ. ลงวันที่ 14 กันยายน 2533, บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินเกี่ยวกับการชี้ตำแหน่งที่ดิน เพื่อทำการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้สถาบันการเงิน พ.ศ. 2544)

5. คัดค้านแนวเขตที่ดินที่ทำการรังวัดสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์

กรณีมีผู้คัดค้านแนวเขตที่ดิน หรือมีผู้ขัดขวางการรังวัดสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์

กรณีที่ 1 การรังวัด สอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน มีผู้คัดค้านแนวเขตที่ดิน (ผู้คัดค้านต้องเป็นผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียง) มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

- กรณีขอคัดค้านการรังวัดในขณะที่ทำการรังวัดในที่ดิน ตามหนังสือ ที่ มท 0705/ว 9002 ลงวันที่ 2 พฤษภาคม 2531 เรื่อง คัดค้านการรังวัด สอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน

✓ ให้ช่างผู้ทำการรังวัดรับคำคัดค้านไว้ โดยใช้บันทึกถ้อยคำ (ทด. 16) และให้ผู้คัดค้านนำชี้แนวเขตเพื่อทำแผนที่แสดงเขตคัดค้านตามระเบียบฯ การรับคำคัดค้านในกรณีนี้ ต้องเป็นกรณีผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงเป็นผู้คัดค้าน หากเป็นการคัดค้านเรื่องสิ่งก่อสร้างยื่นรุกล้ำเข้าไปในที่ดินหรือเรื่องสิทธิการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดิน ตามมาตรา 1382 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง ซึ่งผู้คัดค้านไม่มีหลักฐาน ส.ค.1 หรือเอกสารสิทธิอื่นใดแล้ว ให้จัดทำเป็นบันทึกแจ้งให้ผู้คัดค้านสิทธิทราบว่าการคัดค้านครั้งนี้ไม่ได้เป็นการคัดค้านแนวเขต ตามมาตรา 69 ทวิ แห่ง ประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งผู้คัดค้านต้องไปยื่นคำขอคัดค้านที่สำนักงานที่ดินเพื่อให้เจ้าพนักงานที่ดินผู้มีอำนาจหน้าที่ในการออกคำสั่งทางปกครองสั่งไม่รับคำขอคัดค้าน และแจ้งคำสั่งทางปกครองให้ผู้ขอคัดค้านทราบเพื่อใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งฯ ต่อไป

การไม่รับคำขอคัดค้านเป็นการใช้อำนาจสั่งการหรือชี้ขาดข้อพิพาทที่มีผลกระทบต่อสถานะภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลอันมีลักษณะเป็นคำสั่งปกครอง ตามนัยมาตรา 5 แห่ง พ.ร.บ.ราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งต้องให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการออกคำสั่งทางปกครอง ตามนัยมาตรา 12 แห่งพ.ร.บ.ราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เป็นผู้ออกคำสั่งดังกล่าว

- กรณีขอคัดค้านภายหลังวันทำการรังวัดที่สำนักงานที่ดิน

✓ให้ผู้คัดค้าน ยื่นคำขอคัดค้านต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยใช้คำขอ (ท.ด. 9) เมื่อเจ้าพนักงานที่ดิน สั่งรับคำคัดค้านแล้วให้ฝ่ายรังวัดดำเนินการนัดผู้ขอและผู้คัดค้าน ไปนำชี้แนวเขตในที่ดิน เพื่อให้ข้างรังวัด ทำแผนที่แสดงเขตคัดค้านตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยกและรวมโฉนดที่ดิน พ.ศ.2527 ลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2527 หมวด 1 ข้อ 5 และที่เกี่ยวข้อง ต่อไป

กรณีเจ้าพนักงานที่ดินข้างเคียงผู้มีชื่อในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตาย หรือกรณีผู้ครอบครองที่ดินมิได้ เป็นผู้มีชื่อในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน แต่อ้างว่าตนครอบครองทำประโยชน์อยู่โดยการได้มาในกรณีอื่น กล่าวคือให้ทายาทโดยธรรม ผู้รับพินัยกรรม หรือผู้จัดการมรดก หรือผู้ครอบครองทำประโยชน์ เป็นผู้ระวางชี้ และลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดินได้ เมื่อบุคคลดังกล่าวนี้คัดค้านการรังวัด เจ้าพนักงานที่ดินย่อมมีอำนาจสอบสวน โกล่เกลี่ยตามมาตรา 69 ทวิ แห่ง ป.ที่ดินได้ด้วย (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 29046 ลงวันที่ 21 กันยายน 2543)

การสอบสวนโกล่เกลี่ยตามมาตรา 69 ทวิ แห่ง ป.ที่ดิน มีเจตนารมณ์เพื่อระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับ แนวเขตที่ดิน ซึ่งไม่ต้องการให้คู่กรณีไปฟ้องร้องต่อศาลโดยไม่จำเป็น เพราะข้อพิพาทนั้น บางกรณีเมื่อคู่กรณี ได้รับคำชี้แจงหรือคำแนะนำจากเจ้าพนักงานที่ดินซึ่งมิได้เป็นผู้มีส่วนได้เสียแล้ว คู่กรณีอาจตกลงกันได้ ประกอบกับในการสอบสวนโกล่เกลี่ยกฎหมายบัญญัติให้เจ้าพนักงานที่ดินมีอำนาจเพียงนำหลักฐานแผนที่ มาใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพื่อให้คู่กรณีตกลงกันโดยไม่เป็นการสมยอมหรือหลีกเลี่ยงกฎหมายเท่านั้น หากได้มีอำนาจสั่งการหรือชี้ขาดข้อพิพาทที่มีผลเป็นการกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล อันมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา 5 แห่ง พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งแตกต่างกับการสอบสวนเปรียบเทียบเพื่อกำหนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในเขตป่าสงวน แห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรี หรือที่ดินของรัฐที่เป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินตามมาตรา 60 แห่ง ป.ที่ดิน ดังนั้น การที่ผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินของรัฐที่เป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินคัดค้านการรังวัดสอบเขตโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โดยอ้างว่า ผู้ขอสอบเขตนำรังวัดรุกร้าทางสาธารณประโยชน์ พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมมีอำนาจในการสอบสวนโกล่เกลี่ย โดยถือหลักฐานแผนที่เป็นหลักในการพิจารณาประกอบกับพยานหลักฐานอื่นที่จำเป็นแก่การพิสูจน์ ข้อเท็จจริง ตามมาตรา 69 ทวิ วรรคสาม แห่ง ป.ที่ดิน (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/31703 ลงวันที่ 15 ก.ย. 2542 เรื่อง การรังวัดสอบเขตที่ดิน และหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 00170 ลงวันที่ 5 มกราคม 2543)

การรับคำขอคัดค้านการรังวัดภายหลังครบกำหนดระยะเวลาแจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงมา รับรองแนวเขตหรือคัดค้านการรังวัดตามมาตรา 69 ทวิ วรรคสาม แห่ง ป.ที่ดิน ควรชี้แจงเหตุผลให้ผู้คัดค้าน ทราบว่าการดำเนินการดังกล่าวเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการได้ ให้ผู้คัดค้านยื่นคำขอและให้เจ้าพนักงานที่ดิน สั่งไม่รับคำขอคัดค้าน และดำเนินการแจ้งคำสั่งทางปกครองให้ผู้ขอคัดค้านทราบเพื่อใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งฯ ต่อไป (หนังสือ ที่ มท 0706/ว 03578 ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2542)

ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0728/ว 40121 ลงวันที่ 26 ธันวาคม 2543 เรื่อง การสอบสวนโกล่ เกลี่ย กรณีมีผู้คัดค้านแนวเขต ตามมาตรา 69 ทวิ แห่ง ประมวลกฎหมายที่ดิน ได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการ สอบสวนโกล่เกลี่ย กรณีมีผู้คัดค้านแนวเขต ตามมาตรา 69 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้สอบสวน โกล่เกลี่ยเฉพาะเรื่องแนวเขตเท่านั้น โดยถือหลักฐานแผนที่เป็นหลักในการพิจารณา และการคัดค้านเรื่อง กรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดิน ไม่ใช่การคัดค้านแนวเขตที่ดินตามนัยมาตรา 69 ทวิ แห่ง ประมวล กฎหมายที่ดิน

กรณีมีการคัดค้านการรังวัด หากมีการรังวัดใหม่ให้เรียกค่าใช้จ่ายในการรังวัดใหม่เท่าที่จำเป็น จากผู้ขอรังวัดโดยการเจรจา

(ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรับคำขอรังวัด การนัดรังวัดและการเรียกค่าใช้จ่ายในการรังวัด เฉพาะราย พ.ศ. 2547 ข้อ 16.)

กรณีเจ้าของที่ดินข้างเคียงที่ไม่มีหลักฐาน (ที่ ท.ค.) คัดค้านการรังวัด

- ไม่ถือเป็นการคัดค้านแนวเขตตาม ม. 69 ทวิ แห่ง ป. ที่ดิน
- เป็นการคัดค้านเรื่องสิทธิในที่ดิน ตาม ม. 1382 แห่ง ป. แพงๆ

การดำเนินการ

1. บันทึกรังวัดกรณีตามข้อเท็จจริง โดยแจ้งให้ผู้คัดค้านไปใช้สิทธิทางศาล และให้ไปยื่นคำขอคัดค้านการรังวัดที่สำนักงานที่ดินฯ เพื่อให้เจ้าพนักงานที่ดินผู้มีอำนาจหน้าที่ในการออกคำสั่งทางปกครองสั่งไม่รับคำขอคัดค้าน และดำเนินการแจ้งคำสั่งทางปกครองให้ผู้ขอคัดค้านทราบเพื่อใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งฯ ต่อไป

2. รายงานข้อเท็จจริงดังกล่าวให้ปรากฏไว้ใน ร.ว. 3ก

กรณีที่ 2 การรังวัด สอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน มีผู้ขัดขวางการรังวัด มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

- กรณีการขัดขวางการรังวัด ตามหนังสือ ที่ มท 0514.3/ว 26148 ลงวันที่ 9 กันยายน 2552 ให้ช่างผู้ทำการรังวัดแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนกล่าวหาผู้ขัดขวางการทำการรังวัดในข้อหาขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ แล้วคัดสำเนารายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีมารวมกับรายงานการรังวัด (ร.ว.3 ก) จึงจะอนุมัติถอนง่ายได้ การแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนเพียงเพื่อลงบันทึกประจำวันเพื่อนำไปใช้ประกอบการเบิกจ่ายเงินค่ามัดจำรังวัดเท่านั้น หากช่างผู้ทำการรังวัดเข้าไปเป็นคู่ความกับผู้ขัดขวางการทำการรังวัดแล้ว จะทำให้เสียความเป็นกลาง ขาดความน่าเชื่อถือ และส่งผลต่อภาพลักษณ์ของกรมที่ดิน ดังนั้นเรื่องปัญหาอุปสรรคในการรังวัดเป็นเรื่องที่ผู้ขอรังวัดต้องดำเนินการแก้ไขด้วยตนเอง หากผู้ขอรังวัดสามารถแก้ไขปัญหาและนำทำการรังวัดได้โดยไม่ก่อให้เกิดเหตุถกแย้งตรงต่อช่างรังวัดและคนงานรังวัดแล้ว ก็ให้ดำเนินการเรื่องรังวัดต่อไปได้ และควรบันทึกรายงานเหตุการณ์ข้อเท็จจริงไว้ในเรื่องรังวัดด้วย

กรณีที่ 3 การรังวัดสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โดยที่ดินแปลงนั้นมีแนวเขตติดต่อกับทางสาธารณประโยชน์ หรือลำรางสาธารณประโยชน์

- ผู้ขอได้นำรังวัดแล้ว ผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวคัดค้านแนวเขต อ้างว่าผู้ขอได้นำรังวัดรุกล้ำที่สาธารณประโยชน์ มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

✓ ให้ผู้ดูแลที่สาธารณประโยชน์ นำรังวัดเพื่อแสดงแนวเขตคัดค้านและทำการรังวัดทำรูปแผนที่แสดงแนวเขตคัดค้าน เพื่อสอบสวนใกล้เคียงโดยถือหลักฐานแผนที่ เป็นหลักในการพิจารณาตาม ม. 69 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

(หนังสือ ที่ มท 0706/ว 00170 ลงวันที่ 5 มกราคม 2543 และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ 6902/2500 ลงวันที่ 25 เมษายน 2500)

6. การงัดรังวัด ร้องการสั่งเรื่องรังวัด และการยกเลิกคำขอรังวัด

ก่อนออกไปทำการรังวัดในวันกำหนดนัดรังวัด หากผู้ขอมีความประสงค์ขอลงเลิกการรังวัดหรือยกเลิกคำขอรังวัดและได้มีหนังสือแจ้งข้างเคียงให้มาระวังชี้แนวเขตแล้ว ให้เจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ขอรังวัดนำเหตุขัดข้องของการงัดรังวัดไปแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงทราบด้วยตนเอง และบันทึกถ้อยคำไว้เป็นหลักฐานแล้วเสนอความเห็นในบันทึกดังกล่าว นำเรียนเจ้าพนักงานที่ดิน (ผ่านหัวหน้าฝ่ายรังวัด)

ขณะทำการรังวัดหากผู้ขอมีความประสงค์ให้งัดการรังวัดหรือยกเลิกคำขอรังวัด ให้เจ้าหน้าที่บันทึกถ้อยคำผู้ขอรังวัดแล้วอ่านทวนให้ผู้ขอฟัง หรือให้ผู้ขออ่านข้อความในบันทึก จนเข้าใจก่อนให้ผู้ขอลงชื่อไว้เป็น

หลักฐาน พร้อมทั้งจัดทำสำเนาและรับรองสำเนา มอบให้ ผู้ขอรังวัดเก็บไว้ 1 ฉบับ โดยให้ผู้ขอรังวัดลงชื่อรับไว้ในต้นฉบับด้วยทุกครั้ง

(หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 04871 ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2542)

กรณีผู้ขอมีความประสงค์ให้ช่างรังวัดตรวจการส่งเรื่องรังวัดไว้ก่อน ให้ช่างผู้ทำการรังวัดเรื่องดังกล่าวเสนอให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดเป็นผู้พิจารณาสั่งรอเรื่อง และนำลงบัญชีงานค้างกองกลางฝ่ายรังวัด ครั้นเมื่อครบกำหนดระยะเวลาเรื่องแล้วให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอมาดำเนินการต่อไปตามนัยระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรายงานผลการปฏิบัติงานและการจัดการงานค้างของสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2555 ข้อ 36 ระหว่างรอการส่งเรื่องรังวัดหากเจ้าของที่ดินมาติดต่อขอทราบรายละเอียดและช่างผู้ดำเนินการไม่อยู่ ให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมาย ตรวจรายละเอียดในเรื่องรังวัดแล้วชี้แจงเจ้าของที่ดินแทนได้ โดยไม่ต้องรอให้ช่างรังวัดเป็นผู้ชี้แจง

(หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/ว 409 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2525)

เมื่อออกทำการรังวัดแล้วดทำการรังวัด หรือยกเลิกคำขอรังวัด กลับสำนักงานแล้วจะเบิกจ่ายเงินค่ามัดจำรังวัดหรือไม่ก็ตาม ต้องเขียนรายงาน ร.ว. 3 /ร.ว. 3ก ทุกครั้ง

(หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 13647 ลงวันที่ 28 พ.ค. 56)

7. การตรวจสอบหลักฐานและเอกสารก่อนกลับจากการรังวัด ดังนี้

1. เรียกเก็บใบรับหมายให้ครบถ้วน
2. ใบรับหมายมีไม่ครบ บันทึกลับแล้ว
3. ให้เจ้าของที่ดิน เจ้าของที่ดินข้างเคียงลงชื่อในเรื่องแล้ว
4. สอบสวนเขตตำบล อำเภอ แล้ว
5. ผู้ปกครองท้องที่ลงชื่อรับรองเขตที่สาธารณะและเรียกหนังสือมอบอำนาจไว้แล้ว
6. รังวัดโดยมีเส้นตรวจครบถ้วนแล้ว
7. จดเลขหลักเขตครบแล้ว
8. ปักหลักไม่ถึงเขตมีบันทึกแล้ว
9. ข้างเคียงที่มีการครอบครองมีบันทึกแล้ว
10. ทายาทระวางชี้แนวเขตแทนผู้วายชนม์ มีบันทึกแล้ว
11. คำสั่งแต่งตั้งผู้จัดการมรดก เรียกเก็บเข้าร่วมเรื่องแล้ว
12. ผู้ปกครองมาระวางชี้แนวเขตแทนผู้เยาว์ มีบันทึกแล้ว
13. ข้างเคียงเป็นผู้เยาว์ขณะนี้บรรลุนิติภาวะ มีบันทึกแล้ว
14. นำรังวัดไม่ตรงกับคำขอ (แก้คำขอ) มีบันทึกแล้ว
15. รังวัดเชื่อมโยงหลักเขตอีกฟากหนึ่ง ของที่สาธารณประโยชน์แล้ว

8. การคำนวณและลงที่หมายแผนที่

ปัจจุบัน กรมที่ดินได้ผ่านการรับรองให้ใช้โปรแกรม DOLSURVEY ในการคำนวณและลงที่หมายแผนที่ในสำนักงานที่ดินที่ได้มีการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านรังวัด ตามโครงการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ในสำนักงานที่ดิน (เต็มรูปแบบ) ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 23753 ลงวันที่ 3 กันยายน 2551 และตามโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศที่ดิน ระยะที่ 1 ได้ให้การรับรองโปรแกรม DOLCAD สำหรับใช้ในการคำนวณและลงที่หมายแผนที่งานรังวัดเฉพาะรายในสำนักงานที่ดิน เพิ่มเติมจากโปรแกรม DOLSURVEY ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 1298 ลว. 18 มกราคม 2555

เมื่อได้จัดทำหลักฐานการรังวัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ช่างรังวัดทำการสำเนาไฟล์ข้อมูลจากโปรแกรม DOLCAD (ไฟล์ JPG และ XML) นำไปจัดเก็บในเครื่องคอมพิวเตอร์กลางที่มีระบบเชื่อมต่อเครือข่าย พร้อมทั้งให้รายงานในแบบรายงานการรังวัด ร.ว.3 หรือ ร.ว.3ก แล้วแต่กรณีด้วยว่า “ได้สำเนาไฟล์ข้อมูลจาก

โปรแกรม DOLCAD จัดเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของสำนักงานที่ดินแล้ว” และจัดพิมพ์รายงานจากโปรแกรม PintDOL เป็นหลักฐานประกอบเรื่องรังวัด โดยให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดลงนามพร้อม วัน เดือน ปี ในช่องผู้ตรวจของแบบรายงานการจัดเก็บไฟล์หลักฐานการรังวัด ก่อนเสนอเรื่องถอนจ่ายเงินค่ามัดจำรังวัด ส่วนการจัดพิมพ์ต้นร่างแผนที่ สามารถใช้กระดาษปอนด์ขนาด 120 แกรม แทนกระดาษพิกัดได้

และเพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมการคำนวณและลงที่หมายแผนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

1. การคำนวณเนื้อที่แปลงที่ดินในงานรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่ง หรือโดยวิธีแผนที่ชั้นสองระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม หรือพิกัดฉากศูนย์กำเนิด หากผลการคำนวณเนื้อที่เป็นเศษส่วนของตารางวา ให้ใช้เนื้อที่ทศนิยม 1 ตำแหน่งของตารางวา โดยให้ปัดเศษทศนิยมตำแหน่งที่ 2 (เศษตั้งแต่ 5 ขึ้นไปให้ปัดขึ้น เศษน้อยกว่า 5 ให้ปัดทิ้ง)

2. ผลรวมของเนื้อที่แปลงแยกและแปลงคงเหลือต้องเท่ากับเนื้อที่ของแปลงรวม กรณีที่ผลรวมเนื้อที่แปลงแยกและแปลงคงเหลือไม่เท่ากับแปลงรวม ให้พิจารณาปัดเศษแปลงแยก หรือแปลงคงเหลือ โดยปัดขึ้นหรือปัดทิ้งได้ แต่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการปัดเศษในข้อ 1 โดยแปลงแยกหรือแปลงคงเหลือ ที่มีการปัดเศษทศนิยมในลักษณะดังกล่าว หากมีการรังวัดใหม่และคำนวณเนื้อที่ (ก่อนปัดเศษ) ได้เท่าเดิม ให้ใช้เนื้อที่ที่ได้เคยมีการปัดเศษทศนิยมไว้แล้ว

3. ในการคำนวณเนื้อที่แปลงที่ดินโดยโปรแกรมดังกล่าว หากผลการคำนวณเนื้อที่แตกต่างไปจากการคำนวณเนื้อที่ตามหลักฐาน โดยใช้โปรแกรมเดิม (เช่น โปรแกรม AUTOLAND เป็นต้น) ให้ถือว่าเป็นการคำนวณเนื้อที่ต่างวิธี และให้ปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/ว 4255 ล.ว. 22 กุมภาพันธ์ 2525 (ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 30109 ล.ว. 22 พฤศจิกายน 2556)

หมวดที่ 7

การรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่งด้วยระบบโครงข่ายการรังวัดด้วยดาวเทียมแบบจลน์ (RTK GNSS Network)

ถือปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่งด้วยระบบโครงข่ายการรังวัดด้วยดาวเทียมแบบจลน์ (RTK GNSS Network) พ.ศ. 2562 ประกอบกับระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดและทำแผนที่เพื่อเก็บรายละเอียดแปลงที่ดิน โดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่งในระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม พ.ศ. 2542

หมวดที่ 8

หมวดการสอบสวนบันทึกถ้อยคำ

ในการรังวัดที่ดินเฉพาะรายทุกประเภท เช่น การรังวัดออกโฉนดที่ดิน แบ่งแยก สอบเขต รวมโฉนด รังวัดเข้าไปไต่สวน และสอบเขตไปไต่สวน เป็นต้น ข้างรังวัดจะต้องสอบสวน และบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในที่ดิน

การรังวัดออกโฉนดที่ดินจะต้องสอบสวนและบันทึกผู้ปกครองท้องที่ให้ได้ความว่า

1) ที่ดินแปลงนี้ไม่ได้เป็นที่สงวนหวงห้าม หรือที่สาธารณประโยชน์ที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันแต่อย่างใด และไม่ใช่ว่าเขา ที่ภูเขา หรือที่สงวนหวงห้ามหรือที่ดินซึ่งทางราชการเห็นว่าควรสงวนไว้เพื่อทรัพยากรของชาติ แต่อย่างใด

2) ที่ดินแปลงนี้ไม่เหลื่อมล้ำหรือทับที่สาธารณประโยชน์ ที่สงวนหวงห้าม หรือทางน้ำทางสาธารณประโยชน์แต่อย่างใด

3) ที่ดินแปลงนี้ไม่ทับที่ของบุคคลอื่น ทั้งที่มีกรรมสิทธิ์และมีสิทธิครอบครอง

4) ที่ดินแปลงนี้มีได้เป็นที่สงวนหวงห้ามของกระทรวง ทบวง กรมอื่นใดแต่อย่างใด

5) ที่ดินแปลงนี้ผู้ขอรังวัดใช้สิทธิครอบครองและทำประโยชน์อยู่ในฐานะเป็นเจ้าของโดยแท้จริง

6) ที่ดินแปลงนี้เป็นที่ดินตามหลักฐาน ส.ค. 1. หรือ น.ส. 3 หรือไปไต่สวน เลขที่ หมู่ที่ ตำบล อำเภอ ลงวันที่ โดยแท้จริง

7) ที่ดินแปลงนี้มีภาวะติดพันอย่างใดหรือไม่

8) ที่ดินแปลงนี้ไม่มีปัญหาอื่นใดขัดข้อง และอยู่ในเกณฑ์ที่จะออกโฉนดที่ดินได้

- การบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ของข้างรังวัดมีหลายกรณีสุดแล้วแต่เหตุการณ์จะเกิดขึ้น

- บันทึกนั้นให้ใช้แบบพิมพ์ ท.ด. 16

- การบันทึกอย่าให้ขาดสาระสำคัญของเรื่อง

- ไม่ต้องบันทึกให้ยืดยาวจนเกินไป บันทึกเพียงให้ได้ใจความ

- สาระสำคัญของผู้ให้ถ้อยคำที่จะขาดเสียมิได้ก็คือ ชื่อ นามสกุล อายุ บิดามารดา ภูมิลำเนา ตำแหน่งหน้าที่การงานหรือการประกอบอาชีพ มีความเกี่ยวข้องกับผู้ขอออกโฉนดที่ดินอย่างไร

การบันทึกถ้อยคำ (ท.ด. 16) ในการรังวัดที่ดินประเภทต่าง ๆ หากมีเหตุการณ์หรืออาจมีอุปสรรคขัดข้องหรือไม่เป็นไปตามคำขอให้ไว้ประการต่าง ๆ เช่น เมื่อไปถึงที่ดินแล้วน้ำท่วมคันเขตทำการรังวัดไม่ได้ หรือที่ดินรกรากจนไม่สามารถลากเทปวัดระยะได้ หรือเจ้าของที่ดินผู้ขอรังวัด เจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่ตกลงเขตที่ดินกัน หรือเจ้าของที่ดินด้วยกันเองไม่ตกลงเขตที่ดินที่จะแบ่งแยกระหว่างกันเอง เช่นนี้เป็นต้น จำต้องบันทึกไว้เป็นหลักฐานโดยใช้แบบพิมพ์ ท.ด. 16 ชั้นแรกนี้จะได้อธิบายถึงการกรอกแบบพิมพ์ต่อไปเป็นหลักการที่ข้างรังวัดควรบันทึก

แบบพิมพ์ ท.ด. 16 มีข้อความบอกถึงที่ดินแปลงที่ขอทำการรังวัดนั้นอยู่ระวางใด เลขที่ดิน หน้าสำรวจโฉนดที่ดินเท่าใด อยู่ตำบล อำเภอ จังหวัดใด และสถานที่ข้างรังวัดได้ทำการบันทึก ณ ที่ใด วันที่ เดือน ปี ที่บันทึกถ้อยคำ ต่อไปเป็นข้อความหรือเหตุการณ์ที่ต้องการจะบันทึกลงไป เมื่อเสร็จแล้วต้องให้ผู้ให้ถ้อยคำลงนามในบันทึกนั้น และควรให้มีพยานลงนามรับรองข้อความนั้น ๆ อย่างน้อย 2 คน บรรทัดสุดท้ายข้างรังวัดลงชื่อในฐานะผู้บันทึกถ้อยคำนั้น

เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ต้องบันทึกมานั้นไม่มีกฎเกณฑ์อันแน่นอน เพราะการรังวัดที่ดินแปลงหนึ่งอาจมีเหตุการณ์ผิดแปลกแตกต่างกันไป จะบันทึกเหตุการณ์เตรียมไว้ล่วงหน้าได้ไม่ ข้างรังวัดต้องใช้สามัญสำนึกว่า เมื่อมีเหตุการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้น จะต้องบันทึกถ้อยคำไว้เป็นหลักฐานทางราชการหรือไม่ ถ้าต้องจะต้องบันทึกอย่างไร จึงจะเป็นหลักฐานของทางราชการและไม่เป็นการผูกมัดตัวของข้างรังวัดเองด้วย อย่างไรก็ดีข้อความตอนต้นควรจะได้กล่าวถึงคำขอที่เจ้าของที่ดินให้ไว้ ณ สำนักงานที่ดินว่า

ตามคำขอฉบับ ที่.....ลงวันที่.....ขอให้เจ้าพนักงานออกไป ทำการรังวัดประเภท.....นั้น บัดนี้ ข้าพเจ้ามีความประสงค์.....มีข้อความอย่างไร ก็ใส่ลงไปหรือขึ้นต้นควรจะได้สอบถามให้รู้ว่า ผู้ให้ถ้อยคำ นั้นเป็นใครตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ไหน นามบิดา มารดา เป็นต้น แล้วจึงบันทึกข้อความต่อไป แบบหลัง เหมาะสำหรับข้างเคียงด้านที่ไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน คือ เป็นผู้ครอบครองที่ดินมือเปล่า ทั้งนี้ จะได้ทราบ ว่าที่ดินข้างเคียงแปลงนั้นเป็นของผู้ใด มีภูมิลำเนาแห่งใด เป็นต้น และที่ไม่ควรลืม เมื่อมีบันทึกเหตุการณ์สิ้นสุด แล้ว ควรจะเขียนต่อท้ายไปด้วยว่า ข้อความตามที่ข้างรังวัดได้บันทึกไว้นั้น ได้อ่านให้ผู้ให้ถ้อยคำพยานฟัง และทราบข้อความตลอดแล้ว จึงได้ลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ดังได้กล่าวแล้วว่า การบันทึกถ้อยคำนั้นไม่อาจกำหนดแน่นอนลงไปได้ว่า การรังวัดรายหนึ่ง จะมีเหตุการณ์อะไรที่ควรบันทึกบ้าง เป็นเหตุการณ์เฉพาะหน้าที่ข้างรังวัดจะต้องคิดเอาเองว่าควรจะบันทึกอย่างไร โดยมีหลักการเขียนบันทึกถ้อยคำต่างๆ ดังนี้

หลักการเขียนบันทึกถ้อยคำ (Who (ใคร) / What (อะไร) / Where (ที่ไหน) / When (เมื่อไร) / Why (ทำไม) / How (อย่างไร))

1. จุดประสงค์ในการบันทึกเพื่อบันทึกเหตุการณ์ใด เหตุที่ต้องทำการบันทึกเพราะเหตุใด เช่น คัดค้าน รุกล้ำแนวเขต แก่เขตเฉพาะด้าน นำเอาที่ดินนอกหลักฐานมารวมเข้าด้วย เป็นต้น
  2. ให้ลำดับเนื้อเรื่องไปตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนไปจนถึงปัจจุบัน (Who (ใคร) / What (อะไร) / Where (ที่ไหน) / When (เมื่อไร) / Why (ทำไม) / How (อย่างไร)) โดยยึดหลักต่างๆ ดังนี้
    - ความเป็นธรรม บันทึกข้อเท็จจริง โดยมีเนื้อหาที่เป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด
    - หลักการ คือ เขียนไปในทำนองมุ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้ใช้บริการ ภายใต้ อำนาจหน้าที่ และหลักวิชาการ
    - ยึดหลักเกณฑ์ คือ อ้างอิงข้อระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์
  3. ชี้แจงผลที่จะต้องเป็นไปตามข้อเท็จจริงต่อกรณีดังกล่าวให้คู่กรณีลงนามรับทราบ
  4. พยานรู้เห็นเหตุการณ์ หากเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือได้ยิ่งดี
- เพื่อที่จะให้เป็นการสะดวกแก่ข้างรังวัดที่เพิ่งออกทำการรังวัดเฉพาะรายใหม่ ๆ ยังไม่เคยบันทึก ถ้อยคำเมื่ออยู่ต่อหน้าคนมาก ๆ อากาศร้อน อาจนึกไม่ออกว่าควรจะบันทึกอย่างไรในเรื่อนั้น ๆ จึงใคร่จะ ยกตัวอย่างต่อไป

1. การบันทึกแบบไม่สมยอมซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้ปันแนวเขตกัน

การรังวัดที่ดินซึ่งได้ออกโฉนดที่ดินไว้นาน สภาพที่ดินหรือเขตการครอบครองอาจคลาดเคลื่อน ทำให้รูปแผนที่และเนื้อที่หรืออย่างใดอย่างหนึ่งผิดจากโฉนดที่ดิน หรือที่ดินแปลงที่ทำการรังวัดนั้นจะเคย ทำการรังวัดใหม่ ปักหลักเขตไว้แล้วและหลักเขตก็ยังอยู่ในที่ดิน แต่เมื่อผู้ขอมาข้างรังวัดทำการรังวัดตรวจสอบ จากหลักถึงหลักตามหลักฐานการรังวัดครั้งก่อนไม่ได้ ข้างรังวัดยอมทราบไม่ได้ในขณะนั้นว่ารูปแผนที่คงเดิม หรือจะต้องแก้ไข เนื้อที่ ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องบันทึกถ้อยคำไว้ด้วย ตามตัวอย่างการบันทึก ดังนี้

(อ้างอิงตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0705/ว 4071 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2528)

(ตัวอย่างที่ 1.)

บันทึกถ้อยคำ (บันทึกไม่สมยอมแนวเขต)

ที่ดิน

ระหว่าง.....หมู่ที่.....ตำบล.....

เลขที่ดิน.....หน้าสำรวจ.....อำเภอ.....

.....เลขที่.....จังหวัด.....

ที่ว่าการ.....บริเวณที่ดินที่ทำการรังวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า เจ้าของที่ดิน เจ้าของที่ดินข้างเคียง ผู้ปกครองท้องที่ (ถ้าติด) ผู้มีนามข้างท้ายนี้

อายุ.....ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย บิดา/มารดาชื่อ.....

อยู่ที่บ้าน/ชื่อหมู่บ้าน.....เลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

ขอให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้ :-

ตามที่.....ได้ยื่นคำขอรังวัด.....

ตามคำขอเลขที่.....ลงวันที่.....นั้น

ข้าพเจ้าเจ้าของที่ดินผู้ทำการรังวัด เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียง ผู้ปกครองท้องที่ (ถ้าติดที่สาธารณประโยชน์) ผู้มีนามข้างท้ายนี้ได้พร้อมกันนำทำการรังวัดปักหลักเขตที่ดินแปลงที่ดินดังกล่าวข้างบนนี้ไปแล้วนั้น เป็นเขตที่ดินที่ข้าพเจ้าได้ครอบครองและทำประโยชน์กันอยู่จริงในเวลานี้ ข้าพเจ้าไม่เคยสมยอมซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้ปันแนวเขตที่ดินแก่กันเพื่อการหลีกเลี่ยงกฎหมาย และมิได้นำที่ดินนอกหลักฐานหรือที่สาธารณประโยชน์อื่นใดเข้ามารวมด้วยแต่ประการใด ซึ่งในที่ดินมี.....

(รั้ว, คันนาฯ เป็นต้น) เป็นแนวเขต

ข้อความข้างต้นนี้ ข้าพเจ้าได้อ่าน / ฟัง / ทราบ / เข้าใจข้อความโดยตลอดเห็นว่าถูกต้องดีแล้ว

จึงขอลงลายมือชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดิน

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียงเลขที่ดิน.....

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียงเลขที่ดิน.....

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียงเลขที่ดิน.....

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียงเลขที่ดิน.....

ลงชื่อ.....ข้างเคียงที่สาธารณฯ.....

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ / ผู้บันทึก

2. การบันทึกการปักหลักไม่ถึงเขต (หลักพยาน)

ที่ดินแปลงที่ขอรังวัด อาจมีมุมเขตติดต่อกับเจ้าของที่ดินข้างเคียงอยู่ในลำกระโดงหรือมีมุมเขต อยู่กึ่งกลางสิ่งปลูกสร้าง เช่น กำแพง เป็นต้น ซึ่งผู้ขอรังวัดและเจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่สามารถจะปักหลักเขต ตรงมุมเขตได้ ฉะนั้น จึงต้องเลื่อนเข้ามาปักภายในแปลงที่ขอรังวัดดังได้อธิบายมาแล้วในเรื่องการปักหลักเขต กรณีเช่นนี้ต้องบันทึกเจ้าของที่ดินผู้ขอรังวัด เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงที่เกี่ยวข้อง หรือเจ้าหน้าที่ผู้ไประวางเขตสาธารณะ (ถ้ามี)

(อ้างอิงตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรังวัดปักหลักเขตที่ดิน พ.ศ. 2527 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2527)

(ตัวอย่างที่ 2.)

บันทึกถ้อยคำ (บันทึกปักหลักพยาน)**ที่ดิน**

ระหว่าง..... หมู่ที่..... ตำบล.....

เลขที่ดิน..... หน้าสำรวจ..... อำเภอ.....

.....เลขที่..... จังหวัด.....

ที่ว่าการ.....บริเวณที่ดินที่ทำการรังวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า เจ้าของที่ดิน เจ้าของที่ดินข้างเคียง ผู้ปกครองท้องที่ (ถ้ามี) ผู้มีนามข้างท้ายนี้

อายุ.....ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย บิดา/มารดาชื่อ.....

อยู่ที่บ้าน/ชื่อหมู่บ้าน.....เลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

ขอให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้ :-

ตามที่.....ได้ยื่นคำขอรังวัด.....

ตามคำขอเลขที่.....ลงวันที่.....นั้น

ข้าพเจ้าเจ้าของที่ดินผู้ทำการรังวัด เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียง ผู้ปกครองท้องที่ (ถ้ามีที่
สาธารณประโยชน์) ผู้มีนามข้างท้ายนี้ได้พร้อมกันนำทำการรังวัดปักหลักเขตที่ดินแปลงเครื่องหมายดังกล่าว
ข้างบนนี้ ขอให้ถ้อยคำรับรองว่า หลักเขตหมายเลข.....

จะปักตรงมุมเขตไม่ได้ เพราะเป็นที่ลุ่มลึก (หรือมี.....เป็นเครื่องกีดขวาง) จึงต้องทำการปักหลักพยานตามนัย
ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรังวัดปักหลักเขตที่ดิน พ.ศ. 2527 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2527
โดยได้ปักหลักพยานไว้ภายในเขตที่ดินแปลงที่ทำการรังวัดนี้แล้ว และได้วัดระยะจากหลักพยานถึงมุมเขตไว้ดังนี้

หลักเขตหมายเลข.....ระยะจากหลักถึงมุมเขต.....เส้น หรือเท่ากับ.....เมตร

หลักเขตหมายเลข.....ระยะจากหลักถึงมุมเขต.....เส้น หรือเท่ากับ.....เมตร

หลักเขตหมายเลข.....ระยะจากหลักถึงมุมเขต.....เส้น หรือเท่ากับ.....เมตร

ข้อความข้างต้นนี้ ข้าพเจ้าได้อ่าน / ฟัง / ทราบ / เข้าใจข้อความโดยตลอดเห็นว่าถูกต้องดีแล้ว

จึงขอลงลายมือชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดิน

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียงเลขที่ดิน.....

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียงเลขที่ดิน.....

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียงเลขที่ดิน.....

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียงเลขที่ดิน.....

ลงชื่อ.....ผู้ปกครองท้องที่

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ / ผู้บันทึก

3. การบันทึกกรณีข้างเคียงขอไม่ลงนามรับรองเขตเนื่องจากมีสาธารณชนกั้นกลางระหว่างที่ดิน

รูปแผนที่ในระวางหรือหลังโฉนดอย่างเก่าที่จำลองมาประกอบเรื่องรังวัดนั้น บางครั้งปรากฏว่าข้างเคียงบางด้านติดทั้งเลขที่ดินและลำกระโดงหรือลำราง ซึ่งไม่ชัดว่าเป็นสาธารณประโยชน์หรือเปล่า เจ้าหน้าที่จึงจำเป็นต้องมีหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินติดต่อกัน และผู้ปกครองท้องที่ให้ประวัชเขตลำรางหรือลำกระโดงนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ในวันทำการรังวัด ข้างรังวัดจะต้องสอบถามและบันทึกถ้อยคำผู้ปกครองท้องที่ให้ได้ความว่า ลำกระโดงและลำรางนั้นเป็นสาธารณประโยชน์หรือไม่ ถ้าเป็นอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น ลำรางหรือลำกระโดงนั้นไม่ใช่สาธารณประโยชน์ เพียงแต่ติดเลขที่ดินแปลงข้างเคียง เช่นนี้ ต้องบันทึกถ้อยคำผู้ปกครองท้องที่ลบล้างว่าลำกระโดงหรือลำรางนั้นไม่ใช่สาธารณประโยชน์ โดยทำนองเดียวกัน ถ้าสอบสวนแล้วไม่ติดเลขที่ดินแต่ติดลำรางหรือลำกระโดงสาธารณประโยชน์ ก็ให้บันทึกผู้ปกครองท้องที่หรือผู้แทนว่า ลำรางหรือลำกระโดงนั้นใช้เป็นสาธารณประโยชน์ พร้อมทั้งบันทึกเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้ได้ว่าความว่าเขตที่ดินแปลงที่ทำการรังวัดนี้ไม่มีเขตติดต่อกับที่ดินของแปลงที่ขอรังวัด แต่ติดลำรางหรือลำกระโดงสาธารณประโยชน์กั้นกลางระหว่างที่ดิน

(ตัวอย่างที่ 3.)

(ท.ด. ๑๖)

บันทึกถ้อยคำ (ข้างเคียงขอไม่ลงนามเนื่องจากมีสาธารณาคัน)

ที่ดิน

ระหว่าง..... หมู่ที่..... ตำบล.....

เลขที่ดิน..... หน้าสำรวจ..... อำเภอ.....

..... เลขที่..... จังหวัด.....

ที่ว่าการ..... บริเวณที่ดินที่ทำการรังวัด.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ข้าพเจ้า เจ้าของที่ดินข้างเคียง ผู้มีนามข้างท้ายนี้

อายุ..... ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย บิดา/มารดาชื่อ.....

อยู่ที่บ้าน/ชื่อหมู่บ้าน..... เลขที่..... ตรอก/ซอย..... หมู่ที่.....

ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... โทรศัพท์.....

ขอให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้ :-

ตามที่..... ได้ยื่นคำขอรังวัด.....

ตามคำขอเลขที่..... ลงวันที่..... และได้มีหนังสือแจ้งให้ข้า

ฯ..... นาย/นาง..... เจ้าของที่ดินข้างเคียงด้าน

ทิศ..... เลขที่ดิน..... นั้น

ในวันนี้ข้าฯ ได้มระวางชี้แนวเขตที่ดินแล้ว ปรากฏว่าในที่ดินมี.....

(ลำราง / คลอง / ทาง / ถนน / สาธารณประโยชน์) คั่นกลางระหว่างแปลงที่ดินข้าฯ กับแปลงที่ดินที่ทำการรังวัด

จึงทำให้ที่ดินข้าฯ กับที่ดินที่ทำการรังวัดไม่มีแนวเขตติดต่อกัน โดยที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวเกิดจาก.....

ซึ่งผู้ปกครองท้องที่หรือผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาได้นำทำการรังวัดกันเขตที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวไว้ถูกต้องเพียงพอแก่การใช้ประโยชน์ของข้าฯ และประชาชนโดยทั่วไปแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอไม่ลงนามรับรองเขตที่ดินในครั้งนี

ในการนี้หากเกิดความเสียหายใดๆ เกิดขึ้น ข้าฯ ขอรับผิดชอบเองทั้งสิ้นโดยไม่ถือเป็นความผิดหรือบกพร่องของเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด

ข้อความข้างต้นนี้ ข้าพเจ้าได้อ่าน / ฟัง / ทราบ / เข้าใจข้อความโดยตลอดเห็นว่าถูกต้องดีแล้ว จึงขอลงลายมือชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ..... เจ้าของที่ดินข้างเคียง.....

ลงชื่อ..... เจ้าของที่ดินข้างเคียง.....

ลงชื่อ..... (ผู้ปกครองท้องที่)

ลงชื่อ..... พยาน

ลงชื่อ..... พยาน

ลงชื่อ..... เจ้าหน้าที่ / ผู้บันทึก

4. การบันทึกการคัดค้านแนวเขตที่ดิน

เมื่อช่างรังวัดออกไปทำการรังวัดที่ดิน บางแปลงอาจมีผู้คัดค้านเขต อ้างว่าตามที่ขอนำทำการรังวัดไว้นั้นยังไม่เป็นการถูกต้อง เช่นนี้ต้องพิจารณาว่าที่ดินแปลงที่ขอทำการรังวัดนั้นมีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินหรือไม่ ถ้าปรากฏว่ามีหนังสือสำคัญแล้ว เช่น โฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง หรือตรวจจองที่ตราว่าได้ทำประโยชน์แล้ว ให้ช่างรังวัดแนะนำถึงเหตุที่ทำให้รูปแผนที่และเนื้อที่คลาดเคลื่อนไปจากโฉนดตามหลักวิชา หากตกลงกันไม่ได้ใช้ช่างผู้ทำการรังวัดรับคำคัดค้านโดยใช้บันทึกถ้อยคำ (ท.ด. 16) และให้ผู้ขอและผู้คัดค้านนำชี้แนวเขตเพื่อทำแผนที่แสดงเขตคัดค้าน พร้อมทั้งให้คู่กรณีลงนามรับรองรูปแผนที่แสดงเขตคัดค้านไว้ด้วยดังตัวอย่างข้างล่างนี้

(อ้างอิงตามหนังสือกรมที่ดิน มท 0705/ว 9002 ลงวันที่ 2 พฤษภาคม 2531)

(ตัวอย่างที่ 4.1)

บันทึกถ้อยคำ(ผู้ขอฯขอให้ทำรูปแผนที่คัดค้านแนวเขต)**ที่ดิน**

ระหว่าง.....หมู่ที่.....ตำบล.....

เลขที่ดิน.....หน้าสำรวจ.....อำเภอ.....

.....เลขที่.....จังหวัด.....

ที่ว่าการ.....บริเวณที่ดินที่ทำการรังวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า นาย/นาง.....เจ้าของที่ดิน ผู้มีนามข้างท้ายนี้

อายุ.....ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย บิดา/มารดาชื่อ.....

อยู่ที่บ้าน/ชื่อหมู่บ้าน.....เลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

ขอให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้ :-

ตามที่ดิน.....ได้ยื่นคำขอรังวัด.....

ตามคำขอเลขที่.....ลงวันที่.....นั้น

ในวันนี้ เจ้าหน้าที่ได้ออกมาทำการรังวัดที่ดินแล้ว แต่มีเหตุขัดข้องเนื่องจาก นาย/นาง.....
เจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านทิศ..... เลขที่ดิน.....ได้คัดค้านแนวเขตที่ข้าพเจ้าได้นำช่าง
รังวัดทำการรังวัด โดยอ้างว่าข้าพเจ้าได้นำทำการรังวัดรุกล้ำที่ดินข้างเคียงเลขที่ดิน.....ที่นาย/นาง
.....ได้ครอบครองอยู่ ข้าพเจ้าจึงขอให้ช่างรังวัดทำแผนที่แสดงเขตคัดค้านเพื่อใช้ประกอบ
เป็นหลักฐานแผนที่ในการดำเนินการตามระเบียบฯ ต่อไป และเจ้าหน้าที่ได้รังวัดทำรูปแผนที่แสดงเขตคัดค้าน
ตามที่ข้าฯ ได้นำทำการรังวัดปักหลัก.....ไว้ตรงมุมเขตที่ดินที่คัดค้าน จำนวน.....หลัก และปักหลัก
เขตที่ดินในด้านที่ไม่คัดค้านจำนวน.....หลัก ถูกต้องครบถ้วนตามความประสงค์ของข้าฯ แล้ว ดังมีรายละเอียด
ปรากฏตามรูปแผนที่แสดงเขตคัดค้าน.....(ด้านหลัง/แนบท้าย) บันทึกนี้ ในการนี้หากเกิดความล่าช้า
เสียหายใดๆ เกิดขึ้น ข้าฯ ขอรับผิดชอบเองทั้งสิ้น โดยไม่ถือเป็นความผิดหรือบกพร่องของเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด
และในภายภาคหน้าหากต้องทำการรังวัดใหม่ ข้าฯ ยินยอมเสียค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการรังวัดเพิ่มเติม
จนกว่าจะเสร็จการ

ข้อความข้างต้นนี้ ข้าพเจ้าได้อ่าน /ฟัง /ทราบ /เข้าใจข้อความโดยตลอดเห็นว่าถูกต้องดีแล้ว จึง
ขอลงลายมือชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดิน

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียง.....

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียง.....

ลงชื่อ.....(ผู้ปกครองท้องที่)

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ / ผู้บันทึก

(ตัวอย่างที่ 4.2)

บันทึกถ้อยคำ (ข้างเคียงขอให้ทำรูปแผนที่คัดค้านแนวเขต)

ที่ดิน

ระหว่าง..... หมู่ที่..... ตำบล.....

เลขที่ดิน..... หน้าสำรวจ..... อำเภอ.....

..... เลขที่..... จังหวัด.....

ที่ว่าการ..... บริเวณที่ดินที่ทำการรังวัด.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ข้าพเจ้า นาย/นาง..... (เจ้าของที่ดินข้างเคียง ผู้มีนามข้างท้ายนี้)

อายุ..... ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย บิดา/มารดาชื่อ.....

อยู่ที่บ้าน/ชื่อหมู่บ้าน..... เลขที่..... ตรอก/ซอย..... หมู่ที่.....

ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... โทรศัพท์.....

ขอให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้ :-

ตามที่..... ได้ยื่นคำขอรังวัด.....

ตามคำขอเลขที่..... ลงวันที่..... และเจ้าพนักงานที่ดิน

ได้มีหนังสือให้ข้าพเจ้านาย/นาง..... เจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านทิศ

..... เลขที่ดิน..... มาระวางเขตชี้แนวเขตที่ดิน นั้น

ในวันนี้ ข้าพเจ้าได้มาระวางชี้แนวเขตที่ดินแล้ว เห็นว่าเขตที่ดินตามที่ผู้ขอทำการรังวัดไปแล้วนั้น
ยังเหลื่อมล้ำกับแนวเขตที่ดินซึ่งข้าพเจ้าได้ครอบครองอยู่ในปัจจุบัน ข้าพเจ้าจึงขอคัดค้านการรังวัดครั้งนี้ และ
ขอให้ช่างฯ ทำการรังวัดทำแผนที่แสดงเขตคัดค้านตามแนวเขตที่ข้าพเจ้านำชี้ เพื่อใช้เป็นหลักฐานแผนที่
ประกอบการดำเนินการตามระเบียบฯ ต่อไป และเจ้าหน้าที่ได้รังวัดทำรูปแผนที่แสดงเขตคัดค้านตามที่ข้าฯ ได้นำ
ทำการรังวัดปักหลัก.....ไว้ตรงมุมเขตที่ดินที่คัดค้าน จำนวน.....หลัก ถูกต้อง
ครบถ้วนตามความประสงค์ของข้าฯ แล้ว ดังมีรายละเอียดปรากฏตามรูปแผนที่แสดงเขตคัดค้าน
.....(ด้านหลัง/แนบท้าย) บันทึกนี้

ข้อความข้างต้นนี้ ข้าพเจ้าได้อ่าน / ฟัง / ทราบ / เข้าใจข้อความโดยตลอดเห็นว่าถูกต้องดีแล้ว
จึงขอลงลายมือชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียง.....

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียง.....

ลงชื่อ.....(ผู้ปกครองท้องที่)

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ / ผู้บันทึก

5. การบันทึกแทนผู้วายชนม์ กรณีเจ้าของที่ดินข้างเคียงผู้ถือกรรมสิทธิ์ถึงแก่กรรม

เมื่อช่างรังวัดออกไปทำการรังวัดในที่ดิน พบว่าเจ้าของที่ดินข้างเคียงแปลงใดก็ตาม ผู้ถือกรรมสิทธิ์ถึงแก่กรรมไปแล้ว และบุตร, ภรรยา, สามีหรือญาติ ผู้ใดผู้หนึ่งหรือหลายคนแสดงตน ขอเป็นผู้นำ รังวัดชี้แนวเขตและขอลงนามรับรองเขต ช่างผู้ทำการรังวัดจะต้องบันทึกถ้อยคำบุคคลนั้น ๆ โดยนัยดังนี้

(ตัวอย่างที่ 5.)

(พ.ศ. ๑๖)

บันทึกถ้อยคำ (แทนผู้ขายชนมซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินข้างเคียง)

ที่ดิน

ระวาง.....หมู่ที่.....ตำบล.....

เลขที่ดิน.....หน้าสำรวจ.....อำเภอ.....

.....เลขที่.....จังหวัด.....

ที่ว่าการ.....บริเวณที่ดินที่ทำการรังวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....เลขประจำตัวประชาชน.....

อายุ.....ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย บิดา/มารดาชื่อ.....

อยู่ที่บ้าน/ชื่อหมู่บ้าน.....เลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ขอให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้ :-

ตามนี้.....

ได้นำข้างฯทำการรังวัด.....ในวันนี้ ปรากฏว่าข้างเคียง

ด้านทิศ.....จดกับ.....ซึ่งมีชื่อ.....

(เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ / เป็นผู้ถือสิทธิครอบครอง) แต่ได้ขายชนมมาแล้วประมาณ.....ปี ข้าพเจ้า

เป็น ( ) บุตร ( ) คู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย ( ) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ( ) .....

ของผู้ขายชนม มีสิทธิรับมรดกที่ดินแปลงนี้ตามกฎหมายและได้ครอบครองที่ดินดังกล่าวต่อเนื่องเสมอมา

ขอระวังชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองแนวเขตแทนผู้ขายชนม โดยขอรับรองว่าตามที่ได้ขอรังวัดได้้นำทำการรังวัด

ปักหลักเขตที่ดินไปแล้วนั้น ถูกต้องดีแล้วไม่ได้รุกร้าที่ดินของผู้ขายชนมแต่อย่างใด ซึ่งที่ดินแปลงนี้ไม่มีพินัยกรรม

และ/หรือ ยังไม่ได้แต่งตั้งผู้จัดการมรดกแทนผู้ขายชนม และข้าพเจ้าจะไปขอโอนมรดก ณ สำนักงานที่ดิน

ภายในเวลาอันสมควรต่อไป

ข้อความข้างต้นนี้ ข้าพเจ้าได้อ่าน / ฟัง / ทราบ / เข้าใจข้อความโดยตลอดเห็นว่า

ถูกต้องดีแล้ว จึงขอลงลายมือชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียง...../ผู้ให้ถ้อยคำ

ลงชื่อ.....(ผู้ปกครองท้องที่)

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ / ผู้บันทึก

6. การบันทึกการลงนามแทนผู้เยาว์

ในกรณีที่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินข้างเคียงยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งตามกฎหมายจะทำนิติกรรมด้วยตนเองมิได้ ช่างผู้ทำการรังวัดจะต้องบันทึกถ้อยคำผู้ใช้อำนาจปกครอง ซึ่งโดยทั่วไป ได้แก่ บิดา หรือมารดา ผู้เยาว์นั่นเอง อนึ่ง หากผู้ใช้อำนาจปกครอง เช่น บิดาไม่มาระวังชี้แนวเขต แต่มารดาที่มีได้เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองมาแทน ก็ควรบันทึกเหตุไว้ด้วย ดังตัวอย่างดังนี้

(หมายเหตุ กรณีที่ผู้เยาว์ที่ทางการมีหนังสือแจ้งให้ไประวางแนวเขตนั้นบรรลุนิติภาวะแล้ว ก็ให้ผู้เยาว์ลงชื่อรับรองเขตพร้อมทั้งบันทึกถ้อยคำว่า ขณะนั้นได้บรรลุนิติภาวะแล้ว ขอลงนามรับรองเขตด้วยตนเอง)

(ตัวอย่างที่ 6.)

(ท.ค. ๑๖)

บันทึกถ้อยคำ (ลงนามรับรองเขตแทนผู้เยาว์)

ที่ดิน

ระวาง.....หมู่ที่.....ตำบล.....

เลขที่ดิน.....หน้าสำรวจ.....อำเภอ.....

.....เลขที่.....จังหวัด.....

ที่ว่าการ.....บริเวณที่ดินที่ทำการรังวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า นาย/นาง.....เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียง ผู้มีนามข้างท้ายนี้

อายุ.....ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย บิดา/มารดาชื่อ.....

อยู่ที่บ้าน/ชื่อหมู่บ้าน.....เลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

ขอให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้ :-

ตามที่ดิน.....ได้ยื่นคำขอรังวัด.....

ตามคำขอเลขที่.....ลงวันที่.....และเจ้าพนักงานได้มีหนังสือ ที่

.....ลงวันที่.....เรียกตัว ด.ช/ด.ญ.....ให้มาระวังเขต

ที่ดิน ซึ่งมีแนวเขตติดต่อกับที่ดินแปลงที่ขอทำการรังวัด นั้น

บัดนี้ ด.ช/ด.ญ.....มีอายุเพียง.....ปี ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ข้าพเจ้าเป็น
.....(บิดา/มารดา) /ผู้ใช้อำนาจปกครอง ด.ช/ด.ญ..... (ควรอ้างเหตุที่บิดาของเด็ก

มาระวังเขตไม่ได้) ขอระวังเขตและลงนามรับรองเขตที่ดินแทน ด.ช/ด.ญ..... ในการนี้หาก

เกิดความเสียหายใดๆ เกิดขึ้น ข้าฯ ขอรับผิดชอบเองทั้งสิ้น โดยไม่ถือเป็นความผิดหรือบกพร่องของเจ้าหน้าที่

แต่อย่างใด

ข้อความข้างต้นนี้ ข้าพเจ้าได้อ่าน /ฟัง /ทราบ /เข้าใจข้อความโดยตลอดเห็นว่าถูกต้องดีแล้ว

จึงขอลงลายมือชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียง...../ผู้ให้ถ้อยคำ

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียง...../ผู้ให้ถ้อยคำ

ลงชื่อ.....(ผู้ปกครองท้องที่)

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ / ผู้บันทึก

7. การบันทึกแก้คำขอ

การรังวัดที่ดินบางแปลงผู้ขอเปลี่ยนความประสงค์ใหม่ แตกต่างไปจากคำขอเดิมที่ให้ไว้ ต่อสำนักงานที่ดิน ช่างรังวัดต้องบันทึกถ้อยคำไว้เป็นหลักฐาน โดยมากเป็นเรื่องการขอแบ่งเพิ่มหรือลดลงจากเดิม แบ่งผิดทิศ แบ่งหักเป็นที่สาธารณประโยชน์ ดังตัวอย่าง

(ตัวอย่างที่ 7.)

(ท.ด. ๑๖)

บันทึกถ้อยคำ(แก้คำขอรังวัด และการปักหลักเขต)**ที่ดิน**

ระวาง.....หมู่ที่.....ตำบล.....

เลขที่ดิน.....หน้าสำรวจ.....อำเภอ.....

.....เลขที่.....จังหวัด.....

ที่ว่าการ.....บริเวณที่ดินที่ทำการรังวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....

อายุ.....ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย บิดา/มารดาชื่อ.....

อยู่ที่บ้าน/ชื่อหมู่บ้าน.....เลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

ขอให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้ :-

ตามที่ข้าพเจ้าได้ยื่นคำขอรังวัด.....

ตามคำขอเลขที่.....ลงวันที่.....นั้น

ในการรังวัดในวันนี้ ข้าพเจ้ามีความประสงค์ขอแก้คำขอรังวัด.....

ตามรูปแผนที่สังเขป.....โดยข้าพเจ้าจะไปยื่นคำขอแก้คำขอใหม่ในวันจดทะเบียนที่ดิน
(กรณีแก้คำขอ) ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ได้ทำการรังวัดตรงตามความประสงค์ของข้าพเจ้าแล้ว ซึ่งข้าพเจ้าได้นำรังวัด
ปักหลักเขตที่ดินไว้รวมจำนวน.....หลัก.....

และขอรับรองว่าตามที่ข้าพเจ้าได้นำรังวัดปักหลักเขตที่ดินไปแล้วนั้น ไม่ได้รู้กล่าวหรือ ทบที่ดินสาธารณประโยชน์
ที่หลวงหวงห้าม ที่ราชพัสดุ และที่ดินแปลงข้างเคียงแต่อย่างใด หากเกิดการเสียหายขึ้นในภายหน้าเกี่ยวกับการ
นำรังวัดปักหลักเขตที่ดินในครั้งนี้ ข้าพเจ้าขอรับผิดชอบเองทั้งสิ้น โดยไม่ถือเป็นความผิดหรือบกพร่องของ
เจ้าหน้าที่แต่อย่างใด และข้าฯ ยินยอมเสียค่าธรรมเนียมและใช้จ่ายในการรังวัดเพิ่มเติมจนกว่าจะเสร็จการ

ข้อความข้างต้นนี้ ข้าพเจ้าได้อ่าน / ฟัง / ทราบ / เข้าใจข้อความโดยตลอดเห็นว่าถูกต้องดีแล้ว จึง
ขอลงลายมือชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดิน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก / อ่าน
(.....)

8. การบันทึกแบ่งหักที่สาธารณประโยชน์

ในการรังวัดที่ดิน หากที่ดินมีสภาพเป็นที่สาธารณประโยชน์และเจ้าของที่ดินมีความประสงค์จะแบ่งหักที่ดินให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ช่างผู้ทำการรังวัดควรจะต้องบันทึกถ้อยคำเจ้าของที่ดินไว้ให้มีความตามนัยตัวอย่าง ดังนี้

(หมายเหตุ นอกจากจะต้องบันทึกเจ้าของที่ดินตามข้อ 8. ที่กล่าวแล้ว ช่างผู้ทำการรังวัดจะต้องบันทึกถ้อยคำเจ้าหน้าที่ผู้มั่งรังวัดเขตสาธารณประโยชน์ฯ ด้วย คือ

“ข้าพเจ้า.....(เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ระวางเขตสาธารณประโยชน์นั้น ๆ)
ขอให้ถ้อยคำว่า ตามที่เจ้าของที่ดินผู้ขอทำการรังวัดได้แบ่งที่ดินให้เป็น.....
(ถนน..... ลำราง..... คลอง..... หรือทาง.....
สาธารณประโยชน์) นั้น ข้าพเจ้าได้รับทราบและได้ตรวจสอบหลักเขตที่เจ้าของที่ดินได้ปักหลักเขตไว้ในที่ดิน
แล้ว ขอรับรองว่าเป็นการถูกต้องตามความประสงค์ของผู้ขอรังวัดและเพียงพอสำหรับการใช้งานขอประชาชน
โดยทั่วไปแล้ว”)

(ตัวอย่างที่ 8.)

(ท.ด. ๑๖)

บันทึกถ้อยคำ (แบ่งหักเป็นที่สาธารณประโยชน์)

ที่ดิน

ระวาง.....หมู่ที่.....ตำบล.....

เลขที่ดิน.....หน้าสำรวจ.....อำเภอ.....

.....เลขที่.....จังหวัด.....

ที่ว่าการ.....บริเวณที่ดินที่ทำการรังวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....เลขประจำตัวประชาชน.....

อายุ.....ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย บิดา/มารดาชื่อ.....

อยู่ที่บ้าน/ชื่อหมู่บ้าน.....เลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

ขอให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้ :-

ตามที่ข้าพเจ้าได้ยื่นคำขอรังวัด.....

ตามคำขอเลขที่.....ลงวันที่.....นั้น

ในวันนี้ เจ้าหน้าที่ได้ออกมาทำการรังวัดตามวันและเวลาที่ได้กำหนดแล้ว ข้าพเจ้ามีความประสงค์ขอรุณที่ดิน เพื่อแบ่งหักเป็น.....

ทางทิศ..... (ตามรูปแผนที่ท้ายบันทึกนี้) โดยไม่ขอเรียกร้องค่าตอบแทนแต่อย่างใด ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ชี้แจงให้ข้าพเจ้าทราบแล้วว่า ที่ดินส่วนที่ขอรังวัดแบ่งหักเป็น.....นี้ ข้าพเจ้าจะไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดินในส่วนดังกล่าวนี้อีกต่อไป และจะกลายเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๒) โดยการอุทิศให้ ทำให้ข้าฯ ไม่มีสิทธิหวงห้ามไม่ให้บุคคลโดยทั่วไปเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว และภายหลังข้าพเจ้าไม่สามารถขอถอนคืนการอุทิศที่ดินหรือนำที่ดินที่อุทิศแล้วกลับมาเป็นที่ดินของเอกชนได้อีก ข้าพเจ้าได้รับทราบและเข้าใจตลอดแล้ว ขอยืนยันให้เจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการแบ่งหักที่ดินเป็น.....ตามความประสงค์ของข้าพเจ้าด้วย และข้าฯ ยินยอมเสียค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการรังวัดเพิ่มเติม (ถ้ามี) จนกว่าจะเสร็จการ

ข้อความข้างต้นนี้ ข้าพเจ้าได้อ่าน / ฟัง / ทราบ / เข้าใจข้อความโดยตลอดเห็นว่าถูกต้องดีแล้ว จึงขอลายมือชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดิน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก / อ่าน

9. การบันทึกแบ่งแยกจำกัดเนื้อที่เป็นไม่จำกัดเนื้อที่ หรือกลับกัน

ตามคำขอเดิมผู้ขอมีความประสงค์ในการแบ่งแยกแปลงที่ดินไว้ ต่อมาในวันรังวัดต้องการเปลี่ยนความประสงค์เดิม ควรต้องบันทึกถ้อยคำไว้ตามนัย ดังนี้

(ตัวอย่างที่ 9.)

(ท.ด. ๑๖)

บันทึกถ้อยคำ (ขอแก้คำขอจำกัดเนื้อที่เป็นนำขึ้นหรือกลับกัน)

ที่ดิน

ระหว่าง.....หมู่ที่.....ตำบล.....

เลขที่ดิน.....หน้าสำรวจ.....อำเภอ.....

.....เลขที่.....จังหวัด.....

ที่ว่าการ.....บริเวณที่ดินที่ทำการรังวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....

อายุ.....ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย บิดา/มารดาชื่อ.....

อยู่ที่บ้าน/ชื่อหมู่บ้าน.....เลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

ขอให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้ :-

ตามที่ข้าพเจ้าได้ยื่นคำขอรังวัด.....

ตามคำขอเลขที่.....ลงวันที่.....

ขอทำการรังวัดแบ่งแยกที่ดินออกเป็น.....แปลง โดยจำกัดเนื้อที่ดังที่ปรากฏในคำขอ นั้น

ในวันทำการรังวัดวันนี้ ข้าพเจ้ามีความประสงค์ใหม่ คือ ขอให้ช่างรังวัดแบ่งที่ดินของข้าพเจ้า
ออกเป็น.....แปลง ทางทิศ.....และข้าพเจ้าจะได้เป็นผู้ชี้เขตการแบ่งแยก
เองทุกแปลง (ตามรูปแผนที่สังเขปท้ายบันทึกนี้) โดยข้าพเจ้าจะไปยื่นคำขอแก้คำขอใหม่ในวันจดทะเบียน
(กรณีแก้คำขอ) ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ได้ทำการรังวัดตรงตามความประสงค์ของข้าพเจ้าแล้ว ซึ่งข้าพเจ้าได้นำรังวัด
ปักหลักเขตที่ดินไว้รวมจำนวน.....หลัก คือ.....

และขอรับรองว่าตามที่ข้าพเจ้าได้นำรังวัดปักหลักเขตที่ดินไปแล้วนั้น ไม่ได้รื้อกล้าหรือ ทับที่ดินสาธารณะประโยชน์
ที่หลวงหวงห้าม ที่ราชพัสดุ และที่ดินแปลงข้างเคียงแต่อย่างใด หากเกิดการเสียหายขึ้นในภายหน้าเกี่ยวกับการ
นำรังวัดปักหลักเขตที่ดินในครั้งนี้ ข้าพเจ้าขอรับผิดชอบเองทั้งสิ้น โดยไม่ถือเป็นความผิดหรือบกพร่องของ
เจ้าหน้าที่แต่อย่างใด และข้าฯ ยินยอมเสียค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการรังวัดเพิ่มเติม (ถ้ามี) จนกว่าจะ
เสร็จการ

ข้อความข้างต้นนี้ ข้าพเจ้าได้อ่าน / ฟัง / ทราบ / เข้าใจข้อความโดยตลอดเห็นว่าถูกต้องดีแล้ว จึง
ขอลงลายมือชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดิน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก / อ่าน
(.....)

10. การบันทึกงดทำการรังวัด (สำเนาให้ผู้ขอ 1 ฉบับ)

บางครั้งการรังวัดในที่ดิน ช่างผู้ออกไปทำการรังวัดพบกับอุปสรรคทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมคันเขตจนไม่สามารถตรวจสอบแนวเขตได้ ช่างจะต้องบันทึกเหตุดังกล่าวให้ชัดเจนและชี้แจงให้เจ้าของที่ดินทราบและเข้าใจ พร้อมกับบันทึกถ้อยคำเจ้าของที่ดินให้ทราบว่า การรังวัดขัดข้องจากเหตุดังกล่าว และเจ้าของที่ดินของตรังวัดไว้ชั่วคราวโดยให้จัดทำบันทึกเป็น 2 ฉบับมีข้อความตรงกันและมอบให้เจ้าของที่ดิน 1 ฉบับ ตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 04871 ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2542 ดังนี้

(ตัวอย่างที่ 10.)

บันทึกถ้อยคำ (ของตรังวัด)**ที่ดิน**

ระหว่าง.....หมู่ที่.....ตำบล.....
เลขที่ดิน.....หน้าสำรวจ.....อำเภอ.....
.....เลขที่.....จังหวัด.....

ที่ว่าการ.....บริเวณที่ดินที่ทำการรังวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า นาย/นาง.....

อายุ.....ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย บิดา/มารดาชื่อ.....

อยู่ที่บ้าน/ชื่อหมู่บ้าน.....เลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

ขอให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้ :-

ตามที่.....ได้ยื่นคำขอรังวัด.....

ตามคำขอเลขที่.....ลงวันที่.....ในวันนี้ ข้าฯ ได้มาทำการรังวัดแล้ว แต่ปรากฏว่าน้ำท่วมที่ดินจนไม่สามารถจะเห็นคันเขต /ในที่ดินมีต้นข้าวขึ้นสูงมาก เป็นเหตุให้ข้าเจ้าไม่สามารถนำทำการรังวัดปักหลักเขตโดยรอบแปลงที่ดินได้ ข้าพเจ้าจึงขอให้ช่างรังวัดงดทำการรังวัดไว้ชั่วคราวก่อนและจะได้แจ้งเหตุขัดข้องให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงทราบด้วยตนเอง เมื่อที่ดินแห้งและสะดวกแก่การรังวัดเมื่อใด ข้าพเจ้าจะได้รับไปแจ้งให้นัดทำการรังวัดใหม่โดยเร็ว ในการนี้หากทำให้งานรังวัดล่าช้า หรือเกิดการเสียหายใดๆ เกิดขึ้น ข้าฯ ขอรับผิดชอบเองทั้งสิ้น โดยไม่ถือเป็นความผิดหรือบกพร่องของเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด อีกทั้ง ข้าฯ ยินยอมให้เจ้าหน้าที่เบิกค่าใช้จ่ายได้ตามความเป็นจริงและยินยอมเสียค่าธรรมเนียมและใช้จ่ายเพิ่มเติมจนกว่าจะเสร็จการ

ถ้อยคำนี้ช่างรังวัดได้จัดทำเป็นบันทึกขึ้นเป็น ๒ ฉบับมีข้อความถูกต้องตรงกัน และ ข้าพเจ้าได้อ่าน /ฟัง /ทราบ /เข้าใจข้อความโดยตลอดเห็นว่าถูกต้องดีแล้ว จึงขอลงลายมือชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ข้าฯได้รับสำเนานบันทึกนี้	ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดิน
แล้ว จำนวน ๑ ฉบับ	ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียง.....
จึงขอลงนามรับรอง	ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียง.....
ไว้เป็นหลักฐาน	ลงชื่อ.....(ผู้ปกครองท้องถิ่น)
ลงชื่อ.....	ลงชื่อ.....พยาน
ผู้รับ	ลงชื่อ.....พยาน
	ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ / ผู้บันทึก

11. การบันทึกถ้อยคำของตรึงวัด กรณีผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมตกลงเขตที่จะแบ่งแยกระหว่างกันเองไม่ได้

บางกรณี การรังวัดเพื่อปักหลักเขตแบ่งกรรมสิทธิ์รวมระหว่างเจ้าของที่ดินด้วยกันเองนั้น เจ้าของกรรมสิทธิ์รวมไม่อาจตกลงเขตแบ่งกันได้ ซ้ำผู้ทำการรังวัดจะต้องบันทึกเหตุดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน เพื่องตรึงวัดไว้ชั่วคราว ตามนัยข้อความ ดังนี้

(ตัวอย่างที่ 11.)

(ท.ด. ๑๖)

บันทึกถ้อยคำ (แบ่งกรรมสิทธิ์รวมไม่ได้ ของดั่งรังวัด)

ที่ดิน

ระวาง.....หมู่ที่.....ตำบล.....

เลขที่ดิน.....หน้าสำรวจ.....อำเภอ.....

.....เลขที่.....จังหวัด.....

ที่ว่าการ.....บริเวณที่ดินที่ทำการรังวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า เจ้าของที่ดิน ผู้มีนามข้างท้ายนี้.....

อายุ.....ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย บิดา/มารดาชื่อ.....

อยู่ที่บ้าน/ชื่อหมู่บ้าน.....เลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

ขอให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้ :-

ตามที่.....ได้ยื่นคำขอรังวัด.....

ตามคำขอเลขที่.....ลงวันที่.....ในวันนี้ ข้าฯ ได้มาทำการรังวัดแล้ว แต่ปรากฏว่า ข้าพเจ้าผู้มีกรรมสิทธิ์ร่วมกันในที่ดินแปลงนี้ไม่สามารถนำทำการรังวัดได้ เนื่องจากยังตกลงเรื่องเขตที่ดินที่จะแบ่งแยกกันไม่ได้ เมื่อมีเหตุจำเป็นดังกล่าว จึงขอให้ช่างรังวัดดัดการรังวัดที่ดินไว้ชั่วคราวก่อน จนกว่าข้าพเจ้าจะได้ตกลงกันให้เป็นที่ยอมรับก่อนอย่างช้าภายในเวลา ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันนี้โดยข้าฯ จะได้แจ้งเหตุขัดข้องให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงทราบด้วยตนเอง ข้าฯ พร้อมให้ทำการรังวัดเมื่อใด ข้าฯ จะได้รับไปแจ้งให้เจ้าพนักงานที่ดินนัดทำการรังวัดใหม่โดยเร็วต่อไป หากพ้นระยะเวลาที่กำหนดแล้วข้าพเจ้าไม่ไปแจ้งหรือเพิกเฉยละทิ้งเรื่อง ข้าพเจ้ายินยอมให้เจ้าพนักงานที่ดินพิจารณายกเลิกคำขอรังวัดของข้าพเจ้าได้ ในกรณีหากทำให้งานรังวัดล่าช้า หรือเกิดการเสียหายใดๆ เกิดขึ้น ข้าฯ ขอรับผิดชอบเองทั้งสิ้น โดยไม่ถือเป็นความผิดหรือบกพร่องของเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด อีกทั้ง ข้าฯ ยินยอมให้เจ้าหน้าที่เบิกค่าใช้จ่ายได้ตามความเป็นจริงและยินยอมเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจนกว่าจะเสร็จการ

ถ้อยคำนี้ช่างรังวัดได้จัดทำเป็นบันทึกขึ้นเป็น ๒ ฉบับมีข้อความถูกต้องตรงกัน และ ข้าพเจ้าได้อ่าน / ฟัง / ทราบ / เข้าใจข้อความโดยตลอดเห็นว่าถูกต้องดีแล้ว จึงขอลงลายมือชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ข้าฯได้รับสำเนานบันทึกนี้	ลงชื่อ.....	เจ้าของที่ดิน
แล้ว จำนวน ๑ ฉบับ	ลงชื่อ.....	เจ้าของที่ดินข้างเคียง.....
จึงขอลงนามรับรอง	ลงชื่อ.....	เจ้าของที่ดินข้างเคียง.....
ไว้เป็นหลักฐาน	ลงชื่อ.....	(ผู้ปกครองท้องถิ่น)
ลงชื่อ.....	ลงชื่อ.....	พยาน
ผู้รับ	ลงชื่อ.....	พยาน
	ลงชื่อ.....	เจ้าหน้าที่ / ผู้บันทึก

12. การบันทึกถ้อยคำเจ้าของที่ดินข้างเคียงที่ยังไม่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ (ที่มีการครอบครอง/ส.ค.๑)

การรังวัดในที่ดินหากช่างผู้ทำการรังวัด พบว่าที่ดินข้างเคียงแปลงใด ยังไม่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ (ไม่มีโฉนดที่ดิน) ช่างผู้ทำการรังวัดจะต้องบันทึกผู้มาระวังชี้เขตให้ได้ความว่าเป็นผู้ครอบครองที่ดินเพื่อตนเองหรือเป็นตัวแทนผู้ครอบครองผู้ใด ตามนัย ดังนี้

(หมายเหตุ ถ้าที่ดินข้างเคียงประเภทนี้ไม่มีผู้ใดมาชี้เขต ก็ให้จดบันทึกผู้ปกครองท้องที่ หรือถ้าผู้ปกครองท้องที่ไม่มา ก็ให้จดบันทึกถ้อยคำผู้ขอรังวัดกับเจ้าของที่ดินข้างเคียงที่พึงสอบถามได้สัก 2 คน เป็นอย่างน้อย ให้ได้ความปรากฏว่าที่ดินข้างเคียงแปลงนั้นเป็นของผู้ใด ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ไหน ผู้ใดใช้สิทธิครอบครองอยู่ และถ้ามีข้อความอันควรบันทึกก็ให้บันทึกเพิ่มเติมมาเพื่อเป็นหลักฐานแล้วให้ผู้ขอรังวัดรับรองเขตในแบบ ท.ค. 34 อีกส่วนหนึ่ง)

13. การบันทึกกรณีอื่น ๆ

ใช้ดุลยพินิจในแนวเดียวกับที่กล่าวมานี้ ซึ่งขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นตามความเป็นจริง

(ท.ค. ๑๖)

(ตัวอย่างที่ 12.)

บันทึกถ้อยคำ (ที่มีการครอบครอง/ส.ค.๑)**ที่ดิน**

ระหว่าง..... หมู่ที่..... ตำบล.....

เลขที่ดิน..... หน้าสำรวจ..... อำเภอ.....

..... เลขที่..... จังหวัด.....

ที่ว่าการ..... บริเวณที่ดินที่ทำการรังวัด.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ข้าพเจ้า..... เลขประจำตัวประชาชน.....

อายุ..... ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย บิดา/มารดาชื่อ.....

อยู่ที่บ้าน/ชื่อหมู่บ้าน..... เลขที่..... ตรอก/ซอย..... หมู่ที่.....

ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ขอให้ถ้อยคำต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้ :-

ตามที่.....

ได้นำช่างทำการรังวัด..... ในวันที่.....

ข้าพเจ้าเป็นเจ้าของที่ดินข้างเคียงทางด้านทิศ..... ของที่ดินแปลงที่ขอ

รังวัด ในวันทำการรังวัดนี้ ข้าพเจ้าได้มาระวังชี้แนวเขตร่วมด้วย เห็นว่าผู้ขอได้นำเจ้าหน้าที่ทำการรังวัดและ

ปักหลักเขตที่ดินเป็นการถูกต้องแล้วมิได้มีหลักหนึ่งหลักใดรุกล้ำที่ดินของข้าพเจ้าแต่อย่างใด สำหรับที่ดิน

แปลงนี้ข้าพเจ้าได้มาโดย.....

และครอบครองทำประโยชน์เพื่อตนเองเสมอมาประมาณ..... ปี ที่ดินแปลงนี้ (ไม่มี / มี) หลักฐานทาง

ที่ดิน..... ซึ่งได้นำมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่ในวันทำการ

รังวัดนี้ด้วย / ไม่สามารถนำมาแสดงได้เนื่องจาก.....

ข้อความข้างต้นนี้ ข้าพเจ้าได้อ่าน / ฟัง / ทราบ / เข้าใจข้อความโดยตลอดเห็นว่าถูกต้องดีแล้ว จึงขอลง
ลายมือชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ..... ผู้ให้ถ้อยคำ

ลงชื่อ..... พยาน

ลงชื่อ..... พยาน

ลงชื่อ..... ผู้บันทึก / อ่าน

ข้าพเจ้า..... ผู้แทนนายอำเภอ/ผู้ปกครองท้องถิ่น

ขอรับรองว่าตามที่..... ให้ถ้อยคำไว้ข้างต้นนั้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ..... ผู้ปกครองท้องถิ่น

ลงชื่อ..... ผู้บันทึก / อ่าน

หมวดที่ 9

หมวดการรายงานการรังวัด

การรายงานการรังวัด

การรายงานการรังวัด หมายถึง การรายงานเหตุการณ์ ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการรังวัดที่ดินแปลงนั้นๆ และเกิดขึ้นในขณะทำการรังวัด ซึ่งช่างผู้ทำการรังวัดจะต้องรายงานเสนอผู้บังคับบัญชา โดยใช้หลักเกณฑ์ของกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หลักวิชาการรังวัดและทำแผนที่เป็นองค์ประกอบ พร้อมทั้งเสนอความเห็นด้วย เช่น การรับรองเขต การรังวัดตรงตามคำขอหรือไม่ หลักฐานเดิมที่นำไปประกอบการรังวัดมีความมั่นคงเพียงใด และการตรวจสอบหลักฐานการรังวัดเป็นอย่างไร ผลการรังวัดและการลงระวางแผนที่และเหตุการณ์อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในวันรังวัด ก็จะต้องรายงานไว้ด้วย ให้รายงานให้สั้น กระชับรัด ได้ใจความให้ครบถ้วนในสาระสำคัญที่เป็นประโยชน์ โดยโยงไปถึงบันทึกถ้อยคำ (ท.ด. 16) ในแต่ละเรื่องด้วย ได้แยกการรายงานเป็นประเภท ดังนี้

การรายงานการรังวัดที่ต้องใช้แบบพิมพ์ ร.ว. 3 ก ประเภทการรังวัดที่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการรังวัดแบบเหมาจ่าย ซึ่งเป็นเงินนอกงบประมาณ ได้แก่

1. การรังวัดออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ช่างผู้ทำการรังวัดนอกจากจะต้องทำการรังวัดตามหลักวิชาการรังวัดและทำแผนที่แล้ว ยังจะต้องสอบสวนสิทธิในที่ดินเพื่อสร้างใบไต่สวน ดังนั้น การรายงานจึงต้องรายงานทั้งผลการรังวัดและการสอบสวนการทำประโยชน์ในที่ดินให้ครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งว่าที่ดิน ว่าที่ดินของผู้ขอทำการรังวัดนั้น อยู่ในหลักเกณฑ์ที่พึงจะขอออกโฉนดที่ดินให้ได้หรือไม่ จึงควรรายงานการรังวัด ดังนี้

1.1 การรับรองแนวเขตที่ดิน ให้รายงานว่า เจ้าของที่ดินข้างเคียงมาระวังชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตครบหรือไม่ ถ้าไม่ครบก็ต้องรายงานว่า เจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านใดไม่มาระวังชี้แนวเขตและได้มีการส่งหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียง โดยปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2532 ข้อ 9 หรือไม่

1.2 ผู้ปกครองท้องที่ ให้รายงานว่า ผู้ปกครองท้องที่ได้ออกเป็นพยานและตรวจสอบที่ดินที่ขอออกหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ว่าเป็นที่สงวนหวงห้ามหรือที่สาธารณประโยชน์อย่างใดหรือไม่ รวมทั้งตรวจสอบการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินของ ผู้ขอว่า ได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินจริงหรือไม่ อย่างไร (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0719/ว 525 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542)

1.3 หลักฐานที่นำมาขอออกโฉนดที่ดิน เช่น ส.ค. 1, น.ส. 2 หรือ น.ส. 3 ก. เลขที่..... หมู่ที่.....โดยให้เปรียบเทียบระยะของแนวเขตและข้างเคียงระหว่างหลักฐานเดิมกับการรังวัดใหม่

1.4 หลักฐานประกอบการรังวัดให้รายงานว่า ได้นำหลักฐานเดิมของที่ดินแปลงข้างเคียงด้าน.....ไปประกอบการรังวัดหรือไม่ ผลการตรวจสอบในที่ดินหลักเขตเก่าอยู่ครบหรือไม่ และได้ปักหลักเขตหมายเลขใดลงในที่ดินแปลงนี้บ้าง และทำการรังวัดต่อเขตที่ดินข้างเคียงได้หรือไม่ อย่างไร

1.5 วิธีการรังวัด ให้รายงานว่า การรังวัดออกโฉนดที่ดินครั้งนี้ได้ทำการรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่งหรือชั้นสอง ถ้าทำการรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นสองให้รายงานด้วยว่ารังวัดด้วยเทปหรือกล้องธรีโอดไลท์และคำนวณเนื้อที่โดยวิธีใด ได้เนื้อที่มากหรือน้อยกว่าหลักฐานเดิมเท่าใด

1.6 การรังวัดยึดโยงเพื่อนำรูปแผนที่ลงในระวางแผนที่ การขึ้นต้นร่างแผนที่ให้รายงานว่าได้ทำการรังวัดยึดโยงจากอะไร ได้ขึ้นต้นร่างแผนที่มาตราส่วนเท่าใด ได้นำรูปแผนที่ลงในระวางแผนที่ระวางใด ผลปรากฏว่าทับหรือไม่ทับที่ดินแปลงข้างเคียงหรือเส้นประ/เส้นทึบในระวางแผนที่ ทับหรือไม่ทับที่สาธารณประโยชน์ หรือไม่อย่างไร

1.7 เหตุการณ์อื่น ๆ (ถ้ามี) เช่น ได้บันทึกผู้สูงอายุ หรือผู้ใช้ประโยชน์ในที่สาธารณะประกอบเรื่องกรณีใด จำนวน...ฉบับ

1.8 การรังวัดออกโฉนดที่ดินที่ตั้งอยู่ในตำบลซึ่งมีเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้รายงานด้วยว่ามีหรือไม่มีการขีดเขตป่าในระวางแผนที่ ที่ดินอยู่ในเขตหรือนอกเขตป่า หากตรวจสอบแล้วพบว่า ได้มีการขีดเขตในระวางแผนที่แล้ว ที่ดินอยู่ในเขตป่า หรือที่ตั้งอยู่ในตำบลซึ่งมีเขตป่าฯ แต่ยังไม่มีการขีดเขตป่าฯ ลงในระวาง การรายงานจะต้องเสนอความเห็นด้วยว่า ให้คณะกรรมการฯ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 43 พิจารณาก่อนดำเนินการต่อไป

2. การรายงานการรังวัด (ร.ว. 3 ก) กรณีสอบเขต แบ่งแยก

2.1 การรับรองแนวเขตที่ดิน ให้รายงานว่า เจ้าของที่ดินข้างเคียงมาระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตครบหรือไม่ ถ้าไม่ครบเจ้าของที่ดินข้างเคียงเลขที่ดิน.....ด้านทิศ.....ไม่มาระวางชี้แนวเขตได้ส่งหนังสือแจ้งให้ไประวางชี้แนวเขตที่ดินหรือไม่ และได้ส่งหนังสือสอบถามตามระเบียบหรือไม่

2.2 รังวัดตรงตามคำขอหรือไม่ ให้รายงานว่าการรังวัดครั้งนี้ตรงตามคำขอหรือไม่ ถ้าไม่ตรงตามคำขอมิบันทึกถ้อยคำ (ท.ด. 16) หรือไม่

2.3 หลักฐานแผนที่เดิมและหลักฐานแผนที่ประกอบการรังวัด ให้รายงานว่าที่ดินแปลงที่ขอรังวัดครั้งนี้เป็นรูปแผนที่ชนิดใด มาตราส่วนเท่าไร ทำการรังวัดและคำนวณเนื้อที่โดยวิธีใด เนื้อที่เท่าใด ได้นำหลักฐานแผนที่ของที่ดินแปลงที่ขอรังวัดและแปลงข้างเคียงไปประกอบการรังวัด สามารถทำการรังวัดตรวจสอบและค้นหาหลักเขตที่ดินตามหลักวิชาการเพื่อให้ทราบว่าเป็นเขตที่ดินของผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียง นำทำการรังวัดตรงกับเขตโฉนดที่ดินหรือไม่ และตรวจสอบตามหลักฐานการรังวัดเดิมได้หรือไม่ อย่างไร ถ้าไม่มีหลักฐานแผนที่เดิม ได้จำลองรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินไปประกอบการรังวัดหรือไม่ และทำการรังวัดต่อเขตที่ดินข้างเคียงได้หรือไม่ อย่างไร หลักเขตเก่าอยู่ครบหรือไม่ครบ ถ้าไม่ครบได้ปักหลักเขตใหม่แทนหลักเขตเดิมหรือไม่

2.4 การปักหลักเขตแบ่งแยก ให้รายงานว่าผู้ขอได้นำทำการรังวัด ปักหลักเขตแบ่งแยกหมายเลขใด มีบันทึกถ้อยคำ (ท.ด. 16) รวมไว้ในเรื่อง

2.5 ผลการรังวัด ให้รายงานว่าการรังวัดครั้งนี้ได้รูปแผนที่และเนื้อที่เท่าเดิมหรือแตกต่างจากเดิม ถ้าเป็นกรณีรูปแผนที่หรือเนื้อที่แตกต่างจากเดิมจะต้องรายงานให้เข้าหลักเกณฑ์ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/ว 4254 ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2525 และให้รายงานด้วยว่า มีหรือไม่มีการสมยอมแนวเขต เพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย พร้อมทั้งให้ความเห็นด้วยว่า ควรสั่งแก้ไขตามมาตรา 61 หรือ 69 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน หรือดำเนินการในกรณีที่มีการสมยอมแนวเขต เพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย

2.6 การลงที่หมายแผนที่และการลงระวางแผนที่ ให้รายงานว่าได้ลงที่หมายแผนที่ด้วยมาตราส่วนเท่าใด หรือลงที่หมายแผนที่ในต้นร่างเดิม (กรณีรูปแผนที่และเนื้อที่เท่าเดิม) พร้อมทั้งรายงานด้วยว่าได้ลงที่หมายในระวางแผนที่แล้ว

2.7 เหตุการณ์อื่น ๆ (ถ้ามี) เช่น การรังวัดมีเหตุขัดข้อง ผู้ขอรังวัดของดหรือขอเลื่อน หรือขอยกเลิกเรื่อง หรือไม่มารับช่วงฯ ตามกำหนดนัดหรือผู้ขอรังวัดเปลี่ยนความประสงค์ใหม่ในวันรังวัด เป็นต้น

3. การรายงานการรังวัด (ร.ว. 3 ก) กรณีรวมโฉนดที่ดิน

3.1 การรับรองแนวเขตที่ดิน ให้รายงานเหมือนการรังวัดสอบเขต และแบ่งแยก

3.2 การรังวัดตรงตามคำขอหรือไม่

3.3 หลักฐานประกอบการรังวัดและการตรวจ เหมือนการรังวัดสอบเขตและแบ่งแยก

3.4 หลักฐานแผนที่เหมือนการรังวัดสอบเขตและแบ่งแยก และได้นำโฉนดที่ดินหมายเลข.....

หน้าสำรวจ.....รวม.....แปลง มาขอรวมโฉนดที่ดิน

3.5 ผลการรังวัด ได้ทำการรังวัดและคำนวณเนื้อที่โดยวิธีใด ได้เนื้อที่.....มากหรือน้อยกว่าเดิมเท่าใด พร้อมทั้งให้ความเห็นด้วยว่าควรใช้รูปแผนที่และเนื้อที่ในการรังวัดครั้งนี้ดำเนินการให้ผู้ขอต่อไป โดยไม่ต้องรายงานเสนอขอแก้ไขรูปแผนที่หรือเนื้อที่แต่อย่างใด

สำหรับเอกสารประกอบเรื่องรังวัดที่เสนอพร้อมทั้งรายงาน (ร.ว.3 ก) ให้ระบุชื่อและจำนวนแบบพิมพ์ชนิด และจำนวนรูปแผนที่ที่ได้เสนอพร้อมทั้งรายงานให้ชัดเจน และให้ใช้แบบพิมพ์รายงานการรังวัด (ร.ว. 3 ก) ตามที่กรมที่ดินกำหนด เท่านั้น

การรายงานการรังวัดที่ต้องใช้แบบพิมพ์ ร.ว. 3 ได้แก่ ประเภทการรังวัดที่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการรังวัดซึ่งเป็นเงินงบประมาณแผ่นดิน และเบิกเงินค้ำมัดจำรังวัดแบบเหมาจ่ายไม่ได้ โดยเบิกจ่ายค้ำมัดจำรังวัดเท่าที่จำเป็นและจ่ายจริง เช่น การรังวัดตรวจสอบที่สาธารณประโยชน์ เป็นต้น.....

1. การรายงานการรังวัด (ร.ว. 3) กรณี การรังวัดตรวจสอบที่สาธารณประโยชน์ที่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ให้รายงานในทำนองเดียวกันกับการรายงานการรังวัดกรณีสอบเขตที่ดิน

ส่วนกรณีการรังวัดตรวจสอบที่สาธารณประโยชน์ที่ไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง นั้นไม่ถือว่าเป็นการรังวัดตามประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นเพียงการรังวัดตามคำขอของส่วนราชการผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาเพื่อารูปแผนที่และเนื้อที่ไปพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป การรายงานให้รายงานผลการรังวัดดังนี้

1.1 เป็นการรังวัดประเภทใด

1.2 การรับรองแนวเขตที่ดิน ให้รายงานว่า เจ้าของที่ดินข้างเคียงมาระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตครบหรือไม่ ถ้าไม่ครบเจ้าของที่ดินข้างเคียงเลขที่ดิน.....ด้านทิศ.....ไม่มาระวางชี้แนวเขตได้ส่งหนังสือแจ้งให้ประวางชี้แนวเขตที่ดินแล้ว ไม่ต้องส่งหนังสือสอบถามตามระเบียบ

1.3 ให้รายงานว่าการรังวัดครั้งนี้ตรงตามคำขอหรือไม่ เช่น เดิมขอรังวัดตรวจสอบทางสาธารณประโยชน์ยาว 200 เมตร ในวันรังวัดขอตรวจทางสาธารณประโยชน์เหลือความยาว 100 เมตร เป็นต้น และมีบันทึกถ้อยคำขอแก้คำขอของผู้ขอรังวัด (ท.ด. 16) ประกอบเรื่อง

1.4 หลักฐานแผนที่เดิมและหลักฐานแผนที่ประกอบการรังวัด ให้รายงานว่าที่ดินแปลงที่ขอรังวัดครั้งนี้เป็นรูปแผนที่ชนิดใด มาตราส่วนเท่าไร ทำการรังวัดและคำนวณเนื้อที่โดยวิธีใด เนื้อที่เท่าใด ได้นำหลักฐานแผนที่ของที่ดินแปลงที่ขอรังวัดและแปลงข้างเคียงไปประกอบการรังวัด และสามารถทำการรังวัดตรวจสอบตามหลักฐานการรังวัดเดิมได้หรือไม่ ถ้าไม่มีหลักฐานแผนที่เดิม ได้จำลองรูปแผนที่ในระวางแผนที่ไปประกอบการรังวัด และในที่ดินหลักเขตเก่าอยู่ครบหรือไม่ ถ้าไม่ครบได้ปักหลักไม้แก่นแทน หรือปักหลักไม้แก่นไว้รวมจำนวนกี่หลัก

1.5 ผลการรังวัด ให้รายงานว่าการรังวัดครั้งนี้ได้รูปแผนที่ตรงตามหลักฐานแผนที่เดิมหรือไม่อย่างไร และได้เนื้อที่จำนวนเท่าไร

1.6 เห็นควรแจ้งผลการรังวัดพร้อมส่งรูปแผนที่และเนื้อที่ตามการรังวัดครั้งนี้ให้ผู้ขอพิจารณาดำเนินการต่อไป

ความหมายของถ้อยคำที่ใช้ประกอบการรายงานการรังวัด

รูปแผนที่อย่างเก่า

รูปแผนที่ชนิดนี้ยังไม่เคยมีการรังวัดปักหลักเขตมาก่อน การเตรียมการก็ให้จำลองรูปแผนที่หลังโฉนดไปประกอบการรังวัด เวลาจะทำการรังวัดช่วงรังวัดจะต้องตรวจสอบเขตที่ดินตามที่อยู่ของว่าตรงกับรูปแผนที่หลังโฉนดเดิมอย่างไรโดยประมาณเสียก่อน แล้วจึงทำการรังวัดต่อไป แต่ห้ามมิให้ช่วงรังวัดวัดระยะตามมาตราส่วนปักหลักเขตให้เจ้าของที่ดิน เพราะรูปแผนที่ชนิดนี้ได้ทำการรังวัดออกโฉนดไว้นานแล้ว สภาพที่ดินย่อมเปลี่ยนแปลงไป ช่วงรังวัดต้องให้เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงเป็นผู้นำทำการรังวัดปักหลักเขตตามที่ตกลงกัน และสอบสวนให้ได้ความว่าไม่มีการสมยอมซื้อขาย แลกเปลี่ยนให้ปันแนวเขตกันแต่ประการใด (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/ว 16991 ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2524 เรื่อง หลักฐานการรังวัดทำแผนที่)

อนึ่ง ถ้าผู้ขอรังวัดสอบเขตขอให้วัดระยะตามมาตราส่วน ความกว้าง ยาว ของรูปแผนที่หลังโฉนด ก็อาจจะวัดให้ได้ แต่ต้องชี้แจงให้ผู้ขอทราบว่าจะตั้งต้นในการรังวัดระยะนั้น อาจไม่แน่นอน

รูปแผนที่อย่างเก่า มี 2 ชนิด คือ

- แผนที่เก่าชนิดไม่มีหลักเขตที่ดิน ได้รูปแผนที่มาจากรายละเอียดในระวางแผนที่ที่กรมแผนที่ทหารบกหรือกรมรังวัด ได้เก็บรายละเอียดไว้ก่อนเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน หลักฐานการรังวัดไม่มี มีแต่ระวางแผนที่

- แผนที่เก่าชนิดมีหลักเขตที่ดิน ได้รูปแผนที่มาจากระวางแผนที่ที่ได้เก็บรายละเอียดไว้ก่อนหลักฐานการรังวัดไม่มี มีแต่ระวางแผนที่

รูปแผนที่ใหม่

รูปแผนที่ใหม่ มี 2 ชนิด คือ

- รูปแผนที่ชนิดที่เป็นแผนที่สอบเขตใหม่ทั้งตำบล เพื่อแก้ไขรูปแผนที่หลังโฉนดอย่างเก่าที่ออกโฉนดไว้นานแล้ว ฉะนั้นรูปแผนที่ชนิดนี้จึงมีหลักเขตปักไว้ในที่ดินการรังวัดสอบเขตของรูปแผนที่ชนิดนี้ก็คล้ายกับการรังวัดรูปแผนที่อย่างเก่า แต่ก่อนทำการรังวัดต้องค้นหาหลักเขตเก่าที่ปักไว้ ถ้าหากไม่พบเนื่องจากสูญหายก็ให้เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำชี้เขตกันใหม่ เช่นเดียวกับกับรูปแผนที่อย่างเก่า

- รูปแผนที่ที่ได้จากการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน มีรายการรังวัดรวมอยู่ในสมุดสนาม ซึ่งควรนำไปใช้ตรวจสอบในการรังวัดด้วย

รูปแผนที่รังวัดใหม่ (ร.ว.ม.)

รูปแผนที่ชนิดนี้ คือ รูปแผนที่ที่มีการรังวัดปักหลักเขตและมีหลักฐานแผนที่แล้ว ข้างรังวัดจะต้องนำหลักฐานแผนที่ไปประกอบการรังวัดที่ดิน จะต้องค้นหาหลักเขต และตรวจสอบตามหลักวิชาการรังวัดโดยใช้วิธีการรังวัดตรวจสอบทางตรงหรือทางอ้อม ให้ได้ความว่าหลักเขตที่ดินที่พบหรือแนวเขตที่ดินที่ผู้ขอทำการรังวัดตรงตามหลักฐานแผนที่รังวัดใหม่หรือไม่ ถ้าถูกต้องก็ดำเนินการรังวัดต่อไป ถ้าปรากฏว่าหลักเขตหายไปบางหลักและหลักเขตที่พบนั้นตรวจสอบแล้วเชื่อว่าคงอยู่ตรงตามตำแหน่งที่เดิม ก็ให้ปักหลักใหม่แทนหลักเขตเก่าที่สูญหายได้ แต่ทั้งนี้ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของที่ดิน และเจ้าของที่ดินข้างเคียงโดยจัดทำเป็นบันทึกรวมเรื่องไว้ด้วย

กรณีหลักเขตเก่าสูญหายหมด ถ้าที่ดินแปลงข้างเคียงมีหลักฐานการรังวัดใหม่ซึ่งถูกต้องตามหลักวิชาแล้ว ให้ทำการตรวจสอบจากหลักฐานแปลงข้างเคียง แต่ถ้าตรวจสอบไม่ได้เนื่องจากค่าพิภคไม่สัมพันธ์กันหรือมีสิ่งกีดขวางบดบังแนวเส้นระยะการรังวัดเดิม เป็นต้น ก็ให้เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงตกลงนำชี้ปักหลักเขตกันใหม่ และให้บันทึกถ้อยคำเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงรวมเรื่องไว้ด้วย

กรณีหลักเขตเดิมสูญหายบางหลัก และสามารถตรวจสอบตามหลักวิชาการได้ตามหลักฐานแผนที่ แต่เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำชี้เขตไม่ตรงตามหลักฐานแปลงข้างเคียง ก็ให้เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงตกลงนำชี้ปักหลักเขตกันใหม่ และให้บันทึกถ้อยคำเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขรวมเรื่องไว้ด้วย

กรณีหลักเขตเดิมอยู่ครบ และสามารถตรวจสอบตามหลักวิชาการได้ตามหลักฐานแผนที่เดิม แต่เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียง นำชี้เขตไม่ตรงตามหลักฐานแผนที่ ควรชี้แจงให้เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้ทราบว่า แนวเขตตามหลักฐานแผนที่เป็นอย่างไร ถ้าเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงยืนยันให้ทำการรังวัดตามแนวเขต ซึ่งครอบครองและนำชี้ก็ให้บันทึกถ้อยคำทั้งสองฝ่ายไว้ตามที่ตกลงกัน แล้วทำการสอบสวนสาเหตุที่แตกต่างกันเนื่องจากเหตุใด พร้อมทั้งนำรูปแผนที่ใหม่และหลักฐานเดิมนำเสนอเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

หากปรากฏว่ามีผู้คัดค้านแนวเขตและเจ้าของที่ดินนำทำการรังวัด ให้ช่างรังวัดทำการรังวัด แสดงเขตที่คัดค้านและทำการรังวัดตรวจสอบหลักฐาน เสนอเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อใช้อำนาจสอบสวนใกล้เคียง ถัดตกลงกันได้ก็ให้ดำเนินการไปตามที่ตกลง แต่ต้องไม่เป็นการสมยอมเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย หากตกลงกัน ไม่ได้ให้แจ้งคูกรณีไปฟ้องร้องต่อศาลภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้ง ถ้าไม่มีการฟ้องร้องภายใน กำหนดให้ถือว่าผู้ขอไม่ประสงค์จะขอให้เจ้าหน้าที่ทำการรังวัดต่อไป และแจ้งคำสั่งทางปกครองเหตุการณ์ยกเลิก คำขอให้คูกรณีทราบ

การรังวัดต่อเขตที่ดิน หมายถึง ต่อเขตที่ดินแปลงข้างเคียงไม่ใช่ต่อเขตแปลงที่ขอทำการรังวัด เป็นการ พิจารณาตรวจสอบระยะที่วัดได้ในที่ดินกับระยะในแผนที่ (ต้นร่างแผนที่ตามรายการรังวัดเดิมที่ทำการรังวัด ถูกต้องตามหลักวิชาการ) ของแปลงที่ขอรังวัดและแปลงข้างเคียงว่าอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบ กรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยกและรวมโฉนดที่ดิน พ.ศ. 2527 ลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2527 หรือไม่ หากมีความคลาดเคลื่อนอยู่ในเกณฑ์ ให้ถือว่า “ต่อเขตได้” กรณี ตรวจสอบแล้วระยะที่วัดได้ในที่ดินแตกต่าง จากระยะในแผนที่ (ต้นร่างแผนที่) มีความคลาดเคลื่อนเกินกว่าเกณฑ์เฉลี่ยให้ถือว่า “ต่อเขตไม่ได้” และให้จัดทำ เป็นบันทึกชี้แจงข้อเท็จจริงให้ผู้ขอรังวัดและเจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านที่เกี่ยวข้องทราบ และให้ชำระระยะที่วัดได้ ใหม่แสดงไว้ในต้นร่างแผนที่ ทั้งนี้ การพิจารณาการต่อเขตแปลงข้างเคียงต้องใช้หลักฐานการรังวัดใหม่ (ร.ว.ม.) ครั้งหลังสุดทำการต่อเขต เพราะเจ้าพนักงานที่ดินได้สั่งแก้ไขแผนที่ตามการรังวัดใหม่แล้ว ส่วนกรณีที่ดินแปลง ข้างเคียงเป็นรูปแผนที่อย่างเก่า หรือรูปแผนที่เดินสำรวจออกโฉนดที่ดินที่ไม่ได้ทำการรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่ง ไม่ต้องทำการรังวัดต่อเขตที่ดินแปลงข้างเคียงและไม่ต้องเขียนรายการรังวัดต่อเขตไว้ในต้นร่างแผนที่

การพิจารณาดำเนินการยกเลิกเรื่องที่ค้างอยู่กองกลางฝ่ายรังวัด

เรื่องรังวัดเฉพาะรายทุกประเภทที่ค้างอยู่กองกลางฝ่ายรังวัด กรณีผู้ขอไม่นำเงินมัดจำรังวัดมาวาง ไม่มารับหนังสือแจ้งจำของที่ดินข้างเคียง ไม่มารับช่างรังวัดตามกำหนดนัดในใบนัดรังวัด (ท.ด. 2 ก) หรือ เรื่องรังวัดที่เจ้าของที่ดินนำทำการรังวัดแล้วแต่มีเหตุขัดข้องอื่น ๆ ยังดำเนินการต่อไม่ได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ได้เกิด จากความผิดพลาดของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้บันทึกถ้อยคำ (ท.ด. 16) กำหนดเวลาให้ผู้ขอมาติดต่อ แต่ผู้ขอไม่มาดำเนินการ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำหนังสือแจ้งจำของที่ดินเพื่อกำหนดนัดทำการรังวัดใหม่ ภายในกำหนดสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง ถ้าไม่ดำเนินการภายในกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ยกเลิกคำขอ และแจ้งสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรายงาน ผลการปฏิบัติงานและการจัดการงานค้างของสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2555 ข้อ 36)

การเรียงเอกสารเรื่องรังวัดที่ดินเฉพาะราย (เกี่ยวกับโฉนดที่ดิน)

ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการจัดเก็บหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน สารบบที่ดิน และสารบบ สิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2555 ดังนี้

1. บันทึกหน้าเรื่องการรังวัดที่ดิน (ท.ด. 82)
2. คำขอ (ท.ด. 9) หรือบันทึกถ้อยคำ (ท.ด. 16)
3. หนังสือมอบอำนาจ (ท.ด. 21)
4. หนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเดิม เช่น โฉนดที่ดิน น.ส. 3 ก. น.ส. 3 หรือ ส.ค. 1 เป็นต้น
5. บันทึกถ้อยคำ (ท.ด. 16) ประกอบคำขอ เช่น รังวัดออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายในกรณีที่มีได้ แจ้งการครอบครอง เป็นต้น
6. บันทึกคำชี้แจงเรื่องตรวจและชี้แผนที่ระวาง (ร.ว. 10) ในกรณีขอออกโฉนดที่ดิน หรือแผนที่ กระดาษบาง (ร.ว. 9) ประกอบคำขอที่จำลองจากรูปแผนที่หลังโฉนดที่ดิน
7. ใบนัดทำการรังวัด (ท.ด. 2) หรือใบนัดรังวัด (ท.ด. 2 ก)

8. สำเนาหนังสือถึงผู้ปกครองท้องที่ให้ออกไปร่วมเป็นพยานและตรวจสอบที่ดินที่ขออนุญาตที่ดินตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0719/ว 525 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2524 ในกรณีขออนุญาตที่ดินเฉพาะราย

9. สำเนาหนังสือถึงหน่วยงานราชการต่าง ๆ ให้มาระวังชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน
10. สำเนาหนังสือถึงเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้มาระวังชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน (ท.ด. 38)
11. รายงานการรังวัด (ร.ว. 3 หรือ ร.ว. 3 ก)
12. ใบไต่สวน (น.ส. 5) ในกรณีรังวัดออกโฉนดที่ดิน
13. ใบรับรองเขตติดต่อของเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียง (ท.ด. 34)
14. บันทึกถ้อยคำ (ท.ด. 16) ว่าไม่มีการสมยอมเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย กรณีการรังวัดตามการครอบครองไม่ตรงกับแผนที่หรือเนื้อที่ในโฉนดที่ดิน
15. บันทึกถ้อยคำ (ท.ด. 16) ต่าง ๆ ที่ข้างรังวัดได้ดำเนินการเรียงตามลำดับเหตุการณ์ที่รายงานไว้ใน ร.ว. 3 หรือ ร.ว. 3 ก
16. หนังสือมอบอำนาจของเจ้าของที่ดินข้างเคียง ที่มอบให้ผู้อื่นมาระวังชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดินแทน
17. เอกสารหลักฐานอย่างอื่นที่เจ้าของที่ดินผู้ขอรังวัดหรือผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงมอบให้ข้างรังวัดในวันทำการรังวัด
18. รูปแผนที่ลงระวางแผนที่ (ร.ว. 9)
19. รูปแผนที่ลงระวางแผนที่ดิจิทัล (ร.ว. 9 ค) กรณีสำนักงานที่ดินที่ได้นำเข้าข้อมูลระวางแผนที่ดิจิทัล
20. รูปแผนที่แก้ไขเนื่องจากการรังวัด .... (ร.ว. 9 หรือ ร.ว. 16)
21. รูปแผนที่แบ่ง .... (ร.ว. 9 หรือ ร.ว. 16)
22. รูปแผนที่ออกโฉนดที่ดิน (ร.ว. 9 หรือ ร.ว. 16)
23. รูปแผนที่ (ใบต่อ) หรือรูปแผนที่ปิดปะหลังโฉนดที่ดิน ในกรณีแก้ไขรูปแผนที่
24. สำเนาหนังสือสอบถามผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียง ครั้งที่ ๑ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงไม่มาลงชื่อรับรองแนวเขตหรือคัดค้านการรังวัด (ท.ด. 81)

25. ต้นร่างแผนที่
26. รายการรังวัดมุม – ระยะเส้นโรงงานหมุดหลักฐานแผนที่ (ร.ว. 31 ค) (ถ้ามี)
27. แบบคำนวณพิกัดฉาก (ร.ว. 25 ก) กรณีรังวัดในระบบพิกัดฉาก 29 ศูนย์
28. แบบคำนวณเนื้อที่ (ร.ว. 25 ข) กรณีรังวัดในระบบพิกัดฉาก 29 ศูนย์
29. แบบคำนวณเนื้อที่ (ร.ว. 69 ก)
30. แบบคำนวณพิกัดฉาก (ร.ว. 25 ง) กรณีรังวัดในระบบพิกัดฉากยู ที เอ็ม
31. แบบคำนวณเนื้อที่ (ร.ว. 25 จ) กรณีรังวัดในระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม
32. ใบสำคัญเบิกเงินค่าใช้จ่ายในการรังวัด

แบบขออนุมัติเบิกเงินค่าใช้จ่าย (เงินมัดจำรังวัด) ให้ใช้ตามแบบ บ.ก.ง.1 หรือ บ.ก.ง.2 ที่แก้ไขตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0702/ว 28690 ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2542 เรื่องแก้ไขแบบขออนุมัติเบิกเงินค่าใช้จ่าย (เงินมัดจำรังวัด)

เมื่อข้างรังวัดได้รับเงินค่าใช้จ่ายแล้ว ให้เจ้าหน้าที่การเงินเก็บใบสำคัญตามข้อ 32 ไว้เพื่อตรวจสอบ

ก่อนฝ่ายรัฐวัดส่งเรื่องให้ฝ่ายทะเบียนดำเนินการ ให้ฝ่ายรัฐวัดแยกเอกสารตั้งแต่ ข้อ 25 ถึงข้อ 31 ออกเพื่อควบคุม ดูแลและรักษาหลักฐานการรังวัดไว้ตามระเบียบต่อไป

เมื่อดำเนินการจดทะเบียนแบ่งแยกเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้เก็บเรื่องเข้าสารบบที่ดิน โดยไม่ต้องเรียงเอกสารใหม่ แต่ถ้าเป็นเรื่องออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย เมื่อได้แจกโฉนดที่ดินแล้ว ให้เก็บเรื่องเข้าสารบบที่ดิน โดยนำไปใส่สวน (น.ส.๕) ฉบับเจ้าของที่ดินมาไว้หน้าคำขอ (ท.ด. 9) ส่วนเอกสารอื่นให้เก็บไว้อย่างเดิม

การเรียงเอกสารเรื่องการพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ หรือตรวจสอบเนื้อที่ให้เรียงเอกสารตามแบบของโฉนดที่ดิน

หมวดที่ 10

หมวดการแก้ไขแผนที่และหรือเนื้อที่

การแก้ไขแผนที่หรือเนื้อที่ หรือแก้ไขทั้งแผนที่และเนื้อที่ สืบเนื่องจากการรังวัด สอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน ซึ่งดำเนินการไว้ผิดพลาดคลาดเคลื่อน หรือการครอบครองไม่ตรงกับรูปแผนที่และเนื้อที่ในโฉนดที่ดินจะต้องแก้ไขให้ถูกต้องตามความเป็นจริง การแก้ไขดังกล่าวประมวลกฎหมายที่ดินได้บัญญัติไว้ในมาตรา 61 และ 69 ทวิ แต่การดำเนินการแก้ไขโดยอาศัยมาตราใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบตามที่กรมที่ดินได้กำหนดแนวทางในการพิจารณาแก้ไขรูปแผนที่หรือเนื้อที่ในโฉนดที่ดิน ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/ว 4254 ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2525 สรุปได้ ดังนี้

1. การพิจารณาแก้ไขตามมาตรา 61 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ได้แก่ กรณีที่ปรากฏว่าหลักเขตที่ดิน เก่าอยู่ครบหรือสูญหาย ถ้าสามารถตรวจสอบและพิสูจน์ได้ว่าเดิมเจ้าหน้าที่ได้วัดระยะ รังวัดมุม คำนวณเนื้อที่ลงที่หมายแผนที่หรือขีดเขตแผนที่ไว้ผิด เมื่อทำการรังวัดใหม่แล้ว ได้รูปแผนที่เท่าเดิมแต่เนื้อที่ต่างจากเดิม หรือรูปแผนที่ต่างจากเดิมแต่เนื้อที่เท่าเดิม หรือรูปแผนที่และเนื้อที่ต่างจากเดิม ให้ส่งเรื่องให้กรมที่ดินพิจารณาดำเนินการสั่งแก้ไข โดยต้องดำเนินการดังนี้

1.1 การตรวจสอบหลักฐานแผนที่

1.1.1 การตรวจสอบรายการรังวัดโดยให้ใช้รายการรังวัดเดิมตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยแน่ชัดว่า ระยะหรือมุมใดผิด ที่ถูกต้องเป็นเท่าใด เมื่อนำระยะหรือมุมที่ถูกต้องมาคำนวณแผนที่หรือลงที่หมายแผนที่แล้วจะต้องได้รูปแผนที่และเนื้อที่ตามที่รังวัดใหม่

1.1.2 การตรวจสอบหลักเขตในที่ดิน ต้องพิจารณาบริเวณที่ปักหลักเขตที่ดินเดิมว่ามั่นคงถาวรเพียงใด มีสิ่งใดเป็นแนวเขต และสอบสวนข้อเท็จจริงให้ได้รับความแน่ชัดว่า ใครเป็นผู้สร้างแนวเขตสร้างเมื่อใด ก่อนหรือหลังการปักหลักเขตที่ดินเดิม เพื่อจะได้พิสูจน์ว่าหลักเขตที่ดินมีการเคลื่อนย้ายหรือไม่

1.1.3 การตรวจสอบหลักเขตที่ดินที่ปักใหม่ โดยให้ตรวจสอบว่าปักตามตำแหน่งเดิมหรือบนแนวเขตเดิมหรือไม่

1.1.4 การตรวจสอบรายการคำนวณและการลงที่หมายแผนที่ ให้ตรวจสอบในขั้นตอนแรกก่อน เช่น ก่อนตรวจรายการคำนวณต้องตรวจสอบรายการรังวัดก่อนเสร็จแล้วให้ตรวจรายการคำนวณหรือการลงที่หมายแผนที่เดิม เพื่อให้ทราบว่าผิดหรือไม่ ถ้าผิดจริงเพราะเหตุใด

1.1.5 การตรวจสอบการขีดเขตในแผนที่ เมื่อทำการรังวัดใหม่ แนวเขตจากหลักเขตถึงหลักเขตไม่ตรงกับรูปแผนที่ในโฉนดที่ดิน โดยให้ตรวจสอบด้วยว่าเหตุใดจึงขีดเขตผิดและในที่ดินมีหลักเขตหมายเลขใดปักไว้แต่ไม่ได้รังวัดให้ปรากฏในรูปแผนที่เดิมบ้าง เมื่อทำการรังวัดนำหลักเขตนั่นลงในต้นร่างแผนที่เดิมหรือในระวางแผนที่ (กรณีไม่มีต้นร่าง) แล้ว จะอยู่ในตำแหน่งใด นอกจากนี้แนวเขตตามรูปแผนที่ในโฉนดที่ดิน (ที่ผิด) มีอะไรเป็นแนวเขตในที่ดินหรือไม่

1.2 การรายงานและหมายเหตุในหลักฐานแผนที่

1.2.1 ให้รายงานไว้ในรายงานการรังวัด (ร.ว.3 ก) ให้ชัดเจนว่าเดิมได้ทำการไว้ผิดที่ใดเนื่องจากเหตุใด และที่ถูกต้องเป็นอย่างไร

1.2.2 ในต้นร่างแผนที่และรายการรังวัด (เซน) เดิม ให้หมายเหตุด้วยหมึกแดงว่าผิดที่ใด ที่ถูกเป็นอย่างไร กรณีผิดหลายแห่งจนไม่มีที่อ้างให้หมายเหตุไว้ในกระดาษอื่น แล้วปิดผนึกไว้ด้านหลังต้นร่างแผนที่และรายการรังวัด (เซน) เดิม ส่วนต้นร่างแผนที่และรายการรังวัด (เซน) ตามรายการรังวัดใหม่ให้จัดทำขึ้นใหม่ทั้งหมด

1.2.3 ในรายการรังวัดมุมและระยะเดิม ให้ขีดเส้นใต้ด้วยหมึกแดงไว้ตรงที่ผิด ส่วนรายการรังวัดตรวจสอบให้หมายเหตุไว้ด้านบนแบบพิมพ์ว่า “ทำการรังวัดตรวจสอบใหม่เพื่อแก้ไขรายการรังวัดเดิม”

1.2.4 ในรายการคำนวณแผนที่และเนื้อที่เดิมให้ขีดเส้นใต้ด้วยหมึกแดงตรงที่ผิด ส่วนรายการคำนวณตรวจสอบให้หมายเหตุไว้ด้านบนแบบพิมพ์ว่า “คำนวณตรวจสอบใหม่เพื่อแก้ไขรายการคำนวณเดิม”

1.3 การส่งหลักฐานให้กรมที่ดินพิจารณาแก้ไขรูปแผนที่หรือเนื้อที่ ต้องส่งหลักฐาน ดังนี้

1.3.1 หลักฐานแผนที่ทั้งเก่าและใหม่ของแปลงที่ทำการรังวัด เช่น ต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด (เซน) และรายการคำนวณ

1.3.2 หลักฐานแผนที่ทั้งหมดของที่ดินแปลงข้างเคียง ซึ่งติดต่อกับมุมหรือด้านที่ได้ทำการไว้ผิด

1.3.3 รายการคำนวณพิกัดฉากเส้นโครงงานมุมหลักฐานแผนที่ที่ใช้โยงยึดหลักเขตที่ดินแปลงทำการรังวัดทั้งเก่าและใหม่

1.3.4 เรื่องการรังวัด (เอกสาร) ทั้งเก่าและใหม่

1.3.5 หลักฐานการสอบสวนข้อเท็จจริงตาม 1.1

1.3.6 จำลองแผนที่กระดาษบางแสดงเขตโฉนดที่ดินและหลักเขตเดิมด้วยหมึกสีดำกับแผนที่รังวัดใหม่ด้วยหมึกสีแดง ซึ่งจำลองลงในแผ่นเดียวกัน โดยแสดงจำนวนเนื้อที่ตลอดจนรายการรังวัดตรวจสอบ (ถ้ามี)

1.3.7 หลักฐานอื่น ๆ ประกอบการพิจารณา (ถ้ามี)

1.3.8 ให้ทำบัญชีรายการเอกสาร และหลักฐานแผนที่ทั้งหมดที่ส่งไปให้พิจารณา โดยแยกเป็นประเภทเอกสาร และแสดงจำนวนแผ่นให้ชัดเจนแนบไปพร้อมกับหนังสือจังหวัด

2. การพิจารณาแก้ไขตามมาตรา 69 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่ดินจะพิจารณาสั่งแก้ไข โดยไม่ต้องส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณา การส่งแก้ไขตามมาตรานี้ได้แก่กรณีอื่น ๆ ที่นอกจากที่อยู่ในประเด็นการพิจารณาตามข้อ 1 เช่น

2.1 กรณีไม่สามารถหาหลักฐานแผนที่เดิมตรวจสอบได้ เช่น เดิมเป็นแผนที่เดินสำรวจออกโฉนดที่ดินโดยวิธีแผนที่ชั้นสอง ทำการรังวัดด้วยโต๊ะแผนที่หรือใช้แผนที่รูปถ่ายทางอากาศ เป็นต้น

2.2 กรณีมีหลักฐานแผนที่เดิม แต่ไม่สามารถรังวัดตรวจสอบได้ เช่น เดิมทำการรังวัดด้วยโซ่เป็นรูปสามเหลี่ยมทำการรังวัดใหม่มีสิ่งกีดขวางไม่สามารถวัดระยะเส้นทแยงตามรายการรังวัดเดิมเพื่อตรวจสอบได้ เป็นต้น

2.3 กรณีทำการรังวัดต่างวิธีกัน เช่น เดิมทำการรังวัดด้วยโซ่เป็นรูปสามเหลี่ยมโดยวิธีแผนที่ชั้นสองทำการรังวัดใหม่ โดยวิธีโยงยึดหลักเขตที่ดินจากมุมหลักฐานแผนที่โดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่ง เป็นต้น

2.4 กรณีคำนวณเนื้อที่ต่างวิธีกัน เช่น เดิมคำนวณเนื้อที่โดยวิธีมาตราส่วน (สอบแล) ทำการรังวัดใหม่คำนวณเนื้อที่โดยวิธีคณิตศาสตร์ หรือค่าพิกัดฉากของแต่ละมุมเขต เป็นต้น

2.5 กรณีรูปแผนที่เท่าเดิมทำการรังวัดโดยวิธีเดียวกัน การรังวัด และการคำนวณเนื้อที่ ทั้งเก่าและใหม่ถูกต้อง เช่น กรณีรังวัดแบ่งแยก จำนวนเนื้อที่แปลงแยกรวมกันแล้ว แตกต่างจากจำนวนเนื้อที่เดิมเล็กน้อย เป็นต้น

2.6 กรณีมุมหลักฐานแผนที่เดิมสูญหาย และที่สร้างขึ้นใหม่มีค่าพิกัดฉากไม่สัมพันธ์กับค่าเดิมหรือทำการรังวัดโยงยึดหลักเขตจากมุมหลักฐานแผนที่ต่างไปจากรายการรังวัดเดิม เป็นต้น

2.7 กรณีรูปแผนที่หรือเนื้อที่รังวัดใหม่ต่างจากเดิม โดยตรวจสอบแน่ชัดว่ามีความคลาดเคลื่อนตามข้อ 1 และข้อ 2 รวมอยู่ในแปลงเดียวกัน เช่น บางมุมเขตทำการรังวัดไว้ผิดมาแต่เดิมและบางมุมเขตได้มีการปักหลักเขตใหม่ ทำให้การครอบครองไม่ตรงกับแผนที่หรือเนื้อที่โฉนดที่ดิน เป็นต้น

การแก้ไขรูปแผนที่หรือเนื้อที่โฉนดที่ดิน ซึ่งต้องดำเนินการตามแนวทางที่กรมที่ดินได้กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้นแล้ว แต่ปรากฏว่าบางเรื่องเจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการไม่รอบครอบไม่ครบถ้วน ทำให้เรื่องล่าช้า เสียเวลา เกิดภาพพจน์ที่ไม่ดีต่อทางราชการ กรมที่ดินจึงมีหนังสือเวียนกำชับให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติตามแนวทางที่วางไว้อย่างเคร่งครัด ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0711.1/ว 15899 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2526

และหนังสือกรมที่ดิน ด่วนมาก ที่ มท 0711/ว 2507 ลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2527 เรื่อง การแก้ไขรูปแผนที่หรือเนื้อที่ในโฉนดที่ดินและมาตรา 61 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2543 ยังกำหนดระยะเวลาการสอบสวนไว้ด้วย ฉะนั้นการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ จะต้องชัดเจน รัดกุมและถูกต้อง

หากการสั่งแก้ไขแผนที่ในโฉนดที่ดิน ตามมาตรา 61 หรือ 69 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นกรณีทับแผนที่โฉนดที่ดินแปลงข้างเคียงจะต้องมีคำสั่งให้สอบเขตที่ดิน (ท.ด. 80 ก.) กัดตัดโฉนดที่ดินแปลงข้างเคียงที่ยังไม่ได้ แก้ไขแผนที่ในโฉนดที่ดินไว้ด้วย (ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยแผนที่ในโฉนดที่ดินแตกต่างจากเดิม เนื่องจากการรังวัดใหม่และทับแผนที่ในโฉนดที่ดินแปลงข้างเคียง พ.ศ. 2525)

การสั่งแก้ไขแผนที่หรือเนื้อที่ในโฉนดที่ดิน ตามมาตรา 69 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ของเจ้าพนักงานที่ดินให้สั่งไว้ในรายงานการรังวัด (ร.ว. 3) ที่ฝ่ายรังวัดเสนอ โดยไม่ต้องทำคำสั่งแก้ไขไว้ต่างหาก (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0705/ว 8382 ลงวันที่ 11 เมษายน 2529)

การพิจารณาเสนอแก้ไขรูปแผนที่ในโฉนดที่ดิน กรณี ไม่มีหลักฐานการรังวัดเดิมและไม่สามารถตรวจสอบได้ การพิจารณาให้นำรูปแผนที่รังวัดใหม่ครอบกับรูปแผนที่ในโฉนดที่ดิน ถ้าตรงกันอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยไม่ต้องแก้ไขแผนที่ในโฉนดที่ดิน แต่ถ้าเกินเกณฑ์เฉลี่ยต้องแก้ไขให้ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งความคลาดเคลื่อนตามเกณฑ์เฉลี่ยดังกล่าว เกิดจากความผิดพลาดของกระดาษโฉนดที่ดิน กระดาษบาง (ร.ว. 9) การจำลองรูปแผนที่ การลงที่หมายแผนที่ ส่วนการพิจารณาแก้ไขเนื้อที่เมื่อไม่ตรงกัน ก็แก้ไขเนื้อที่ให้ตรงกับความเป็นจริง (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0705/ว 5247 ลงวันที่ 10 มีนาคม 2531) ในการพิจารณาเสนอการนำรูปแผนที่รังวัดใหม่ครอบกับรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินถ้าตรงกันอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยไม่ต้องแก้ไขแผนที่ในโฉนดที่ดินนั้น กรมที่ดินไม่ได้กำหนดค่าเกณฑ์เฉลี่ยในการนำรูปแผนที่รังวัดใหม่ครอบกับรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินไว้ การใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาในการครอบรูปแผนที่ดังกล่าว จึงขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงซึ่งมีองค์ประกอบอันได้แก่ หลักฐานแผนที่เดิมมีความมั่นคงเพียงใด และสามารถทำการรังวัดตรวจสอบตามหลักฐานแผนที่เดิมได้หรือไม่ อย่างไร ทำการรังวัดใหม่โดยมีมาตรฐานเท่าเดิม หรือดีกว่า เป็นต้น

สำหรับกรณีได้มีการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โดยคลาดเคลื่อนไม่ชอบด้วยกฎหมายจะต้องดำเนินการเพิกถอนหรือแก้ไข ตามมาตรา 61 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดินฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2543) กรมที่ดินได้วางแนวทางปฏิบัติไว้ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0729.2/ว 21179 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2545

หมวดที่ 11

หมวดการดำเนินเกี่ยวกับระวางและหลักฐานแผนที่

ระวางแผนที่

ระวางแผนที่ หมายถึง แผนที่พื้นราบมุมฉากที่นับเนื่องจากศูนย์กำเนิด โดยแบ่งออกไปทางทิศเหนือและทิศใต้ ทิศตะวันออกหรือทิศตะวันตกเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีขนาดกว้างยาวด้านละ 50x50 ซ.ม. ทั้งนี้ จะครอบคลุมเนื้อที่ในภูมิประเทศด้านละ 50 เส้น หรือ 2 กิโลเมตร เป็น 1 ระวาง โดยถือมาตราส่วน 1/4000 เป็นมาตรฐาน ดังนั้น มาตราส่วนของระวางแผนที่อาจขยายให้ใหญ่ขึ้นอีกได้ตามความเหมาะสม เช่น บริเวณที่เป็นย่านชุมชนที่อยู่อาศัยหนาแน่นหรือที่ดินแบ่งเป็นแปลงเล็ก ๆ มาตราส่วนอาจขยายเป็น 1/2000, 1/1000 หรือ 1/500 ก็ได้ แต่ขนาดกรอบระวางแผนที่ยังคงกว้าง 50 ซ.ม. ตามเดิมระวางแผนที่ใช้สำหรับลงรายละเอียดแสดงตำแหน่งและรูปร่างของแปลงที่ดินที่ใช้ในการออกโฉนดที่ดิน จะแสดงชื่อหมายเลขแผ่นระวางศูนย์กำเนิด จังหวัด มาตราส่วน และรายละเอียดอื่น ๆ เป็นต้น

ประโยชน์ของระวางแผนที่

- ให้ทราบตำแหน่งและที่ตั้งของแปลงที่ดินในการออกโฉนดที่ดิน
- ตรวจสอบรายละเอียดของที่ดินในระวาง
- ให้ทราบตำแหน่งและความหนาแน่นของหมู่หลักฐานแผนที่
- ใช้ตรวจสอบค้นหาข้างเคียงของที่ดินประกอบการรังวัด
- ใช้ตรวจสอบตำแหน่งและแนวเขตที่ดิน
- ใช้สำหรับลงที่หมายเพื่อให้ทราบรูปร่างและตำแหน่งของแปลงที่ดิน
- ใช้ประกอบการหาหลักฐานในการรังวัด
- ประโยชน์อื่น ๆ เช่น การชลประทาน ทางหลวง หรือใช้เป็นแผนที่เพื่อประเมินราคาที่ดินและการจัดเก็บภาษี

ชนิดของระวางแผนที่ ระวางแผนที่ที่ใช้ในราชการสำนักงานที่ดินจังหวัดต่าง ๆ นับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน มีดังนี้

- (1) ระวางอย่างเก่า ระวางประเภทนี้ได้สร้างขึ้นสมัยรัชกาลที่ 5 โดยใช้มาตราส่วน 1/3960 หรือ 1/4000
- (2) ระวางแผนที่โต๊ะ ระวางนี้สร้างขึ้นเพื่อสำหรับออกตราจองและสร้างเป็นหมู่บ้าน ๆ ไประวางนี้จะซ้ำกันก็แผ่นก็ได้ เพราะสร้างตามหมู่บ้านและใช้โต๊ะเบอร์ 1 อ. หรือโต๊ะเบอร์ 2 อ. ระวางก็จะเป็น 1 อ. หรือ 2 อ.
- (3) ระวางแผนที่สำเนาข้าหลวง เป็นระวางอย่างเก่าเหมือนกับข้อ (1)
- (4) ระวางข้าหลวงจัดแบ่ง ระวางประเภทนี้หลวงสร้างขึ้นมาเพื่อจะจัดแบ่งที่ดินให้แก่ราษฎร ระวางนี้จะมียอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ (บางพลี บางบ่อ) และฉะเชิงเทรา (บางปะกง) เท่านั้น
- (5) ระวางขายเลน มีที่จังหวัดชลบุรีเพียงแห่งเดียว ซึ่งเป็นระวางแผนที่แสดงเขตชายทะเลเป็นเส้นประไว้ เนื่องจากมีน้ำทะเลท่วมเป็นครั้งคราว สามารถที่จะออกโฉนดที่ดินให้ได้
- (6) ระวางเดินสำรวจทั้งตำบล ประมาณปี 2494 มีการเดินสำรวจทั้งตำบลโดยทำด้วยโต๊ะและตีไม้ว่า แต่ก็มีหมู่หลักฐานแผนที่ในระวางแล้ว ต่อมาภายหลังได้สร้างระวางและทำการโยงยึดคำนวณทางคณิตศาสตร์
- (7) ระวางคุนาศยาม ได้สร้างขึ้นโดยมีพระบรมราชานุญาตให้บริษัทเป็นผู้จัดทำและชุดคลองส่งน้ำ มีอยู่ในท้องที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นครนายก ฯลฯ โดยมีระยะและภาคของทิศกำกับไว้
- (8) ระวางผ้าแก้ว เป็นระวางที่สร้างขึ้นจากผ้าที่ฉีกหลังระวาง เรียกว่า “ผ้าแก้ว” รายละเอียดอื่น ๆ เหมือนระวางทั่ว ๆ ไป

(9) ระวังท้องถื่นศูนย์ลอย สมัยต้น ๆ สร้างขึ้นเป็นศูนย์ลอยโดยใช้ขอบเขตธรรมชาติ เช่น ถนน คลอง คูสาธารณะ ฯลฯ เป็นขอบระวังและทำการรังวัดทำแผนที่ขึ้นสองมีชื่อเรียกว่า “ระวังท้องถื่น ตำบล..... แผ่น.....” เพื่อใช้ในการออกโฉนดที่ดินแบบท้องถื่น เช่น ระวังตำบลลำพญา แผ่น 1 ต่อมาได้ยกเลิกเป็นระวังศูนย์กำเนิด

(10) ระวังท้องถื่นแบบศูนย์กำเนิด มีการวางโครงหมุดหลักฐานแผนที่และโยงยึดหลักเขตคำนวณเป็นค่าพิกัดฉากนับเนื่องจากศูนย์กำเนิด สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการออกโฉนดที่ดินแบบท้องถื่น

(11) ระวังแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ สร้างขึ้นโดยใช้รูปถ่ายทางอากาศที่ถ่ายมาจากสภาพภูมิประเทศจริง โดยสร้างหมุดบังคับภาพไว้ในระวัง ซึ่งได้วางโครงงานหมุดหลักฐานแผนที่ สืบเนื่องมาจากศูนย์กำเนิดแล้วนำรูปถ่ายทางอากาศนั้นมาปรับแก้ความเอียงของภาพและมาตราส่วน เพื่อให้ได้ภาพที่ถูกต้องจริง

(12) ระวังแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม

ก. ระวังแผนที่ภาคพื้นดิน ระวังแผนที่ชนิดนี้สร้างขึ้นเนื่องจากการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินตามโครงการพัฒนากรรมที่ดินและเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี 2528 โดยสร้างในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นที่ดินแปลงเล็ก ๆ มาตราส่วน 1/2000 หรือ 1/1000 หรือ 1/500 ซึ่งได้ทำการวางโครงหมุดหลักฐานแผนที่นั้นเนื่องจากศูนย์ กำเนิดระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม แล้วสร้างระวังแผนที่

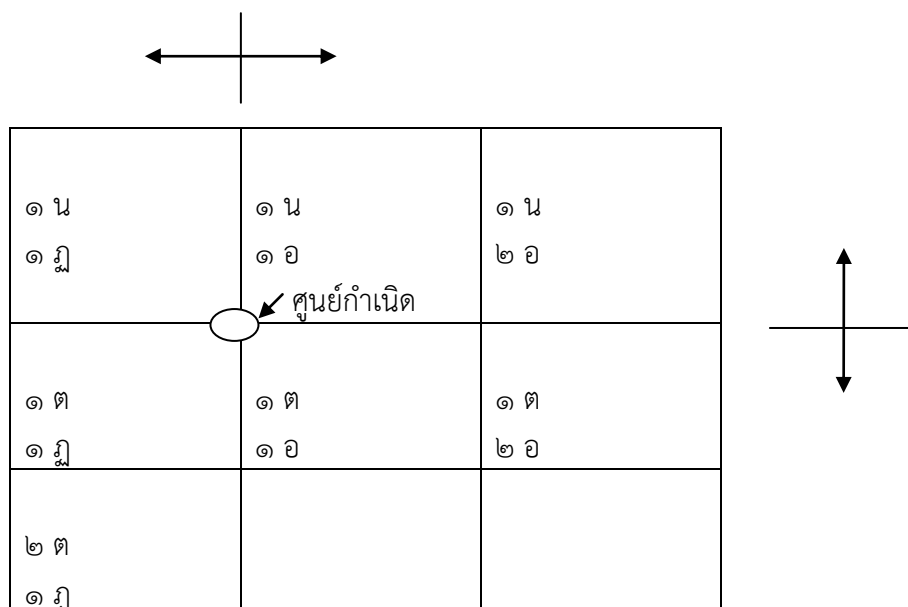
ข. ระวังแผนที่ที่สร้างขึ้นเนื่องจากเปลี่ยน น.ส.3 ก. เป็นโฉนดที่ดิน และการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน ระวังชนิดนี้สร้างขึ้นโดยใช้ระวังแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ มาตราส่วน 1/4000 สองชุด ชุดหนึ่งใช้ในการย้ายรูปแปลง น.ส. 3 ก. จากระวังรูปถ่ายทางอากาศ มาตราส่วน 1/5000 มาลงรูปแปลงที่ดิน โดยไม่ต้องสำรวจรังวัด ชุดที่ 2 นำไปเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินในพื้นที่ระวังเดียวกันแล้วนำมาสร้างระวังแผนที่ต้นร่างและระวังแผนที่แผ่นพิมพ์ในแผ่นเดียวกัน

ค. ระวังแผนที่ที่สร้างขึ้นเนื่องจากการปรับปรุงระวังแผนที่จากระบบเดิมเป็นระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม ระวังแผนที่ชนิดนี้จัดทำและปรับปรุงระวังแผนที่ขึ้นใหม่ โดยเปลี่ยนระบบการสร้างระวังแผนที่ จากระบบเดิมเป็นระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม โดยใช้ระวังแผนที่รูปถ่ายทางอากาศที่ปรับแก้ความเอียงของภาพแล้ว สร้างเป็นระวังแผนที่พื้นฐาน โดยใช้ข้อมูลและรูปแผนที่ที่มีอยู่แล้วจากรูปแผนที่หลังโฉนดที่ดินหรือต้นร่างแผนที่ มาจัดทำระวังแผนที่ขึ้นใหม่ แล้วจัดทำระวังแผนที่ต้นร่างและระวังแผนที่แผ่นพิมพ์ต่อไป

การเรียกชื่อระวังแผนที่

1. ระวังแผนที่ระบบพิกัดฉากเดิม

ปกติจะเรียกชื่อระวังแผนที่มาตราส่วน 1/4000 ก่อน โดยถือหลักระยะห่างจากศูนย์กำเนิด 50 เส้น นับเป็นหนึ่งหน่วย แต่ด้วยทิศทางของระวังนั้น ทั้งทางราบและทางตั้งจากศูนย์กำเนิด เช่น 1 น 1 อ หมายถึง ระวังนั้นห่างจากศูนย์กำเนิดไปทางทิศเหนือ 1 หน่วย หรือ 50 เส้น ไปทางทิศตะวันออก 1 หน่วย หรือ 50 เส้น (ตามรูป)

ระวางแผนที่มาตราส่วน ๑:๔,๐๐๐

2. ระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม

ระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม เป็นระวางแผนที่ลักษณะเดียวกับระวางแผนที่ระบบพิกัดฉากศูนย์กำเนิดเดิม เพียงแต่นับเนื่องจากศูนย์กำเนิดของโซนออกไปในแนวราบและแนวตั้งต่อเชื่อมกันไป

เนื่องจากอาณาเขตของประเทศไทยอยู่ในโซน 47 และ 48 ตามระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม จึงมีพื้นที่ที่คาบเกี่ยวโซนทั้งสองไว้ในระวางเดียวกันอยู่ พื้นที่ดังกล่าวคือพื้นที่ที่มีเส้นเมริเดียน 102 องศาตะวันออก ผ่านบริเวณดังกล่าว จึงต้องสร้างระวางแผนที่ขึ้นทั้งสองโซน แต่ละระวางให้ใช้ค่าพิกัดฉากของโซนนั้น ๆ และเพื่อให้ชัดเจนขึ้นให้แสดงเส้นเมริเดียน 102 องศาตะวันออก ด้วยเส้นทึบสีแดงลงในระวางดังกล่าว ที่ดินแปลงใดอยู่ในพื้นที่ระวางโซนใด ก็ให้ลงที่หมายเลขในระวางแผ่นนั้น แต่ถ้าที่ดินแปลงใดอยู่คร่อมโซน ให้ลงที่หมายเลขในระวางแผนที่ที่ดินนั้น ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ บริเวณนอกโซนของแผ่นระวางนั้น ๆ ให้เขียนข้อความว่า “บริเวณนี้ให้ลงที่หมายเลขในระวางแผนที่โซน.....” และให้เขียนเลขโซนที่ไม่ใช่ของระวางแผ่นนั้นลงไป

มาตราส่วนที่ใช้ในการสร้างระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม เป็นเช่นเดียวกับมาตราส่วนของระวางแผนที่ระบบพิกัดฉากศูนย์กำเนิดเดิม แต่โดยปกติเมื่อใช้ระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ ดำเนินการ จะมีอยู่ 2 มาตราส่วน คือ 1/4000 และ 1/1000

การเรียกชื่อระวางระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม ให้นำหมายเลขระวางแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1/50000 ลำดับชุด L7017 ของกรมแผนที่ทหาร ซึ่งประกอบด้วยเลขอารบิก ๔ ตัว และเลขโรมัน ๑ ตัว มาเป็นชื่อระวางนำหน้า และตามด้วยเลขอารบิกอีก ๔ ตัว ซึ่งได้มาจาก ค่าพิกัดฉากมุมล่างด้านซ้ายที่เป็นเลขคู่ ทั้งทางราบและทางตั้งเฉพาะเลขที่เป็นหลักสิบและหลักหน่วยของกิโลเมตร ระวางที่ใช้ชื่อตามระบบดังกล่าวนี้เป็นระวางมาตราส่วน 1/4000 เช่น ระวาง 5638 IV 9422

ในกรณีแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน 1/50000 ยังไม่มีใช้ในราชการ ให้เรียกชื่อตามแผ่นแผนที่ภูมิประเทศที่มุมล่างด้านขวาของระวางแผนที่นั้นไปปรากฏอยู่

การแบ่งระวางแผนที่

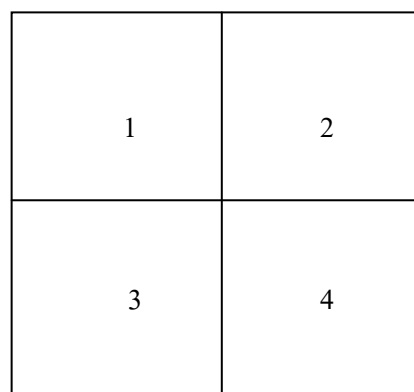
ถ้ามีความจำเป็นขยายรูปแผนที่ ไม่ว่าจะเป็นระวางแผนที่ระบบพิกัดฉากศูนย์กำเนิดเดิมหรือระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม จากมาตราส่วน 1/4000 เป็นมาตราส่วน 1/2000 1/1000 หรือ 1/500 ต้องใช้ระบบของระวางแผนที่ดังกล่าวนี้คงความกว้างและยาวด้านละ 50 ซม. ไว้ โดยแบ่งย่อยออกเป็น ส่วน ๆ ละเท่า ๆ กัน ถ้าขยายเป็นมาตราส่วน 1/2000 จะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน

ขยายเป็นมาตราส่วน 1/1000 จะแบ่งเป็น 16 ส่วน ขยายเป็นมาตราส่วน 1/500 จะแบ่งเป็น 64 ส่วน แต่ละส่วนเรียกว่า “แผ่น” การใช้ชื่อแผ่นที่แบ่งออกไปแสดงไว้ในรูปต่อไปนี้

ระวาง 50 ซม. * 50 ซม.

ระวางแผนที่มาตราส่วน 1 : 4,000

การแบ่งระวางแผนที่เพื่อขยายเป็นมาตราส่วน 1:2,000

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16

การแบ่งระวางแผนที่เพื่อขยายเป็นมาตราส่วน 1:1,000

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	32
33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48
49	50	51	52	53	54	55	56
57	58	59	60	61	62	63	64

การแบ่งระวางแผนที่เพื่อขยายเป็นมาตราส่วน 1 :500

จะเห็นได้ว่าระวางมาตราส่วน 1/4000 จะครอบคลุมบริเวณกว้างยาวด้านละ 50 เส้น หรือ 2 กิโลเมตร ระวางมาตราส่วน 1/2000 จะครอบคลุมบริเวณกว้างยาวด้านละ 25 เส้น หรือ 1 กิโลเมตร ระวางมาตราส่วน 1/1000 จะครอบคลุมบริเวณกว้างยาวด้านละ 12.5 เส้น หรือ 500 เมตร ระวางมาตราส่วน 1/500 จะครอบคลุมบริเวณกว้างยาวด้านละ 6.25 เส้น หรือ 250 เมตร

การเรียกชื่อระวางแผนที่แบ่งออกมามีค่าแล้ว ให้ใช้ชื่อของระวางมาตราส่วน 1/4000 นำหน้าแล้วตามด้วยชื่อแผ่น เช่น ระวาง 1 น} 4 เมื่อเป็นระวางระบบศูนย์กำเนิดเดิม หรือระวาง 5638 IV 9422- 4

1 อ

เมื่อเป็นระวางระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม และเพื่อไม่ให้เกิดสับสนในกรณีชื่อแผ่นซ้ำกัน จึงให้วงเล็บมาตราส่วนต่อท้ายไว้ด้วยดังนี้ ระวาง 1 น} 4 (1/1000) หรือ 5638 IV 9422-4 (1/1000)

1 อ

การใช้ระวางแผนที่

1. ระวางเดินสำรวจและระวางแผนที่ต้นร่าง ให้ใช้สำหรับตรวจสอบหรือจัดทำสำเนาห้ามแก้ไขเพิ่มเติม

2. ระวางแผนที่แผ่นพิมพ์ที่เก็บไว้ที่ฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินสาขา ให้ใช้สำหรับลงที่หมายแผนที่เพิ่มเติม เมื่อมีการรังวัดใหม่ต้องลงที่หมายแผนที่และอื่น ๆ ให้เป็นปัจจุบัน

3. ระวางแผนที่แผ่นพิมพ์ที่เก็บไว้ที่ฝ่ายควบคุมและรักษาหลักฐานที่ดินสำนักงานที่ดินจังหวัด ให้ใช้สำหรับตรวจสอบและลงที่หมายแผนที่เพิ่มเติมให้ตรงกับระวางแผนที่แผ่นพิมพ์ตามข้อ 2.

เมื่อฝ่ายควบคุมและรักษาหลักฐานที่ดินได้รับรูปแผนที่สำหรับลงระวางแผนที่แล้วให้ตรวจสอบ และนำลงระวางแผนที่แผ่นพิมพ์ทันที หากไม่ถูกต้องให้รีบรายงานเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

4. ระวางเดินสำรวจ ระวางแผนที่ต้นร่าง และระวางแผนที่แผ่นพิมพ์ ห้ามนำไปใช้นอกสำนักงานที่ดิน นอกจากมีความจำเป็นและต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ก่อน

5. ระวางแผนที่ที่ใช้ราชการในสำนักงานที่ดิน ระวางเดียวกันมีหลายมาตราส่วน หรือมีมาตราส่วนเดียวกันแต่หลายแผ่น ให้ปฏิบัติดังนี้

5.1 ระวางแผนที่ใดที่ทางราชการได้ทำการเดินสำรวจขอบเขตสร้างระวางใหม่แล้ว ให้ถือระวางแผนที่ที่สร้างขึ้นใหม่นั้นเป็นหลักฐานสำหรับดำเนินการต่อไป

5.2 ถ้ามีการรังวัดออกโฉนด แบ่งแยก รวมโฉนด ในขอบเขตระวางแผ่นใหม่นั้นให้นำมาลงที่หมายในระวางเดินสำรวจขอบเขตนั้นแต่เพียงแผ่นเดียว เช่นเดียวกับข้อ 5.1

5.3 เมื่อได้มีการนำรูปแผนที่ในระวางเดิมมาลงในระวางใหม่ครบถ้วนทุกแปลงแล้ว ระวางเดิมก็เป็นอันยกเลิก และให้หมายเหตุไว้ด้วย

การลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่

1. การลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่กรณีออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย

1.1 เมื่อลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่แล้ว ปรากฏว่าทับเขตโฉนดที่ดินในระวางแผนที่ให้พิจารณา ดังนี้

1.1.1 ถ้ารูปแผนที่ที่ขอรังวัดออกโฉนดที่ดินทับเขตโฉนดที่ดินแปลงข้างเคียงในระวางแผนที่อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยตามเกณฑ์ที่แนบท้ายระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดและการลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่ กรณีออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย พ.ศ. 2527 ให้อนุโลมใช้รูปแผนที่ในระวางแผนที่

1.1.2 ถ้ารูปแผนที่ที่ทำการรังวัดทับเขตโฉนดที่ดินแปลงข้างเคียงในระวางแผนที่เกินเฉลี่ย ให้สอบสวนเจ้าของที่ดิน เจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านที่เกี่ยวข้องหากปรากฏว่าได้เป็นการสมยอมกัน และไม่มีหลักฐานอื่นที่จะบุเขตโฉนดที่ดินแปลงข้างเคียงว่าอยู่ ณ ที่ใด ให้ถูกต้องแน่นอนได้หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า รูปแผนที่แปลงข้างเคียงในระวางแผนที่คลาดเคลื่อนก็ให้ลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่แล้วรายงานเจ้าพนักงานที่ดินมีคำสั่งให้สอบเขตที่ดิน (ท.ด. 80) กัดตัดโฉนดที่ดินแปลงข้างเคียงนั้น ๆ ไว้ เพื่อให้เจ้าของที่ดินสอบเขตให้ถูกต้องเสียก่อน เว้นแต่ที่ดินข้างเคียงแปลงนั้นมีการรังวัดใหม่และต่อเขตได้

ในกรณีที่มีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับโฉนดที่ดินแปลงที่มีคำสั่งให้สอยเขต ถ้าผู้กรณียืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรให้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมก็ให้ดำเนินการได้

1.1.3 ถ้าที่ดินแปลงข้างเคียงได้ลงระวางแผนที่ไว้ตลาดเคลื่อนให้แก่ไขการลงที่หมายของที่ดินแปลงข้างเคียงดังกล่าวในระวางแผนที่ให้ถูกต้องเสียก่อน แล้วจึงนำรูปแผนที่รังวัดออกโฉนดที่ดินใหม่ลงระวางแผนที่ เสร็จแล้วส่งรูปแผนที่ไปให้กรมที่ดินแก้ไขแผนที่ทางส่วนกลางให้ตรงกัน ถ้าหากรูปแผนที่ในระวางตลาดเคลื่อนเป็นส่วนมากก็ให้เสนอกรมที่ดินพิจารณา

1.1.4 ถ้าปรากฏว่ารูปแผนที่ทับแนวเขตที่ดินแปลงข้างเคียงที่มีไปไต่สวนให้อนุโลมปฏิบัติเช่นเดียวกับที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน

ในกรณีที่เจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านที่เกี่ยวข้องมิได้มาระวังและลงชื่อรับรองเขตให้ผู้รังวัดออกโฉนดที่ดินรับรองเขตในใบรับรองเขตติดต่อเจ้าของที่ดินข้างเคียง (ท.ด. 34) แต่ถ้าเจ้าของที่ดินข้างเคียงนั้น มิได้รับหนังสือแจ้งเรื่องการระวางชี้แนวเขต ให้เจ้าพนักงานที่ดินมีหนังสือสอบถามเจ้าของที่ดินข้างเคียงนั้น โดยส่งหนังสือไปตามสถานที่อยู่เท่าที่จะค้นหาได้อีกครั้งหนึ่ง มีกำหนด 30 วัน ถ้าเจ้าของที่ดินข้างเคียงที่มีหนังสือสอบถามไปได้โต้แย้งคัดค้านภายในกำหนด ให้พิจารณาดำเนินการเป็นกรณีพิพาทไปตามระเบียบ แต่ถ้าไม่ได้มาโต้แย้งคัดค้านหรือไม่ได้รับตอบภายในกำหนด ก็ให้ดำเนินการประกาศแจกโฉนดที่ดินต่อไปได้

1.2 กรณีเป็นระวางแผนที่อย่างเก่าและมีอยู่หลายแผ่น ให้พิจารณาและลงระวางแผนที่ในระวางแผนที่ที่เก็บรายละเอียดครั้งล่าสุด และให้ใช้รายละเอียดในระวางแผนที่แผ่นนั้นยึดโยงลงระวางแผนที่ทั้งนี้ ให้ตรวจสอบในระวางแผนที่เก่าทุกแผ่นด้วยว่า ทับแปลงข้างเคียงหรือไม่ด้วย

1.3 ถ้ารูปแผนที่ที่รังวัดออกโฉนดที่ดินทับลวดลายในระวางแผนที่ ซึ่งเข้าใจว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์ให้ดำเนินการ ดังนี้

1.3.1 ถ้าลวดลายในระวางแผนที่เป็นเส้นประ ให้สอบสวนผู้ปกครองท้องที่เจ้าของที่ดิน และพยานบุคคลเสียก่อน แล้วให้เจ้าพนักงานที่ดินพิจารณาสั่งการต่อไป

1.3.2 ถ้าลวดลายในระวางแผนที่เป็นเส้นทึบ ให้สอบสวนผู้ปกครองท้องที่และพยานบุคคลให้ได้ว่าความว่า เดิมเคยเป็นที่สาธารณประโยชน์หรือไม่ ปัจจุบันมีสภาพที่ดินเป็นอย่างไร ถ้าพยานหลักฐานเชื่อถือ ได้ว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์ก็ให้กันเขตที่สาธารณประโยชน์ออกจากที่ดินแปลงที่รังวัดออกโฉนดที่ดิน

ถ้าสอบสวนแล้วปรากฏว่า ไม่เป็นที่สาธารณประโยชน์ให้ดำเนินการ ดังนี้

1.3.2.1 ให้ทำการรังวัดยึดโยงที่สาธารณประโยชน์นั้นแสดงไว้ใน ต้นร่างแผนที่

1.3.2.2 กรณีเป็นระวางแผนที่อย่างเก่าซึ่งเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินไว้โดยไม่ได้มีการปักหลักเขต ถ้าสอบสวนได้ว่า ที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวยังมีสภาพอยู่ในที่ดินและมีมาแต่เดิมแต่ไม่ตรงกับในระวางแผนที่ แสดงว่าลวดลายเส้นทึบในระวางแผนที่คลาดเคลื่อน ให้เจ้าพนักงานที่ดินพิจารณาดำเนินการต่อไปได้

1.3.2.3 กรณีลวดลายในระวางแผนที่สามารถตรวจสอบได้ เช่น ระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ ส่งเรื่องให้กรมที่ดินพิจารณาสั่งการ

1.4 การรວงหมุด ชัดเขตที่ดิน เขียนเลขที่ดิน หมายเลขหลักเขต ให้ใช้หมึกสีดำสำหรับเลขหน้าสำรวจ จำนวนเนื้อที่ดิน ให้เขียนในตารางด้านล่างหรือในใบต่อระวางแผนที่ (ถ้ามี) ส่วนลวดลายหรือเขตที่ดินในระวางแผนที่ซึ่งได้มีการตรวจสอบและสั่งการให้แก้ไขแล้ว ให้ใช้หมึกสีแดงขีดฆ่าด้วยเครื่องหมาย S นอกจากนั้นให้ขีดฆ่าด้วยหมึกสีแดง

(ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียน การเก็บ และการใช้ระวางแผนที่ระบบพิภคฉาย
ยู ที เอ็ม พ.ศ. 2530 ข้อ 9.3)

2. การลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศกรณีออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย

2.1 เมื่อตรวจสอบแนวเขตที่ดินที่ผู้ขอมาชี้เพื่อกำหนดที่ดินตรงกับลวดลายในระวางแผนที่รูปถ่าย (โครนาเปค) แล้วให้วงหมุดหลักเขตเขียนเลขหมายหลักเขต และขีดเขตรอบแปลงในระวางแผนที่รูปถ่าย ด้วยหมึกสีดำ ถ้ามุมเขตใด ไม่สามารถมองเห็นในระวางแผนที่รูปถ่าย ให้ทำการรังวัดยึดโยงจากมุมคั่นนา หลักเขตที่ดิน วัดถูถาวร หรือลวดลาย ที่ปรากฏในระวางแผนที่รูปถ่ายอย่างน้อย 3 จุด และให้แสดงระยะยึดโยงไว้ในต้นร่างแผนที่ด้วย

2.2 ขีดเขตรอบแปลงลงบนแผ่นทาบระวาง (Overlay) โดยไม่ต้องวงหมุดหลักเขตและเขียนระยะจากหลักเขตถึงหลักเขต ตามที่วัดได้ในภูมิประเทศกำกับไว้ด้วย

2.3 ทำการรังวัดเพื่อนำมาขึ้นรูปต้นร่างแผนที่ ตามหลักวิชาการและระเบียบการรังวัดเฉพาะแปลง

2.4 วงหมุดหลักเขต เขียนหมายเลขหลักเขต เขียนระยะหลักเขตถึงหลักเขตและขีดเขตรอบแปลงในระวางแผนที่รูปถ่าย (ชุดที่ใช้ในราชการในสำนักงานที่ดินจังหวัด) ให้เหมือนกับ 2.1 และ 2.2 พร้อมทั้งเขียนเลขที่ดิน หน้าสำรวจ ลงบนแผ่นทาบระวาง

2.5 พลิกแผ่นทาบระวางขึ้นจากระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศชุดสำนักงานที่ดินแล้ว นำระวางแผนที่ (แผ่นฟิล์มโปร่งแสงไม่ยืดหด) มาทาบบนระวางแผนที่รูปถ่าย โดยให้มุมระยะและพิกัดฉากส่วนย่อยทับกัน แล้วทำการจำลองรูปแผนที่ลงบนระวางแผนที่ (แผ่นฟิล์มโปร่งแสงไม่ยืดหด) เพื่อใช้เป็นระวางแผนที่ต่อไป

2.6 ขึ้นแผนที่ต้นร่าง จากรายงานที่รังวัดมาได้ตามระเบียบกรมที่ดิน และคำนวณเนื้อที่โดยวิธีคณิตศาสตร์

2.7 จำลองรูปแผนที่จากรูปแผนที่ต้นร่าง ลงในกระดาษบางเพื่อนำไปประกอบการเขียนรูปแผนที่หลังโฉนด

2.8 จำลองรูปแผนที่จากระวางแผนที่ (แผ่นฟิล์มโปร่งแสงไม่ยืดหด) ซึ่งได้ลงรูปแผนที่ตามข้อ 2.5 แล้วลงบนกระดาษบางพร้อมด้วยพิกัดฉากส่วนย่อย เพื่อส่งไปลงที่หมายในระวางแผนที่ทางส่วนกลาง

3. การลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่กรณีการรังวัดสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน

3.1 รูปแผนที่เดิมในระวางแผนที่เป็นแผนที่ชั้นสอง และไม่สามารถหาหลักฐานครอบ รูปแผนที่เดิมได้ให้อนุโลมใช้รูปแผนที่ในระวางแผนที่เดิม โดยลงรายละเอียดเพิ่มเติม

กรณีแผนที่เดิมในระวางแผนที่เป็นแผนที่ชั้นสอง ซึ่งสามารถหาหลักฐานครอบรูปแผนที่เดิมได้ หรือเป็นแผนที่ชั้นหนึ่ง ให้ลงรูปแผนที่ตามหลักฐานการรังวัดใหม่

3.2 เมื่อรูปแผนที่ของที่ดินแปลงใดมีพื้นที่น้อยกว่า 1 ตารางเซนติเมตร หรือมีความกว้างต่ำกว่า 5 มิลลิเมตร ไม่ต้องลงที่หมายในระวางแผนที่ แต่ให้เขียนเลขที่ดินไว้ให้ทราบเช่น 150 - 200 เป็นต้น

3.3 การนำรายละเอียดลงในระวางแผนที่ ให้วงหมุดขีดเขตด้วยหมึกสีดำ ขีดฆ่าเลขที่ดิน เลขหน้าสำรวจ จำนวนเนื้อที่เดิม หมายเลขหลักเขตที่ไม่ใช้ด้วยหมึกสีแดง ขีดฆ่าเส้นเขตที่ไม่ใช้ด้วยเครื่องหมาย S เขียนเลขที่ดินที่ใหม่ด้วยหมึกสีแดง

4. การนำรูปแผนที่รังวัดใหม่ด้วยระบบ RTK GNSS Network ลงระวางแผนที่ดิจิทัลของสำนักงานที่ดิน

ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการลงที่หมายในระวางแผนที่ดิจิทัลของสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2550 และหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0512.2/ว 15382 ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2561 เรื่อง การนำรูปแผนที่รังวัดใหม่ลงระวางแผนที่ ให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

1. เมื่อช่างผู้ทำการรังวัดได้ทำการรังวัดและทำแผนที่แล้วเสร็จให้นำรูปแผนที่ไปลงที่หมายในระวางแผนที่ดิจิทัลในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รายละเอียดปรากฏตามคู่มือการลงระวางแผนที่ดิจิทัล ซึ่งสามารถดาวน์โหลดได้ที่

<http://dol-rtknetwork.com/uploads/files/listdownload/DigitalMapV1.pdf>

โดยหัวหน้าฝ่ายรังวัดเป็นผู้ตรวจสอบ อนุมัติและรายงานผลการลงที่หมายในระวางแผนที่ดิจิทัลดังกล่าว ให้ปรากฏไว้ในบันทึกเสนอความเห็นต่อเจ้าพนักงานที่ดิน พร้อมทั้งลงนามในช่องผู้ตรวจในแบบ ร.ว.9ค และลงวันที่ทำการตรวจสอบกำกับไว้ด้วย

2. เมื่อช่างผู้ทำการรังวัดได้ทำการรังวัดด้วยระบบ RTK GNSS Network และนำรูปแปลงที่ดินลงที่หมายในระวางแผนที่ดิจิทัลแล้ว ให้ดำเนินการจัดพิมพ์เอกสารประกอบเรื่องการรังวัด ดังนี้

2.1 วิธีดำเนินการของของสำนักงานที่ดิน

(1) จัดพิมพ์รูปแผนที่แปลงที่ทำการรังวัดและแปลงที่ดินข้างเคียงจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศแบบ ร.ว.9ค โดยกำหนดมาตราส่วนของรูปแผนที่ให้เหมาะสมกับกระดาษ เพื่อให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดใช้ในการตรวจสอบรายละเอียดรูปแปลงที่ดิน และอนุมัติการลงที่หมายในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมลงนามในแบบ ร.ว.9ค ประกอบการพิจารณาถอนจ่ายเงินมัดจำรังวัด

(2) กรณีได้มีการลงที่หมายในระวางดิจิทัลแล้ว หากมีการยกเลิกเรื่องการรังวัด ให้ฝ่ายทะเบียนส่งเรื่องให้ฝ่ายรังวัดทำการแก้ไขรูปแผนที่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และจัดพิมพ์รูปแผนที่ที่แก้ไขเป็นรูปแผนที่เดิมก่อนมีการรังวัดตามแบบ ร.ว.9ค โดยให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดลงนามรับรองความถูกต้องไว้เป็นหลักฐานประกอบการยกเลิกเรื่องการรังวัดรายนั้น

(3) กรณีการรังวัดสอบเขต แบ่งแยก หรือรวมโฉนด เมื่อได้ดำเนินการตามมาตรา 61 มาตรา 69 ทวิ หรือมาตรา 79 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินเรียบร้อยแล้ว หรือการรังวัดประเภทอื่น ซึ่งมีความจำเป็นต้องแก้ไขค่าพิกัดหลักเขตที่ดินเดิมที่ได้รังวัดด้วยระบบ RTK GNSS Network ให้สำนักงานที่ดินที่รับผิดชอบมีหนังสือแจ้งกรมที่ดิน เพื่อให้สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศแก้ไขฐานข้อมูลแผนที่รูปแปลงที่ดินก่อนการนำรูปแผนที่ลงในระวางแผนที่ดิจิทัล

(4) การลงที่หมายรูปแปลงที่ดินในการรังวัดออกหรือตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจัดพิมพ์รูปแผนที่แปลงที่ทำการรังวัดและแปลงที่ดินข้างเคียงจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศแบบ ร.ว.9ค โดยกำหนดมาตราส่วนของรูปแผนที่ให้เหมาะสมกับกระดาษ เพื่อให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดใช้ในการตรวจสอบรายละเอียดรูปแปลงที่ดิน และอนุมัติการลงที่หมายในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมลงนามในแบบ ร.ว.9ค

(5) การลงที่หมายรูปแปลงที่ดินของสำนักงานช่างรังวัดเอกชน ให้ช่างรังวัดเอกชนจัดพิมพ์รูปแผนที่แปลงที่ทำการรังวัดและแปลงที่ดินข้างเคียงจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศแบบ ร.ว.9ค โดยกำหนดมาตราส่วนของรูปแผนที่ให้เหมาะสมกับกระดาษ เพื่อให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดใช้ในการตรวจสอบรายละเอียดรูปแปลงที่ดิน และอนุมัติการลงที่หมายในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมลงนามในแบบ ร.ว.9ค

2.2 การปฏิบัติงานตามโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน

(1) การออกโฉนดที่ดินตามมาตรา 58 และมาตรา 58ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กรณีบริเวณพื้นที่ที่มีการส่งระวางแผนที่ให้สำนักงานที่ดินไว้ในราชการ เพื่อการรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่งด้วยระบบ RTK GNSS Network แล้ว จำนวน 18 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ นครนายก พระนครศรีอยุธยา สมุทรสงคราม สมุทรสาคร นครราชสีมา ชัยภูมิ เพชรบูรณ์ เลย หนองบัวลำภู อุบลราชธานี จันทบุรี สงขลา นราธิวาส ปัตตานี และจังหวัดยะลา ให้เจ้าหน้าที่สายสำรวจถือปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดด้วยระบบโครงข่ายการรังวัดด้วยดาวเทียมแบบจลน์ (RTK GNSS Network) ในงานรังวัดเฉพาะราย พ.ศ.2558 หมวด 7 กรณีบริเวณพื้นที่มีระวางแผนที่ใช้ในราชการอยู่แล้วให้นำรูปแปลงที่ดินลงที่หมายในระวางแผนที่ที่ใช้ในการให้เลขที่ดินพร้อมแสดงเครื่องหมาย “ * ” ด้วยสีแดงชนิดไม่ลบเลือนในระวางแผนที่ รวมทั้งมุมบนด้านขวาของช่องเลขที่ดินท้ายระวาง หรือใบแทรกกระวางของที่ดินแปลงนั้น และเมื่อนำรูปแผนที่ไปลงที่หมายในระวางแผนที่ดิจิทัลในระบบสารสนเทศแล้ว ให้จัดพิมพ์รูปแปลงที่ดินที่ทำการ

รังวัดและแปลงที่ดินข้างเคียงจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศแบบ ร.ว.9ค โดยกำหนดมาตราส่วนของรูปแผนที่ให้เหมาะสมแต่ไม่เกินขนาด A3 เพื่อประกอบการตรวจสอบรายละเอียดรูปแปลงที่ดิน

บริเวณพื้นที่ใดที่ยังไม่ได้สร้างระวางแผนที่สำหรับออกโฉนดที่ดินไว้ในราชการ ให้ศูนย์อำนวยการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินที่รับผิดชอบขอสร้างระวางแผนที่พร้อมส่งไฟล์ข้อมูลรูปแปลงที่ดินให้กรมที่ดินโดยกองเทคโนโลยีทำแผนที่จัดสร้างระวางแผนที่

(2) การสอบเขตตามมาตรา 69 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อเจ้าหน้าที่สายสำรวจได้สร้างต้นร่างแผนที่และแสดงเครื่องหมาย “ * ” ด้วยสีน้ำเงินชนิดไม่ลบเลือนในระวางแผนที่เดิมรวมทั้งมุมบนด้านขวาของช่องเลขที่ดินท้ายระวาง หรือใบแทรกกระวางของที่ดินแปลงนั้น และเมื่อนำรูปแผนที่ไปลงที่หมายในระวางแผนที่ดิจิทัลในระบบสารสนเทศเรียบร้อยแล้ว ให้จัดพิมพ์รูปแปลงที่ดินที่ทำการรังวัดและแปลงที่ดินข้างเคียงจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศแบบ ร.ว.9ค โดยกำหนดมาตราส่วนของรูปแผนที่ให้เหมาะสมแต่ไม่เกินขนาด A3 เพื่อประกอบการตรวจสอบรายละเอียดรูปแปลงที่ดิน พร้อมส่งไฟล์ข้อมูลการรังวัด ที่ระบุเกี่ยวกับโฉนดที่ดินที่ทำการรังวัดสอบเขต ให้กรมที่ดินโดยสำนักมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญใช้ประกอบการตรวจสอบข้อมูลรูปแปลงที่ดินในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

(3) ให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตรวจสอบการลงที่หมายในระวางแผนที่ดิจิทัล ตามข้อ 2.2 (1) , (2) และอนุมัติการลงที่หมายในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. เมื่อกรมที่ดินได้ประกาศกำหนดพื้นที่ให้สำนักงานที่ดินทำการรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่งด้วยระบบ RTK GNSS Network ให้จังหวัดดำเนินการในเรื่องการลงที่หมายในระวางแผนที่ ดังนี้

3.1 บริเวณพื้นที่ที่กรมที่ดินได้จัดส่งระวางแผนที่ให้สำนักงานที่ดินไว้ใช้ในราชการ เพื่อการรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่ง ด้วยระบบ RTK GNSS Network แล้ว จำนวน 18 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ นครนายก พระนครศรีอยุธยา สมุทรสงคราม สมุทรสาคร นครราชสีมา ชัยภูมิ เพชรบูรณ์ เลย หนองบัวลำภู อุบลราชธานี จันทบุรี สงขลา นราธิวาส ปัตตานี และจังหวัดยะลา ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดโดยระบบโครงข่ายการรังวัดด้วยดาวเทียมแบบจลน์ (RTK GNSS Network) ในงานรังวัดเฉพาะราย พ.ศ.2558 หมวด 7

3.2 บริเวณพื้นที่ซึ่งได้มีการประกาศกำหนดพื้นที่ให้สำนักงานที่ดินทำการรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่ง ด้วยระบบ RTK GNSS Network นอกเหนือจากจังหวัดตามข้อ 3.1 และจังหวัดที่มีระวางแผนที่ไว้ใช้ในราชการอยู่แล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(1) การรังวัดสอบเขต แบ่งแยก หรือรวมโฉนด ให้นำรูปแผนที่ลงที่หมายในระวางแผนที่พร้อมแสดงเครื่องหมาย “ * ” ด้วยสีแดงชนิดไม่ลบเลือนในระวางแผนที่ รวมทั้งมุมบนด้านขวาของช่องเลขที่ดินท้ายระวาง หรือใบแทรกกระวางของที่ดินแปลงนั้น

กรณีมีการแก้ไขตามมาตรา 61 มาตรา 69 ทวิ หรือมาตรา 79 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ให้นำรูปแผนที่ลงที่หมายในระวางแผนที่เดิม พร้อมแสดงเครื่องหมาย “ * ” ตามวรรค 1 โดยปฏิบัติตาม ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยแผนที่โฉนดที่ดินแตกต่างจากเดิม เนื่องจากการรังวัดใหม่และทับแผนที่โฉนดที่ดินแปลงข้างเคียง

(2) กรณีเป็นรูปแผนที่รังวัดออกโฉนดที่ดินให้ตรวจสอบตำแหน่งแปลงที่ดินกับระวางแผนที่เดิมและระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ เพื่อป้องกันการออกโฉนดที่ดินทับซ้อนกับที่ดินแปลงอื่น ตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดและการลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่กรณี การรังวัดออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย และให้ลงที่หมายในระวางแผนที่ที่ใช้ในการต่อเลขที่ดิน พร้อมแสดงเครื่องหมาย “ * ” ด้วยสีแดงชนิดไม่ลบเลือนไว้ในรูปแผนที่ และบริเวณมุมบนด้านขวาของช่องเลขที่ดินท้ายระวาง หรือใบแทรกกระวางของที่ดินแปลงนั้น

3.3 บริเวณพื้นที่ใดที่ยังไม่ได้สร้างระวางแผนที่สำหรับออกโฉนดที่ดินไว้ในราชการให้จังหวัด

ขอสร้างระวางแผนที่โดยระบุเหตุผลและความจำเป็นในการขอสร้างระวางแผนที่ให้กรมที่ดินประกอบการพิจารณา

การควบคุมเก็บรักษาระวางแผนที่

1. การจัดเก็บระวางแผนที่ระบบเดิม

ซึ่งจะต้องดำเนินการตาม “ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วย การควบคุมต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด รายการคำนวณ และระวางแผนที่ในสำนักงานที่ดิน ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2526)” ดังนี้

1.1 ระวางแผนที่ทุกชนิดที่ใช้ในราชการ เมื่อได้นำลงและตรวจสอบบัญชีคุมระวางแผนที่ (ร.ว. 74) ตามระเบียบกรมที่ดินฯ ครบถ้วนแล้ว ให้นำระวางแผนที่เย็บติดกับที่แขวนระวาง ถ้าระวางแผนที่ใดเป็นระวาง และมาตราส่วนเดียวกันแต่มีหลายแผ่น ให้นำทุก ๆ แผ่นเย็บรวมติดกันไว้กับที่แขวนระวางอันเดียวกัน โดยให้ระวางแผนที่แผ่นที่สร้างใหม่หลังสุดอยู่ด้านหน้าและแผ่นต่อ ๆ ไป เรียงตามลำดับ ส่วนแผ่นเก่าที่สุดไว้ด้านหลัง

1.2 เขียนหมายเลขระวางแผนที่และมาตราส่วนไว้บนที่แขวนระวางตรงปลายสุดให้มีขนาดพอสมควร สามารถเห็นได้ชัดเจนในช่องที่พิมพ์ไว้

1.3 การเก็บระวางแผนที่แบบแขวน ให้แขวนระวางแผนที่ซึ่งเย็บติดกับที่แขวนระวางแผนที่แล้วไว้กับราวแขวนในชั้นเก็บหรือตู้เก็บระวางแผนที่แล้วแต่กรณี โดยแขวนเรียงตามลำดับหมายเลขระวางแผนที่โดยจัดกลุ่ม น - ต หรือ อ - ฎ เรียงตามลำดับจากเลขน้อยไปหาเลขมาก โดยพิจารณาจากบริเวณที่สร้างระวางแผนที่ไปแล้ว ว่าจังหวัดใดมีพื้นที่ยาวไปทางแนวใด ถ้ายาวไปตามแนวทิศเหนือหรือทิศใต้ ก็ให้ถืออักษร น หรือ ต เป็นหลัก เช่น

1น., 1น., 1น.,... 2น., 2น., 2น.,... 3น., 3น., 3น.,... ใช้ น. เป็นหลัก

1 อ. 2 อ. 3 อ. 1 อ. 2 อ. 3 อ. 1 อ. 2 อ. 3 อ.

หรือถ้าพื้นที่ยาวไปตามแนวทิศตะวันออกหรือทิศตะวันตกก็ให้ถืออักษร อ. หรือ ฎ เป็นหลัก เช่น

1น., 2น., 3น.,... 1น., 2น., 3น.,... 1น., 2น., 3น.,... ใช้ อ. เป็นหลัก

1 อ. 1 อ. 1 อ. 2 อ. 2 อ. 2 อ. 3 อ. 3 อ. 3 อ.

และให้หันหมายเลขระวางแผนที่ออกด้านนอก สามารถค้นหาระวางแผนที่ได้ง่าย

1.4 ในระหว่างกลุ่มระวางแผนที่ตามข้อ 1.3 ควรมีที่ค้น พร้อมทั้งเขียนเครื่องหมาย น. หรือ ต. จะใช้ อ. หรือ ฎ ก็ได้ เขียนแบ่งกลุ่มยื่นออกมาจากที่แขวนระวางแผนที่ให้สามารถเห็นได้ชัดเจน เพื่อสะดวกต่อการค้นหาระวางแผนที่ เช่น กลุ่ม 1 น., 2 น., 3 น. ก็ให้มีที่ค้นกลุ่มโดยเขียน 1 น., 2 น., 3 น. ไว้ให้เห็นเด่นชัด

1.5 ถ้าบางระวางแผนที่มีหลายมาตราส่วนและหลายแผ่น ก็จัดให้อยู่ในกลุ่มของแต่ละระวาง แต่ให้หมายสีไว้ที่ที่แขวนระวางสีละมาตราส่วน หรือจะจัดแบ่งสีของที่แขวนระวางเป็นสี ๆ ตามมาตราส่วนระวางแผนที่ก็ได้

1.6 ถ้าระวางแผนที่มีหลายแผ่น (มาตราส่วนเดียวกัน) ไม่สามารถเย็บติดกับที่แขวนระวางเพียง 1 อันได้ จะเย็บติดกับที่แขวนระวางหลายอัน แล้วเย็บที่แขวนระวางรวมไว้อีกที่หนึ่งก็ได้

1.7 ตู้เก็บระวางแผนที่แบบแขวน ตู้หนึ่งๆ ควรเขียนรายละเอียดของระวางแผนที่ เช่น

1 น 50 น ปิดไว้ที่ตู้ด้วย

-

1 อ 30 อ

1.8 เมื่อได้รับระวางแผนที่ใหม่จากกรมที่ดิน จะต้องลงบัญชีตามข้อ 1.1 แล้วจัดเก็บแทรกให้เรียงลำดับหมายเลขระวางแผนที่ตามข้อ 1.3

1.9 การนำระวางแผนที่ออกใช้และนำเก็บเข้าที่เดิม ควรใช้ความระมัดระวังมิฉะนั้นจะทำให้ระวางแผนที่และที่แขวนระวางชำรุดเสียหายได้ง่าย

2. การจัดเก็บระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม

ระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม ที่ใช้จะประกอบด้วยระวางแผนที่ดังต่อไปนี้

2.1 ระวางเดินสำรวจ หมายถึง ระวางแผนที่ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ทำขึ้นในการเดินสำรวจออกนอกเขตที่ดิน โดยวิธีรูปถ่ายทางอากาศ หรือวิธีการรังวัดทางภาคพื้นดิน และให้รวมถึงระวางแผนที่ออกนอกเขตที่ดินอย่างอื่นด้วย

2.2 ระวางแผนที่ต้นร่าง หมายถึง ระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม ซึ่งใช้วัสดุโปรงแสงชนิดไม่ยืดหด มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ โดยจำลองจากระวางเดินสำรวจหรือเขียนขึ้นจากหลักฐานแผนที่เดิม

2.3 ระวางแผนที่แผ่นพิมพ์ หมายถึง ระวางแผนที่ที่พิมพ์มาจากระวางแผนที่ต้นร่าง โดยใช้วัสดุโปรงแสงชนิดไม่ยืดหดเช่นเดียวกัน

การเก็บระวางแผนที่ต้นร่าง ระวางแผนที่แผ่นพิมพ์ และระวางเดินสำรวจ (ระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ) ซึ่งจะต้องดำเนินการจัดเก็บตาม “ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการเขียน การเก็บ และการใช้ระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม พ.ศ. 2534”

ระวางแผนที่ต้นร่างและระวางแผนที่แผ่นพิมพ์ (ชุดเก็บไว้เก็บไว้ที่สำนักงานที่ดินจังหวัด ฝ่ายควบคุมและรักษาหลักฐานที่ดิน)

ส่วนระวางแผนที่แผ่นพิมพ์ (ชุดใช้งาน) ให้เก็บไว้ที่ฝ่ายรังวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขา โดยจัดเก็บระวางแผนที่ดังกล่าวด้วยระบบแขวนทั้งหมด

หากระวางแผนที่แผ่นพิมพ์ชำรุดสูญหาย หรือจำเป็นต้องจัดพิมพ์ขึ้นใหม่ ให้สำนักงานที่ดินจังหวัด (ฝ่ายควบคุมและรักษาหลักฐานที่ดิน) ดำเนินการจัดทำขึ้นใหม่ ส่วนระวางแผนที่แผ่นพิมพ์แผ่นเดิมให้เก็บรวมไว้กับระวางแผนที่ต้นร่าง

สำหรับระวางเดินสำรวจ (ระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ) ให้เก็บรวมไว้กับระวางแผนที่ต้นร่างหากมีระวางแผนที่แผ่นพิมพ์ชำรุด สูญหาย หรือจำเป็นต้องจัดพิมพ์ขึ้นใหม่ ให้นำระวางแผนที่แผ่นพิมพ์แผ่นเดิมนั้นเก็บรวมไว้กับระวางแผนที่ต้นร่างและระวางเดินสำรวจ (ระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ) ในหมายเลขแผ่นและหมายเลขระวางเดียวกันด้วย

3. การจัดเก็บระวางแผนที่แผ่นพิมพ์ให้ปฏิบัติ ดังนี้

- จังหวัดใดมีระวางแผนที่ 2 โชน ให้แยกเก็บแต่ละโชน ยกเว้นในกรณีพื้นที่เดียวกันได้สร้างระวางแผนที่ไว้ทั้ง 2 โชน ให้นำมาเก็บไว้คู่กันในโชน 47

- ให้แยกเก็บเป็นกลุ่ม ๆ

- ในการแยกกลุ่มให้ใช้แผนที่ภูมิประเทศ 1/50000 ชุด L7017 เป็นหลัก

- ควรให้หมายเลขรหัสแทนชื่อระวางแผนที่ในแต่ละระวางแผนที่ด้วย เพื่อความสะดวกในการค้นหา และนำไปเก็บที่เดิมภายหลังจากนำไปใช้งานแล้ว

- ถ้าหากเป็นระวางแผนที่ มาตราส่วน 1/4000 ให้เก็บตามระวางแผนที่มาตราส่วน 1/4000 จากน้อยไปหามาก โดยเรียงจากหมายเลขทางแนวตั้งคู่หลัง เริ่มจากมุมซ้ายล่างของระวางแผนที่ภูมิประเทศขึ้นไปจนสุดระวางแผนที่ภูมิประเทศ แล้วจึงเริ่มต้นเก็บเรียงตามแนวที่สองต่อไป เช่น

ระวางแผนที่		
	5439 III 6652	5439 III 6852
	หมายเลขรหัส 4	หมายเลขรหัส 8
	5439 III 6650	5439 III 6850
	หมายเลขรหัส 3	หมายเลขรหัส 7
	5439 III 6648	5439 III 6848
	หมายเลขรหัส 2	หมายเลขรหัส 6
	5439 III 6646	5439 III 6846
	หมายเลขรหัส 1	หมายเลขรหัส 5
	แนวแรก	แนวที่สอง

ส่วนระวางแผนที่มาตราส่วนใหญ่กว่า 1/4000 ให้รวมเก็บแต่ละมาตราส่วนไว้ในระวางแผนที่มาตราส่วน 1/4000 เป็นกลุ่ม ๆ โดยเรียงตามหมายเลขแผ่นจากน้อยไปหามาก และจัดเก็บเรียงลำดับตามระวางแผนที่มาตราส่วน 1/4000 จากน้อยไปหามากในภายหลังเสร็จแล้วให้แสดงชื่อระวางมาตราส่วน 1/4000 คั่นไว้เป็นกลุ่ม ๆ ด้วย เช่น ระวางแผนที่ 5439 I 0688 - 1 ถึง 16 (1/1000) ให้แสดงชื่อระวางแผนที่มาตราส่วน 1/4000 คั่นไว้ คือ 5439 I 0688

- สำหรับระวางแผนที่มาตราส่วน 1/4000 ให้ทำเครื่องหมายเลขแสดงโซนและหมายเลขระวางแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1/50000 คั่นไว้เป็นกลุ่ม ๆ ให้เห็นได้ชัดเจน เช่น ระวางแผนที่ 5439 I 0692, 5439 I 0690, 5439 I 0688 ให้แสดงชื่อระวางแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1/50000 คั่นไว้ คือ 5439 I

ส่วนการจัดเก็บระวางแผนที่ต้นร่าง ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับระวางแผนที่แผ่นพิมพ์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ให้แยกเก็บไว้อีกส่วนหนึ่งต่างหาก

ในกรณีการจัดเก็บระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม ควรจะใช้แผนที่สารบัญควบคุมระวางแผนที่ประกอบในการจัดเก็บ ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการจัดเรียงระวางแผนที่ โดยการเรียงตามหมายเลขแผ่นจากน้อยไปหามากก็สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

4. การจัดเก็บระวางรูปถ่ายทางอากาศ ถือปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการควบคุมต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด รายการคำนวณ และระวางรูปถ่ายทางอากาศ พ.ศ.2529

การควบคุมหลักฐานแผนที่

1. ต้นร่างแผนที่

ต้นร่างแผนที่เป็นหลักฐานสำคัญในการรังวัดเฉพาะแปลงของสำนักงานที่ดิน ซึ่งเมื่อมีการรังวัดเฉพาะแปลงทุกประเภทจะต้องสร้างต้นร่างแผนที่ โดยลงที่หมายแผนที่ตามวิธีการรังวัดทำแผนที่ชั้นหนึ่งหรือแผนที่ชั้นสองแล้วแต่กรณี เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการรังวัดต่อไป

ประโยชน์ของต้นร่างแผนที่

- (1) เป็นหลักฐานในการรังวัดเฉพาะแปลงทุกประเภท
- (2) เป็นหลักฐานในการรังวัดตรวจสอบและต่อริมที่ดินแปลงข้างเคียง
- (3) ใช้ในการหาตำแหน่งปักหลักเขตที่ดิน
- (4) เป็นต้นแบบสำหรับจำลองรูปแผนที่ประกอบเรื่องรังวัด
- (5) เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาสอบสวนในกรณีพิพาท
- (6) เพื่อประโยชน์ในการค้นหาหลักเขตที่ดิน

การควบคุมต้นร่างแผนที่

การควบคุมต้นร่างแผนที่ให้ปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วย การควบคุมต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด รายการคำนวณ และระวางแผนที่ในสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2523 ดังนี้

(1) เมื่อได้ลงที่หมายแผนที่ในต้นร่างแผนที่เรียบร้อยแล้ว ช่างรังวัดอาวุโสผู้มีหน้าที่ตรวจการลงที่หมายแผนที่ ต้องให้เลขที่ต้นร่างแผนที่ทันทีเมื่อตรวจการลงที่หมายและรายการต่าง ๆ ในต้นร่างแผนที่ถูกต้องแล้ว โดยต่อเลขที่ต้นร่างจากบัญชีควบคุมต้นร่างแผนที่ (ร.ว. 48 ก.)

(2) ก่อนส่งเรื่องรังวัดจากฝ่ายรังวัดไปให้ฝ่ายทะเบียนต้องนำต้นร่างแผนที่ออกจากเรื่องรังวัดรายนั้น แล้วนำไปเก็บไว้ในแฟ้มสำหรับเก็บต้นร่างแผนที่โดยเรียงต่อกันไปตามลำดับเลขที่ต้นร่าง

(3) ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาต้นร่างแผนที่เป็นผู้เก็บ แล้วนำลงบัญชีค้นหาต้นร่างแผนที่ และรายการคำนวณ (ร.ว. 72) โดยเรียงตามลำดับเลขที่ดิน เช่นเดียวกับการเขียนเลขที่ดินในสารบัญที่ดินแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นลงนามในบัญชีควบคุมต้นร่างแผนที่ (ร.ว. 48 ก.) ในช่องลงชื่อผู้ลงบัญชี ร.ว. 72 ไว้เป็นหลักฐานด้วย

(4) ที่ดินแปลงใดยังไม่ได้ทำการรังวัดใหม่จึงไม่มีต้นร่างแผนที่ ก็ให้เขียนเลขที่ดินไว้ โดยไม่ต้องเขียนเลขแฟ้มเก็บต้นร่างจนกว่าจะได้สร้างต้นร่างแผนที่

(5) ต้นร่างแผนที่ที่เป็นแผ่นใหญ่ จัดเข้าแฟ้มไม่ได้ให้แยกเก็บเป็นม้วนแล้วให้กรอกข้อความในบัญชีควบคุมต้นร่างแผนที่ (ร.ว. 48 ก.) ในช่องม้วนที่ไว้ด้วย พร้อมกับเขียนม้วนที่ไว้ที่ม้วนต้นร่างแผนที่ด้านนอกทางขวามือด้วย

(6) ที่ดินแปลงใดที่มีการรังวัดใหม่ ได้สร้างต้นร่างแผนที่ไว้แล้ว ถ้ามีการรังวัดใหม่อีก และไม่ได้ใช้ต้นร่างแผนที่เดิมลงที่หมายให้นำต้นร่างแผนที่ที่สร้างขึ้นใหม่ไปรวมกับต้นร่างแผนที่เดิม ใช้เลขที่ต้นร่างเดิมแล้ว หมายเหตุให้ทราบว่าต้นร่างแผนที่เลขนั้นมีกี่ฉบับ

(7) การนำต้นร่างแผนที่ไปใช้ประกอบการรังวัด ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ควบคุมต้นร่างแผนที่ลงบัญชียืมต้นร่างแผนที่และรายการคำนวณ (ร.ว. 73) โดยเขียนข้อความลงให้ครบถ้วน แล้วให้อนุญาตและผู้นามลงนามและวันเดือนปีไว้เป็นหลักฐาน

(8) การยืมต้นร่างแผนที่ไปใช้ราชการ ให้ช่างรังวัดนำเรื่องรังวัดรายนั้น ๆ มาขอยืมล่วงหน้าก่อนวันนัดทำการรังวัดไม่น้อยกว่า 1 วัน

(9) ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ควบคุมต้นร่างแผนที่ตรวจหลักฐานการยืมต้นร่างแผนที่และรายการคำนวณ (ร.ว. 73) เสมอ ถ้าปรากฏว่าต้นร่างแผนที่ฉบับใดได้ถูกขอยืมไปนานเกินสมควร ให้เสนอหัวหน้าฝ่ายรังวัดเร่งรัดติดตามคืนมาโดยเร็ว

(10) ต้นร่างแผนที่ที่ได้นำส่งคืนแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ลงชื่อรับคืนไว้เป็นหลักฐานในบัญชียืมต้นร่างแผนที่และรายการคำนวณ (ร.ว. 73) แล้วเก็บเข้าแฟ้มเดิมทันที

(11) ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือสาขา มีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ให้มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมหลักฐานการรังวัดของสำนักงานที่ดินไว้โดยเฉพาะ

(12) การยืมหลักฐานการรังวัด ให้อนุโลมใช้บัญชียืมต้นร่างแผนที่และรายการคำนวณ (ร.ว. 73) ไปพลางก่อน (ปัจจุบันใช้ ร.ว. 73 ก หนังสือที่ มท 0514.3/ว 27929 ลงวันที่ 23 กันยายน 2552)

(13) ให้ผู้มีหน้าที่ควบคุมหลักฐานการรังวัดหมั่นตรวจสอบหลักฐานการรังวัดเสมอ ถ้าปรากฏว่า หลักฐานการรังวัดได้มีผู้ยืมไปนานเกินความจำเป็นหรือสูญหาย ให้รายงานหัวหน้าฝ่ายรังวัดทราบเพื่อเร่งรัดติดตามหรือดำเนินการค้นหาต่อไป

(14) กรณีหลักฐานการรังวัดสูญหาย ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงหาผู้รับผิดชอบ เพื่อพิจารณาโทษตามควรแก่กรณี และรายงานให้กรมที่ดินทราบ

(ข้อ 11 ถึง ข้อ 14 ตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการแก้ไขและการจัดเก็บหลักฐานการรังวัด เฉพาะรายในระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยุ ทิ เอ็ม พ.ศ. 2530)

(15) ให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดในสำนักงานที่ดินจังหวัดและสาขา มีหน้าที่ควบคุมเก็บรักษา และรับผิดชอบ พร้อมจัดเจ้าหน้าที่ในฝ่ายรังวัดให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการควบคุมต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด รายการคำนวณ และระวางแผนที่ในสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2523

(16) การป้องกันหลักฐานแผนที่สูญหาย ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดและสาขา ในฐานะผู้บังคับบัญชาพิจารณาจัดเก็บหลักฐานแผนที่ให้ปลอดภัย เช่นเดียวกับสารบบและโฉนดที่ดิน ตลอดจนกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและคอยติดตามกำกับเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการควบคุมต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด รายการคำนวณ และระวางแผนที่ในสำนักงานที่ดิน ได้วางแนวทางปฏิบัติไว้แล้วโดยเคร่งครัด หากปรากฏว่า หลักฐานแผนที่ยังสูญหายอีก ให้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาผู้รับผิดชอบและพิจารณาโทษทุกกรณี แล้วรายงานให้กรมที่ดินทราบ (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0705/ว 11835 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2529)

การเก็บต้นร่างแผนที่

1 ต้นร่างแผนที่ในระวางแผนที่ระบบเดิม

(1) การเก็บต้นร่างแผนที่ใส่แฟ้ม ให้แยกเก็บเป็นระวางแฟ้มหนึ่ง ๆ ให้เก็บต้นร่างแผนที่ตามจำนวนพอเหมาะสมกับแฟ้มและให้เขียนเลขที่แฟ้มและชื่อระวางไว้ที่สันแฟ้ม แฟ้มใดเก็บต้นร่างแผนที่มากกว่าหนึ่งระวาง เช่น ระวาง 1 น } 2 และ 1 น } 3 ให้แยกเป็นต้นร่างแผนที่แต่ละระวางไว้ด้วย
1 อ } 1 อ }

ปกเก็บเอกสาร (ก.ท.ด. 10) แล้วเขียนชื่อ ระวางแผนที่ไว้ที่ปกด้วย (ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการควบคุมต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด รายการคำนวณ และระวางแผนที่ในสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2523)

(2) ให้แยกต้นร่างแผนที่ที่ได้แยกไว้เป็นระวางและแยกรายการรังวัด (ร.ว. 67) พร้อมรายการคำนวณออกจากต้นร่างแผนที่ โดยแยกเป็นระวางเช่นเดียวกัน

(3) ให้นำต้นร่างแผนที่ที่ได้แยกไว้เป็นระวาง ถ้าระวางแผนที่แบ่งเป็นแผ่น เช่น ระวางแผนที่มาตราส่วน 1/2000 เป็นต้น ก็ให้แยกเป็นแผ่น ๆ นั้นลงในบัญชีคุมต้นร่างแผนที่ (ร.ว. 48 ก.) การให้เลขที่ดินของแผ่นไปเรียงลำดับจนกว่าต้นร่างแผนที่ของระวางนั้นจะหมดทั้งระวาง โดยไม่จำเป็นต้องเรียงเลขที่ดิน

(4) ให้นำรายละเอียดในหลักฐานการรังวัดและเลขลำดับแฟ้ม (ปกแข็ง) มาเขียนลงในบัญชีคุมหลักฐานการรังวัด ในระวางแผนที่ระบบพิคตาค ยู ที เอ็ม (ร.ว. 48 ค.) เรียงตามลำดับหลักฐานการรังวัดจากเลข 1,2,3 ... จนถึงเลขสุดท้ายของหลักฐานการรังวัดในระวางแผนที่ระบบพิคตาค ยู ที เอ็ม ของแต่ละระวางและแผ่นของระวางแผนที่นั้น ๆ ช่องใดในบัญชี ร.ว. 48 ค. ไม่มีหลักฐานเก็บให้ขีดเส้น “.....” ไว้และให้นำเลขที่ของบัญชี ร.ว. 48 ค. ดังกล่าวมาเขียนลงในหลักฐานการรังวัดนั้น ๆ ด้วยหมึกสีดำ เมื่อจัดเก็บหลักฐานการรังวัดในระวางแผนที่อื่นต่อไป จะต้องทำบัญชี ร.ว. 48 ค. โดยเริ่มจากเลขที่ 1,2,3 ... ใหม่

(5) ต้นร่างแผนที่และรายการรังวัด (ร.ว.67) ที่จะต้องเก็บเป็นม้วน ให้เขียนคำว่า “ม้วน” ไว้ในช่องหมายเหตุ ของบัญชี ร.ว. 48 ค.

(ข้อ (1) ถึงข้อ (5) ตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการแก้ไขและจัดเก็บหลักฐานการรังวัดเฉพาะราย ในระวางแผนที่ระบบพิคตาค ยู ที เอ็ม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 ข้อ 3

(6) การให้หมายเลขประจำแฟ้ม (ปกแข็ง) ให้ใช้หมายเลขรหัสตามข้อ (2) ไว้หน้าและขีดเส้นคั่น “ - ” ต่อท้ายด้วยเลขลำดับแฟ้มตามข้อ 8 เช่น หมายเลขประจำแฟ้ม 1 - 01, 1 - 02, ...หรือ 2 - 01, 2 - 02, ... 2 - 15 เป็นต้น

(7) เมื่อจัดทำบัญชี ร.ว. 48 ค. ระวางใดเสร็จแล้วให้รับจัดทำบัญชีค้นหาหลักฐานการรังวัดในระวางแผนที่ระบบพิคตาค ยู ที เอ็ม (ร.ว. 72 ก.) โดยคัดรายการต่างๆ จากบัญชี ร.ว. 48 ค. และหมายเลข

ประจำแฟ้มลงในบัญชี ร.ว. 72 ก. เรียงตามลำดับเลขที่ดิน (ใหม่) ให้ครบถ้วน สำหรับช่อง “หมายเลขประจำแฟ้ม” และ “เลขที่” ของบัญชี ร.ว. 72 ก. ให้เขียนตัวเลขขีดซ้ายสุดเพื่อเว้นที่ว่างไว้สำหรับเขียนตัวเลขในลำดับต่อ ๆ ไป

(8) ให้เก็บหลักฐานการรังวัดแต่ละรายไว้ในแฟ้มปกอ่อน (ก.ท.ด. 10) และให้นำเลขที่ของหลักฐานการรังวัดจากบัญชี ร.ว. 48 ค. และหมายเลขประจำแฟ้มมาเขียนไว้ที่ปกด้านหน้า ก.ท.ด. 10 เช่น “เลขที่ 58 หมายเลขประจำแฟ้ม 1 - 10” เป็นต้น สำหรับต้นร่างแผนที่ซึ่งเป็นม้วน ให้หมายเหตุไว้หน้า ก.ท.ด. 10 ว่า “ต้นร่างแผนที่และรายการรังวัด (ร.ว. 67) เป็นม้วนได้แยกเก็บไว้ต่างหาก”

(9) ให้เก็บหลักฐานการรังวัดตามข้อ (8) ไว้ในแฟ้ม (ปกแข็ง) ตามหมายเลขรหัสซึ่งในแฟ้มหนึ่ง ๆ ให้มีจำนวนเท่ากับแฟ้มนั้น ๆ และที่สันแฟ้มให้เขียนหมายเลขประจำแฟ้มและเลขที่ของบัญชี ร.ว. 48 ค. จากเลขที่เท่าใดถึงเลขที่เท่าใดได้ด้วย เช่น หมายเลขรหัส 1 เลขลำดับแฟ้ม 01 เก็บหลักฐานการรังวัดจากเลขที่ 1 ถึงเลขที่ 50 ให้เขียนที่สันแฟ้ม (ปกแข็ง) ว่า “1 - 50” เป็นต้น

(10) การจัดเก็บหลักฐานการรังวัดให้จัดเก็บเป็นหมวดหมู่เรียงตามหมายเลขรหัสและเรียงตามเลข ลำดับแฟ้มด้วย

(11) เมื่อมีการรังวัดใหม่ ซึ่งมีหลักฐานการรังวัด จะต้องเก็บเพิ่มเติมให้เก็บต้นร่างแผนที่ และรายการคำนวณต่อท้ายหลักฐานการรังวัดที่จัดเก็บไว้เดิม และให้เขียนรายการต่อท้ายในบัญชี ร.ว. 48 ค. พร้อมทั้งให้เลขที่ในหลักฐานการรังวัดดังกล่าว เสร็จแล้วนำรายการในบัญชี ร.ว. 48 ค. ไปลงเพิ่มเติมในบัญชี ร.ว. 72 ก. โดยขีดเส้นทับ “/” หมายเลขประจำแฟ้ม “และ” “เลขที่” ของบัญชี ร.ว. 72 ก. แล้ว เขียนเลขลำดับแฟ้มและเลขที่ซึ่งได้จากบัญชี ร.ว. 48 ค. ต่อท้าย เช่น แปลงเลขที่ดิน 18 ได้เก็บหลักฐานไว้ในแฟ้ม ของเลขลำดับแฟ้ม 04 หมายเลขประจำแฟ้ม 1 - 04 และเลขที่ในบัญชี ร.ว. 48 ค. คือ 301 ต่อมาแปลงเลขที่ดิน 18 ดังกล่าว มีการรังวัดใหม่และได้เก็บหลักฐานเพิ่มเติมไว้ในแฟ้มของเลข ลำดับแฟ้ม 05 ให้เลขที่ในบัญชี ร.ว. 48 ค. คือ 451 ก็ให้เขียนตัวเลขเพิ่มเติมในบัญชี ร.ว. 72 ก. ที่เลขที่ดิน 18 ในช่อง “หมายเลขประจำแฟ้ม” คือ “1 - 04/05” และในช่อง “เลขที่” คือ “301/451” เป็นต้น ส่วนหลักฐานการรังวัดเดิมไม่ต้องนำมาเก็บรวมกับหลักฐานการรังวัดใหม่ คงเก็บไว้ที่เดิมและไม่ต้องแก้ไขรายการเดิมในบัญชี ร.ว. 48 ค. แต่อย่างใด

(12) ให้จัดเก็บบัญชี ร.ว. 48 ค. ของแต่ละระวางไว้ในแฟ้มแยกเป็นระวาง ๆ โดยให้เขียนคำว่า “ร.ว. 48 ค. ชื่อระวางแผนที่และหมายเลขรหัส” ไว้หน้าแฟ้มด้วย เช่น “ร.ว. 48 ค. ระวาง 5136 III 8214 หมายเลขรหัส 1 เป็นต้น”

ส่วนการจัดเก็บบัญชี ร.ว. 72 ก. ให้แยกเก็บเป็นระวาง ๆ เขียนคำว่า “ร.ว. 72 ก. ชื่อระวางแผนที่และหมายเลขรหัส” ไว้หน้าแฟ้มด้วย เช่น “ร.ว. 72 ก. 5136 III 8214 หมายเลขรหัส 1” เป็นต้น

(ข้อ (6) – ข้อ (12) ตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการแก้ไขและการจัดเก็บหลักฐานการรังวัดเฉพาะรายในระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยุ ทิ เอ็ม พ.ศ. 2530 ข้อ 11 - 14)

เมื่อจัดทำแผนที่ต้นร่างเสร็จแล้วให้นำรายการรังวัดจริงในสนามติดหลังต้นร่างแผนที่ไว้ด้วย หากมีความจำเป็นต้องแก้ไขข้อความหรือตัวเลขให้ใช้หมึกสีแดงขีดทับข้อความหรือตัวเลขที่เขียนผิดไว้เดิมก่อนมีการแก้ไข แล้วเขียนข้อความตัวเลขใหม่ที่ถูกต้องไว้แทน และให้หมายเหตุว่ามีการแก้ไขข้อความหรือตัวเลขรายการใดบ้างด้วยหมึกสีแดง แล้วลงชื่อกำกับพร้อม วัน เดือน ปี ที่แก้ไขไว้ ห้ามใช้น้ำยาลบคำผิดหรือใช้วิธีขูดลบแล้วเขียนทับลงไปในการแก้ไขข้อความหรือตัวเลขในต้นร่างแผนที่ (รายการรังวัด) และรายการคำนวณโดยเด็ดขาด (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 00992 ลงวันที่ 11 มกราคม 2542 เรื่อง การควบคุมหลักฐานการรังวัดในสำนักงานที่ดิน)

2. รายการรังวัด (ร.ว. 67) และรายการคำนวณ

การควบคุมและการจัดเก็บรายการรังวัด (ร.ว. 67) และรายการคำนวณในระวางแผนที่ระบบเดิมให้ปฏิบัติ ดังนี้

(1) เมื่อได้เขียนรายการรังวัด (ร.ว. 67) จากรายการรังวัดในสนามเสร็จแล้ว ให้แยกรายการรังวัด ในสนามติดไว้ด้านหลังต้นร่างแผนที่ ส่วนรายการรังวัด (ร.ว. 67) ให้นำไปเก็บรวมไว้กับรายการคำนวณ และ ให้นำเลขที่ต้นร่างมาเขียนไว้ในรายการรังวัด (ร.ว. 67) ด้วย

(2) ถ้าทำการรังวัดด้วยกล้องอิโโดไลท์ต้องเก็บรายการรังวัดมุมและระยะรวมไว้กับการคำนวณ ด้วย (ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการควบคุมต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด รายการคำนวณและระวางแผนที่ในสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2523 ข้อ 10 และข้อ 11)

(3) รายการคำนวณให้เก็บรายการรังวัด (ร.ว. 67) เมื่อช่างรังวัดอาวุโสผู้มีหน้าที่ตรวจรายการคำนวณได้ตรวจรายการคำนวณถูกต้องแล้ว ให้นำเลขที่ต้นร่างแผนที่มาใช้เป็นเลขที่รายการคำนวณแล้วมาเขียนลงในบัญชีรายการคำนวณ (ร.ว. 48 ข.)

(4) กรณีแปลงที่ดินได้มีการรังวัดใหม่ ซึ่งได้เก็บรายการคำนวณไว้ถูกต้องตามระเบียบแล้ว ให้นำรายการคำนวณที่สร้างขึ้นใหม่เก็บรวมไว้กับรายการคำนวณเดิม

(5) กรณีไม่มีรายการรังวัด (ร.ว. 67) และรายการคำนวณหรือมีความจำเป็นไม่ได้แยกรายการคำนวณจากต้นร่างแผนที่ให้เก็บรวมไว้กับต้นร่างแผนที่ได้โดยให้นำเลขที่ต้นร่างแผนที่จากบัญชีคุมต้นร่างแผนที่ (ร.ว. 48 ก.) มาเขียนไว้เป็นบัญชีรายการคำนวณ (ร.ว. 48 ข.) แต่ในช่องเลขที่ให้ขีดเส้นไม่ต้องเขียนหมายเลขพร้อมทั้งให้หมายเหตุให้ทราบไว้ด้วยเช่นเดียวกัน

(6) ในการจัดทำต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด (ร.ว. 67) และรายการคำนวณเมื่อเกิดความผิดพลาดเจ้าหน้าที่จะใช้น้ำยาลงคำผิดป้ายทับ แล้วเขียนใหม่ทับลงไปบนป้ายขาวหรือบางกรณีก็ใช้วิธีขีด หรือลบออกแล้วเขียนทับลงไปเพื่อแก้ไขตัวเลขหรือข้อความที่เขียนผิด ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้อง เป็นเหตุให้เจ้าของที่ดินและประชาชนทั่วไปไม่เชื่อถือหลักฐานการรังวัดของกรมที่ดิน ดังนั้น เพื่อป้องกันการแก้ไขหลักฐานการรังวัดด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง การจัดทำต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด (ร.ว. 67) และรายการคำนวณจะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบและแนวทางที่กรมที่ดินกำหนดไว้อย่างเคร่งครัดห้ามถ่ายสำเนาจากต้นร่างแผนที่มาใช้แทนแบบรายการรังวัด (ร.ว. 67) เมื่อจัดทำแผนที่ต้นร่างเสร็จแล้วให้นำรายการรังวัดจริงในสนามติดหลังต้นร่างแผนที่ไว้ด้วย หากมีความจำเป็นต้องแก้ไขข้อความหรือตัวเลขให้ใช้หมึกสีแดงขีดทับข้อความหรือตัวเลขที่เขียนผิดไว้เดิมก่อนมีการแก้ไข แล้วเขียนข้อความตัวเลขใหม่ที่ถูกต้องไว้แทน และให้หมายเหตุมีการแก้ไขข้อความหรือตัวเลขรายการใดบ้างด้วยหมึกสีแดง แล้วลงชื่อกำกับพร้อมวัน เดือน ปี ที่แก้ไขไว้ ห้ามใช้น้ำยา ลบคำผิดหรือใช้วิธีขีดลบแล้วเขียนทับลงไปในการแก้ไขข้อความหรือตัวเลขในต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด (ร.ว. 67) และรายการคำนวณโดยเด็ดขาด

(ข้อ (3) ถึงข้อ (5) ตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการควบคุมต้นร่างแผนที่ รายการรังวัดรายการคำนวณ และระวางแผนที่ ในสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2532 ข้อ 3 ข้อ 6 หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0726/ว 00992 ลงวันที่ 11 มกราคม 2542)

ซึ่งต่อมาการจัดทำรายการรังวัด (ร.ว. 67) ได้ถูกยกเลิก โดยไม่ต้องจัดทำรายการดังกล่าว ดังนี้

3. การควบคุมและจัดเก็บรายการคำนวณในระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม ให้ปฏิบัติ ดังนี้

- (1) รายการรังวัดในสนามให้ติดไว้ด้านหลังต้นร่างแผนที่
- (2) รายการคำนวณจัดเก็บรวมไว้กับต้นร่างแผนที่
- (3) การรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดินต้องจัดทำต้นร่างแผนที่ทุกครั้งและใช้ข้อต่อเลขที่ดิน เลขหน้าสำรวจด้วย โดยไม่ต้องจัดทำรายการรังวัด (ร.ว. 67) ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 21219 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2552

4. การเก็บหลักฐานแผนที่เกี่ยวกับการแบ่งแยก ตรวจสอบเนื้อที่ น.ส.3 หรือตรวจสอบเนื้อที่เพื่อเปลี่ยนเป็น น.ส.3ก และแบ่งแยก ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการแบ่งแยกและตรวจสอบ

เนื้อที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ พ.ศ.2529 และระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการควบคุมต้นร่างแผนที่
รายการรังวัด รายการคำนวณ และระวางรูปถ่ายทางอากาศ พ.ศ.2529

หมวดที่ 12

หมวดควบคุมการรังวัด

ขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่งในกระบวนการทำงานของฝ่ายรังวัดที่จะให้งานในหน้าที่รับผิดชอบสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นเครื่องมือให้ฝ่ายบริหารใช้ในการควบคุม ตรวจสอบ ติดตาม และเร่งรัดงาน คือการมีระบบควบคุมงานที่ดีซึ่งมาตรการและแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่กรมที่ดินได้วางไว้เกี่ยวข้องกับการควบคุมงานฝ่ายรังวัดมี ดังนี้

ตอนที่ 1 ระยะเวลาในปฏิบัติงาน

ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชน พ.ศ. 2542 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2542 และหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0519/ว 34024 ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2546 ได้กำหนดเวลาดำเนินการในแต่ละขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับงานรังวัดประเภทต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. เมื่อเจ้าของที่ดินมีความประสงค์จะขอรังวัดฯ และนำพยานหลักฐานสำหรับที่ดินมายื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับคำขอไว้ และตรวจสอบเมื่อเห็นว่าอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะดำเนินการได้ก็ให้ดำเนินการต่อไป ถ้าดำเนินการไม่ได้ก็ให้แจ้งผู้ขอทราบ โดยแจ้งเป็นหนังสือและเหตุผลประกอบโดยละเอียดภายใน 2 วัน นับแต่ทราบผล

2. ให้เจ้าหน้าที่นำคำขอที่รับไว้ลงบัญชีต่าง ๆ ตามระเบียบ (ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการควบคุมงานรังวัดในสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2523 ลงวันที่ 11 มกราคม 2523) แล้วลงบัญชีนัดทำการรังวัดเพื่อกำหนดวันนัดในใบนัดทำการรังวัด (ท.ด. 2 ก.) เสนอเจ้าพนักงานที่ดินสั่งการในวันที่ได้รับคำขอ

3. เมื่อถึงกำหนดวันทำการรังวัด ให้ช่างรังวัดออกไปทำการรังวัดตามที่กำหนดไว้ เมื่อทำการรังวัดเสร็จแล้วให้ส่งเรื่องให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดตรวจสอบความถูกต้องภายใน 20 วันทำการ หากมีเหตุขัดข้องที่ทำให้การรังวัดไม่เสร็จหรือไม่สามารถส่งเรื่องตามเวลาที่กำหนด ให้ช่างรังวัดรับรายงานชี้แจงให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดทราบเพื่อหาทางแก้ไขทันที

4. ให้ฝ่ายรังวัดตรวจสอบความถูกต้องให้เสร็จ และเสนอเจ้าพนักงานหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาภายใน 2 วันทำการ นับแต่วันรับเรื่อง แล้วให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาสั่งการภายใน 1 วัน เสร็จแล้วให้เจ้าหน้าที่การเงินถอนจ่ายเงินมัดจำรังวัด และส่งเรื่องคืนฝ่ายรังวัดภายใน 1 วัน

5. เรื่องขัดข้องที่ต้องสอบถามข้างเคียง ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายรังวัดสอบถามไปภายใน 7 วัน นับแต่วันรังวัดเสร็จเว้นแต่กรณีที่ต้องมีแผนที่ประกอบการสอบถามให้สอบถามภายใน 3 วัน นับตั้งแต่วันส่งถอนจ่าย

6. การต่อเลขเครื่องหมายที่ดิน ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการให้เสร็จในวันที่รับเรื่องหรือ วันทำการถัดไปในกรณีที่ต้องขอต่อเลขเครื่องหมายที่ดินต่างสำนักงานที่ดิน ให้เจ้าหน้าที่ขอไปภายใน 1 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องเมื่อสำนักงานที่ดินได้รับเรื่องขอต่อเลขเครื่องหมายที่ดินหรือเรื่องขอหลักฐานสำหรับที่ดินให้ดำเนินการให้เสร็จและตอบภายใน 3 วัน

กำหนดระยะเวลาส่งและตรวจเรื่องรังวัด ตามข้อ 3. ข้อ 4. และเรื่องขัดข้องที่ต้องสอบถามข้างเคียงตามข้อ 5. ได้ถูกกำหนดระยะเวลาขึ้นใหม่ตาม พ.ร.บ. การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 (ลงประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับที่ 132 ตอนที่ 4ว ลงวันที่ 22 ม.ค. 2558) ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 180 วัน นับแต่วันประกาศราชกิจจานุเบกษา คือ มีผลบังคับใช้เริ่มแต่วันที่ 21 ก.ค. 2558) กำหนดให้มีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ซึ่งกรมที่ดินได้จัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ฉบับปรับปรุง/แก้ไข ลงวันที่ 18 เมษายน 2561 ในขั้นตอนการรังวัด สอบเขต แบ่งแยก รวมโฉนดที่ดิน หรือตรวจสอบเนื้อที่ แบ่งแยก รวมหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3, น.ส. 3 ก. และ น.ส. 3 ข.)

- โดยกำหนดให้ช่างรังวัดส่งเรื่องรังวัดภายใน 30 วันนับจากวันทำการรังวัดวันแรก

- ให้ฝ่ายรังวัด/หัวหน้างานตรวจระเบียบให้เสร็จภายใน 6 วัน (ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาส่งการภายใน 3 วัน การเงินถอนจ่ายภายใน 2 วัน เบิกโฉนดฯ 1 วัน และเขียนโฉนดภายใน 3 วัน)

- ในกรณีที่ต้องส่งหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียง (ท.ด.38 ค) หรือส่งหนังสือสอบถามที่อยู่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น (ถ้ามี) ให้ดำเนินการภายใน 20 วันนับจากวันทำการรังวัดวันแรก

ตอนที่ 2 บัญชีควบคุมงานรังวัด

การจัดทำบัญชีต่าง ๆ เพื่อควบคุมเกี่ยวกับงานรังวัด กรมที่ดินได้วางแนวทางปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการควบคุมงานรังวัดในสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2523 ลงวันที่ 11 มกราคม 2523 ไว้ดังนี้

1. บัญชีรับเรื่องและนัดรังวัด (ร.ว. 12)

เป็นบัญชีที่ควบคุมการรับ - ส่งเรื่องรังวัด เพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นคู่มือในการควบคุมตรวจสอบติดตาม เร่งรัด ซึ่งปรากฏข้อมูลต่าง ๆ เช่น ประเภทงานของแปลงที่ขอรังวัด ชื่อช่างผู้ทำการรังวัด วันนัดรังวัด วันรับ - ส่งงานกับฝ่ายทะเบียน เป็นต้น โดยการใช้บัญชีรับเรื่องและนัดรังวัด (ร.ว.12) ให้ปฏิบัติ ดังนี้

(1) ให้ลงรับเรื่องทุกเรื่องเกี่ยวกับงานรังวัดทุกประเภทตามคำขอที่เกิดขึ้นเป็นรายวันเรียงตามลำดับก่อน - หลังตามคำขอ เมื่อหมดวันหนึ่ง ๆ ให้ขีดเส้นคั่นด้วยหมึกแดง แล้วขึ้นวันใหม่โดยเขียนวัน เดือน ปี ไว้ตรงกึ่งกลางของแบบบัญชี

(2) การลงรายการหนึ่ง ๆ ให้เว้นไว้สองบรรทัด รายการต่อไปให้ลงในบรรทัดที่สาม

(3) กรณีออกโฉนดที่ดินเพิ่มจากคำขอ ให้ลงบัญชีในวันส่งเรื่องให้ฝ่ายทะเบียน โดยไม่ต้องรอให้คำขอเกิดทางฝ่ายทะเบียนก่อน

(4) ช่องเลขลำดับ ให้เขียนด้วยเลขที่ 1 โดยใช้ปั๊มประมาณเป็นหลัก และเรียงเลขต่อกันไปจนสิ้นปั๊มประมาณ

(5) ช่องหมายเหตุ กรณีแบ่งแยกเพิ่มหรือลดจากจำนวนที่ยื่นคำขอไม่ต้องลงรายการใหม่ แต่ให้เขียน ว่า “เพิ่ม.....แปลง” ในกรณีแบ่งแยกเพิ่มจากจำนวนที่ได้ยื่นคำขอไว้ และให้เขียนว่า “ลด.....แปลง” ในกรณีรังวัดแบ่งแยกน้อยกว่าจำนวนที่ได้ยื่นคำขอไว้

(6) ให้เจ้าหน้าที่จัดทำบัญชีรับเรื่องและนัดรังวัด (ร.ว. 12) ขึ้นอีกเล่มหนึ่งเล่ม โดยคัดลอกข้อความจากเล่มที่ใช้ปฏิบัติราชการเป็นประจำวันวางไว้ในที่เปิดเผยซึ่งประชาชนผู้มาติดต่อสามารถเปิดตรวจดูได้เองทันที แล้วให้เขียนข้อความว่า “โปรดตรวจลำดับผู้มาติดต่อขอรังวัด” ไว้ที่หน้าปกด้วยอักษรขนาดโตพอสมควร ด้วยหมึกแดง ข้อความที่คัดต้องเป็นปัจจุบันเสมอ (หนังสือกรมที่ดิน ส่วนมาก ที่ มท 0611/9670 ลงวันที่ 29 เมษายน 2523)

2. บัญชีคุมการนัดรังวัด (ร.ว. 70)

เป็นบัญชีที่ใช้เพื่อควบคุมการกำหนดตัวช่างผู้ทำการรังวัดและนัดทำการรังวัดมิให้แต่ละเดือนเกิดความซ้ำซ้อนกัน โดยให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ชื่อช่างรังวัดให้เขียนทุกคนโดยเว้นหนึ่งบรรทัด

(2) เขียนชื่อช่างรังวัด เรียงตามลำดับอาวุโส ตั้งแต่หัวหน้างานรังวัดจนถึงช่างรังวัด 1 ไม่ว่าจะออกทำการรังวัดหรือไม่ ช่างรังวัดคนใดไม่ออกไปทำการรังวัดเนื่องจากเหตุอะไร ให้เขียนข้อความไว้ในช่องวันที่ ตามแนวบรรทัดตลอดเวลาที่ไม่ได้ออกไปรังวัด ส่วนหัวหน้างานรังวัด (ปัจจุบันคือหัวหน้าฝ่ายรังวัด) ซึ่งไม่มีหน้าที่ประจำต้องออกไปทำการรังวัด ไม่ต้องเขียนข้อความไว้

(3) ช่องวันที่ให้เขียนวันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดราชการ ได้ด้วยอักษรสีแดง (ข้อ (2) , (3) หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/ว 21799 ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2523)

(4) ให้แสดงสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนประเภทของงานรังวัดตามตัวอย่างหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0726/ว 23957 ลงวันที่ 25 กันยายน 2544

(5) ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดและเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา กำกับดูแลหัวหน้าฝ่ายรังวัด ให้นัดเร่องรังวัดให้แก่ช่างรังวัดเรียงไปตามลำดับในบัญชีคุมการรังวัด (ร.ว. 70) (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 05108 ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2541)

3. บัญชีคุมเรื่องประจำตัวช่างรังวัด (ร.ว. 71)

เป็นบัญชีคุมเรื่องรังวัดของช่างรังวัดแต่ละคน เพื่อควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนตั้งแต่รับเรื่องจนถึงส่งฝ่ายทะเบียนโดยให้ปฏิบัติ ดังนี้

(1) ให้ลงรายการตามลำดับวันที่รับคำขอโดยเว้นท่างกันสองบรรทัด รายการต่อไปให้ลงในบรรทัดสาม

(2) บัญชีคุมเรื่องประจำตัวช่างรังวัด (ร.ว. 71) ให้ใช้คนละหนึ่งเล่มเมื่อหมดเล่มจึงขอเล่มใหม่ ใช้ติดต่อกันไปจนกว่าจะถูกแต่งตั้งให้ไปดำรงตำแหน่งอื่น ส่วนช่างรังวัดที่มาจากส่วนกลางไม่ว่าจะมาปฏิบัติงานประจำสำนักงานที่ดินหรืองานโครงการก็ต้องใช้บัญชีนี้ด้วย

• ให้ช่างรังวัดแต่ละคนสำรวจงานค้างในมือทั้งหมด แล้วนำมาลงรวมไว้ในบัญชีเล่มใหม่ ถ้าบัญชีเดิมยังมีเหลืออยู่มากก็ให้ใช้เล่มเดิมโดยขึ้นหน้าใหม่และนำงานค้างทั้งหมด มาลงบัญชีรวมไว้ เมื่อสำรวจและลงรายการถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้ช่างรังวัด หัวหน้างานรังวัด ลงชื่อรับรองการตรวจสอบ และหัวหน้าฝ่ายรังวัดลงชื่อรับรองความถูกต้องไว้ด้วย

สำหรับการลงรายการรังวัดใหม่ในแต่ละเดือนขอให้ขึ้นหน้าใหม่ทุกเดือน (ให้เขียนเดือน...กำกับไว้ด้วย)

แต่ใช้เลขลำดับต่อเนื่องกันไปจนหมดปีงบประมาณ ให้ช่างรังวัด แต่ละคนมีบัญชีดังกล่าว เพียงเล่มเดียวเท่านั้น การดำเนินการดังกล่าวให้ปฏิบัติทุกสิ้นปีงบประมาณ โดยถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมฯ ที่ มท 0606/ว 33855 ลว. 20 ก.ย.2537 เรื่อง การใช้บัญชีคุมเรื่องประจำตัวช่างรังวัด (ร.ว. 71)

(3) เรื่องใดที่เสร็จเนื่องจากยกเลิกหรือรังวัดเสร็จและเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนได้ลงนามรับเรื่องไปจากฝ่ายรังวัดแล้ว ให้หัวหน้างานรังวัดขีดเส้นด้วยหมึกแดงทับข้อความในบรรทัดนั้น เพื่อจะได้ทราบว่าเรื่องนี้เสร็จไปจากฝ่ายรังวัดแล้ว

(4) เลขที่ หมายถึง เลขลำดับที่ของเรื่องที่ช่างรังวัดแต่ละคนรับไปดำเนินการทั้งปีงบประมาณ

(5) เลขลำดับ ให้นำเลขลำดับที่ของเรื่องนั้น ๆ จากบัญชีรับเรื่องและนัดรังวัด (ร.ว. 12) มาลงไว้ด้วย เช่น 1/25

(6) เมื่อได้กำหนดตัวช่างผู้ทำการรังวัดและนัดรังวัดให้แก่ช่างรังวัดผู้ใด ให้ลงบัญชีคุมเรื่องประจำตัวช่างรังวัด (ร.ว. 71) ของผู้นั้นทันที

(7) ต้องให้ผู้รับเรื่องรังวัดไปดำเนินการลงนามรับพร้อมด้วย วัน เดือน ปี ที่รับตามช่องที่กำหนด เพื่อทราบว่าขณะนี้เรื่องรังวัดรายนั้น ๆ ได้ดำเนินการไปถึงขั้นตอนใด หากมีราษฎรมาติดตามเรื่องจะสามารถชี้แจงได้ทันทีโดยไม่ต้องรอสอบถามผู้ทำการรังวัด

(8) การเสนอเรื่องให้เจ้าพนักงานที่ดินฯ ต้องเสนอสมุดคุมฯ (ร.ว. 71) เพื่อให้เจ้าพนักงานที่ดินลงนามด้วย

(ข้อ (6) – (8) หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/ว 20580 ลงวันที่ 30 กันยายน 2523)

(9) การลงรายการรังวัดแต่ละเดือน ให้ขึ้นหน้าใหม่ทุกเดือนและให้ใช้เลขลำดับต่อเนื่องกันไปจนหมดปีงบประมาณ

(10) เมื่อขึ้นปีงบประมาณใหม่ ให้ช่างรังวัดแต่ละคนสำรวจงานค้างในมือทั้งหมดแล้วนำมาลง ในบัญชีเล่มใหม่ ถ้าบัญชียังมีเหลืออยู่มากก็ให้ใช้เล่มเดิม โดยขึ้นหน้าใหม่และนำงานค้างทั้งหมดลงบัญชีรวมไว้ เมื่อสำรวจและลงรายการถูกต้องครบแล้วให้ช่างรังวัด หัวหน้างานรังวัด ลงชื่อรับรองการตรวจสอบ และหัวหน้าฝ่ายรังวัดลงชื่อรับรองความถูกต้องไว้ด้วย

(ข้อ (9) (10) หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 33855 ลงวันที่ 20 กันยายน 2537)

(11) เพื่อให้การควบคุมช่างรังวัดให้ปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็วตามลำดับก่อนหลังเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด และหัวหน้าฝ่ายรังวัด ต้องหมั่นตรวจสอบสมุดบัญชีคุมเรื่องประจำตัวช่างรังวัด (ร.ว. 71) อยู่เสมอ หากมีงานเก่าค้างมากให้พิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณี

(หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/9670 ลงวันที่ 29 เมษายน 2523)

4. บัญชีงานรังวัดเกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์

การจัดทำบัญชีงานรังวัดเกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้ปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 12961 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2538 เว้นแต่บัญชีผลการนัดรังวัด (ร.ว. 70) และบัญชีคุมเรื่องประจำตัวช่างรังวัด (ร.ว. 71) ให้ใช้เล่มเดียวกับงานโฉนดที่ดิน (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0726/ว 9969 ลงวันที่ 22 มีนาคม 2545)

5. การจัดทำบัญชีคุมงานค้ำ (กองกลาง) ฝ่ายรังวัด

(1) ให้ฝ่ายรังวัดของสำนักงานที่ดินจังหวัดและสาขาทุกแห่งสำรวจงานค้ำ (กองกลาง) นำมาลงบัญชีโดยใช้สมุดเบอร์ 2 แล้วหมายเหตุไว้ในบัญชีรับเรื่องรังวัดและนัดรังวัด (ร.ว. 12) ว่านำเรื่องลงบัญชีงานค้ำแล้วแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เพื่อจะได้สะดวกเมื่อผู้ขอมาติดตาม และเมื่อสิ้นปีงบประมาณ ให้เจ้าหน้าที่สำรวจเรื่องรังวัดที่ยังค้าง (กองกลาง) นำมาลงใหม่ทั้งหมด

ให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดลงนามรับรองความถูกต้อง แล้วจึงลงบัญชีงานค้ำในปีปัจจุบัน โดยปฏิบัติตามนัยดังกล่าวทุกสิ้นปีงบประมาณ (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 23598 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2540)

(2) ให้ฝ่ายรังวัดของสำนักงานที่ดินทุกแห่งจัดทำใบสรุปปะหน้าเรื่องงานค้ำ (กองกลาง) ทุกเรื่องตามแบบในสรุปปะหน้าเรื่องงานค้ำ (กองกลาง) ในฝ่ายรังวัด (ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 09789 ลงวันที่ 23 มีนาคม 2543)

6. การรายงานผลงานรังวัดประจำเดือน (ร.ว. 19)

การรายงานผลงานรังวัดประจำเดือน หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของงานรังวัดในสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด สาขาและส่วนแยก ให้กรมที่ดินทราบภายในวันที่ 5 ของเดือนถัดไป เพื่อนำข้อมูลที่ต้องมาพิจารณาเร่งรัดงานที่เกิดขึ้นและงานค้างให้เสร็จตามนโยบายของกรมฯ โดยให้รายงานตามแบบรายงานผลงานรังวัดประจำเดือน (ร.ว.19) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการรายงานต้องระมัดระวังในการกรอกตัวเลขในช่องต่าง ๆ ให้ถูกต้องสัมพันธ์กันพร้อมทั้งแนบบัญชีรายชื่อช่างฯ และผลงานรังวัด บัญชีผลงานรังวัดสำนักงานช่างรังวัดเอกชนที่รับไปดำเนินการและรายงานตัวชี้วัดผลการดำเนินงานด้านรังวัด (KPI) ตามแบบที่กำหนด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด สาขา ส่วนแยก และหัวหน้าฝ่ายรังวัดจะต้องตรวจสอบความถูกต้องให้ตรงกับความเป็นจริงทุกเดือน ก่อนรายงานกรมที่ดิน เพื่อมิให้เกิดการผิดพลาดทางข้อมูลโดยเฉพาะตัวเลข จำนวนงานค้างในมือช่างฯ จัดทำรายงานส่งกรมที่ดินโดยถือปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรายงานผลการปฏิบัติงานและการจัดการงานค้ำของสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2555 ข้อ 33 – 35 ดังนี้

กรณีสำนักงานที่ดินจังหวัด สาขา/ส่วนแยก ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูล ฯลฯ ตามที่ได้รับมอบหมาย รายงานให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดทราบภายในวันที่ 1 ให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดตรวจสอบความถูกต้องและเสนอให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด สาขา/ส่วนแยกทราบ โดยให้เจ้าหน้าที่รวบรวมส่งให้ฝ่ายอำนวยการภายในวันที่ 2 และรายงานให้จังหวัดทราบภายในวันที่ 3 ของทุกเดือน

กรณีสำนักงานที่ดินจังหวัด ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูล ฯลฯ ตามที่ได้รับมอบหมาย รายงานให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดทราบภายในวันที่ 2 ให้หัวหน้าฝ่ายรังวัดตรวจสอบความถูกต้อง เสนอให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดทราบ โดยให้เจ้าหน้าที่รวบรวมส่งให้ฝ่ายอำนวยการภายในวันที่ 3 และให้รวบรวม

การจัดเก็บข้อมูลของสำนักงานที่ดินจังหวัด สาขา/ส่วนแยก หรืออำเภอ รายงานให้กรมที่ดินทราบ ภายในวันที่ 5 ของทุกเดือน

ภายในวันที่ 10 ของทุกเดือน ให้สำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา/ส่วนแยก หรือสำนักงานที่ดินอำเภอ ตรวจสอบความถูกต้องของการรายงานผลงานรังวัดประจำเดือน ร.ว. 19 จากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หากพบข้อผิดพลาดให้แจ้งสำนักงานที่ดินจังหวัดดำเนินการแก้ไขข้อมูลผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้ถูกต้อง โดยเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าสำนักงานที่ดินได้รับรองรายงานผลงานรังวัดประจำเดือนนั้นแล้ว และให้จัดเก็บพิมพ์รายงานผลงานรังวัดประจำเดือน (ร.ว. 19) ไว้สำหรับตรวจสอบด้วย

ต่อมากรมที่ดินได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท 0514.3/ว 25499 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2559 ให้ยกเลิก การรายงานผลงานรังวัดประจำเดือน (ร.ว. 19) ผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักมาตรฐานและส่งเสริมการรังวัด และให้รายงานผลงานรังวัดตามแบบ ร.ว. 19 โดยใช้ระบบสารสนเทศ (MIS) เพียงระบบเดียว มีผลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 เป็นต้นไป

การรายงานผลงานรังวัดประจำเดือน (ร.ว. 19) ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

เมื่อสิ้นเดือนให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบซึ่งได้รับมอบหมายเป็นคำสั่งลายลักษณ์อักษรเป็นผู้ส่งรายงานผลงานรังวัดประจำเดือนผ่านระบบสารสนเทศ (MIS) ภายในวันที่ 5 ของเดือนถัดไป และให้สำนักงานที่ดินตรวจสอบความถูกต้องของรายงานจากเว็บไซต์ดังกล่าว และให้แก้ไขข้อผิดพลาดภายในวันที่ 10 ของเดือน หากพ้นกำหนดเวลาถือว่าสำนักงานที่ดินได้รับรองรายงานผลงานรังวัดประจำเดือนแล้ว (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 8339 ลงวันที่ 27 มีนาคม 2552 และหนังสือกรมที่ดิน ด่วนที่สุด ที่ มท 0514.3/ว 25499 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2559) และให้ส่งรายงานประกอบด้วย ดังนี้

1. บัญชีรายชื่อนายช่างรังวัดและผลงานรังวัด
2. บัญชีผลงานรังวัดโดยสำนักงานช่างรังวัดเอกชน
3. รายงานตัวชี้วัดผลการดำเนินงานด้านรังวัด (KPI) เป็นค่าร้อยละของผลผลิตที่เสร็จตามเวลา

มาตรฐาน โดยให้รายงานเพิ่มเติมในช่องหมายเหตุของรายงานผลงานรังวัด (ร.ว. 19 ค.) พร้อมทั้งสภาพปัญหา/สาเหตุ การแก้ไข และข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) ตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0701.6/ว 30646 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2544 โดยให้ปฏิบัติ ดังนี้

- นับจำนวนผลงานที่รังวัดเสร็จและส่งฝ่ายทะเบียนทั้งหมดในรอบเดือนว่ามีจำนวนกี่ราย โดยนับจากบัญชีรับเรื่องและนัดรังวัด (ร.ว. 12) เช่น เดือนมกราคม 2552 ฝ่ายรังวัดส่งเรื่องให้ฝ่ายทะเบียนรับเรื่องไปดำเนินการเป็นจำนวน 100 เรื่อง

- นับจำนวนว่างงานรังวัดที่ส่งฝ่ายทะเบียนนั้นเสร็จตามเวลามาตรฐานที่กำหนดไว้ในระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชน พ.ศ. 2542 เป็นจำนวนเท่าใด (24 วันทำการ) เช่น เดือนมกราคม 2552 มีจำนวน 90 เรื่อง จากจำนวน 100 เรื่อง

- หาค่าเป็นร้อยละ โดยเอาจำนวนงานที่เสร็จตามเวลามาตรฐาน $\times 100$ / จำนวนงานที่ส่งฝ่ายทะเบียนทั้งหมดในรอบเดือน เช่น เดือนมกราคม 2552 ค่า $KPI = 90/100 \times 100 = 90\%$ ทั้งนี้กรมที่ดินได้คัดเลือกค่า KPI ด้านรังวัดส่งให้คณะกรรมการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานราชการเพื่อขอรับเงินรางวัลประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 โดยกำหนดเป้าหมายไว้ที่ 85% (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0701.6/ว 19757 ลงวันที่ 3 กรกฎาคม 2545)

ข้อควรระวังในการปฏิบัติงาน

- 1) ห้ามช่างรังวัดทำการรังวัดแทนกันโดยพลการโดยเคร่งครัด กรณีที่ดินจะพิจารณาโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องโดยสถานหนัก (คำสั่งที่ 1/2496 ลงวันที่ 1 มกราคม 2496 เรื่อง ห้ามช่างแผนที่ทำการรังวัดแทนกันโดยพลการ และหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 24999 ลงวันที่ 6 พฤศจิกายน 2534)
- 2) ห้ามบุคคลอื่นซึ่งมิใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ไปทำการรังวัดแทน หากเกิดการเสียหายกรณีที่ดินจะพิจารณาโทษทางวินัยอย่างต่ำปลดออกจากราชการ และจะพิจารณาโทษของผู้บังคับบัญชาของช่างรังวัดผู้นั้นควบคู่ไปด้วย (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 29816 ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2539)
- 3) ห้ามช่างรังวัดของกรมที่ดินไปดำเนินการรังวัดแทนช่างรังวัดของสำนักงานช่างรังวัดเอกชน หากช่างคนใดฝ่าฝืน กรณีที่ดินจะพิจารณาโทษสถานหนักทุกราย (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 10278 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2538)
- 4) ห้ามใช้เจ้าของที่ดินทำหน้าที่เป็นคนงานรังวัด เช่น ถือเป้าเล็งที่หมาย ลากโซ่วัดระยะ ฯลฯ และให้สำนักงานที่ดินดำเนินการจัดจ้างคนงานรังวัดให้ถูกต้องเป็นไปตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 763/2527 ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2527 (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 34931 ลงวันที่ 12 ตุลาคม 2542)
- 5) ห้ามช่างรังวัดสำนักงานที่ดินวางโครงหมุดหลักฐานแผนที่เพื่อสร้างระวางแผนที่โดยพลการ นอกจากจะขอสร้างระวางแผนที่คาบเกี่ยวเพื่อลงที่หมายแผนที่ออกโฉนดที่ดินในระวางแผนที่ที่สร้างไว้แล้ว ให้เต็มแปลงเท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งกรมที่ดินที่วางหลักเกณฑ์ไว้ หากมีกรณีและเหตุจำเป็นอย่างอื่น ก็ให้จังหวัดขอความเห็นชอบจากกรมที่ดินก่อน (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0610/ว 3835 ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2525)
- 6) ห้ามมิให้ช่างผู้ทำการรังวัดสับเปลี่ยนกันตรวจการลงที่หมายแผนที่ การคำนวณพิกัดฉากและเนื้อที่ โดยจะต้องส่งเรื่องรังวัดให้หัวหน้างานรังวัด หรือช่างรังวัดอาวุโส ที่กำหนดให้มีหน้าที่ตรวจงานดังกล่าวเท่านั้นเป็นผู้ตรวจ
(หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/ว 23477 ลงวันที่ 30 กันยายน 2525)
- 7) ห้ามโรเนียวแบบพิมพ์ข้อความในการบันทึกเจ้าของที่ดินข้างเคียง (สมยอมแนวเขต)
(หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0705/ว 4071 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2528)
- 8) ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่นำแบบพิมพ์ซึ่งยังมิได้กรอกข้อความให้ผู้ที่เกี่ยวข้องลงนามในแบบพิมพ์ไว้ก่อน โดยยังมิได้กรอกข้อความให้ครบถ้วน หากฝ่าฝืนจะมีโทษทางวินัย (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0710/ว 04519 ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2541)
- 9) ห้ามช่างรังวัดนำเรื่องรังวัดออกนอกสำนักงานที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาต (หนังสือ กรมที่ดิน ที่ มท 0611/ว 409 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2525)
- 10) การลงนามรับรองเขต ต้องให้เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงลงนามรับรองเขตต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ ห้ามนำบันทึกเกี่ยวกับการลงนามรับรองเขต (ท.ด.34 , ท.ด.16) ให้กับผู้อื่นไปให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงลงนามรับรองเขตโดยเด็ดขาด เพราะอาจจะมีการปลอมลายมือชื่อหรือลงลายมือชื่อแทนกันโดยผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงมิได้รับทราบ ซึ่งอาจส่งผลทำให้เรื่องรังวัดที่ดำเนินการมาแล้วเป็นโมฆะ และผู้ทำการรังวัดต้องได้รับโทษทั้งทางวินัยและทางกฎหมาย

หมวดที่ 13 เครื่องมือรังวัด

1. การดูแลรักษาเครื่องวัดระยะอิเล็กทรอนิกส์และกล้องสำรวจแบบประมวลผล

- 1.1 ถ้าหากเครื่องมือถูกฝนหรือเปียกขึ้นระหว่างการทำงานจะต้องเช็ดดูและตั้งไว้ให้แห้งก่อนเก็บลงกล่อง
- 1.2 หมั่นทำความสะอาดเครื่องมือก่อนเก็บลงกล่อง เลนส์กล้องจะต้องดูแลเป็นพิเศษ โดยใช้แปรงสำหรับทำความสะอาดเลนส์ปิดฝุ่น ผง ละออง ออกจากเลนส์ เช็ดด้วยผ้านุ่ม ๆ ที่สะอาด หรือใช้ผ้าสำหรับเช็ดเลนส์ ไม่ควรเช็ดขณะที่เลนส์แห้ง
- 1.3 ห้ามเช็ดดูจอภาพ แป้น (Keyboard) หรือกล้องกล้องด้วยทินเนอร์สารละลายต่าง ๆ แต่ให้ใช้ผ้าชุบน้ำหมาด ๆ หรือแอลกอฮอล์ล้างทำความสะอาด
- 1.4 เก็บเครื่องมือไว้ในห้องที่ไม่อับชื้น มีอุณหภูมิคงที่ไม่เกิน 40 °C มีการระบายอากาศที่ดี
- 1.5 ควรชาร์จแบตเตอรี่เมื่อถึงกำหนด ไม่ควรชาร์จนานเกินเวลาที่กำหนดการชาร์จไฟ จะทำให้อายุการใช้งานของแบตเตอรี่สั้นลงได้
- 1.6 ตรวจสอบขาตั้งกล้องและสามขา (Tripod) ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ปรับการเลื่อนของขากล้องมิให้คับหรือหลวมเกินไป
- 1.7 หากเกิดปัญหาต่าง ๆ จากการใช้เครื่องมือให้ติดต่อกองพัสดุ (ฝ่ายตรวจสอบและซ่อมแซม) หรือกับบริษัทตัวแทนจำหน่ายเครื่องมือโดยตรง
- 1.8 เครื่องมือที่เก็บไว้โดยมิได้นำมาใช้งานเป็นเวลานาน ๆ ให้นำออกมาตรวจสอบอย่างน้อยทุก ๆ 1 เดือน
- 1.9 เมื่อนำกล้องออกจากกล่องควรใช้ความระมัดระวัง ห้ามออกแรงดึงหรือจัดออกมา และให้รีบปิดกล่องทันที เพื่อป้องกันฝุ่นละอองและความชื้น
- 1.10 หมั่นตรวจสอบเครื่องมือตามระยะเวลาที่กำหนดเพื่อความละเอียดถูกต้องของเครื่องมือ เช่น การวัดสอบ เครื่องวัดระยะโดยวิธี Known Baseline ปีละ 1 ครั้ง (โดยปฏิบัติ ณ เส้นฐานของกรมที่ดิน ตั้งอยู่ในบริเวณกองสำรวจภูมิประเทศ กรมชลประทาน อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี) และโดยวิธี Unknown Baseline ทุก ๆ เดือน หรือก่อน – หลังการปฏิบัติงาน

2. ข้อควรระวังเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือรังวัด

- 2.1 อย่าวางตัวกล้องหรือเครื่องวัดระยะบนพื้นดินโดยตรง เพื่อหลีกเลี่ยงฝุ่นละอองหรือผงดิน ทราบ ที่จะติดมากับกล้องจะทำอันตรายต่อเกลียวที่ขันตัวกล้องเกลียวบนหัว Tripod
- 2.2 ห้ามเล็งกล้องเข้าหาดวงอาทิตย์ เนื่องจากความร้อนและความเข้มของแสงอาทิตย์จะทำให้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ของเครื่องวัดระยะและอุปกรณ์อื่น ๆ ของกล้องชำรุดได้ง่าย (ควรปิดฝาครอบเลนส์ไว้เสมอ ถ้าไม่ได้ส่องที่หมาย)
- 2.3 ควรกางร่มขณะทำงาน เพื่อป้องกันผลกระทบโดยตรงจากแสงแดด ฝนและความชื้น
- 2.4 ห้ามเคลื่อนย้ายกล้องไปยังจุดอื่น ๆ โดยที่ตัวกล้องติดกับขาตั้งกล้อง (ควรเก็บลงในกล่องก่อนการเคลื่อนย้ายทุกครั้ง)
- 2.5 ขณะยกหรือเคลื่อนย้าย ควรทำด้วยความระมัดระวัง หลีกเลี่ยงการกระแทกสั่นสะเทือนอย่างรุนแรง
- 2.6 ระหว่างการทำงาน หากจำเป็นต้องหึ่งกล้องไว้ชั่วคราว (ควรมีคนเฝ้า) จะต้องครอบตัวกล้องไว้ด้วยถุง Vinyl (เป็นอุปกรณ์ของกล้อง)
- 2.7 ก่อนจะถอดเปลี่ยนแบตเตอรี่ออกจากกล้องหรือเครื่องวัดระยะ ให้ปิดสวิตช์ทุกครั้ง

2.8 ถอดแบตเตอรี่ออกจากกล่อง ก่อนเก็บกล่องลงกล่องทุกครั้งเพื่อป้องกันการชำรุด

2.9 การเก็บกล่องลงในกล่องให้วางตามผังที่ติดไว้ในกล่อง

2.10 ต้องแน่ใจว่าตัวกล่อง กล่องใส่กล่อง แห่งสะอาดไม่มีความชื้นหลงเหลืออยู่ ถ้าเก็บกล่องลงในกล่องที่มีความชื้นหลงเหลืออยู่ภายในจะทำให้เกิดความเสียหายแก่เครื่องมือได้ ควรนำกล่องตากแดดหรือเปิดผึ่งวางไว้ในที่ร่มจนแห้ง แล้วจึงเก็บเครื่องมือใส่กล่อง

2.11 ก่อนเก็บกล่องลงในกล่องต้องแน่ใจว่าได้ปลดล็อค Vertical Clamp, Horizontal Clamp และ Lower Clamp แล้ว

2.12 กล่องหรือเครื่องมือสำรวจรังวัดที่เป็นเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีปุ่มคีย์บอร์ด ให้ทำความสะอาดมือก่อนจับกล่องหรือกดปุ่มคีย์บอร์ด เพราะจะทำให้ชำรุดเนื่องจากถูกแมลง เช่น มด หรือแมลงสาบมากัดกินคีย์บอร์ด และทำให้เป็นสนิมได้ง่าย

2.13 เวลาทำการรังวัดมุม ในบริเวณตั้งกล่อง ให้ช่างแผนที่ปักธงหรือปักหลักขาวแดง หรือเครื่องหมายอย่างหนึ่งอย่างใด กันทางจราจรให้เห็นชัดเจนในระยะไม่ต่ำกว่า 10 เมตร

2.14 ให้ช่างแผนที่เพิ่มความระมัดระวังรักษากล่องเป็นพิเศษ หากแม้อุบัติเหตุด้วยประการใด ๆ แม้ไม่ใช้ความผิดของช่างแผนที่โดยตรง ช่างแผนที่ก็ต้องรับผิดชอบด้วย อย่างน้อยควรตรวจพิจารณาความดีความชอบ โดยถือว่าขาดความรอบคอบ (ข้อ 13 - 14 คำสั่งกรมที่ดินที่ 1/2503 ลงวันที่ 7 เมษายน 2503)

3. ข้อควรระวังเกี่ยวกับแบตเตอรี่และระบบไฟฟ้าในกล่องและเครื่องวัดระยะอิเล็กทรอนิกส์

3.1 ข้อควรระวังสำหรับแบตเตอรี่

- แบตเตอรี่หากไม่ได้ใช้งานเป็นเวลานาน ๆ ให้นำออกมาชาร์จอย่างน้อยเดือนละครั้ง (ควรตรวจ ดูว่า bat low หรือยัง ถ้ายังมีไฟให้ใช้งานจนหมดก่อน โดยนำใส่กล่องเครื่องมือแล้ว ON Switch ไว้จนแสดง bat low แล้วจึงนำมาชาร์จแบตเตอรี่ใหม่)

- เก็บแบตเตอรี่ไว้ในสถานที่ที่มีอุณหภูมิ 0°C ถึง 40°C

3.2 ข้อกำหนดในการชาร์จแบตเตอรี่

- ชาร์จแบตเตอรี่ที่อุณหภูมิระหว่าง 10°C ถึง 40°C

- ห้ามชาร์จแบตเตอรี่นานเกินกว่าเวลาที่กำหนด ใช้มือสัมผัสถ้าเกิดความร้อนเกินไป ควรหยุดการชาร์จแบตเตอรี่ทันที (ต้องให้เท่ากับหรือเกินกว่าเวลาที่กำหนดเพียงเล็กน้อย)

- เมื่อจะชาร์จแบตเตอรี่ให้ใส่แบตเตอรี่ใน Adapter ก่อน แล้วต่อเชื่อมกับแท่นชาร์ต จากนั้น จึงเสียบแท่งชาร์ตกับปลั๊กไฟ ตรวจสอบว่าไฟชาร์ตติดหรือดับ หากดับให้ปิด - เปิดสวิตช์ไฟ (หรือถอดปลั๊กแล้วเสียบใหม่อีกครั้ง)

- ระหว่างชาร์จ ตัวแบตเตอรี่จะต้องร้อน แต่ไม่ควรร้อนเกินไป

- อุณหภูมิที่ร้อนจัดจะทำให้อายุการใช้งานของแบตเตอรี่สั้นลง

4. การต่อระบบไฟข้างนอก (ไม่ควรใช้)

- หากใช้แบตเตอรี่รถยนต์ (ห้ามต่อใช้โดยตรง) ต้องใช้ Adapter เฉพาะของกล่องแต่ละรุ่น แต่ละยี่ห้อและแน่ใจว่าต่อไม่ผิดขั้ว

- หากใช้ไฟช่องจุดบุหรี่ (ห้ามต่อใช้โดยตรง) ต้องแน่ใจว่ากระแสไฟตรงกับความต้องการของ Adapter ของ กล่องและมีการต่อสายดิน (ขั้วลบ)

- การใช้ไฟภายนอกต้องปรับ Voltage ให้ถูกต้องตรงกับความต้องการของกล่องหรือเครื่องวัดระยะแต่ละรุ่น (เป็นอันตรายมากถ้า Voltage เกิน และขั้วไม่ตรง กล่องหรือเครื่องวัดระยะจะเสียทันที)

5. การเบิกจ่ายและส่งคืนเครื่องมือ

การเบิกจ่ายและส่งคืนเครื่องมือเครื่องใช้ในการรังวัดและทำแผนที่ในการปฏิบัติงานสนาม

1. การเบิกเครื่องมือเครื่องใช้ไปปฏิบัติงานสนาม ให้ผู้เบิกทำใบเบิก (ค.ท.ด. 2 ก.) พร้อมสำเนาเสนอผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น และส่งให้กองพัสดุล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน ก่อนออกไปปฏิบัติงานสนาม ในการเบิกเครื่องมือเครื่องใช้ครั้งแรก ให้ทำใบเบิกสิ่งของถาวร และไม่ถาวรแยกจากกันอย่างละ 1 ชุด พร้อมกับระบุวันที่ที่จะขอรับเครื่องมือเครื่องใช้ลงในใบเบิก (ค.ท.ด. 2 ก.)

กรณีที่ผู้เบิกมอบหมายให้ผู้อื่นมารับแทน ให้ระบุชื่อและตำแหน่งของผู้มารับแทนไว้ในใบเบิก (ค.ท.ด. 2 ก.) ด้วย

2. เมื่อผู้เบิกเครื่องมือเครื่องใช้กลับจากการปฏิบัติงานรังวัดในสนามแล้ว ให้นำเครื่องมือเครื่องใช้ส่งคืนภายในกำหนด 15 วัน นับตั้งแต่วันที่กลับมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานต้นสังกัด และห้ามมิให้ผู้อื่นนำไปใช้งานต่อโดยเด็ดขาด

3. การใช้และการดูแลบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ ให้ใช้อย่างถูกวิธีตามคู่มือการใช้งานของเครื่องมือเครื่องใช้ชนิดนั้น ๆ อย่างเคร่งครัด กรณีเกิดการชำรุดในระหว่างปฏิบัติงานในสนามให้ส่งกองพัสดุเป็นผู้ทำการตรวจสอบเท่านั้น หากพบว่าการชำรุดของเครื่องมือเครื่องใช้นอกเหนือจากการใช้งานตามปกติหรือเพราะความประมาทเลินเล่อ ผู้เบิกต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการซ่อมให้อยู่ในสภาพเดิม (ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการเบิกจ่ายและส่งคืนเครื่องมือเครื่องใช้ในการรังวัดและทำแผนที่ในการปฏิบัติงานสนาม พ.ศ. 2540 ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2540)

หมวดที่ 14

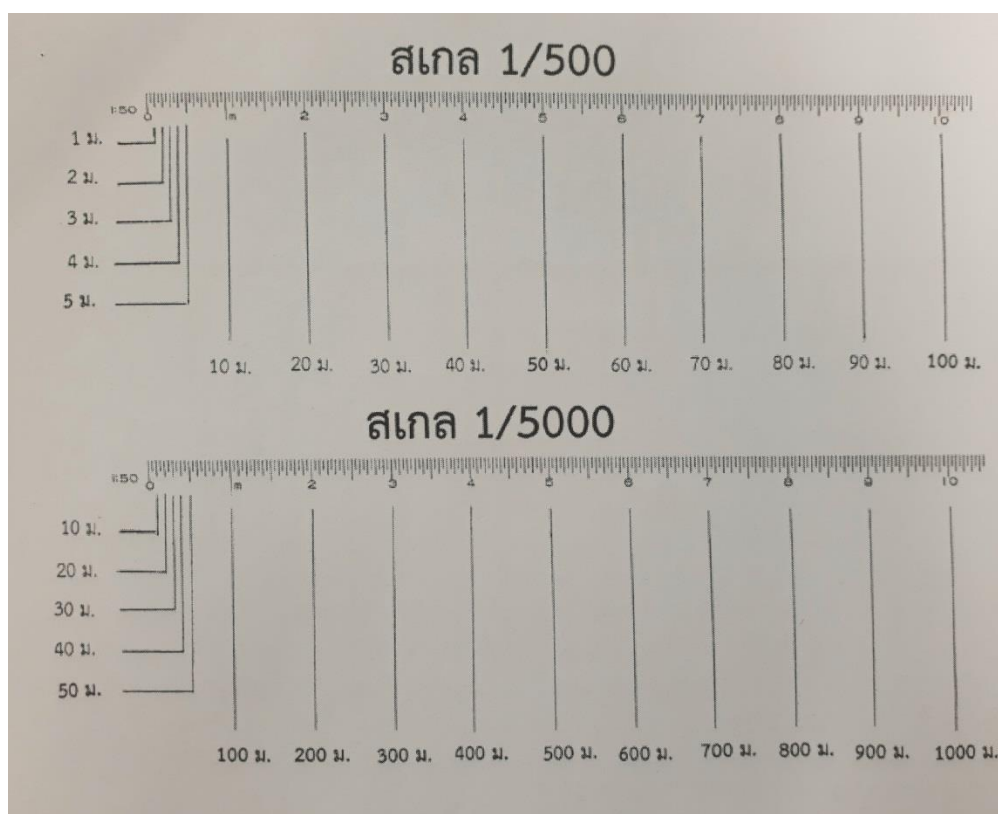
หมวดเบ็ดเตล็ด

1. การอ่านค่าระยะในไม้สเกล

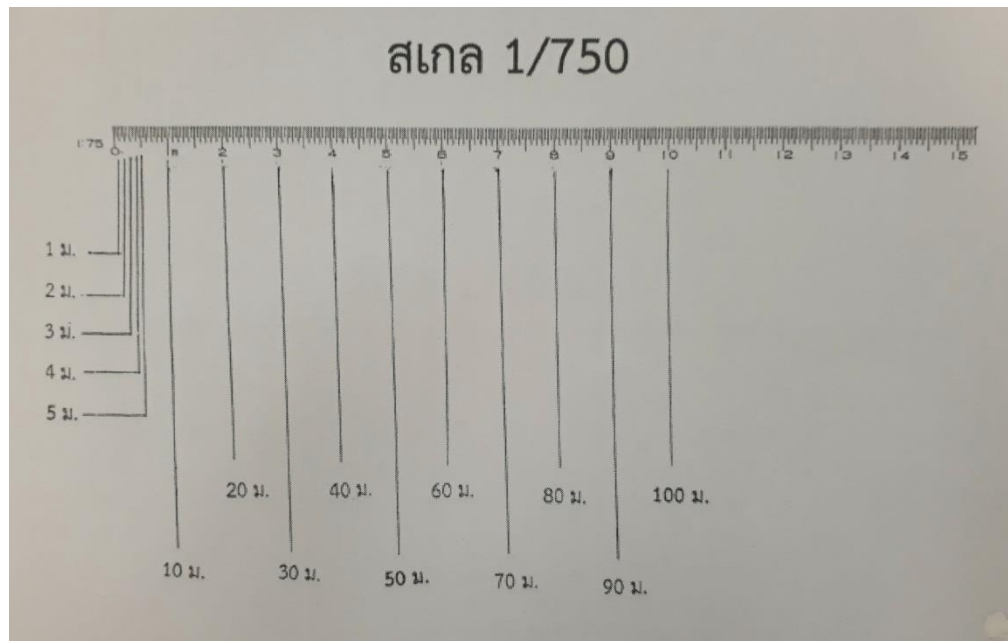
จำเป็นต้องรู้ค่าจากการอ่านค่าระยะในไม้สเกล เพื่อการจับระยะในรูปแผนที่โฉนดที่ดิน น.ส. 3ก หรือในระวางแผนที่ เพื่อใช้ประกอบในการรังวัดตรวจสอบรูปแปลงที่ดิน

วิธีการอ่านค่าระยะในไม้สเกล แต่ละมาตราส่วน ตามตัวอย่าง ดังนี้

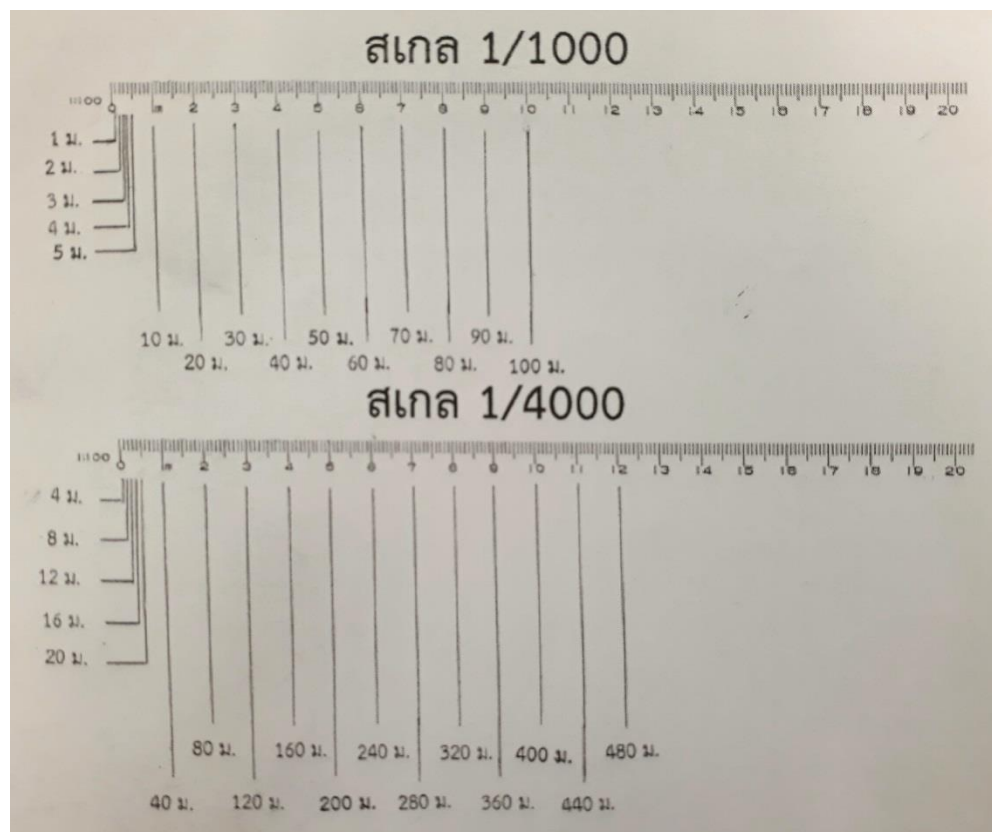
สเกลมาตราส่วน 1/500 และ 1/5000

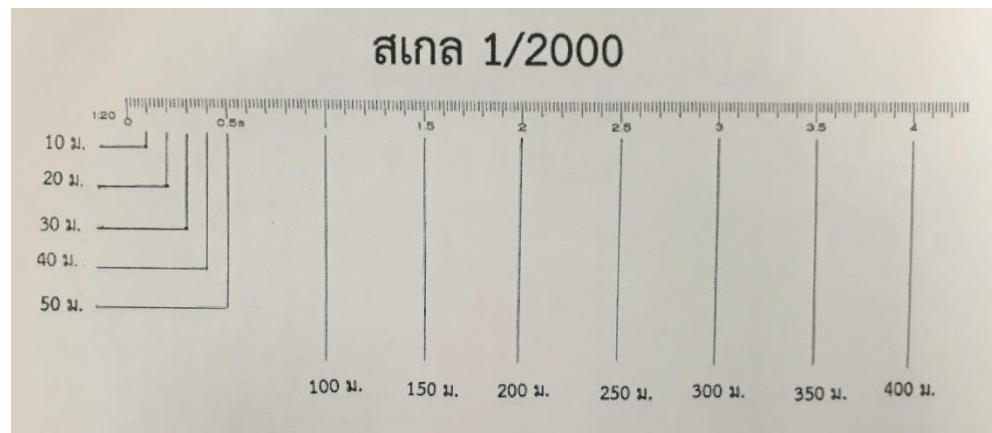
สเกลมาตราส่วน 1/750

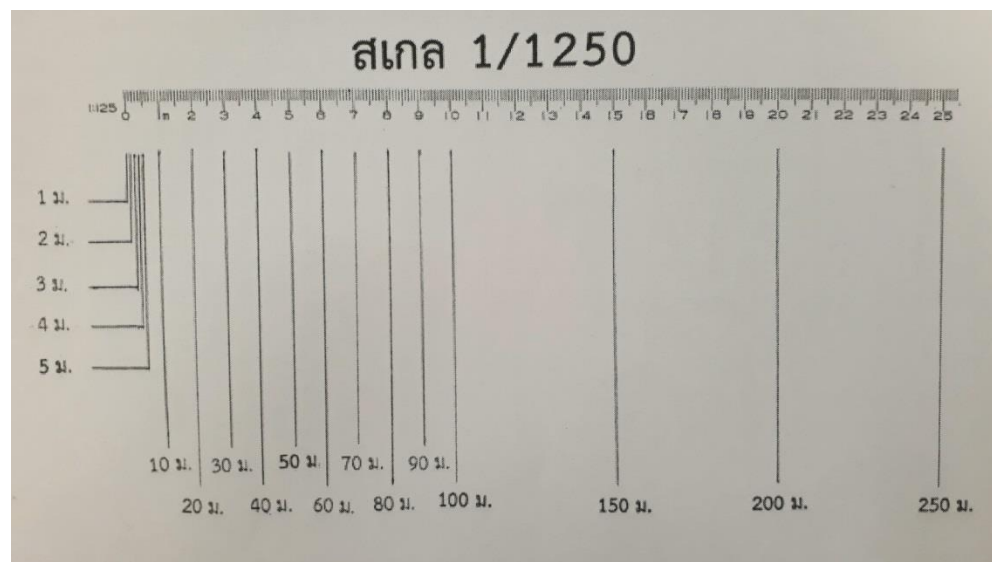
สเกลมาตราส่วน 1/1000 และ 1/4000

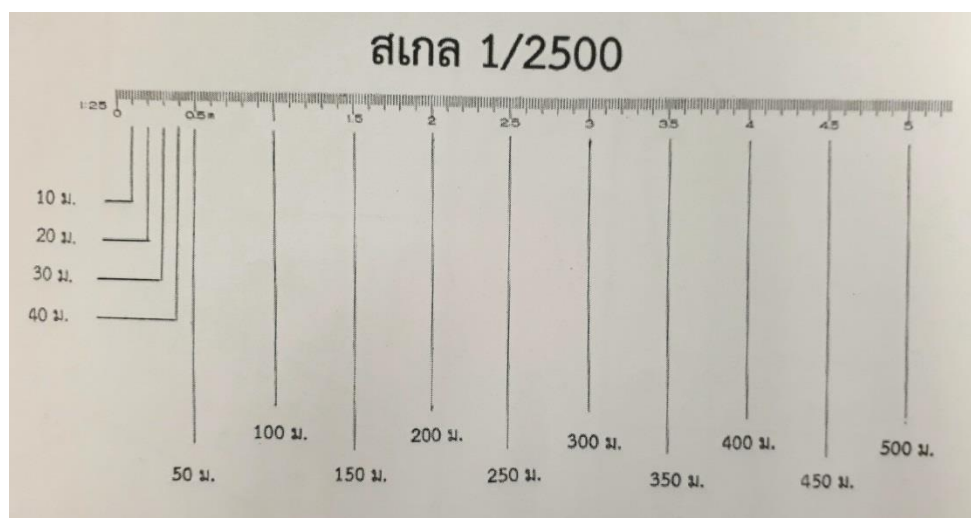
สเกลมาตราส่วน 1/2000

สเกลมาตราส่วน 1/1250

สเกลมาตราส่วน 1/2500

ระยะในรูปแผนที่ (เซนติเมตร)	คูณ	มาตราส่วนรูปแผนที่	หารด้วย 100	=	ระยะในที่ดินจริง
1 เซนติเมตร	*	4000	/100	=	40 เมตร
1 เซนติเมตร	*	2000	/100	=	20 เมตร
1 เซนติเมตร	*	1000	/100	=	10 เมตร
1 เซนติเมตร	*	500	/100	=	5 เมตร
1 เซนติเมตร	*	250	/100	=	2.50 เมตร

ในกรณีที่ไม่มีไม้สเกลมีแต่ไม้บรรทัดธรรมดาที่มีหน่วยวัดระยะเป็นเซนติเมตร ก็ใช้สูตรข้างต้นทำการคำนวณแปลงค่าระยะในรูปแผนที่เป็นระยะในที่ดินจริงได้เช่นกัน

2. การย่อและขยายแผนที่

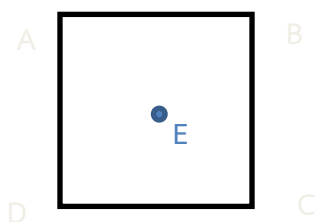
หมายถึง การย่อหรือขยายรูปแผนที่จากมาตราส่วนใหญ่เป็นมาตราส่วนเล็ก หรือจากมาตราส่วนเล็กเป็นมาตราส่วนใหญ่ การย่อรูปแผนที่เพื่อให้รูปแผนที่เล็กลงกว่าเดิม มีความเหมาะสมกับแบบพิมพ์โฉนดที่ดินหรือแบบพิมพ์ที่ใช้ในการลงที่หมายแผนที่ ส่วนการขยายรูปแผนที่ก็เพื่อให้รูปแผนที่ใหญ่ขึ้นกว่าเดิม และจะกระทำในกรณีที่มาตราส่วนของรูปแผนที่เดิมไม่เหมาะสมกับรูปแผนที่หรือมีการแบ่งแยกที่ดินซึ่งต้องเพิ่มเติมรายละเอียดในรูปแผนที่ และอาจเกิดความผิดพลาดในการอ่านรายละเอียดจากรูปแผนที่ได้ จึงต้องทำการขยายรูปแผนที่เพื่อให้เห็นรายละเอียดของรูปแผนที่ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

กรมที่ดินใช้ระวางแผนที่มาตราส่วน 1/4000 เป็นหลัก การย่อหรือขยายรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินจึงควรย่อหรือขยายรูปแผนที่ให้รูปแผนที่ที่มีมาตราส่วน 1/8000 , 1/4000 , 1/2000 , 1/1000 , 1/500 , 1/250 หรือ 1/125 เพื่อให้สัมพันธ์กันกับรูปแผนที่ในระวางของกรมที่ดิน

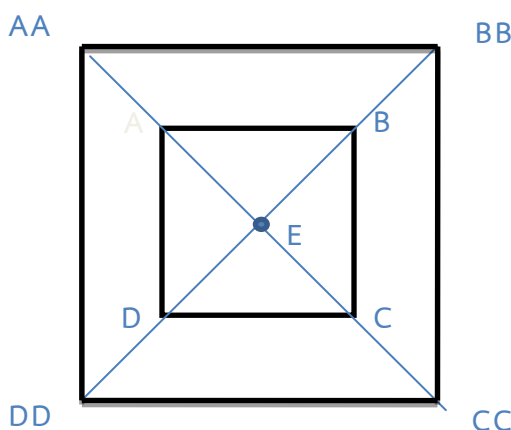
การขยายรูปแผนที่

สมมุติว่ามีรูปแผนที่ที่มาตราส่วน 1/4000 แต่ต้องการขยายรูปแผนที่ให้ได้มาตราส่วน 1/2000

รูปที่ 1 รูปแผนที่ที่มาตราส่วน 1/4000 โดยกำหนดมุมเป็นอักษร A , B , C และ D

รูปที่ 2

วิธีดำเนินการขยายรูปแผนที่

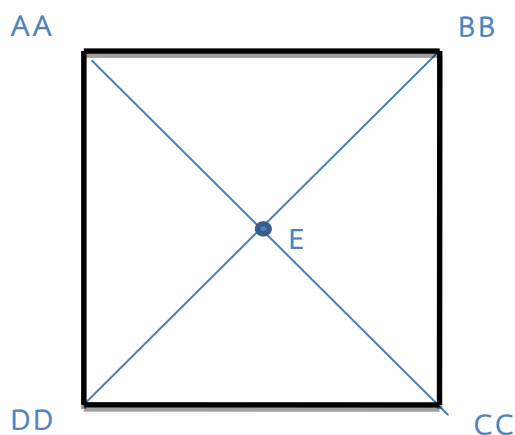
1. กำหนดจุดใดจุดหนึ่งให้อยู่ภายในรูปแผนที่ โดยสมมุติให้เป็นจุด E (ตามรูปที่ 1)
2. ลากเส้นจากจุด E ผ่านมุมจุด A แล้ววัดระยะจากจุด E - A ได้ระยะ 2 เซนติเมตร ให้ลากเส้นตรงต่อจากเส้น E - A ออกไปเท่ากับระยะ E - A จะได้ระยะ E - AA เท่ากับ 4 เซนติเมตร หรือ 2 เท่าของระยะ E - A
3. ดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 2. ทุกมุมเขตที่ดิน
4. เมื่อได้จุดมุมเขตของจุดขยายทุกจุดแล้วให้ลากเส้นรอบแปลงขยาย คือ จากจุด AA ไปจุด BB , จุด BB ไปจุด CC , จุด CC ไปจุด DD และ จุด DD ไปจุด AA จะได้รูปแผนที่ที่มาตราส่วน 1/2000

รูปแผนที่มาตราส่วน 1/4000 แต่ต้องการขยายรูปแผนที่ให้ได้มาตราส่วน 1/1000 ให้นำส่วนของมาตราส่วนรูปแผนที่เดิม หาค่าด้วยส่วนของมาตราส่วนรูปแผนที่ที่ต้องการขยาย แล้วนำผลลัพธ์ คือ 4 (ขยายใหญ่ 4 เท่า) ไปคูณกับระยะ E - A , E - B , E - C และ E - D นำค่าที่ได้ไปดำเนินการตามข้อ 2. - 4.

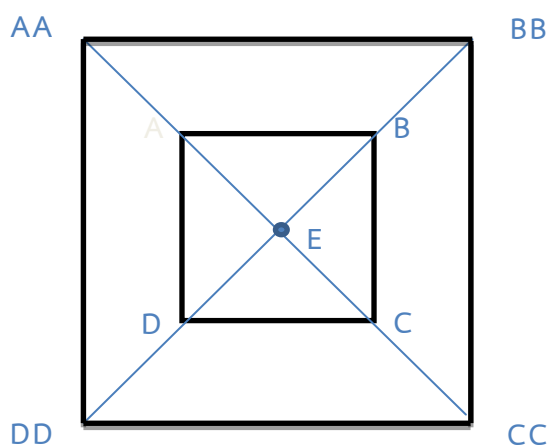
การย่อรูปแผนที่

สมมุติว่ามีรูปแผนที่ที่มาตราส่วน 1/2000 แต่ต้องการขยายรูปแผนที่ให้ได้มาตราส่วน 1/4000

รูปที่ 1 รูปแผนที่มาตราส่วน 1/2000 โดยกำหนดมุมเป็นอักษร AA , BB , CC และ DD

รูปที่ 2

วิธีดำเนินการย่อรูปแผนที่

1. กำหนดจุดใดจุดหนึ่งให้อยู่ภายในรูปแผนที่ โดยสมมุติให้เป็นจุด E (ตามรูปที่ 1)
2. ลากเส้นจากจุด E ผ่านมุมจุด AA แล้ววัดระยะจากจุด E – AA ได้ระยะ 2 เซนติเมตร ให้เอาระยะที่วัดได้ (2 เซนติเมตร) หาร 2 แล้วนำระยะที่ได้จากผลลัพธ์ คือ 1 เซนติเมตร วัดเริ่มต้นจากจุด E ออกไปตามแนวเส้น E – AA เป็นระยะ 1 เซนติเมตร จะได้จุด A ซึ่งระยะ EA จะเท่ากับ 1 เซนติเมตร หรือ เท่ากับครึ่งหนึ่งของระยะ E – AA นั้นเอง
3. ดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 1. ทุกมุมเขตที่ดิน
4. เมื่อได้จุดมุมเขตของจุดขยายทุกจุดแล้วให้ลากเส้นรอบแปลงขยาย คือ จากจุด A ไปจุด B , จุด B ไปจุด C , จุด C ไปจุด D และ จุด D ไปจุด A จะได้รูปแผนที่มาตราส่วน 1/4000

รูปแผนที่มาตราส่วน 1/2000 แต่ต้องการย่อรูปแผนที่ให้ได้มาตราส่วน 1/8000 ให้นำส่วนของมาตราส่วนรูปแผนที่ที่ต้องการขยาย หาดด้วยส่วนของมาตราส่วนรูปแผนที่เดิม แล้วนำผลลัพธ์ คือ 4 (ย่อเล็กลง 4 เท่า) ไปคูณกับระยะ E – A , E – B , E – C และ E – D นำค่าที่ได้ไปดำเนินการตามข้อ 2. – 4.

ในกรณีที่ต้องการทำการย่อหรือขยายรูปแผนที่ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ขอหรือเพื่อส่งศาลปกครองพิจารณาคดี มีวิธีการปฏิบัติ ดังนี้

1.1 การย่อหรือขยายรูปแผนที่อย่างเท่าซึ่งไม่มีระยะเส้นรังวัดหรือค่าพิกัดฉากให้แนะนำทำการรังวัดสอบเขตก่อน ถ้าผู้ขอยืนยันจะให้ทำการย่อหรือขยายโดยไม่ขอรังวัดสอบเขตให้บันทึกไว้ในเอกสารที่ย่อหรือขยายรูปแผนที่

1.2 การย่อหรือขยายรูปแผนที่รังวัดใหม่ ซึ่งมีระยะเส้นรังวัดหรือค่าพิกัดฉากที่สามารถจะนำมาขึ้นรูปแผนที่ใหม่ได้ ให้ทำการย่อหรือขยายโดยเส้นรังวัดหรือพิกัดฉาก

(คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 7/2515 ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2515 และคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 740/2523 ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2523 เรื่อง การเขียน การย่อ การขยาย และการแก้ไขรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินแบบใหม่ (น.ส. 4 ง.)

3. การตรวจหรือคัดหลักฐานแผนที่ ให้ปฏิบัติดังนี้

3.1 แผนที่เกี่ยวกับหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินทุกประเภท เช่น ระวังแผนที่ ดันร่างแผนที่ หรือแผนที่ประกอบเรื่อง ตลอดจนหลักฐานต่าง ๆ ของแผนที่ ผู้ขออาจตรวจแผนที่ โดยใช้ไม้บรรทัดจับระยะในรูปแผนที่ได้ แต่จะใช้กระดาษทาบทแผนที่ทำนองจำลองรูปโดยวิธีใด ๆ ไม่ได้ เว้นแต่การถ่ายภาพ ถ้าผู้ขอต้องการจะได้รูปจำลองแผนที่นั้น จะต้องขอให้เจ้าหน้าที่คัดหรือจำลองให้ โดยเสียค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย (กฎกระทรวงฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2541) ข้อ 2 (6))

3.2 การขอตรวจดันร่างแผนที่ ซึ่งมีระยะการรังวัดหรือรายการรังวัด (ร.ว. 67) หรือการคำนวณต่าง ๆ ผู้ขอจะจดทะเบียนหรือตัวเลขในการคำนวณไปได้

(คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 6/2501 ลงวันที่ 7 เมษายน 2501 เรื่อง ขอตรวจหลักฐาน และให้ทำกิจการบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับแผนที่)

4. การเขียนแผนที่ประกอบสัญญาเช่า

หมายถึง แผนที่ประกอบสัญญาเช่าหรือเช่าเฉพาะส่วน ที่คู่สัญญาขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่กระทำ ให้ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

4.1 ให้เจ้าของที่ดินยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานที่ดิน โดยให้ถ้อยคำและชี้แผนที่แสดงส่วนที่ให้เช่าว่าที่ดินจะให้เช่าอยู่ตอนใดของโฉนดที่ดินและมีเนื้อที่ประมาณเท่าใด

4.2 ให้เจ้าหน้าที่จำลองแผนที่ในโฉนดที่ดินด้วยกระดาษจำลองแผนที่ (ร.ว. 9) และหมายชี้แสดงส่วนที่ให้เช่า พร้อมกับคำนวณเนื้อที่ประมาณโดยวิธีมาตราส่วน (ปฏิบัติทำนองเดียวกับแผนที่ประกอบเรื่องแบ่งแยกต่างไม่ต้องไปทำการรังวัดเพียงแต่แบ่งแยกในแผนที่)

4.3 แผนที่ประกอบสัญญาเช่าให้จำลองขึ้น 4 ฉบับ สำหรับมอบให้คู่สัญญาฝ่ายละ 1 ฉบับ เก็บไว้ในสารบบ 1 ฉบับ และส่งกรมที่ดินพร้อมกับเรื่องราวขอจดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรม 1 ฉบับ

4.4 ค่าธรรมเนียมในการจำลองแผนที่กับคำนวณเนื้อที่ ให้เรียกตามกระทรวง (กฎกระทรวงฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2541))

5. การขีดเขตแบ่งแยกในโฉนดที่ดิน

หมายถึง การขีดเขตแบ่งแยกที่ดินในโฉนดที่ดินที่ได้รังวัดใหม่แล้ว ให้ปฏิบัติดังนี้

ให้ใช้แผนที่ประกอบเรื่องแบ่งแยกปูลงบนแผนที่ในโฉนดที่ดินทั้งฉบับเจ้าของที่ดินและฉบับสำนักงานที่ดิน แล้ววงกลมหลักเขตที่ดิน ขีดเส้นเขต หมายสีแปลงแบ่งแยก และเขียนเลขที่ดินและเลขที่ดินข้างเคียงตามแผนที่ที่ประกอบเรื่อง

(ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียนรูปแผนที่ในโฉนดที่ดิน พ.ศ. 2528 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2528)

6. การปิดผนึกรูปแผนที่ในโฉนดที่ดิน

หมายถึง การนำใบแก้ไขรูปแผนที่ ซึ่งจำลองจากรูปแผนที่รังวัดใหม่ปิดทับรูปแผนที่เดิมในโฉนดที่ดิน ให้ปฏิบัติดังนี้

6.1 แผนที่ในโฉนดที่ดินฉบับสำนักงานที่ดิน ให้ใช้กาทาหาทางด้านขวามือของรูปแผนที่ (อย่างทับรูปแผนที่เดิม) แล้วนำใบแก้ไขรูปแผนที่ปิดทับเพื่อให้เปิดดูรูปแผนที่เดิมได้ และให้ขีดฆ่าแผนที่เดิมในโฉนดที่ดินด้วยหมึกสีแดง พร้อมกับลงชื่อ วัน เดือน ปี ผู้ขีดฆ่า กำกับไว้ด้วย

6.2 แผนที่ในโฉนดที่ดินฉบับเจ้าของที่ดินให้ทาหาแล้วนำใบแก้ไขรูปแผนที่ปิดทับให้สนิท

7. การต่อรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินแบบ น.ส. 4 จ.

7.1 โดยที่แบบพิมพ์โฉนดที่ดินอย่างใหม่ (น.ส. 4 จ.) มีที่สำหรับเขียนแผนที่น้อย ที่ดินแปลงซึ่งมีรูปแผนที่ขนาดใหญ่ จึงไม่อาจเขียนลงในโฉนดที่ดินได้ ก็ให้ยอลงตามความเหมาะสมและในกรณีกลับกัน รูปแผนที่ที่จะนำลงในโฉนดแบบใหม่มีขนาดเล็กมาก ก็ให้ขยายเป็นมาตราส่วนใหญ่ขึ้น ฉะนั้น ในที่สำหรับเขียนแผนที่ในโฉนดที่ดิน จึงได้เขียนมาตราส่วนไว้ 2 อย่าง คือ มาตราส่วนในระหว่างแผนที่หนึ่งและมาตราส่วนรูปแผนที่ของโฉนดที่ดินแปลงนั้นอีกมาตราส่วน

7.2 เมื่อที่ดินแปลงนั้นมีการรังวัดแบ่งแยกมากแปลง หรือข้างรังวัดขึ้นรูปแผนที่ต้นร่างให้เป็นมาตราส่วนใหญ่ขึ้น ไม่สามารถจะลงที่หมายรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินเดิมได้ ให้ใช้รูปแผนที่มาตราส่วนเดียวกับแผนที่ต้นร่างก่ดติดไว้หลังโฉนด โดยใช้ใบต่อ หากรูปแผนที่ตามต้นร่างใหญ่กว่าใบต่อให้ยอลงรูปแผนที่ทั้งแปลงคง และแปลงแยกลงตามมาตราส่วนให้พอเหมาะสมกับขนาดของใบต่อ หากยอลงรูปแผนที่ทั้งแปลงคง และแปลงแยกลงตามมาตราส่วนให้พอเหมาะสมกับขนาดของใบต่อไม่พอ หรือเขียนลงได้แต่ก็ไม่ชัดเจนหรือเลอะเลือน ให้เขียนแต่แปลงคงเหลือของที่ดินแปลงนั้น แต่เพียงแปลงเดียว โดยยอลงมาตราส่วนตามความเหมาะสม ส่วนการที่จะทราบที่ดินแปลงนั้นแบ่งออกไปก็แปลงหรือแปลงใดเป็นแปลงแยก 1 หรือ 2 ให้ดูได้จากรูปแผนที่ประกอบการทำนิติกรรม ซึ่งเก็บไว้ในสารบบและรายการจดทะเบียนหลังโฉนดที่ดินแปลงคงเหลือนั้น

7.3 สำหรับแปลงคงเหลือ หากมีการรังวัดแบ่งแยกครั้งต่อไป ถ้าสามารถหมายสีกันเขตได้ ก็ให้หมายสีกันเขตลงในรูปแผนที่เดิม หากมีการรังวัดแบ่งแยกแปลงคงเหลือนั้น มากแปลงต้องขยายแผนที่ให้ชัดเจนขึ้น ก็ให้เขียนลงในใบต่อเป็นต่อที่ 2 และ 3 ก่ดติดกับโฉนดที่ดินต่อ ๆ กันไป

7.4 เลขระหว่าง เลขที่ดิน เลขหน้าสำรวจและจำนวนเนื้อที่ในโฉนดที่ดิน ให้ใช้เลขไทย ส่วนเลขหลักเขตให้ใช้เลขอารบิก เว้นแต่เลขระหว่างแผนที่ระบบพิภักตฉา ยู ที เอ็ม ให้เขียนเลขอารบิก

7.5 กรณีมีการขยายรูปแผนที่เป็นมาตราส่วนใหญ่มากตามข้อ 2 แล้ว หรือกรณีมีการใช้ใบต่อรูปแผนที่และนำไปก่ดติดไว้ด้านหลังโฉนดที่ดินแบบ น.ส. 4 ง. หรือ น.ส. 4 จ. แล้วให้หมายเหตุด้วยอักษรสีแดงในรูปแผนที่โฉนดที่ดินเดิมว่า “ที่ดินแปลงนี้ใช้รูปแผนที่ใบต่อ” โดยไม่ต้องขีดฆ่ารูปแผนที่เดิมแต่อย่างใด

7.6 ในกรณีใช้ใบแทนโฉนดที่ดินแบบ น.ส. 4 ง. หรือ น.ส. 4 จ. ถ้ารูปแผนที่ในโฉนดที่ดินมีขนาดใหญ่มาก หรือเล็กเกินไป ไม่สามารถจะจำลองในใบแทนโฉนดที่ดิน ให้ดำเนินการตามข้อ 1 แล้วถ้าไม่สามารถย่อมาตราส่วนให้เล็กลงได้ ก็ให้จัดทำใบต่อสำหรับจำลองแผนที่เพิ่มขึ้นและให้หมายเหตุไว้ในช่องจำลองแผนที่ด้านหน้าของโฉนดที่ดินว่า “รูปแผนที่อยู่ด้านหลัง” ด้วยหมึกสีแดง ให้นำมาตราส่วนในระหว่างแผนที่มาลงไว้ในช่อง “มาตราส่วนในระหว่างโฉนดที่ดินด้วย”

คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 7/2515 ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2515 และ

คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 740/2523 ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2523 เรื่อง การเขียน การย่อ การขยายและการแก้ไขรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินแบบใหม่ (น.ส. 4 ง)

8. การเขียนรูปแผนที่ในโฉนดที่ดิน

การเขียนรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินให้ใช้หมึกสีดำโดยให้มีรายละเอียดดังนี้

8.1 วงมหุคหลักเขตที่ดินให้มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 มิลลิเมตร และให้ขีดเส้นแสดงแนวเขตจากหลักเขตถึงหลักเขต

8.2 หลักเขตที่ดิน ให้เขียนอักษรประจำหลักและเลขประจำหลักเขต สำหรับเลขประจำหลักเขตให้เขียนด้วยเลขอารบิก

8.3 เขียนเลขที่ดินภายในแปลง และเลขที่ดินข้างเคียงทั้งสี่ทิศด้วยเลขไทย

8.4 เครื่องหมายแสดงทิศเหนือ ให้มีขนาดและแบบที่กำหนดไว้ในหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0613/ว 11766 ลงวันที่ 17 พฤษภาคม 2516 เรื่องการเขียนเครื่องหมายเข็มทิศลงในแผนที่ โดยให้แนวเข็มทิศเหนือ-ใต้ขนานกับขอบกระดาษด้านซ้ายมือเสมอ

8.5 ให้ขีดเขตแยกของแปลงข้างเคียงยาวไม่เกิน 1 เซนติเมตร

8.6 การเขียนมาตราส่วนในโฉนดที่ดิน ให้ปฏิบัติตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 7/2515 ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2515

รูปแผนที่ในโฉนดที่ดินไม่ต้องหมายสีแดงรอบเขตภายในแปลง กรณีพิมพ์รูปแผนที่ในโฉนดที่ดินและปรากฏรูปที่ดินหลายแปลง ให้หมายสีแดงภายในรูปที่ดินแปลงนั้น

กรณีที่มีการรังวัดแบ่งแยก ถ้ารูปแผนที่ในโฉนดที่ดินไม่ได้หมายสีแดงให้หมายสีแดงโดยรอบภายในแปลงก่อน แล้วจึงหมายสีเขียวโดยรอบภายในแปลงแยก หากแปลงแยกด้านใดมีการหมายสีแดงภายในไว้แล้ว ให้หมายสีเขียวไว้ด้านนอกแทน ถ้ามีการแก้ไขหรือขยายรูปแผนที่แปลงคงเหลือจะพ่วงรูปแผนที่แปลงที่แบ่งแยก เพื่อให้สัมพันธ์กับรายการจดทะเบียนเดิม ให้หมายสีเขียวประโดยรอบภายในแปลงรูปแผนที่ที่นำมาพ่วง

(ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียนรูปแผนที่ในโฉนดที่ดิน พ.ศ. 2528)

9. คำสั่งให้กีด ท.ด.80 , ท.ด. 80ก และ ท.ด.80ข

การลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่ในการรังวัดออกโฉนดที่ดิน ถ้ารูปแผนที่ที่ทำการรังวัดทับเขตโฉนดที่ดินแปลงข้างเคียงในระวางแผนที่เกินเกณฑ์เฉลี่ย ให้สอบสวนเจ้าของที่ดิน เจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านที่เกี่ยวข้อง หากปรากฏว่า มิได้เป็นการสมยอมกันและไม่มีหลักฐานอื่นที่จะปูเขตโฉนดที่ดินแปลงข้างเคียงในระวางแผนที่คลาดเคลื่อน ก็ให้ลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่ แล้วรายงานเจ้าพนักงานที่ดินมีคำสั่งให้สอบเขตที่ดิน (ท.ด.๘๐) กัดติดโฉนดที่ดินแปลงข้างเคียงนั้นๆ ไว้ เพื่อให้เจ้าของที่ดินขอสอบเขตให้ถูกต้องเสียก่อน เว้นแต่ที่ดินข้างเคียงแปลงนั้นมีการรังวัดใหม่และต่อเขตได้ (ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดและการลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่ กรณีออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย พ.ศ. 2527 ข้อ15.2)

การรังวัดสอบเขต แบ่งแยก หรือรวมโฉนดที่ดิน หากแผนที่รังวัดใหม่แตกต่างกับแผนที่ในโฉนดที่ดินแปลงที่ทำการรังวัดและตรวจสอบได้ว่าทับแผนที่โฉนดที่ดินแปลงข้างเคียง หรือเมื่อนำแผนที่รังวัดใหม่ลงในระวางแผนที่ตามหลักวิชาแล้วทับแปลงข้างเคียงเกินเกณฑ์เฉลี่ย เมื่อเจ้าพนักงานที่ดินได้แก้ไขแผนที่ตาม ม.69 ทวิ แห่ง ป.ที่ดิน หรืออธิบดีสั่งแก้ไขรูปแผนที่ตาม ม.61 แห่งป.ที่ดินแล้วให้คำสั่งให้สอบเขตที่ดิน (ท.ด.80ก) (ระเบียบฯ ว่าด้วยรูปแผนที่ในโฉนดแตกต่างจากเดิมเนื่องจากการรังวัดใหม่ฯ พ.ศ.2525)

กรณีผลการรังวัดได้รูปแผนที่หรือเนื้อที่แตกต่างจากเดิม ยกเว้นกรณีคำขอรังวัดรวมโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ หากผู้ขอมีความประสงค์จะยกเลิกเรื่อง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ขอทราบถึงผลการรังวัดนั้น หากผู้ขอยืนยันที่จะยกเลิกเรื่อง ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกถ้อยคำผู้ขอไว้เป็นหลักฐาน พร้อมกับกีดคำสั่งให้สอบเขตที่ดิน (ท.ด.๘๐ข) ติดไว้ในโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ และบันทึกคำสั่งให้สอบเขต (ท.ด.๘๐ข) ไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ด้วย (ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรายงานผลการปฏิบัติงานและการจัดการงานค้างของสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2555 ข้อ12.3)

10. ร.ว.ม. ปราบกฏติด / ร.ว.ม. ปราบกฏเป็น

กรณีที่ดินข้างเคียง มีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน เช่น ข้างเคียงตามแผนที่ในโฉนดที่ดินเดิม บอกราคา เลขที่ดินแปลงนั้น ๆ รั้ววัดใหม่ปรากฏติดคลองชลประทาน หรือติดถนน คู ลำราง ลำกระโดง อันเป็น สาธารณะประโยชน์แล้ว กรณีนี้ให้เขียนไว้ด้านหน้าด้วยหมึกสีแดงว่า “รั้ววัดใหม่ปรากฏติด...”

กรณีที่ดินข้างเคียงตามแผนที่ในโฉนดที่ดินเดิม มีการเปลี่ยนแปลงไป เช่น เดิมติด ที่ป่า ที่ว่างเปล่า หรือเลขที่ดิน แต่รั้ววัดใหม่ปรากฏเป็นที่มีการครอบครอง หรือที่สาธารณประโยชน์ เป็นต้น หรือเปลี่ยนชื่อใหม่ เช่น ในโฉนดที่ดินเดิมติดทางกระป้อ หรือถนนกรุงเทพ – สมุทรปราการ รั้ววัดใหม่เปลี่ยนชื่อเป็นทางสาธารณประโยชน์หรือถนนสุขุมวิท เป็นต้น กรณีนี้ให้เขียนไว้ด้านหน้าด้วยหมึกสีแดงว่า “รั้ววัดใหม่ปรากฏเป็น...”

(ที่ 1 / 24 (พ.ศ.2462) คำตัดเดือนเรื่องลงที่หมาย ล.ว. 1 ต.ค. 2462)

10. รายการประกอบแบบมาตรฐานหลักเขตที่ดินของกรมที่ดิน

หลักเขตที่ดินของกรมที่ดิน ถือเป็นเอกสารทางราชการ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (8) รูปแบบหลักเขตที่ดินในปัจจุบัน มี 2 แบบ คือ หลักเขตโลหะ (ข.ท.ด.) และหลักเขตคอนกรีต เป็นไปตามรูปแบบที่กรมที่ดินกำหนดไว้ตามคำสั่งที่ 1383/2504 ล.ว.12 ต.ค.2504 และหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0716/ว 03795 ล.ว. 14 ก.พ. 2544 เรื่อง รูปแบบหลักเขตที่ดิน (แบบใหม่)

หลักเขตคอนกรีต คือหลักเขตชนิดคอนกรีตเสริมเหล็ก มีลักษณะรูปทรงกระบอกยาว 30 ซม. มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 8 ซม. มีจุดศูนย์กลางหลักเป็นหมายเขตที่ดิน เหนือจุดศูนย์กลางมีอักษรไทยกำกับ ได้จุดศูนย์กลางมีหมายเลขประจำหลักเขต ซึ่งจะกำหนดจำนวนไว้ 4 ตำแหน่ง (เลขอารบิก) รวมอยู่ภายในวงกลม มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 4 ซม. มีคำว่า “หลักเขตที่ดิน” อยู่เหนือ รูปวงกลม และมีอักษรย่อชื่อจังหวัดอยู่ใต้วงกลม โดยเขียนไว้เป็นแนวโค้งวงกลมนอกมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 7 ซม.

เลขประจำหลักเขตที่ดิน กำหนดไว้ดังนี้

หมายเลขประจำหลักเขตที่ดิน	เริ่มต้นจาก	1 ก 0001	ถึง	1 ก 9999	แล้วขึ้นใหม่เป็น
		2 ก 0001	ถึง	2 ก 9999	เรื่อยไปจนถึง
		.....	ถึง	9 ก 9999	แล้วขึ้นใหม่เป็น
		1 ข 0001	ถึง	1 ข 9999	แล้วขึ้นใหม่เป็น
		2 ข 0001	ถึง	2 ข 9999	เรื่อยไปจนถึง
		.....	ถึง	9 ข 9999	แล้วขึ้นใหม่เป็น

1 ค 0001 ไปเรื่อย ๆ ตามลำดับอักษร จนครบตัวอักษร 42 ตัว (ยกเว้นอักษร ข และ ค) สุดท้ายที่ 9 ฮ 9999

การจัดทำ

ผู้รับจ้างจะต้องทำการหล่อ “หลักเขตที่ดิน” โดยจะต้องทำแม่แบบ เพื่อจะหล่อแท่งคอนกรีตให้มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 8 ซม. ความยาว 30 ซม. และใส่เหล็กเสริม ขนาด ๘ มม. เป็นแกนกลางเพื่อยึดเนื้อคอนกรีต พร้อมทั้งประทับแม่แบบตัวหนังสือลงบนหัวคอนกรีต โดยให้ใช้อัตราส่วนผสมคอนกรีต 1: 2 : 4 โดยปริมาตร 1 ลูกบาศก์เมตร ซีเมนต์ที่ใช้จะต้องเป็นประเภท Silica cement คือ ทรายละเอียด ทรายหยาบ หรือ ทรายถม เป็นต้น

ตารางแสดงอัตราส่วนผสมคอนกรีต (ส่วนที่ 2)

อัตราส่วนผสมคอนกรีต โดยปริมาตร	จำนวนวัสดุที่ใช้ ต่อ 1 ลูกบาศก์เมตร		
	ซีเมนต์/กก.	ทราย/ ม. ³	หินเหล็ก/ม. ³
1 : 2 : 4	320	0.46	1.91

1. ปูนซีเมนต์

- 1.1 ซีเมนต์ที่จะใช้จะต้องเป็นประเภท Silicacement เช่น ทรายเสือ , ทรายงั่ว หรือ ทรายกอนทรีย์
- 1.2 ต้องเป็นปูนซีเมนต์บรรจุถุงเรียบร้อย หรือเป็นปูนที่เก็บไว้ในภาชนะบรรจุ บริษัทผู้ผลิต
- 1.3 ปูนซีเมนต์บรรจุถุง จะต้องเก็บไว้ในที่ยกพื้นสูงกว่าพื้นดินอย่างน้อย 30 ซม. ในโรงเก็บที่มีหลังคาคลุม มีฝากันน้ำฝนได้ดี
- 1.4 ห้ามใช้ปูนซีเมนต์ เสื่อมคุณภาพ โดนความชื้นแข็งตัวจับกันเป็นก้อนแล้ว หรือโดยเหตุอื่น
- 1.5 ห้ามใช้ปูนซีเมนต์ต่างประเภทผสมคอนกรีตปนกัน หรือเทติดต่อกันในขณะที่ส่วนที่เทไว้ก่อนซึ่งใช้ปูนซีเมนต์ต่างประเภทกันยังไม่แข็งตัว

2. ทราย

ต้องเป็นประเภททรายน้ำจืดที่หยาบ คม แข็งแกร่งและสะอาด ปราศจากวัสดุอื่น เจือปน เช่น เปลือกหอย ดิน ตะไคร่น้ำ

3. หิน

- 3.1 หินใช้หินเกล็ด และต้องแข็งแกร่งเหนียวไม่ผุและสะอาดปราศจากวัสดุอื่นเจือปน
- 3.2 ก่อนจะนำไปผสมคอนกรีต ต้องล้างน้ำให้ปราศจากสิ่งสกปรกก่อนใช้เสมอ

4. น้ำ

- 4.1 น้ำที่ผสมคอนกรีตจะต้องเป็นน้ำจืดปราศจากน้ำมัน, กรด, ด่าง, เกลือ และสารอินทรีย์ต่าง ๆ ใช้ดื่มได้
- 4.2 การผสมคอนกรีต ควรใส่น้ำปริมาณน้อยที่สุด เพียงเพื่อให้คอนกรีตมีความชื้นพอเหมาะไม่เหลวเกินไป

5. แบบหล่อคอนกรีต

แบบสำหรับหล่อคอนกรีต “หลักเขตที่ดิน” เป็นส่วนประกอบที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่งของงานคอนกรีตใช้เป็นโครงสร้างชั่วคราวสำหรับรับน้ำหนักคอนกรีตที่ไม่ยังแข็งตัวและให้มีรูปร่างตามที่ต้องการภายในแบบให้ทำน้ำมันป้องกันการเกาะจับของเนื้อคอนกรีตกับแบบ

6. การบ่มคอนกรีต

การบ่มคอนกรีต “หลักเขตที่ดิน” เมื่อถอดแบบแล้วให้ใช้ผ้ากระสอบป่านคลุม แล้วรดน้ำให้ชุ่มตลอดเวลา ประมาณ 3 วัน และต้องรดน้ำต่อไปอีกจนครบ 7 วัน

7. เลขหมายประจำหลักเขตที่ดิน

จะกำหนดให้เป็นคราว ๆ ไป สำหรับการจัดจ้างแต่ละครั้ง

12. แบบพิมพ์เกี่ยวกับงานรังวัดในสำนักงานที่ดิน

ให้ใช้แบบพิมพ์เกี่ยวกับงานรังวัดในสำนักงานที่ดินตามขนาด รูปแบบและคำอธิบายแบบพิมพ์ตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการใช้แบบพิมพ์เกี่ยวกับงานรังวัดในสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2550 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2550 และให้ใช้แบบพิมพ์ต้นร่างแผนที่ และคำอธิบายที่ปรับปรุงใหม่ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 21219 ล.ว. 5 สิงหาคม 2552 โดยให้จัดพิมพ์ต้นร่างแผนที่ สามารถใช้กระดาษปอนด์ขนาด 120 แกรม แทนกระดาษผืนผ้าได้ ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/1298 ล.ว. 18 มกราคม 2555 ข้อ 3.

ใบนั้ดรังวัด (ท.ด.2ก) และรายงานการรังวัด (ร.ว.3ก) ให้ใช้ตามแบบที่กรมที่ดินกำหนด ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว26148 ลงวันที่ 9 กันยายน 2552

.....

กฎ ระเบียบ คำสั่ง ที่สำคัญเกี่ยวกับการรังวัด เฉพาะราย

การรังวัดออกโฉนดที่ดิน

- กฎกระทรวงฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2497)
- กฎกระทรวง ฉบับที่ 26 พ.ศ.2516 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 45 พ.ศ.2537
- ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2532) ว่าด้วยเงื่อนไขการออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์
  - ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดและทำแผนที่เพื่อเก็บรายละเอียดแปลงที่ดิน โดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่งในระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม พ.ศ. 2542
  - หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0729.4/ว 17080 ลงวันที่ 17 กันยายน 2544 เรื่อง การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์แปลงเดียวหรือหลายแปลงหรือเป็นบางส่วน
  - ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดโดยระบบโครงข่ายการรังวัดด้วยดาวเทียมแบบจลน์ (RTK Network) ในงานรังวัดเฉพาะราย พ.ศ. 2558
  - ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดและการลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่ กรณีออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย พ.ศ. 2527 ล.ว.121 ก.ย. 2527
  - ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดและการลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่ กรณีออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ล.ว. 24 ส.ค. 2544

การรังวัดสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน

- ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยกและรวมโฉนดที่ดิน พ.ศ. 2527 ลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2527
- ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยกและรวมโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2530
- ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยกและรวมโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2534 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2534
- ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยกและรวมโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534 ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2534
- ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยกและรวมโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2544 ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2544
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 05276 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2538 เรื่อง การรังวัดทำแผนที่
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 26229 ลงวันที่ 25 สิงหาคม 2540 เรื่อง ซ้อมความเข้าใจในการรังวัดทำแผนที่
- คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 2/2503 ลงวันที่ 20 กันยายน 2503 เรื่องการรังวัดแบ่งแยกที่ดินเพื่อการชลประทานตามโครงการของกรมชลประทาน

ระเบียบ หนังสือเวียนที่เกี่ยวข้องการแบ่งแยกที่ดินเป็นแปลงย่อย เพื่อหลีกเลี่ยงการจัดสรรที่ดิน

- หนังสือกรมฯ ที่ มท 0517.2/ว 32895 ล.ว. 21 พ.ย.2551 เรื่อง การแบ่งแยกที่ดินเป็นแปลงย่อยเพื่อหลีกเลี่ยงการขออนุญาตทำการจัดสรรที่ดิน

- หนังสือกรมฯ ที่ มท 0517.2/ว 13169 ล.ว. 18 พ.ค. 2552 เรื่อง การแบ่งแยกที่ดินเป็นแปลงย่อยเพื่อหลีกเลี่ยงการขออนุญาตทำการจัดสรรที่ดิน
- หนังสือกรมฯ ที่ มท 0514.3/ว 20276 ล.ว. 28 ก.ค. 2552 เรื่อง ข้อมความเข้าใจการแบ่งแยกที่ดินเป็นแปลงย่อยเพื่อหลีกเลี่ยงการขออนุญาตทำการจัดสรรที่ดิน

การรังวัดรวมโฉนดที่ดิน

- คำสั่ง ที่ 12/2500 เรื่องการรวมโฉนดที่ดิน ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2500
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 09637 ลงวันที่ 31 มีนาคม 2537 เรื่องการรังวัดรวมโฉนดที่ดิน
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 17734 ลงวันที่ 24 มิถุนายน 2552 เรื่องการรังวัดรวมโฉนดที่ดิน

การรังวัดที่ดินพังลงน้ำ และแบ่งหักเป็นที่สาธารณะประโยชน์

- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0505.4/ ว 10393 ลงวันที่ 5 เมษายน 2549 เรื่อง แบ่งหักที่สาธารณประโยชน์ไม่มีค่าตอบแทน
- คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 5/2485 ลงวันที่ 8 กรกฎาคม 2485 เรื่อง การปฏิบัติในเรื่องที่ดินพังลงน้ำทำให้รูปที่ดินตามแผนที่เดิมเปลี่ยนแปลง (ร.ว.ม.)
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/6567 ลงวันที่ 20 มีนาคม 2524 เรื่อง การลงนามรับรองเขตที่ดินที่พัง (รูปแผนที่อย่างเก่า)
- การแบ่งแยกที่ดินที่มีทางสาธารณประโยชน์ตัดผ่าน ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0710/ว 97 ลงวันที่ 3 มกราคม 2534

การทำแผนที่พิพาท

- คำสั่งที่ 2/2506 เรื่อง จำนวนเนื้อที่ในการรังวัดเฉพาะแปลงและการทำแผนที่วิวาทตามคำสั่งศาล
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล พ.ศ. 2528
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 35796 ลว. 25 ธ.ค. 2551 เรื่อง การรังวัดที่ดินได้มาโดยการครอบครองตาม ตามมาตรา 1382 แห่ง ป.ที่ดิน

การแจ้ง/สอบถามเจ้าของที่ดินข้างเคียง

- กฎกระทรวงฉบับที่ 31 (พ.ศ. 2521) ออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ลว. 31 พ.ค. 21
- ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วย การติดต่อหรือการแจ้งผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มาลงชื่อรับรองแนวเขตหรือคัดค้านการรังวัด พ.ศ. 2521 ลว. 21 มิ.ย. 21
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 47106 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2542 เรื่อง การแจ้งผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มาลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน หรือคัดค้านการรังวัด (ท.ด.81)
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/ว 7322 ลงวันที่ 27 มีนาคม 2524 เรื่อง การทำหนังสือสอบถามเจ้าของที่ดินข้างเคียง
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 01378 ลงวันที่ 22 มกราคม 2523 เรื่อง การส่งหนังสือแจ้งผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มาลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน หรือคัดค้านการรังวัด

- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0712.1/ว 22952 ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2526 เรื่อง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายรังวัด
- ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วย การแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียง กรณีรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่มีการรังวัดใหม่แล้ว พ.ศ.2527 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2527
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 05256 ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2536 เรื่อง การสอบถามเจ้าของที่ดินข้างเคียง กรณีรูปแผนที่และเนื้อที่เท่าเดิม
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 06377 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2537 เรื่อง แนวทางปฏิบัติการสอบถามเจ้าของที่ดินข้างเคียง กรณีรูปแผนที่และเนื้อที่เท่าเดิม
- คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 1304/2542 เรื่อง การรับรองแนวเขตที่ดินของทางราชการ ลว. 24 พ.ค. 42
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 21037 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2543 เรื่อง การแจ้งผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มาลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน หรือคัดค้านการรังวัด
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 4588 ลว. 20 ก.พ. 50 เรื่อง ข้อความเข้าใจการสอบถามที่อยู่จากนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น
- หนังสือกรมที่ดิน ด่วนมาก ที่ มท 0514.3/ว 14574 ลว. 4 มิ.ย. 2550 เรื่อง ข้อความเข้าใจ การสอบถามที่อยู่ของผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียง
- หนังสือกรมที่ดิน ด่วนที่สุด ที่ มท 0516.2/ว 19473 ลว. 6 ก.ค. 2547 เรื่อง การออกหนังสือสิทธิในที่ดินในเขตที่ดินของรัฐ

กฎ ระเบียบ คำสั่ง ที่สำคัญเกี่ยวกับการควบคุมงานรังวัดในสำนักงานที่ดิน

- พ.ร.บ. การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 (ลงประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับที่ 132 ตอนที่ 4ว ลงวันที่ 22 ม.ค. มีผลบังคับใช้เริ่มแต่วันที่ 21 ก.ค. 2558 กำหนดให้มีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ซึ่งกรมที่ดินได้จัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ฉบับปรับปรุง/แก้ไข ลงวันที่ 18 เมษายน 2561
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการควบคุมงานรังวัดในสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2523 ลงวันที่ 11 มกราคม 2523
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/ว 409 ลงวันที่ 1 มี.ค. 2525 เรื่อง ข้อความเข้าใจในการปฏิบัติงานของช่างรังวัด

กฎ ระเบียบ คำสั่ง ที่สำคัญเกี่ยวกับการลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่

- ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดและการลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่ กรณีออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย พ.ศ. 2527
- ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดและการลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่ กรณีออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการลงที่หมายในระวางแผนที่ดิจิทัล ของสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2550
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0512.2/ว 15382 ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2561 เรื่อง การนำรูปแผนที่รังวัดใหม่ลงระวางแผนที่

กฎ ระเบียบ คำสั่ง ที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดเก็บหลักฐานแผนที่

- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/ว 03219 ลงวันที่ 12 ก.2523 เรื่อง การแก้ไขชื่อระวางแผนที่
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการแก้ไขและจัดเก็บหลักฐานการรังวัดเฉพาะราย ในระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม พ.ศ. 2530
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการแก้ไขและจัดเก็บหลักฐานการรังวัดเฉพาะราย ในระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการแก้ไขและจัดเก็บหลักฐานการรังวัดเฉพาะราย ในระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียน การเก็บ และการใช้ระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม พ.ศ. 2530
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียน การเก็บ และการใช้ระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียน การเก็บ และการใช้ระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียน การเก็บ และการใช้ระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2548
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียน การเก็บ และการใช้ระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2549
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการใช้แบบพิมพ์เกี่ยวกับงานรังวัดในสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2550
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0515/ว 12309 ลงวันที่ 11 พฤษภาคม 2550 เรื่อง การจัดเก็บค่าธรรมเนียมกรณี ส่วนราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจขอตรวจหลักฐาน ขอคัดหรือขอถ่ายสำเนาเอกสาร
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 21219 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2552 เรื่อง แก้ไขแบบพิมพ์ตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการใช้แบบพิมพ์เกี่ยวกับงานรังวัดในสำนักงานที่ดิน พ.ศ. 2550
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.4/ว 27929 ลงวันที่ 23 กันยายน 2552 เรื่อง ซ้อมความเข้าใจการจัดเก็บ ควบคุม หลักฐานการรังวัดเฉพาะรายและการลงระวางแผนที่

กฎ ระเบียบ คำสั่ง ที่สำคัญเกี่ยวกับการเขียนแผนที่

- คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 7/2515 เรื่อง การเขียน การย่อ และขยายรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินแบบใหม่ (น.ส. 4ง)
- ที่ มท 0613/ ว 9774 ลว. 12 เมษายน 2516 เรื่อง การเขียน การย่อ และขยายรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินแบบใหม่ (น.ส.4ง)
- คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 740 / 2523 เรื่อง การเขียน การย่อ และการแก้ไขรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินแบบใหม่ (น.ส.4ง)
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียนรูปแผนที่ในโฉนดที่ดิน พ.ศ. 2528
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียน การเก็บ และการใช้ระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม พ.ศ. 2530
- ระเบียบกรมที่ดิน การเขียน การเก็บ และการใช้ระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการใช้ระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม ในการสร้างโฉนดที่ดินและการเก็บสารบบที่ดิน พ.ศ. 2534

- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการใช้ระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม ในการสร้างโฉนดที่ดินและการเก็บสารบบที่ดิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการสร้างและการใช้ระวางแผนที่ พ.ศ. 2547

กฎ ระเบียบ คำสั่ง ที่สำคัญเกี่ยวกับการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. 2517
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2520
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2520
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2522
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2530
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2539
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเพิกถอนหรือแก้ไขหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. 2529

.....

กฎ / ระเบียบที่สำคัญ

- กฎกระทรวงฉบับที่ 31 (พ.ศ. 2521) ออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ล.ว. 31 พ.ค. 21
- ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วย การติดต่อหรือการแจ้งผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มาลงชื่อรับรองแนวเขตหรือคัดค้านการรังวัด พ.ศ. 2521 ล.ว. 21 มิ.ย. 21
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0611/ว 4254 ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2525 เรื่อง การแก้ไขรูปแผนที่หรือเนื้อที่ในโฉนดที่ดิน
- ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วย แผนที่โฉนดที่ดินแตกต่างจากเดิมเนื่องจากการรังวัดใหม่และทับแผนที่โฉนดที่ดินแปลงข้างเคียง พ.ศ. 2525 ล.ว. 18 ส.ค. 25
- ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วย การแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียง กรณีรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่มีการรังวัดใหม่แล้ว พ.ศ. 2527 ล.ว. 8 พ.ย. 27
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0710/ว 97 ล.ว. 3 ม.ค. 34 เรื่อง การสอบเขตและแบ่งแยกที่ดินที่มีทางสาธารณประโยชน์ผ่าน
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 05256 ล.ว. 25 ก.พ. 36 เรื่อง การสอบถามเจ้าของที่ดินข้างเคียง กรณีรูปแผนที่และเนื้อที่เท่าเดิม
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 06377 ล.ว. 2 มี.ค. 37 เรื่อง แนวทางปฏิบัติการสอบถามเจ้าของที่ดินข้างเคียง กรณีรูปแผนที่และเนื้อที่เท่าเดิม
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/ว 05276 ล.ว. 28 ก.พ. 38 เรื่อง การรังวัดทำแผนที่
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0706/ว 26229 ล.ว. 25 ส.ค. 40 เรื่อง ซ้อมความเข้าใจในการรังวัดทำแผนที่
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0703.5/ว. 03563 ล.ว. 3 ก.พ. 42 เรื่อง การลงโทษข้าราชการ ที่กระทำความผิดวินัย กรณีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน การสอบเขต การตรวจสอบเนื้อที่ การแบ่งแยก หรือการรวมหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปโดยมิชอบ
- คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 1304/2542 เรื่อง การรับรองแนวเขตที่ดินของทางราชการ ล.ว. 24 พ.ค. 42
- หนังสือกรมที่ดิน ด่วนมาก ที่ มท 0718.3/ว 27427 ล.ว. 16 ส.ค. 42 เรื่อง การเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในลักษณะเหมาจ่าย

- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดและทำแผนที่เพื่อเก็บรายละเอียดแปลงที่ดิน โดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่งในระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม พ.ศ. 2542
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดโดยระบบโครงข่ายการรังวัดด้วยดาวเทียมแบบจลน์ (RTK Network) ในงานรังวัดเฉพาะราย พ.ศ. 2558
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0726/ว 02433 ล.ว. 31 ม.ค. 44 เรื่อง หน่วยราชการขอให้นำชี้ตำแหน่งที่ดิน
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรับจ่ายเงินค่าใช้จ่าย (เงินมัดจำรังวัด) ในการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (ฉบับที่ 2)
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0726/ว 4692 ล.ว. 11 ก.พ. 45 เรื่อง ถอนหลักเขตที่ดิน
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0726/ว 10710 ล.ว. 28 มี.ค. 45 เรื่อง การแสดงสัญลักษณ์เขตที่สาธารณะก่อนถึงคันคลอง
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0726/ว 22118 ล.ว. 29 ก.ค. 45 เรื่อง การรังวัดทำแผนที่พิพาทตามคำสั่งศาล
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0516.2/ว 35728 ล.ว. 28 พ.ย. 45 เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีมีผู้โต้แย้งคัดค้าน การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ตามมาตรา 60 แห่ง ป.ที่ดิน
- ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยกและรวมโฉนดที่ดินโดยสำนักงานช่างรังวัดเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547
- ระเบียบกรมที่ดิน ล.ว. 17 ธ.ค. 47 ว่าด้วยการรับคำขอรังวัด การนัดรังวัดและการเรียกค่าใช้จ่ายในการรังวัดเฉพาะราย พ.ศ. 2547
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียน การเก็บ และการใช้ระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2548
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0503/ว 14720 ล.ว. 17 พ.ค. 48 เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเงินค่าใช้จ่ายอื่น ๆ 100 บาท
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0515/ว 10464 ล.ว. 5 เม.ย. 49 เรื่อง การจดทะเบียนแบ่งเป็นที่สาธารณะประโยชน์ (ทางสาธารณประโยชน์)
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 4588 ล.ว. 20 ก.พ. 50 เรื่อง ซ้อมความเข้าใจการสอบถามที่อยู่จากนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น
- หนังสือกรมที่ดิน ด่วนมาก ที่ มท 0514.3/ว 14574 ล.ว. 4 มิ.ย. 50 เรื่อง ซ้อมความเข้าใจ การสอบถามที่อยู่ของผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียง
- ระเบียบกรมที่ดิน ล.ว. 25 ก.ย. 50 ว่าด้วยความร่วมมือในการกำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเฉพาะรายระหว่างกรมที่ดิน กับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0515/ว 20441 ล.ว. 1 ส.ค. 51 เรื่อง ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินซึ่งได้มาโดยการครอบครอง พ.ศ. 2551
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0517.2/ว 32895 ล.ว. 21 พ.ย. 51 เรื่องการแบ่งแยกที่ดินเป็นแปลงย่อยเพื่อหลีกเลี่ยงการขออนุญาตทำการจัดสรรที่ดิน
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 35796 ล.ว. 25 ธ.ค. 51 เรื่อง การรังวัดที่ดินได้มาโดยการครอบครอง ตามมาตรา 1382 แห่ง ป.ที่ดิน
- หนังสือกรมที่ดิน ด่วนที่สุด ที่มท 0517.2/ว 13169 ล.ว. 18 พ.ค. 52 เรื่อง การแบ่งแยกที่ดินเป็นแปลงย่อยเพื่อหลีกเลี่ยงการขออนุญาตทำการจัดสรรที่ดิน
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 17734 ล.ว. 24 มิ.ย. 52 เรื่อง การรังวัดรวมโฉนดที่ดิน

- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 20276 ล.ว. 28 ก.ค. 52 เรื่อง ซ่อมความเข้าใจการแบ่งแยกที่ดินเป็นแปลงย่อยเพื่อหลีกเลี่ยงการขออนุญาตทำการจัดสรรที่ดิน
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 26148 ล.ว. 9 ก.ย. 52 เรื่อง การเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการรังวัดลักษณะเหมาะจ่าย
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 31510 ล.ว. 29 ต.ค. 52 เรื่อง ซ่อมความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการบังคับคดี
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 27188 ล.ว. 31 ส.ค. 53 เรื่องการปฏิบัติงานรังวัดของหัวหน้าฝ่ายรังวัด
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ 38382 ล.ว. 3 ธ.ค. 53 เรื่อง การปฏิบัติงานรังวัดของหัวหน้าฝ่ายรังวัด
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการย้ายรูปแผนที่โฉนดที่ดิน โฉนดตราจอง และตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” และหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ลงในระวางแผนที่ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม พ.ศ. 2554
  - ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วย การลงชื่อเจ้าของที่ดินในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน พ.ศ. 2554
  - หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 6554 ล.ว. 11 มี.ค. 54 เรื่อง การลงชื่อรับรองเขตที่ดิน
  - หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 7516 ล.ว. 23 มี.ค. 54 เรื่อง ปัญหาทางค้ำของช่างรังวัด
  - ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการต่อเลขที่ดิน เลขหน้าสำรวจ เลขโฉนดที่ดิน การเขียนชื่อตำบล อำเภอ และการประทับตรา พ.ศ. 2554
  - หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 31031 ลว. 21 พ.ย. 54 เรื่อง การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบเกี่ยวกับการรังวัดที่ดิน
  - ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการจัดเก็บหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน สารบบที่ดิน และสารบบสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2555
  - หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/21709 ล.ว. 6 ส.ค. 55 เรื่อง การปักหลักเขตที่ดินแบ่งแยกเพื่อการจัดสรรที่ดิน
  - หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว. 22017 ล.ว. 9 ส.ค. 55 เรื่อง การเร่งรัดงานรังวัด
  - หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/23858 ล.ว. 28 ส.ค. 55 เรื่อง การคัดค้านการรังวัดแบ่งแยกในนามเดิม
  - หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 25762 ล.ว. 14 ก.ย. 55 เรื่อง ซ่อมความเข้าใจในการปักหลักเขตที่ดิน
  - หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0515.1/ว 29912 ล.ว. 22 ต.ค. 55 เรื่อง การรับคำขอรังวัดสอบเขตแบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน
  - หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 32171 ล.ว. 12 พ.ย. 55 เรื่อง ซ่อมความเข้าใจในการรังวัดที่ดิน กรณี ข้างเคียงติดที่สาธารณประโยชน์
  - หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว. 2759 ล.ว. 31 ม.ค. 56 เรื่อง ซ่อมความเข้าใจการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน หรือพิสูจน์สอบสวน หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์
  - หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 13647 ล.ว. 28 พ.ค. 56 เรื่อง ซ่อมความเข้าใจการรายงานผลการปฏิบัติงานและการจัดการงานค้ำของสำนักงานที่ดิน
  - หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 10559 ล.ว. 24 เม.ย. 56 เรื่อง การบริหารจัดการระยะเวลาการนัดรังวัดภายในจังหวัด

- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0515.1/ว 24030 ล.ว. 13 ก.ย. 56 เรื่อง ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการตรวจหลักฐานทะเบียนที่ดิน การขอคัด ขอลายสำเนาเอกสาร และการตรวจสอบหลักทรัพย์ พ.ศ. 2556
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 13647 ล.ว. 28 พ.ค. 56 เรื่อง ข้อความเข้าใจการ รายงานผลการปฏิบัติงานและการจัดการงานค้างของสำนักงานที่ดิน
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0514.3/ว 30109 ล.ว. 22 พ.ย. 56 เรื่อง การใช้โปรแกรมการ คำนวณ และลงที่หมายแผนที่งานรังวัดเฉพาะรายในสำนักงานที่ดิน
- หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0515/ว 1279 ล.ว. 15 ส.ค. 57 เรื่อง ขอส่งหนังสือเวียน

.....